

Vak 76^a

228

lgenoot van Jezus lijden zijt,
ok deelgenoot van zijne heer-
wezen.

ROM. IV. 8.

56 . DE NAVOLGING
VAN
JEZUS CHRISTUS,

DOOR
THOMAS VAN KEMPEN
(à KEMPIS.)

*Derde, geheel nieuwe Uitgave met zorg herzien
en aanmerkelijk verbeterd.*

Vermeerderd

MET MORGEN- EN AVONDGEBEDEN, DE GEBEDEN
ONDER DE H. MIS, ONDER HET LOF,
DEN H. KRUISWEG EN ROZEKRANS.

Ik heb overal rust gezocht, maar
die nergens gevonden, dan in
een boekje met een boekje.

LITKIE & CRANENBURG,

worden

SCH, AMSTERDAM EN ROTTERDAM.

KERKELIJK GOEDGEKEURD.

1877

genoot van Jezus lijden zijt,
k deelgenoot van zijne heer-
ezen.

ROM. IV. 8.

56 . DE NAVOLGING
VAN
JEZUS CHRISTUS,
DOOR
THOMAS VAN KEMPEN
(à KEMPIS.)

*Derde, geheel nieuwe Uitgave met zorg herzien
en aanmerkelijk verbeterd.*

Vermeerderd

MET MORGEN- EN AVONDGEBEDEN, DE GEBEDEN
ONDER DE H. MIS, ONDER HET LOF,
DEN H. KRUISWEG EN ROZEKRANS.

Ik heb overal rust gezocht, maar
die nergens gevonden, dan in
een hoekje met een boekje.

LITKIE & CRANENBURG,

worden

SCH, AMSTERDAM EN ROTTERDAM.

KERKELIJK GOEDGEKEURD.

1877

VOORREDE.

Het werkje, waarvan hier eene nieuwe Nederduitsehe uitgave wordt aangeboden, is algemeen bekend onder den titel van : *Navolging van Jezus Christus* ; aldus genoemd wegens deszelfs aanhef in het 1ste boek : *die mij navolgt, (zegt de Heer) wandelt niet in de duisternis.* (loes viii 12.)

Het bevat, hoezeer ook in den eenvoudigsten stijl geschreven, de kern van het zuiverste en verhevenste onderrigt — Bij den eersten opslag treft het door zijne onvergelykelijke eenvoudigheid. — Men vindt weinig aantlokkelyks in die reeks van spreuken, die daar zonder orde op het papier schijnen nedergeworpen. — Inderdaad heeft de spreukwijsheid van Thomas een zeer alledaagsch voorkomen. Men meent dat men gemakkelijk hetzelfde, op dezelfde wijze zou hebben kunnen zeggen. Zelfs ontsnapt dikwijls op het eerste gezigt het puntige, dat de eene gelijksoortige spreuk van de andere onderscheidt, aan het oog. — De spreuken van Thomas hebben den stillen glans van parels, waaraan zij ook door hare opvolging aan het dikwijls verborgen snoer van des schrijvers gedachte, niet kwalijk gelijken. — Intusschen het duurt niet lang of men heeft ze als zoodanig herkend en geschat. — Men begint zich te verwonderen over zulk een diepen stroom van wijsheid, als waaruit al die schatten zijn voortgekomen. — In dit opzigt vergelykt men onwillekeurig den eenvoudigen Thom. van Kempen met den wijzen koning van Jerusalem. Ja misschien bestaat er geen werk, dat, na de H. Schrift, meer lezers gevonden heeft dan ditzelfde boekje : *over de navolging van Christus.* — Van het oorspronkelijke telt men meer dan twee duizend uitgaven. — De vertalingen, die er alleen in het fransch van bestaan, gaan het getal van duizend te boven, en worden nog dagelijks met nieuwe vermeerderd. —

Er is bijna geene bekende taal, waarin het niet is overgebracht. De lofspraken in zoo vele talen, aan dit kleine geschrift te beurt gevallen, zouden, bijeen-verzameld, een groot boekdeel vullen; ja, men heeft niet gearzeld, aan hetzelfde eenen lof te geven, dien het met geen ander menschelijk geschrift deelt.

Immers de vermaarde Fontenelle zegt er van: (1)
 »de navolging van Christus is het schoonste boek,
 »dat ooit uit menschenhanden kwam, want het Evan-
 »gelie is niet van menschelijke herkomst.”

De groote Leibnitz drukt zich aldus uit: »De
 »navolging van J. C. is een der voortreffelijkste
 »werken, die ooit geschreven zijn. Gelukkig hij, die
 »den inhoud niet alleen bewondert, maar er ook
 »zijn leven naar rigt.” (2)

De kundige *Perponcker* laat zich in zijne voorrede over de *navolging* niet minder gunstig uit: »het «boek” zegt hij »heeft genoeg eigenwaarde om geen »ander gezag of aanbeveling te behoeven.— Er »heerscht zoo veel kalmte in, zoo veel ervaringsvrucht, »zoo veel helderheid, zoo veel opbouwings- en voe- »dingskracht! en is de inhoud zoo nuttig, zoo belang- »rijk, hoe eenvoudig, zacht, bescheiden en liefderijk »is de stijl; maar ook hoe kort, krachtig en verheven »tevens! hoe wèl naar den toon der ware wijsheid »geschikt! hoe brandend in godsvrucht, hoe geheel »de zaligheid des Hemels ademende.” (Navolg. van Chr. voorr. xviii.)

Voegen wij hierbij nog de getuigenis van eenen Schrijver, die der Katholijke kerk tot sieraad strekt, en bij haar zulke onwaardeerbare verdiensten heeft: het is die van den voortreffelijken Bisschop van Regensburg, Sailer. »Ik zocht eenen vriend,” zegt »de waardige man, »dien ik te huis steeds bij mij »konde houden en ook op reis ligt mede konde »nemen, zonder den voerlieden reden te geven, om »zich over een zwaar gepak te beklagen.— Ik zocht

1) Vie du grand Corneille.

2) Lettr. p. 77.

»eenen vriend, die mij in alle gevallen de waarheid
 »durfde zeggen, mij overal op den afgrond der
 »eigenliefde, en op mij zelve opmerkzaam maakte;
 »eenen vriend, die den trage aanspoorde, en den
 »ijverige op het spoor hield; die den treurige
 »opbeurde, den blijmoedige toomde, den dwalende
 »bestrafte, en den afgematte verkwikte. — Wel is
 »waar, ik wist wel, dat buiten God, nergens zulk
 »een alomtegenwoordige vriend te vinden was. Maar
 »juist daarom had ik eenen tweeden zichtbaren vriend
 »noodig, die mij den alomtegenwoordigen, onzichtbaren
 »vriend herinnerde en tot Hem henen dreef. En
 »dezen getrouwen, zichtbaren vriend, die mij op God
 »aandachtig maakte, en tot God aanspoorde, vond
 »ik in het boek van *de Navolging van Christus*.
 »Niet éénmaal heb ik dezen vriend op vleijerij kun-
 »nen betrappen. — Niet éénmaal voegde hij aan de
 »eigenliefde een gunstig woordje toe; overal ver-
 »volgde hij haar, en rukte haar honderderlei maskers
 »van het aangezicht af, of joeg haar met eene scherp
 »indringende roede uit de geheimste schuilhoeken
 »waarin zij zich verborgen had, onbarmhartig weg.
 »Niet eenmaal verdedigde hij de begoochelende ver-
 »beeldingskracht tegen de voorregten van het heilige
 »gebod in ons. Niet éénmaal bragt hij aan de mode
 »het offer, om het dunne vernis der menschenliefde
 »voor de Goddelijke liefde zelve te verkoopen; stout
 »en koelbloedig noemde hij zelfbedrog wat zelfbedrog,
 »ijdelheid wat ijdelheid was. — Hij leerde mij de
 »beste wenschen mijns harten beproeven, en zelfs
 »de vroomste bewegingen van mijnen wil wantrou-
 »wen. Hij leerde mij droomen van waarheid, en
 »den vinger Gods onderscheiden van de verborgene
 »bedriegerijen der booze eigenliefde. Door dezen
 »weldadigen invloed mijns vriends op verstand en
 »hart gesterkt, kreeg ik hem meer en meer lief,
 »verstond ik hem beter en beter, en werd ik ein-
 »delijk ook zijn vriend, zoo als hij lang de mijne
 »was geweest.”

Zoo spreekt Sailer en in deze zijne taal stemmen

zoo vele andere mannen mede, die door deugd en verstand zich eenen onsterfelijken naam hebben gemaakt. Ja de Navolging bevat niet alleen vermaningen, welke geschikt zijn om de ziel te belevén, zij is daarenboven opgevuld met bewonderenswaardige raadgevingen in alle omstandigheden des levens.— In welk eene gesteldheid men zich ook bevinden moge, men leest dezelve nooit zonder vrucht.— De heer *de la Harpe* is hiervan een treffend voorbeeld; laat ons dezen eens hooren spreken: »Ik was in »mijne gevangenis alleen in eene kleine kamer» zegt hij »en diep bedroefd. Sedert eenige dagen »had ik de Psalmen, het Evangelie en eenige goede »boeken gelezen. Derzelver uitwerking was schielijk, »ofschoon trapsgewijze. Reeds was ik aan het geloof »teruggegeven: ik zag een nieuw licht; maar ik »ontstelde en werd ongelukkig, daar het mij »eenen afgrond, namelijk dien van eene veertigjarige afdwaling aanwees. Ik zag de geheele »kwaal, maar nog geen redmiddel. Niets was er »rondom mij, dat mij den bijstand van de godsdienst »aanbood.— Van de eene zijde was mijn leven in »mijne oogen, zoo als ik hetzelfde bij het licht der »hemelsche waarheid zag, en van eene andere zijde »de dood, dien ik dagelijks verwachtte, zoo als men »dien toen ontving. De priester verscheen niet meer »op het schavot, om dengene die sterven moest te » vertroosten; hij beklom hetzelfde niet meer dan om »zelf te sneven.— Vol van deze treurige denkbeelden, »was mijn hart verslagen, en wendde zich tot God, »dien ik had weêrgevonden, en nog naauwelijks kende. »Ik zeide tot Hem: Wat moet ik doen? Wat zal »er van mij worden?.... Ik had op eene tafel het »boekje der navolging, en men had mij gezegd, »dat ik in dit uitmuntend werkje, dikwerf het antwoord op mijne gedachten zoude vinden.— Ik open »hetzelfde onverschillig, en mijne aandacht viel bij »het openen op deze woorden: *Zie mij hier, mijn Zoon; ik kom tot u, omdat gij mij geroepen hebt.* »Ik las niet verder; want de schielijke indruk, dien

»ik ondervond, is boven alle uitdrukking verheven ;
 »en niet is mij even onmogelijk , dien mede-
 »denken, en te vergeten.— Ik viel met het aangezicht
 »op den eide, en zwom in tranen, onder het aanheffen
 »van een luid geschreeuw, en het uitspreken van
 »afgebrokene woorden. Ik gevoelde dat mijn hart
 »verligt en meer opgeruimd was, maar tevens als
 »ware het gereed om te bersten. Overvallen door
 »eene menigte van denkbeelden en gevoelens, weende
 »ik wrij lang, zonder dat mij eenig aandenken van
 »dien toestand overbleef, als dat mijn hart nooit iets
 »sterker en aangenamer gevoeld heeft; en dat de
 »woorden : *Zie mij hier, mijn Zoon* ; onophoudelijk
 »in mijne ziel weergalmden, en op eene krachtige
 »wijze al hare vermogens schokten.”

Hoe vele verborgene gratien moet dan niet het
 boek bevatten, waar, op enkele plaats, niet
 minder kort dan eenvoudig, eeneziel, die door filo-
 sofischen hoogmoed sedert langen tijd verhard was,
 heeft kunnen treffen ! —

Dat men zich intusschen daarin niet bedriege.—
 Om die levendige en plotselinge indrukken en zelfs
 een waarlijk heilzaam uitwerksel voort te brengen,
 vereischt de *Navolging* een wel bereid hart. Men
 kan er tot een zeker punt het bekoorlijke van
 gevoelen, men kan hetzelfde bewonderen, zonder dat
 uit deze onvruchtbare bewondering eenige ver-
 andering in den wil of in het gedrag voortvloeit.

Niets is voor de zaligheid nuttiger, dan hetgeen
 op de ootmoedigheid berust ; indien men niet oot-
 moedig is, of ten minste niet verlangt, het te worden,
 zal het woord van God op de ziel vallen, gelijk de
 daauw op eene dorre zandwoestijn. Als de Zalig-
 maker zijne leerlingen den weg naar den hemel
 wilde aanwijzen, wat deed hij dan ? Jezus nam een
 klein kind, plaatste het in hun midden en zeide :
 »voorwaar ik zeg u, indien gij niet wordt als kleine
 »kinderen, zoo zult gij niet ingaan in het koninkrijk
 »der Hemelen.” De man, die dit boekske schreef,
 had tot zinspreuk : *zoek onbekend te blijven* (amo

nescire.) — De strijd, die sedert eeuwen tot op dezen dag, over den waren schrijver van dit werkje gevoerd wordt, is hoofdzakelijk toe te schrijven aan de nederigheid van den maker, die zich in zijne handschriften alleen als afschrijver (hic liber est scriptus manu et characteribus Thomæ a Kempis) doet voorkomen. En nogthans heeft deze ootmoedige man door dit zelfde boek, dat op elke bladzijde den roem der menschen veracht en verwerpt, in de geheele Christelijke wereld, eenen naam verworven, die misschien alleen voor dien der Apostelen wijkt.— Ziedaar ons van het boek gekomen op den Schrijver, waarbij wij nog een oogenblik willen toeven. Het is bekend, dat er van vroegen tijd af over den vervaardiger van dit beroemde werk hevige geschillen gevoerd zijn. Ja welligt is er geen werk, over welks Schijver men meer getwist heeft, dan over dien van het boek van de *Navolging van Christus*. Meer dan twee eeuwen lang is men het daarover oneens geweest, en meer dan honderd boeken zijn er over geschreven. Sommigen hebben den H. Kerkvader Bernardus als Schrijver genoemd, doch zonder genoegzamen grond. Meer algemeen heeft men voor Schrijver gehouden Joannes Gerson, een vermaard leeraar en Kanselier der Universiteit van Parijs; terwijl weder anderen en wel de meesten als Schrijver noemen *Thomas van Kempen*, — of gelijk hij schrijft *Thomas Hamerken* (Malleolus). Deze werd ten jare 1580 geboren in het niet groote, maar in de uitgestrekte Rijnvlakte bij Keulen, bevallig gelegen stadje *Kempen*. Het is van dit plaatsje, dat hij naar de gewoonte dier tijden, zijnen naam van *Thomas van Kempen* ontleent. Als kanunnik regulier van de orde van den H. Augustinus leefde hij voorbeeldig, en is in het klooster van St. Agnesberg bij Zwolle ten jare 1471 in den geur van heiligheid overleden. Welligt zou men thans (na de verhandeling van den Eerw. Zeer Gel. Heer J. B. Malou, enz. enz.) (1) met meer zekerheid

(1) Recherches historiques et critiques sur le véritable auteur du livre de l'Imitation de J. C. — Louvain -- 1848

uitspraak kunnen doen ; dan wij houden ons tevreden met het zoo schoone gezegde van den vromen Schrijver, wie hij dan ook zij : *onderzoek niet, wie het gezegd heeft ; maar let op hetgene gezegd wordt.*

Wij voegen hierbij den wensch, dat dit gulden boekske ook thans nog in ons Vaderland hetzelfde vriendelijk onthaal moge vinden, dat het sedert vier eeuwen alom mogt ontmoeten ; en onder den zegen van God veler harten geleide op den weg der *navolging van Christus.*

ONDERRIGTING

BETREKKELIJK

HET HEILIGE MISOFFER.

Het heilige Misoffer is eene offerande, in welke Jezus Christus, zich als slagtoffer, voor ons opdraagt, door de bediening zijner kerk, die zich aan het altaar door den priester, deszelfs bedienaar doet vertegenwoordigen. Jezus Christus heeft hetzelfde ingesteld, om onder ons de offerande, te doen voortduren, welke hij aan het kruis, voor der menschen zaligheid heeft opgedragen, en om ons de genade toe te voegen, die hij daardoor verdiend heeft. Er is alleen verschil in de wijze, waarop Jezus Christus, ons slagtoffer, zich voor ons aan God opdraagt: aan het kruis heeft Jezus Christus, zich door zich zelven opgedragen en is hij, op eene bloedige wijze geofferd; op onze altaren draagt hij zich op door de bediening zijner kerk, vertegenwoordigd door de priesters, en hij wordt, op eene onbloedige wijze opgeofferd.

Deze offerande is een *brandoffer*, aan God opgedragen, om zijne grootheid en oppermagt, over alle schepselen te erkennen: wij moeten dezelve dan bijwonen, met de gevoelens eener diepe aanbidding en volmaakte onderwerping aan zijnen goddelijken wil.

Het is eene offerande van *dankzegging* om God te bedanken, voor de weldaden, waarmede

hij ons overladen heeft : wij moeten dan, dezelve bijwonende, in levendige gevoelens van dankbaarheid en liefde treden.

Het is een *zoenoffer*, opgedragen voor de kwijtschelding onzer zonden ; niet in dezen zin, dat het toereikend zoude zijn, het heilige Misoffer met geloof bij te wonen, om kwijtschelding onzer ongeregtigheden te bekomen, zonder dat het noodig ware, onze toevlugt tot de biecht te nemen ; maar, omdat het een uitwerksel heeft, van Gods verbolgenheid te stillen en hem te bevredigen, en de genade en gesteltenis te bekomen, die onontbeerlijk zijn, om het sacrament van *boetvaardigheid* met vrucht te ontvangen ; ten einde dit uitwerksel, ten onzen opzichte, te bekomen, moeten wij de heilige Mis hooren, met gevoelens van leedwezen, en met een vast voornemen van ons te beteren.

Het is eindelijk een *verzockoffer*, dat is te zeggen, dat het Gode opgedragen wordt, om van hem al de tijdelijke en geestelijke hulp te verwerven, die ons noodig is : waaruit volgt, dat wij in hetzelfde met geloof, godsvrucht, ijver en betrouwen moeten tegenwoordig zijn.

Alzoo vloeijen de gesteltenissen, welke wij in deze verhevene offerande moeten bezitten, voort, uit de inzigten zelve, welke de Kerk heeft, wanneer zij die opdraagt.

Het wordt aan God alleen opgedragen, omdat het eene hulde is, die de oppermagt des Scheppers aanduidt : hetzelfde aan anderen opdragen, zou eene heiligschendende eeredienst zijn, afgoderij door God verworpen. Wanneer men alzoo spreekt van eene Mis, ter eere van de heilige Maagd,

van de Engelen of de Heiligen, is dit niet te zeggen, dat men hun de heilige offerande opdraagt, maar alleenlijk, dat men daarin gedachtenis van hen houdt, om God te bedanken, voor de genade, welke hij hun gedaan heeft, en men smeekt hunne tuschenkomst af, opdat zij, met ons, dit offer opdragen aan hem, wien het behoort.

Deze offerande wordt God opgedragen voor alle levenden en dooden : hiervan komt de gedachtenis (*Memento*) der levenden en de gedachtenis der overledenen, welke wij houden, om beide den Heere aan te bevelen.

Voor de levenden : het is voor allen, dat het heilige offer wordt opgeofferd , zelfs voor de ongeloofigen, de Joden, de Ketters, de Scheurmakers, die in den kerkban zijn, omdat God de zaligheid van allen verlangt. De Kerk treedt in hare inzigten, dagelijks de offerande vernieuwende, die eens is opgedragen voor de zaligheid van geheel het menschelijke geslacht. Die algemeene wenschen, worden altoos uitgedrukt, wanneer wij aan het altaar zeggen : *geheiligd zij uw naam, ons toekome uw rijk. Uw wil geschiede.* Gebed, vol ijver en liefde, dat, uitgesproken in het midden onzer heilige geheimenissen, de vurige wenschen uitdrukt, welke wij vormen, opdat alle menschen tot de kennis der waarheid en het rijk Gods geraken. Het is daarom, dat de Kerk in het openbaar, en voornamelijk op goeden vrijdag, bidt voor de bekeering der Joden, ongeloofigen en anderen, die zich buiten den weg der zaligheid bevinden. Maar de *levenden*, voor welke zij bijzonderlijk het heilige Misoffer opdraagt, zijn hare onderdanige en trouwe kinderen : voor deze is de

bijzondere bede, welke de Priester hemelwaarts zendt, wanneer hij het vlekkelooze Lam, den eeuwigen Vader opdraagt : *ontvang, o heilige Vader! dit zuivere en vlekkelooze slagtoffer, hetwelk wij u voor alle getrouwe Christenen opdragen.*

Voor de overledenen : de overledenen, voor welke wij de heilige offerande opdragen, zijn noch de Heiligen, die in den hemel zijn, deze hebben geene gebeden meer noodig : noch de verdoemden, voor hen is geene verlossing meer : maar het is voor de zielen, die, nog niet geheel aan de goddelijke regtvaardigheid voldaan hebbende, in het *Vagevuur*, plaats van zuivering, wederhouden worden, tot dat zij gereinigd zijn van de ligte vlekken, waarmede zij uit dit leven gescheiden waren. Het is een punt des Geloofs, dat zij geholpen, verligt en zelfs verlost worden, door de gebeden en het hellige Misoffer : in alle tijden heeft de Kerk hetzelfde voor de overledenen opgedragen.

Dewijl de heilige Mis opgedragen wordt voor allen, en voor alle in de goddelijke genade in den Heer ontslapenen, volgt hieruit, dat, wanneer de geloovigen den priester verzoeken de offerande des altaars voor eenen levenden, welken zij aanduiden, of voor eenen overledenen, in het bijzonder op te dragen, de andere levenden en overledenen daarom niet zijn uitgesloten van deelnemingen in de heilige geheimen ; maar hierdoor wordt de priester verzocht God te bidden, dat hij zich, in zijne groote barmhartigheid, gewaardige de vrucht der heilige offerande op eene bijzondere wijze toe te voegen, aan den levenden of overledenen, welke hem in het bijzonder wordt aanbevolen.

Over het altaar en deszelfs toebehooren.

De altaren der Katholieke Kerk zijn van de vroegste tijden : zij klimmen op tot den tijd der Apostelen, zoo als wij zien in den brief van den heiligen Paulus, aan de Hebreëuwen, (Hoofdstuk XIII, vers 10.) Derzelver wijding of tocheiliging, is van de eerste eeuwen in gebruik geweest, en uit hoofde van zich zelve en van alles, wat er toe behoort, bieden zij den verlichten geest niets aan, dat zijne godsvrucht en zijne godsdienst geen voedsel geeft. In der daad, het altaar op zich zelve genomen, brengt natuurlijk de herinnering bij, hetzij aan de heilige Tafel, aan welke Jezus Christus het laatste avondmaal, met zijne leerlingen nam, hetzij aan het kruis, aan hetwelk zijne liefde tot ons, hem vasthechte op den Calvarieberg, waar hij zijn leven voor de menschen en voor hunne zaligheid wel wilde opofferen. De Kerk heeft bevolen, dat de altaren van steen zouden zijn, omdat zij, in eenen geestelijken en figuurlijken zin, bijzonderlijk Jezus Christus verbeelden, die in de heilige Schrift genoemd wordt de hoeksteen, uit hoofde zijner goddelijke sterkte, en omdat hij de vaste band is, die de twee volkeren, Joden en Heidenen, door dezelfde middelen van zaligheid vereenigt, welke hij beiden aanbiedt. De Kerk wil insgelijks, dat men overblijfselen der Heiligen, in de altaren zoude stellen, om ons hunne innige vereeniging voor te stellen met Jezus Christus, die door het altaar verbeeld wordt, en om ons alzoo te doen beseffen, hoe krachtig hunne voorspraak voor ons, bij hem is. Dit gebruik is ook van de eerste

tijden , en herinnert aan de dagen der vervolging, wanneer men zich in de noodzakelijkheid bevond, van het heilige Misoffer, in onderaardsche plaatsen, op de grafsteden der martelaren op te dragen.

De doeken, waarmede het altaar overdekt is, verbeelden de linnen doeken, waarin het ligchaam van Jezus gewikkeld was in het graf: het kruis, in het midden geplaatst, is een zegeteeken der overwinning, welke het goddelijke Lam over de geheele wereld, niet door het staal, maar door het hout behaald heeft, even als de profeten zulks voorzegd hadden, door de verdiensten van zijn lijden en van zijnen dood, op den galgenboom des kruises. De brandende waskaarsen, die ter regter en linker zijde flikkeren, zijn een zinnebeeld, van dien glansrijken dag, die de Joden en Heidenen verlicht heeft, en die hen van de duisternissen tot het wonderbare licht van het Evangelie heeft doen overgaan: zij beteekenen dat goddelijke licht, *hetwelk alle menschen verlicht, komende in deze wereld.*

Over den kelk en zijn toebehooren.

Wij zien in de oudheid kelken van hout, steen, glas, koper, tin, zilver en goud, maar sedert lang heeft de Kerk gewild, dat men geene andere dan gouden en zilveren kelken zoude bezigen; eensdeels om de heiligschendingen of oneerbiedigheid te voorkomen, die door broze stoffen konden veroorzaakt worden, en anderdeels voor den meerderen eerbied; ten minste moet de kuip van zulke stoffen zijn, en, zoo zij van zilver is, moet zij van binnen verguld zijn: de kelk

moet door den Bisschop of iemand daartoe bijzonderlijk gemagtigd, gewijd zijn : hetzelfde heeft plaats omtrent de *pateel*, welk een klein plat rond schoteltje is, zonder boord, dienende om daarop het ligchaam van Jezus Christus te doen rusten; zij moet even als de kelk, ten minste van zilver zijn en de oppervlakte verguld.

Het *purificatorium* is een linnen doekje, hetwelk men op den kelk legt, dienende om denzelven af te droogen en te zuiveren.

De *Pallas*, een linnen doek, over een vierkant bordpapier gespannen, dient om den kelk gedurende het Misoffer te dekken, opdat er niets invalle.

Het *Velum* of de kelkdoek, is een stuk van dezelfde stof, als het priesterlijke gewaad, om alles te dekken.

Eindelijk de *Beurs*, insgelijks van dezelfde stof en kleur, bevat eenen gewijden doek, *Corporaal* genaamd, die van fijn lijnwaad gemaakt is, welken men onder den kelk openspreidt, om het ligchaam van Jezus Christus en de kleine gedeelten, welke zich van de H. Hostie zouden kunnen afscheiden, onmiddelijk aan te raken.

De heilige Bonaventura, in zijne *uitlegging van de II. Offerande der Mis*, vindt in den kelk het afbeeldsel van het graf van Jezus Christus, in de *Pateel* den steen, die den ingang van hetzelfde sloot, in den *Corporaal* de zweeldoeken, waarin zijn heilig Ligchaam gewonden werd, en in het *Purificatorium*, de spons met gal en azijn gevuld, welke men hem aanbood, om hem, door eenen brandenden dorst verslonden wordende, te laven : de *kelkdoek* eindelijk, herinnerde hem de duisternissen, die zich bij den dood des Zaligmakers over de aarde verspreidden.

Over het priesterlijke gewaad.

Heeft de burgerlijke maatschappij verschillende kleederen voor de onderscheidene bedieningen der overheden, der legers, der pleitzalen, geregtshoven, enz.—veranderen de vorm en de kleur volgens de plegtigheid der dagen, volgens de dagen van vrolijkheid of rouw—zoo is het ook niet te verwonderen, dat de christelijke maatschappij onderscheidene gewaden bezigt, voor het heiligste aller geheimen: de zwakheid onzer zinnen vordert dien toestel, die den uiterlijken glans der goddelijke bedieningen verheft, zonder iets bij hunne wezenlijke grootheid te voegen.

In het begin nogtans was dit gewaad gelijk aan de gewone kleedingstukken: om meerderen eerbied te betuigen, bediende men zich in de kerk van kleederen, die zuiverder, kostelijker en uitsluitend voor de eeredienst bestemd waren. Men heeft den ouden vorm, nogtans met eenige veranderingen, behouden. Zij moeten gewijd worden, alvorens men die voor de dienst gebruikt, en terwijl de priester zich kleedt. zegt hij gebeden, toepasselijk op de geheimzinnige beteekenis van elk stuk, waarmede hij zich kleedt.

Deze kleedingstukken zijn:

1°. De *Amict*, het schouderkleed, of de witte doek, waarmede de geheiligde bedienaars hunne schouders en hunnen hals bedekken: dit is een teeken, dat den priester herinnert aan de zedigheid en den eerbied, met welke hij tot de heilige geheimen moet naderen. Dit gewaad—zegt Paus Innocentius III, brengt ons te binnen, dat Jezus

Christus zijne godheid onder den sluijer onzer natuur heeft verborgen, om onze zaligheid te bewerken.

2°. De *Albe*, of kleed van wit lijnwaad, hetwelk in het Roomsche Keizerrijk de personen van onderscheid droegen, heeft de Kerk behouden, omdat het door deszelfs witheid de volmaakte zuiverheid aanduidt, waarmede de priester tot het altaar moet naderen en aldaar het vlekkelooze Lam opofferen.

Het kan ons het witte kleed herinneren, waarmede Herodes den Zaligmaker uit spotternij deed omhangen, en leert ons, naar zijn voorbeeld, met geduld den spot en de beschimpingen verdragen, waarmede de menschen ons, om onze deugd bejegenen.

3°. De *Cingel* of gordel, dienende om de albe op te houden, is het teeken der kuischheid, die de eerste deugd des priesters moet wezen: hij kan ons ook aan de koorden herinneren, met welke de Zaligmaker gedurende zijne geeseling aan de kolom werd gebonden.

4°. De *Stool*, fijn lijnwaad, hetwelk de rijken gebruikten om hunne aangezigten af te vegen. Reeds in de zesde eeuw veranderde men deszelfs gebruik en vorm: van dan af is zij van stof gemaakt in eenen langen en smallen wimpel, zoo als nog heden, en zij werd een eerekleed en het zinnebeeld van de magt der priesterlijke waardigheid. Innocentius III beschouwt dezelve als het teeken van de gehoorzaamheid en dienstbaarheid, welke Jezus Christus omhelsd heeft, om ons de vrijheid van Gods kinderen weder te geven. De priesters dragen dezelve onder het

heilige Misoffer gekruist over de borst, om aan te duiden, dat hunne magt al deszelfs vermogen uit het kruis van Jezus Christus trekt.

5°. De *Manipel*, voorheen een kleine doek, die de stoel verving toen deze niet meer dan een enkel versiersel geworden was, diende alsdan zoo als vroeger de stoel, om het zweet van het gelaat te droogen. Sedert de twaalfde eeuw werd de manipel slechts een enkel versiersel, van stof gemaakt en aan den linker arm gedragen, maar behield zijne eerste beteekenis, die van den evangelischen arbeid, zweet en tranen.

6°. De *Kasuivel*, voorheen een geheel ronde mantel, waarin de priester als gesloten was, en die slechts ééne opening had om er het hoofd door te steken. Wanneer men iets te doen had ligtte men die op en plooiden men hem op de armen; hij was aan de twee zijden opgerold, hing voor en achter naar beneden en had bijna den vorm van onze hedendaagsche kasuivels, waaruit men datgene heeft gesneden, hetwelk op de armen opgerold of gevouwen was. De dienaren die den priester aan het altaar bijstonden, moesten dezen zwaren mantel ondersteunen bij de bewierookingen, aan de offerande en aan de opheffing; het is om aan dit oude gebruik te herinneren, dat men nog de kasuivel opheft bij die verschillende deelen der Mis. Dit kleed verbeeldt de liefde, die den priester geheel moet omgeven; en het liefelijke juk van Jezus Christus, hetwelk de offeraar met vreugde en bereidwilligheid moet dragen, wordt daarin aangeduid door het kruis, dat zich van achter op dezelve bevindt.

7°. De *Dalmatica* was voorheen een kleed,

geschikt voor de dienaren en is nu een gewaad geworden, hetwelk de diaken en subdiaken, boven de albe dragen, wanneer zij den priester aan het altaar bijstaan.

8°. De *Koorkep* was voorheen een mantel, welken men gebruikte in de processien, wanneer het regende, dien men voorheen den naam gegeven had van *pluviale*: de schelp, die van achter is, was eene kap om het hoofd te dekken. Deze mantel is in het vervolg een enkel versiersel geworden, voor de heilige plegtigheden bestemd, en kan even als de kasuivel, de evangelische liefde beteekenen, die de bedienaar der altaren als in eenen nieuwen mensch moet veranderen.

De inwendige gesteltenis der geloovigen, moet gedeeltelijk met de deugden overeenkomen, eigen aan de offerande, welke zij met Jezus Christus en zijnen vertegenwoordiger opdragen. De *Amict* moest hen doen gedenken, aan de zedigheid der kleederen, de ingetogenheid en stilzwijgendheid in Gods tempel; de *Albe* en de *Cingel* of *Gordel* aan de zuiverheid en ootmoedigheid; de *Manipel* aan het vrome leven en de werken des geloofs, welke zij met het heilige slagtoffer moesten vereenigen; de *Stool* aan de waarheid van hun ambt, hetwelk hen roept, om op de aarde de offerande op te dragen, en in den hemel te heerschen; de *Kasuivel* aan het zoete juk des geloofs, waaraan zij zich in alle omstandigheden moeten onderwerpen: eindelijk moet die uiterlijke toestel tot de oogen, maar nog meer tot het hart spreken, om de grootheid der offerande, het langdurige gevolg harer voorbereiding en den overvloed der vruchten, welke men er uit moet trekken, te verheffen.

Wa
gebr
dat
volk
het
tuss
kan
tot
gron
selij
gebr
tel,
lijke
eerb
welk
onde
acht
kenis
met
te be
De
uit k
nend
zoud
aang
make
Zij ve
zout
is, z
(49),
enis
met
en zu
Gods

Wanneer men, zegt de H. Augustinus, een gebruik, algemeen aangenomen ziet in de Kerk, dat gepleegd en onderhouden wordt bij al de volkeren, die het geloof omhelsd hebben, en men het begin daarvan in den loop der eeuwen, die tusschen de apostelen en ons zijn verlopen, niet kan aanduiden, kan men houden, dat hetzelfde tot de tijden der apostelen opklimt. Dit algemeen grondbeginsel is op het gezegende water toepasselijk, waarvan men in de geheele katholieke Kerk gebruik maakt. Is men dan niet meer dan vermetel, wanneer men voor bijgeloovige en bespottelijke oefeningen houdt, dezulke, die eenen zoo eerbiedwaardigen oorsprong hebben? de zulke, welke de Kerk, door Jezus Christus ingegeven, onderhoudt en alom aanbeveelt? en door die achtingswaardige oudheid is de geheimrijke betekenis, aan de zegening van, en de besproeiing met het water verknocht reeds voldoende, om te bewijzen, dat er niets bijgeloovigs in dit gebruik is.

De Kerk zegent het water, opdat de duivelen, uit kracht der gebeden, welke zij, hetzelfde zegnende en bezwerende, uitspreekt, geene magt zouden hebben op hetgene, dat door dit water aangeraakt wordt, maar de H. Geest zijne heiligmakende kracht over hetzelfde zou uitstorten. Zij vermengt gezegend zout met het water, omdat het zout het zinnebeeld der voorzigtigheid en wijsheid is, zoo als Jezus Christus leert (Marc. IX. 48, 49), en de kracht hebbende om van bederfenis te beveiligen, duidt deszelfs vermenging met het water, het zinnebeeld der opregtheid en zuiverheid, de heilzame uitwerkselen aan van Gods genade in onze zielen, de eenvoudigheid

en zuiverheid der duif, de voorzigtigheid der slang, de ware wijsheid, die van het bederf der zonde behoedt.

Men besproeit met dit water het altaar en het heiligdom, om alles te verwijderen, wat de aandacht, en de ingetogenheid des priesters zou kunnen storen, het vergaderde volk, om het tot de offerande voor te bereiden, en om in aller harten de gevoelens van boetvaardigheid, uitgedrukt in den Psalm: *Ontferm u mijner o God!* welken men gedurende de besproeiing leest, op te wekken.

Men plaatst dit water aan den ingang der kerken, opdat de geloovigen, als zij hetzelfde nemen, aan God de genade zouden vragen, om gereinigd te worden van hunne zonden, ten einde hunne gebeden zuiverder en krachtiger te maken.

Het is goed dit water te nemen, als men opstaat en slapen gaat, voor dat men zijn gebed begint, wanneer men bekoord wordt, als er een onweder woedt, en er de zieken en de dooden mede te besproeijen tot verligting hunner ziel, en alle plaatsen, alwaar men de listen des duivels vreest: deze zijn alle gebruiken door de Kerk van Jezus Christus goedgekeurd, en deze kan niets aanbevelen noch goedkeuren, dan hetgene heilig is.

Maar, opdat het gebruik van het gezegende water heilzaam zij, moet men zich er van bedienen met eenen geest van geloof en berouw over zijne zonden, omdat dit water niets door zich zelf, onafhankelijk van het geloof van hem, die het gebruikt, gevoegd bij de gebeden der Kerk, uitwerkt. Men dient berouw de hebben, omdat

men, ten einde de genade te bekomen gereinigd te worden van zijne zonden, door zich met dit water te wasschen; God schenkt nimmer diegenen de vergeving der zonden welke van geene boetvaardigheid doordrongen zijn.

Over de godsdienstige omgangen in het algemeen en in het bijzonder over die, welke voor de Parochiale Hoogmis geschiedt.

Het woord *Processie* (omgang) komt van het latijn *procedere*, hetwelk beteekent, *gaan, voortgaan*: het is een togt, welken de geestelijkheid en het volk, met eenig godsdienstig voorwerp, biddende doen.

Wij vinden de omgangen reeds voor het christendom in gebruik bij het Joodsche volk, zoo als wij op verscheidene plaatsen van de heilige Schrift lezen: de christene Kerk heeft deze heilige oefening der eeredienst reeds van de vierde eeuw aangenomen, zoodra zij, door het eindigen der eerste vervolgingen, den vrede en de vrijheid begon te genieten.

Natuurlijke redenen hebben in den beginne aanleiding tot deze plegtigheid gegeven. Alzoo ging men, wanneer men overblijfselen der heilige martelaren vond op eenige plaats, alwaar zij gedurende de vervolgingen waren verborgen geweest, die met plegtigheid halen, en men bragt ze zegepralend in de Kerk, terwijl men Psalmen en lofzangen zong: men deed hetzelfde, wanneer die overblijfselen, van de eene plaats naar de andere werden overgebracht.

Daar het niet zelden gebeurde, dat de Bisschoppen het heilige Misoffer in andere kerken hunner bisschoppelijke stad, dan in de hoofdkerk,

plegtiglijk gingen opdragen, vertrokken zij uit deze, vergezeld van de geestelijkheid en gevolgd door het volk, onder het zingen van Psalmen en andere gebeden, en men begaf zich alzoo naar de bedoelde kerk.

In openbare of algemeene noodwendigheden stortte men buitengewone gebeden, men ging in bedevaart naar de grafsteden der heilige martelaren, psalmen zingende, en men keerde op dezelfde wijze terug: die gezangen werden *litanien*, dat is *smeekingen* geheeten: hiervan komt de naam van *litanie* der *Heiligen*, welken men aan het gebed geeft, dat sedert geruimen tijd bij de wederinvoering der omgangen, gezongen wordt.

Ziedaar grootendeels de eerste oorsprong der omgangen en hetgene er aanleiding toe gegeven heeft. Later heeft men die ingevoerd, welke op de zon- en voornaamste feestdagen des jaars, voor de parochiale hoogmis gehouden worden; degene, die plaats grijpen bij zekere bijzondere plegtigheden, altoos met een overeenkomstig doelwit; degene, die men doet rondom de steden en velden, zoo als op de kruisdagen, om de goddelijke zegeningen over de vruchten der aarde af te smeeken, en die in eenen geest van boetvaardigheid gedaan worden.

Die voor de parochiale Hoogmis plaats hebben, werden voorheen rondom de kerk gedaan, of zelfs rondom de parochie, ten einde van God door de gebeden en het zingen der psalmen, het rijk zijner genade, zijne goddelijke bescherming over de gemeente, en de rust der zielen van de afgestorvenen, wier stoffelijke overblijfselen op

de kerkhoven rusteden, te verkrijgen : men droeg altoos gewijd water bij die omgangen , om de plaatsen waar men kwam, te besproeijen, en die tegen de listen des duivels te beveiligen. Ten einde de goddelijke dienst te verkorten, heeft men zich later tevreden gehouden , die omgangen alleen binnen de Kerk te doen.

Aan het hoofd van alle omgangen wordt het kruis van Jezus Christus gedragen, om aan te duiden, dat het de *weg* en de geleider is der geloovigen, en dat allen zich onder den standaard der zaligheid moeten scharen. De brandende fakels ter regter- en linker zijde des kruises zijn het zinnebeeld van Jezus Christus, die het licht der wereld is, en die, welke door de geestelijkheid en het volk gedragen worden, zijn eene getuigenis van hun geloof, want het geloof is het geestelijke licht, dat ons verlicht en geleidt.

De vaandels, op welke de lichamen van de heilige personen der Kerk afgeschilderd zijn, of hunne beelden, welke men in die omgangen ronddraagt, drukken het verlangen der geloovigen uit, om derzelver voorspraak bij God te verwerven.

De brandende wierook, die overal den goeden geur verspreidt, leert den geloovigen, dat zij, zoo als de heilige Paulus zegt, overal den goeden geur van Jezus Christus moeten verspreiden. Men brandt er eene grootere hoeveelheid in de omgangen, in welke Jezus Christus zelf, in zijn heilig Sacrament wordt omgedragen : dit is een teeken van aanbidding, naar het voorbeeld der Wijzen, die hem in zijne krib kwamen aanbidden.

De geloovigen moeten de omgangen met eene zeer diepe ingetogenheid vergezellen , en trach-

ten in dien geest te treden , die dezelve deed instellen. Alle zijn zij zeer geschikt , om ons te doen gevoelen , dat wij geene verblijfplaats op de aarde hebben, dat wij onze toekomstige woning opzoeken, dat de Christen een reiziger en balling in deze wereld is, dat de Hemel het ware vaderland is, werwaarts hij streeft, onder het geleide van Jezus Christus, onder de schaduw der bescherming van de allerheiligste Maagd en der Heiligen, door de oefening des gebeds en der hoetvaardigheid, om alzoo tot het altaar des Hemels te geraken, waar ongestoorde rust en het eeuwige heil aangetroffen worden : het is in deze godvruchtige gevoelens, dat de geloovigen de omgangen moeten beschouwen en volgen.

Al deze omstandigheden, in welke wij thans treden, bewijzen dan, dat er niets is dat de Kerk doet of bezigt in de plegtigheden van hare eeredienst, dat niet eerwaardig is en hoogst geschikt om het geloof der Christenen op te wekken en hunne godsvrucht te voeden. Dat de Christenen zich dan bevlijtigen om er den zin van te vatten, om in de heilige gesteltenissen te treden, welke de Kerk hun, door het zien harer plegtigheden wil inboezemen ; en mogen de goddeloozen eindelijk schaamrood worden over hunne vermetelheid, door die voor bijgeloovige en belagchelijke oefeningen te beschouwen, en ophouden van datgene te lasteren wat zij niet kennen.

OVER DE BESTE WIJZE

om het heilige Misoffer met vrucht te hooren.

De geschiktste wijze is zich te vereenigen met de gebeden en plegtigheden der Kerk, door ons geene andere inzigten voor te stellen dan de hare, onzen geest te vestigen op de gedachten, waarmede zij wil, dat wij ons zouden bezig houden, en in ons geene andere gevoelens op te wekken, dan die, welke zij wenscht dat wij koesteren, om het voordeel te genieten van met haar te bidden en op te offeren, en de vrucht niet te verliezen, die gehecht is aan den geest der woorden en plegtigheden vol beteekenis en geheimenis, welke zij in dit verhevene werk bezigt. Tot dat einde gaan wij eene reeks van gebeden geven, betrekking hebbende op de woorden en verrigtingen des priesters aan het altaar, en wij zullen eenige uitleggingen daar bijvoegen. Tot meerdere duidelijkheid, zullen wij de gebeden en plegtigheden van het heilige Misoffer in zes plegtige deelen verdeelen, die zeer gemakkelijk te onderscheiden zijn.

Het eerste is de openbare voorbereiding, die aan den voet des altaars gedaan wordt.

Het tweede begint aan den *Introïtus*, en bevat de verrigtingen en de gebeden, die aan het altaar geschieden tot na het *Symbolum* of de geloofsbelijdenis, hetgene welker de Mis van de leerlingen in de godsdienst of *Catechumenen* geheeten werd, welke men voor de offerande wegzond,

benevens de openbare boetelingen, als nog niet waardig zijnde bij de voltrekking der heilige geheimen toegelaten te worden. Het is dit wat aan deze goddelijke verrigting den naam van Mis, van het latijnsche woord *Missio*, hetwelk wegzending beteekent, deed geven.

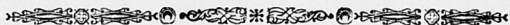
Het derde deel is de offerande der Mis.

Het vierde is de *Canon* of de *Consecratie*.

Het vijfde datgene, hetwelk aan den *Pater noster* begint, bevat de bereiding tot de nuttiging en de nuttiging of Communie zelve.

Het zesde is de dankzegging na de Mis.

GEBEDEN

VOOR EN ONDER HET II. MISOFFER.

MET UITLEGGING VAN DESZELFS PLEGTIGHEDEN.

GEBEDEN VOOR DE MIS.

Ik geloof vastelijk, o mijn God ! dat de heilige Mis het onbloedige offer is van het ligchaam en bloed van Jezus Christus, uwen Zoon. Maak dat ik hetzelfde heden met die aandacht, dien eerbied en die heilige vrees bijwone, welke zulke merkwaardige geheimen vorderen.

Ik vereenig mij met den priester en uwe gansche Kerk, om u dit offer met dezelfde inzichten op te dragen, waarmede Jezus Christus hetzelfde aan het kruis heeft opgedragen : ik draag het u op, om uwe oppermagt over mij en over alle schepselen te erkennen, en om u mijne groote dankbaarheid te betuigen voor al de weldaden, welke gij over mij hebt uitgestort.

Zoo gij de Mis bijwoont, met een bijzonder inzicht om God meer uitdrukkelijk te bedanken, voor eene door zijne goedheid verworvene genade, zoo voeg er bij :

En, namelijk, dat gij mij dusdanige genade, om welke ik u smeekte, hebt vergund. Ik draag het u op, om door de eindelooze verdiensten van het goddelijke slagtoffer, dat op het altaar gaat opgedragen worden, de vergiffenis van al de zonden

te verwerven, waaraan ik het ongeluk heb gehad mij pligtig te maken. Laat niet toe, dat ik de bruiloftsmaal uws Zoons binnen trede, zonder met het bruiloftskleed versierd te zijn. Reinig van nu af mijne ziel. De heilige zaken zijn voor de Heiligen: het is mij niet geoorloofd, u zoo nabij te naderen, zonder mij even als Mozes, alvorens ontschoeid, dat is, de aangekleefdheid aan de zonde uit mijn hart verbannen te hebben. Ik verfoei dan al mijne boosheden en ongerechtigheden, ik vraag u daarvoor vergeving en verzaak dezelve voor altoos.

Eindelijk draag ik u met uwe Kerk deze eerbiedwaardige offerande op, om van uwe goedheid al de genade te verwerven, welke zij voor mij en voor al hare kinderen van u vraagt: gij hebt mij, bij voorkeur boven zoo veel anderen, het geluk geschonken, in haren schoot geboren te worden en haar toe te behooren; verleen mij door de verdiensten van Jezus Christus, uwen welbeminden Zoon, de noodige hulp om mijnen heiligen roep, door werken, den Christen waardig, te verzekeren: gewaardig u, om mijner zaligheids wille, mij al die genaden toe te staan, welke ik heden bijzonderlijk van u verzoek.

Gewaardig u ook, mij gunstiglijk aan te hooren voor allen, voor welke de regtvaardigheid en de liefde het mij ten pligt maken te bidden.

Indien het uw voornemen is de heilige Mis te hooren, ten einde eenige bijzondere genade voor iemand te verwerven, druk hier dan den persoon en de genade uit, welke gij voor hem verlangt te bekomen; en herinner u altoos, dat zoo gij

om eenig tijdelijk goed bidt, gij het voorwaardelijk moet vragen, voor zoo verre die gunst met den goddelijken wil overeenkomstig is en voordeelig voor uwe zaligheid is, of voor die van dengenen, voor welken gij bidt.

Ik verzaak vooral, o mijn God! aan al de verstrooidheden, die mijnen geest zullen komen overvallen, ik bid u, mij daarvoor te behoeden, opdat niets van het aardsehe mij aan de liefderijke gemeenschap onttrekke, welke ik met u, o mijn Heer en mijn God! verlang te hebben. Amen.

In den naam des Vaders en des Zoons en des heiligen Geestes. Amen.

EERSTE DEEL DEER H. MIS.

DE OPENBARE VOORBEREIDING, DIE AAN DEN VOET DES
ALTAARS GEDAAN WORDT.

De aankomst van den priester aan het altaar, verbeeldt de komst van Jezus Christus in deze wereld door de menschwording, en de priester, in zooverre hij mensch en zondaar is, herinnert wonderbaar aan de vernietigingen van het vleesch gewordenen Woord, dat de gedaante van eenen slaaf aangenomen, en zich met al onze ongeregtigheden beladen heeft; en in de gelezene Missen schijnen de vernedering en vermindering van Jezus nog meer uit, door de eenvoudige en zedige treden van zijnen bedienaar.

De priester begint met over zich op de uitge-

te verwerven, waaraan ik het ongeluk heb gehad mij pligtig te maken. Laat niet toe, dat ik de bruiloftszaal uws Zoons binnen trede, zonder met het bruiloftskleed versierd te zijn. Reinig van nu af mijne ziel. De heilige zaken zijn voor de Heiligen : het is mij niet geoorloofd, u zoo nabij te naderen, zonder mij even als Mozes, alvorens ontschoeid, dat is, de aangekleefdheid aan de zonde uit mijn hart verbannen te hebben. Ik verfoei dan al mijne boosheden en ongerechtigheden, ik vraag u daarvoor vergeving en verzaak dezelve voor altoos.

Eindelijk draag ik u met uwe Kerk deze eerbiedwaardige offerande op, om van uwe goedheid al de genade te verwerven, welke zij voor mij en voor al hare kinderen van u vraagt: gij hebt mij, bij voorkeur boven zoo veel anderen, het geluk geschonken, in haren schoot geboren te worden en haar toe te behooren; verleen mij door de verdiensten van Jezus Christus, uwen welbeminden Zoon, de noodige hulp om mijnen heiligen roep, door werken, den Christen waardig, te verzekeren: gewaardig u, om mijner zaligheids wille, mij al die genaden toe te staan, welke ik heden bijzonderlijk van u verzoek.

Gewaardig u ook, mij gunstiglijk aan te hooren voor allen, voor welke de regtvaardigheid en de liefde het mij ten pligt maken te bidden.

Indien het uw voornemen is de heilige Mis te hooren, ten einde eenige bijzondere genade voor iemand te verwerven, druk hier dan den persoon en de genade uit, welke gij voor hem verlangt te bekomen; en herinner u altoos, dat zoo gij

om eenig tijdelijk goed bidt, gij het voorwaardelijk moet vragen, voor zoo verre die gunst met den goddelijken wil overeenkomstig is en voordeelig voor uwe zaligheid is, of voor die van dengenen, voor welken gij bidt.

Ik verzaak vooral, o mijn God! aan al de verstrooidheden, die mijnen geest zullen komen overvallen, ik bid u, mij daarvoor te behoeden, opdat niets van het aardsche mij aan de liefderijke gemeenschap onttrekke, welke ik met u, o mijn Heer en mijn God! verlang te hebben. Amen.

In den naam des Vaders en des Zoons en des heiligen Geestes. Amen.

EEERSTE DEEL DEER H. MIS.

DE OPENBARE VOORBEREIDING, DIE AAN DEN VOET DES
ALTAARS GEDAAN WORDT.

De aankomst van den priester aan het altaar, verbeeldt de komst van Jezus Christus in deze wereld door de menschwording, en de priester, in zooverre hij mensch en zondaar is, herinnert wonderbaar aan de vernietigingen van het vleesch gewordene Woord, dat de gedaante van eenen slaaf aangenomen, en zich met al onze ongeregtigheden beladen heeft; en in de gelezene Missen schijnen de vernedering en vermindering van Jezus nog meer uit, door de eenvoudige en zedige treden van zijnen bedienaar.

De priester begint met over zich op de uitge-

strekstte wijze, het teeken des H. Kruises te maken, hetwelk de aanwezenden gelijkelijk behooren te doen. Het gebruik van dit teeken klimt tot de apostelen op, en reeds spreekt Tertullianus in de tweede eeuw, van het teeken en zinnebeeld der Christenen, die daarvan bij het begin en het einde hunner voornaamste werken gebruik maakten.

De Priester begint met het teeken des kruises, omdat hij en het christene volk aan de drie goddelijke Personen door het Doopsel zijn toegewijd: den Vader, die hen heeft aangenomen voor zijne kinderen; den Zoon, in wien zij zijn aangenomen; den heiligen Geest, door wien zij zijn aangenomen, in den heiligen Doop herboren wordende.

De psalm, welken de Priester aanstonds zegt, is eene bereiding tot het heilige Offer, door gevoelens van vrees, verlangen, betrouwen heilige vreugde.

Aan het *Confiteor* of de schuldbelijdenis vouwt de priester zijne handen te zamen, blijft in eene nederige houding, die eenen zondaar past, en zich voor God beschuldigende, slaat hij op zijne borst, terwijl hij smeekt hem te reinigen, eer hij tot het altaar opklimt: te dien einde biedt hij hem de verdiensten van Jezus Christus, van de allerheiligste Maagd en van de Heiligen aan.

In den naam des Vaders en des Zoons en des heiligen Geestes. Amen.

De Psalm Judica.

Ik nader tot het altaar, Heer, gij die het licht zijt van hen, die zich in duisternissen bevinden

en die mijne toevlugt zijt in al de rampen, welke mij omringen.

Gewaardig u mijne ziel te bezoeken, en mij de zaligheid aan te brengen, naar welke ik verzucht: wolken des hemels, zendt ons den regtvaardigen, en dat de aarde den Zaligmaker voortbrengt.

Heilige Geest, teedere en edelmoedige Ver- trooster, boezem mij gebeden in, die waardig zijn verhoord te worden: bestier mijnen wil, versterk mijnen moed, opdat ik over de wereld en over mij zelve moge zegepralen: maak, dat ik steeds aan uwe inspraken onderdanig zij; maak vooral, dat ik u beminne!

Het Confiteor of de schuldbelijdenis.

Ofschoon gij, o mijn God! om mijne zonden te kennen, mijne belijdenis niet behoeft, en gij in mijn hart al mijne ongeregtigheden leest, belijd ik die echter voor het aanschijn van hemel en aarde; ik beken, dat ik u door mijne gedachten, door mijne woorden en door mijne werken beleedigd heb. Ik beschuldig mij daarover, en bid u ootmoedig om vergeving. Heilige Maagd, Engelen des Hemels, Heiligen van het Paradijs, bidt voor ons, vraagt voor ons genade, terwijl wij in dit dal van tranen en ellende zuchten, en verwerft voor ons vergeving onzer zonden.

Misereatur.

O Jezus! vergun ons de kostbare gave van het berouw en de vergiffenis, welke gij zelf aan de grootste zondaars beloofd hebt, zoodra zij voor u

hunne ongeregtigheden belijden en zuchten omdat zij uwe eindelooze heiligheid beleedigd, uwe goedheid miskend, en uwe grenzelooze liefde veracht hebben.

De priester klimt op het altaar.

Gelukkig hij, die, in zijne zwakheid, door uwe genade ondersteund, waardig zoude zijn tot uwe altaren te naderen!

Geef mij Heer! die genade door de verdiensten der Heiligen, die zoo veel deel hebben in uwe heerlijkheid.

Hij kust het altaar.

De kus van den priester op het altaar, wordt te gelijk aan Jezus Christus, welken het altaar verbeeldt, gegeven, en aan de Heiligen, wier overblijfselen in het altaar rusten, en met Jezus Christus één en hetzelfde slagtoffer, één en hetzelfde altaar zijn. De priester kust het altaar op dit oogenblik, om de hoop te betuigen, welke hij koestert van voor zich en voor zijne geloovigen, de vergeving te verwerken, welke hij zoo even aan den voet des altaars, door de verdiensten van Jezus Christus en door de voorspraak der Heiligen, heeft gevraagd. Vereenigen wij ons met hem, door een heilig vertrouwen, en zeggen wij:

En gewaardig u ons, die de opvolgers van hun geloof en van hunne heilige verlangens zijn, de genade der verzoening te verleenen, die hier op aarde het begin was, van den vrede, welken zij nu in uwen schoot genieten.

Zoodra de priester het altaar gekust heeft, bewie-

rookt hij , in plegtige Missen , hetzelfde : dit is om God te bidden de gebeden des christen volks aan te nemen , gelijk eenen wierook van goeden geur.

De priester, den wierook zegenende, zegt : *Wordt gezegend door hem, tot wiens eer gij gebrand wordt. Amen.*

TWEEDE DEEL DER H. MIS.

GEBEDEN EN ONDERRIGTINGEN , VAN HET OOGENBLIK
DAT DE PRIESTER HET ALTAAR OPGAAT , TOT AAN
DE OFFERANDE.

De Introïtus.

De priester leest , aan den kant des Epistels , het begin van eenen Psalm , welken men voorheen geheel bad , ten einde den geest en de genade des gebeds over zich in te roepen , die zoo noodig gedurende het heilige Misoffer zijn , als ook , om den wensch en het verlangen uit te drukken , waarmede de oude patriarchen naar de komst van den Messias haakten.

Gij zijt het, Heer , die den Heiligen van het oude testament , zulke vurige verlangens ingeboezemd hebt , om uwen eenigen Zoon op aarde te zien nederdalen ; deel mij iets van die heilige vurigheid mede , en maak dat ik , ondanks de ellende en moeilijkheden van dit leven , in mij een heilig verlangen ontware , om mij met u , door eene vurige liefde , te vereenigen.

De kyrie eleison.

Deze twee grieksche woorden beteekenen : *Heer, ontferm u onzer*, en die welke volgen : *Christus, ontferm u onzer*. De priester herhaalt die zoo dikwijls, om ons te leeren, dat het alleen door het aanhoudende gebed is, dat wij des Heeren bijstand, in onze noodwendigheden kunnen verwerven.

Heer, wij zouden, uit hoofde van de menigte onzer zonden, nimmer genoeg tot u kunnen zeggen : *ontferm u onzer*. Wij smeeken u, om die genade, met het geroep van den blinden van Jericho, met de volharding van de cananeesche vrouw, met de drift van al degenen, welke gij u gewaardigd hebt te verhooren, wanneer zij volharden tot u te roepen : *Heer, ontferm u onzer*.

De gloria in excelsis.

Deze lofzang, welks begin door de Engelen gemaakt en door hen, gedurende den Kersnacht, aan de menschen geleerd is, is een gevolg van lofbetuigingen tot God en Jezus Christus. De priester heft, als hij denzelven begint, de handen hemelwaarts, om aan te duiden, dat men de harten tot *in het hoogste des hemels* moet verheffen, en hij vouwt die onmiddellijk daarna te zamen, als reeds den *vrede en den goeden wil* bezittende, welke hij verworven en over de aarde getrokken heeft. Hij buigt zich daar, waar het gebed eene aanbidding, eene dankbetuiging wordt, of den naam des Zaligmakers herhaalt, en hij eindigt met het teeken des heiligen Kruises en met de aanroeping der allerheiligste Drievuldigheid. — Men zegt dezen lofzang niet in

de tijden van boetpleging : hij is voor plegtigheden voorbehouden.

Glorie zij God in den hoogsten, en op aarde vrede aan de menschen, die van goeden wil zijn. Wij loven u, wij aanbidden, wij verheerlijken u, wij danken u, om uwe overgroote heerlijkheid. Heer, God, hemelsche Koning, God, almogende Vader! Heer eenig geborene Zoon, Jezus Christus : Heer God, Lam Gods, dat de zonden der wereld wegneemt, ontvang ons gebed; die zit aan de regterhand des Vaders, ontferm u onzer, want gij zijt alleen heilig, alleen Heer, alleen de Allerhoogste, Jezus Christus, met den heiligen Geest in de heerlijkheid des Vaders. Amen.

Onder de plegtige Missen zou men de volgende uitbreiding van dien lofzang kunnen lezen, terwijl hij gezongen wordt.

Glorie in de hemelen aan God, die, in dit groote geheim, de wonderen zijner wijsheid, barmhartigheid en magt op eene zoo onuitsprekelijke wijze heeft doen uitschitteren. Vrede aan de menschen op de aarde; het is de God des vredes zelf, die denzelven aan de wereld is komen brengen : heil den menschen van goeden wil, die hun hart voor dezen hemelschen en geheel goddelijken vrede openen, en die wel gesteld zullen zijn, om hem te ontvangen.

Groote God! God, eindeloos heilig, eindeloos goed! wat kunnen wij, op het zien van al die wonderen uwer teederheid doen, dan u onze lofbetuigingen, onze zegeningen, onze aanbiddingen en al de gevoelens onzer harten aanbieden; almogende God, Koning van hemel en aarde, wij doen u de dankbetuigingen, welke wij uwer heerlijkheid

en liefde verschuldigd zijn; maar daar wij onbekwaam zijn om u door ons zelve waardige hulde aan te bieden, vereenigen wij ons met die, welke de Engelen en gelukzaligen u bewijzen, in den hemel.

O Jezus! eenige Zoon des hemelschen Vaders. Lam Gods, dat de zonden der wereld wegneemt, ontferm u onzer; o gij, die, in hoedanigheid van slagtoffer, reeds de zonden van het menschedom, in uwe tranen afwascht, en die dezelve eens door uw bloed zult uitwischen, gewaardig u onze gebeden te verhooren: ofschoon in onze oogen vernietigd, zit gij aan de regterhand uws Vaders in den hemel, wij smeeken u, erbarm u onzer, en kom onze kwalen genezen, door die met ons te deelen.

Wij erkennen u, o geboren wordende God! en alleen heilig, alleen de Heer, alleen groot, en eindeloos verheven boven alle grootheid. Gij heerscht met den heiligen Geest in de heerlijkheid van uwen hemelschen Vader; kom als opperheer in onze harten heerschen; wij wijden u die aan den voet van uwe krib toe, om u altoos toegenegen te blijven. Voor wien zouden wij voortaan zuchten kunnen lozen, ten zij voor u, onzen Zaligmaker, onzen Wel-doener, den God vol minnelijkheid en goedheid! Wij willen u van ganser harte beminnen in den tijd, om niet op te houden u te beminnen in de eeuwigheid.

Dominus vobiscum.

Door deze woorden, die beteekenen: *de Heer zij met u*, wenscht de priester aan het volk Gods zegen: en het is daarom, dat hij zich tot hetzelfde wendt. Hij kust eerst het altaar, om te toonen, dat hij,

wenschende den vrede aan het volk te geven, denzelven eerst van Jezus Christus, welken het altaar verbeeldt, moet ontvangen. Het volk antwoordt het hem: en *hij zij met uwen geest* drukt alzoo deszelfs erkentenis uit jegens den priester, en den geest van liefde en eendragt, die onder hetzelfde moet heerschen, om gezamenlijk te bidden, en God een heilig geweld aan te doen, door eene vereeniging van smeeking.

Ja, wees met ons, Heer, en met uwen dienaar, opdat wij met godsvrucht mogen bidden, en gij ons ter uwer verheerlijking en ter onzer zaligheid moget verhooren.

Het Oremus.

De priester aan den kant van den Epistel wedergekeerd zijnde, zegt: *Oremus*, dat is te zeggen: *laat ons bidden*, en hij maakt eene ligte buiging met het hoofd naar het kruis, om aan te duiden, dat het door de verdiensten van Jezus Christus is, dat wij de genade kunnen verwerven, welke wij van God vragen; ook eindigt hij het gebed, met onzen goddelijken Zaligmaker aan te roepen door de woorden *per dominum nostrum Jesum Christum: door onzen Heer Jezus Christus*. Hij zegt een of meerdere gebeden, volgens de dagen: de geloovigen moeten de meening hebben, van met hem te vragen, hetgene hij van God verzoekt. Het volk antwoordt: *Amen*, om te kennen te geven, dat het de woorden des priesters bekrachtigt.

Ontvang Heer, de gebeden, die voor ons hemelwaarts gestierd worden; verleen ons de genade en de deugden, welke de heilige Kerk, door den

priester, voor ons vraagt. Wij bekennen, dat wij niet verdienen door u verhoord te worden; maar gewaardig u echter, in aanmerking te nemen, dat wij u al deze genaden vragen, door Jezus Christus, uwen Zoon, die met u leeft en heerschappij voert in de eeuwen der eeuwen. Amen.

Geef mij, Heer, de heilige vermorzeling des harten, opdat ik, aan den voet uwer altaren, mijne langdurige afwijkingen en schuldige zwakheid beweene: omgeef mij met uwe sterkte, opdat de arbeid, de gevaren, de hinderpalen, de vervolgingen der menschen, of de kwade voorbeelden, mij nimmer van u scheiden.

Ik smEEK u om die genade, door de eindelooze verdiensten van Jezus Christus, mijnen Zaligmaker. Amen.

De Epistel.

De Joden begonnen de vergadering van den sabbathdag, met de lezing van Mozes en de profeten. De eerste Christenen volgden dit gebruik, in hunne vergaderingen op den zondag, en in al de eeuwen der Kerk heeft men lezingen gedaan uit de heilige Schrift, genomen uit de boeken van het oude testament, of uit de werken en brieven der apostelen, vooral uit die van den heiligen Paulus. De Kerk, voor het Evangelie, de schriften der gezanten van God doende lezen, schijnt het voorbeeld van Jezus Christus na te volgen, die eenige zijner leerlingen voor hem uitzond om de geesten en de harten voor te bereiden in de plaatsen, werwaarts hij zelf gaan wilde.

Ik beschouw dezen Epistel, o mijn God! als eenen

brief, die van den hemel komt , om mij uwen aanbiddelijken wil te doen kennen. Vergun mij, bid ik u, de noodige kracht, om datgene te volbrengen, wat gij mij beveelt. Gij zijt het, Heer, die de profeten en apostelen ingegeven hebt, hetgeen zij geschreven hebben : verleen mij eenig deel in hunne verlichtingen , en laat tevens in mijn hart een vonkje dalen , van dat heilige vuur, waardoor zij ontstoken waren , om u, gelijk zij, te beminnen en te dienen op de aarde.

In de groote missen, wanneer de Epistel gezongen wordt, kan men de volgende lezing er bij voegen :

Het is hoog tijd , dat wij uit onzen slaap ontwakken, want de dag gaat voorbij , de nacht des doods nadert, wanneer er geen tijd meer zal zijn, om aan onze zaligheid te werken. Laten wij dan de werken der duisternissen verwerpen : ons met J. C. bekleeden, en de zinnelikheden des vleesches niet meer volgen. Dat ons leven rein, onze godsvrucht levendig zij : wij verwachten onzen God en snellen hem te gemoet. De hemelen doen over de regtvaardigen , bij uitstekendheid den dauw hunner zegeningen nederdalen; dat ons hart zich eindelijk opene , als een dorre grond voor het water, en Jezus Christus en al de christelijke deugden voortbrengende. Hechten wij ons aan het goede; onthouden wij ons zelf van den schijn van het kwaad : dat de God des vredes ons in alles heilige , ten einde onze ziel onberispelijk bevonden worde voor zijn aanschijn. De genade van God, onzen Zaligmaker, is sedert lang verschenen , en leert ons de goddeloosheid en den geest des tijds vlugten; in deze wereld met matigheid, godsvrucht en regtvaardigheid leven, alzoo

de gelukzalige hoop en de toekomst der heerlijkheid van onzen Heiland te verbeiden , die zich geleverd heeft, om ons van alle ongerechtigheid vrij te koopen.

Het *Graduëel*.

Na den Epistel, leest de priester nog eenige woorden van de psalmen , zoo als aan het *Introïtus*, om het gebed of de loftuiging te vereenigen met de onderrigting in den Epistel ontvangen. Die verzen noemde men *Graduëel*, omdat zij gelezen of gezongen werden op de trappen van den *Jubé* of het koor. Het woord *alleluja*, dat in het *Graduëel* voorkomt, van septuagesima tot den Paaschtijd uitgezonderd, is een hebreuwsch woord, beteekenende: *Loof God!* en het drukt tevens een gevoel van verrukking van vreugde uit. Men behoort, gedurende dit gebed, zijn hart hemelwaarts te verheffen, zich bij de Engelenkooren te voegen, en te trachten hunne blijdschap, op het zien van Gods weldaden, na te volgen.

Uwe lessen onderwijzen en behagen mij, Heer! zij verheugen mij, en doen mij de hoop koesteren, van u eenmaal in den hemel, mijn Vaderland, te zullen zien.

Het overdragen van het boek van de regter- naar de linkerzijde des altaars.

Deze overbrenging doet ons zien, dat de Joden, geweigerd hebbende de profeten en de apostelen aan te hooren, verlaten werden, en dat de apostelen tot de Heidenen gegaan zijn, wien zij het Evangelie gebragt hebben: bidden wij God, dat hij nimmer toelate, dat wij door onze zonden

gelijk de Joden verdienen, dat zijn licht ons ont-nomen worde, om aan anderen gegeven te worden. Gedurende deze overbrenging van het boek, is de priester diep nedergebogen in het midden des altaars, en hij doet een vurig gebed om zijn hart en zijne lippen te zuiveren, voor dat hij het heilig Evangelie leest.

Maar om dit hemelsche Vaderland te verdienen, zuiver Heer, dit hart, in hetwelk gij uw verblijf moet nemen; reinig mijne lippen met het gloeiende vuur der heilige liefde, dat gij gebruikt om die van uwen profeet Isaïas te reinigen, opdat gij mij, na waardiglijk uwe heerlijkheid op aarde verkondigd te hebben, eens moget toelaten, om die in den hemel te vieren. O Algoede, behoed mij van de ongeloovigheid, die haar venijn onder ons verspreidt, en straf mij nimmer met mij de fakkel des Geloofs te ontnemen.

Dominus vobiscum, voor het Evangelie.

Doe mij, Heer, uwen heiligen wil kennen: spreek, o mijn God! uw dienaar hoort.

Het Evangelie.

In de plegtige Missen wordt het boek der Evangelien bewierookt, opdat de geur van den wierook het teeken zij van den goeden geur, welken God in die zielen verspreidt, welke zich door het heilige Evangelie doen kennen. Men draagt brandende waskaarsen ter rechter- en ter linkerzijde van het boek, om ons te doen kennen, dat Jezus Christus het ware licht is, dat ons door zijn evangelisch Woord verlicht. Wij blijven

staande, gedurende de lezing van het Evangelie, om aan te duiden, dat wij bereid zijn Jezus Christus te volgen, als den eenigen Meester welken wij moeten aanhooren en dien wij voortaan willen gehoorzamen.

Beschouw het Evangelie, hetwelk gij gaat hooren, als het rigtsnoer van uw leven en uwe zeden, een rigtsnoer, hetwelk gij beloofd hebt te zullen volgen, door de in uw Doopsel aangegane verbindtenissen en waarnaar gij strengelijk zult geoordeeld worden. De priester maakt, voor hij het Evangelie begint, een teeken des kruises met den duim, op de eerste woorden van hetzelfde, om te doen zien, dat de leer van J. C. in de wereld niets uitgewerkt heeft, dan door de verdiensten van zijn lijden en zijnen kruisdood.

De drie teekenen des kruises, welke de priester op het voorhoofd, den mond en de borst maakt, en welke wij gelijkelijk, naar zijn voorbeeld maken, zijn de teekenen van drie plegtige geloofsbelijdenissen. Wij maken het eerste op het voorhoofd, om aan te toonen, dat wij ons voor het Evangelie niet schamen: het tweede op den mond, om te betuigen, dat wij ook met den mond eene hemelsche leer willen belijden, welke wij in het hart bezitten: en het derde op de borst, om te toonen, dat wij verlangen het kruis van Jezus Christus diep in ons hart te prenten, en onze aangekleefdheid aan het geloof, door daden willen bewijzen

Men moet de wijsheid en de waarheid, zelve aanbidden, in al de woorden van het Evangelie; Jezus Christus spreekt daar voor ons, en wien zouden wij aanhooren ten zij hem, die de woorden

des
van
het
heme
Ik
dat
in h
van
ons,
is,
mon
naar
binn
zulle
gebo
V
te l
woor
het
dien
gelo
der
mijn
lot
hart
tege
en
mo
U,
V
gezo
lezi
of g
Z

des eeuwigen levens bezit ? Na het lezen of zingen van het Evangelie kussen de priester en de diaken het eerbiediglijk, om hunne verknochtheid aan die hemelsche woorden te betuigen.

Ik sta op, o opperste Wetgever ! om te betuigen, dat ik bereid ben de eeuwige waarheden, die in het heilig Evangelie besloten zijn, ten koste van mijn leven zelfs, te verdedigen. Gij leert ons, dat niet allen die zeggen : Heer, Heer, (dat is, die zich bevredigen uw Evangelie met den mond te belijden, zonder den vasten wil te hebben, naar hetzelfde te leven) het rijk der hemelen zullen binnen treden, maar dat alleen diegenen hetzelfde zullen ingaan, die hunne werken volgens uwe geboden zullen verrigt hebben.

Verleen mij dan de genade, zoo veel getrouwheid te hebben in de vervulling van uw goddelijk woord, als gij mij standvastigheid inboezemt in het te gelooven. Helaas ! waartoe zou het mij dienen, wanneer ik voor u zal verschijnen, het geloof te hebben gehad, zonder de verdiensten der liefde en der goede werken, ten zij om mijne veroordeeling vreesselijker en mijn eeuwig lot schrikkelijker te maken ! O God der barmhartigheden ! oordeel mij niet naar die aanhoudende tegenstrijdigheid, welke ik tusschen uwe leer en mijn gedrag gesteld heb, en boezem mij den moed in, om te beoefenen hetgene ik geloof. U, Heer, zal al de roem daarvan toekomen.

Wanneer het Evangelie in de plegtige Missen gezongen wordt, zou men intusschen de volgende lezing uit de heilige Evangelien getrokken geheel of gedeeltelijk kunnen doen.

Zoo iemand mij bemint, zegt Jezus Christus,

zal hij mijn woord bewaren, mijn Vader zal hem beminnen, wij zullen tot hem komen en in hem onze woning vestigen. Bemint den Heer uit geheel uwe ziel, uit al uwe krachten, ziedaar het eerste en grootste gebod. Het tweede is aan dit gelijk : gij zult uwen naasten beminnen gelijk u zelve : doe zulks en gij zult leven. De geheele wet en de profeten zijn in deze twee geboden besloten. God is geest, en hij wil in geest en waarheid aanbeden worden ; want indien uwe regtvaardigheid niet volmaakter is dan die der Pharizeën, zult gij het rijk der hemelen niet binnen gaan. Doet boetvaardigheid : want zoo gij geene boetvaardigheid doet, zult gij allen vergaan. Het rijk Gods nadert : de bijl is reeds aan den wortel van den boom gezet, en van den kant, waar hij zal vallen, zal hij voor altoos blijven. Wees steeds bereid, want ik zal komen op het uur, waarop gij het niet verwacht. Heil hun, die van de goederen dezer wereld onthecht zijn ! zalig zijn de zachtmoedigen, de vreedzamen, die rein van harten en barmhartig zijn : zalig degenen, die met gelatenheid lijden, die dorstig zijn naar de regtvaardigheid, want het rijk der hemelen behoort hun toe. Wat baat het den mensch het heelal te winnen, zoo hij zijne ziel verliest ? Niemand kan twee meesters dienen ; vergadert geene schatten voor de aarde, maar voor den hemel, zoekt voor alles het rijk Gods en zijne regtvaardigheid, het overige zal u, als bij toemaat, gegeven worden. Komt tot mij, mijn juk is zoet en mijn last is licht ; leert van mij, dat ik zachtmoedig en ootmoedig van harte ben, en gij zult de rust uwer zielen smaken. Zoo iemand mij wil volgen, dat

h
o
v
z
m
e
m
a
g
w
z
v
w
g
z
b
u
g

H
dag
den
is,
voor
gehe
moet
de w
in h
Ik
Sche
en o

hij zich zelven verloochene, dagelijks zijn kruis opneme en mij nakome. Bemint uwe vijanden; vergeeft, en men zal u vergeven; vraagt, en gij zult ontvangen. De weg des verderfs is breed; maar die tot het eeuwige leven leidt, is eng, en weinigen volgen hem. De hemel lijdt geweld, men moet strijden om hem te bekomen: het is alleen door het lijden, dat ik tot de heerlijkheid gekomen ben, er is voor u geen andere weg, want de leerling is niet boven den meester. Die zich verheft, zal vernederd, die zich vernedert zal verheven worden. Die uit God is, hoort Gods woorden. Zoo gij mijne geboden onderhoudt, zult gij in mijne liefde verblijven, en gij zult daar zijn, waar ik zelf ben, waar ik u eene plaats ben gaan bereiden.

Deze zijn de heilige woorden; dat onze zonden uitgewischt worden door de kracht van het Evangelie, en met opregtheid in oefening gebragt!

Het Credo.

Het Evangelie is op de zon- en zekere feestdagen gevolgd door het *Credo* of de *Geloofsbelydenis*, omdat het bijzonderlijk op die plegtigheden is, dat de geloovigen, vol van denzelfden geest, voor de altaren, de aanbidding van al onze heilige geheimen moeten vernieuwen, en een plegtig blijk moeten geven van hun volkomen geloof aan al de waarheden des Evangelies, in het kort bevat, in het *Symbolum*.

Ik geloof in eenen God, den Vader, almogenden Schepper van hemel en aarde, van alle zichtbare en onzichtbare dingen; en in eenen Heer Jezus

Christus, den eeniggeboren Zoon Gods, die uit den Vader voor alle tijden geboren is ; God van God, licht van licht, waarachtig God van den waarachtigen God ; geboren en niet gemaakt, van een wezen met den Vader ; door wien alle dingen gemaakt zijn, die om ons menschen en om onze zaligheid nedergedaald is uit den hemel, EN IS VLEESCH GEWORDEN DOOR DEN H. GEEST, UIT DE MAAGD MARIA ; hij is mensch geworden, die ook gekruisigd is voor ons onder Pontius Pilatus ; hij is gestorven, begraven en is ten derden dage wederom opgestaan, volgens de schriftuur ; hij is opgeklommen ten hemel, zit ter rechterhand des Vaders, en zal wederkomen met heerlijkheid, om de levenden en dooden te oordeelen ; wiens rijk geen einde zal hebben. En in den heiligen Geest, den Heer, die levend maakt, die van den Vader en den Zoon voorkomt, die met den Vader en den Zoon te gelijk aanbeden en verheerlijkt wordt, die door de Profeten gesproken heeft. En eene heilige Katholieke en Apostelike Kerk. Ik belijd een Doopsel tot vergiffenis der zonden, en ik verwacht de verrijzenis der dooden en het leven der toekomstende eeuwen. Amen.

GEBED

Gedurende het zingen van het Credo.

Hoe zal ik u, o mijn God ! waardiglijk bedanken voor de kostbare gaaf van het geloof, waarmede gij mij, bij voorkeur boven veel anderen, die zuchten in de duisternissen der dwaalleeren, begunstigt hebt ? Maak, Heer, dat die mij steeds dierbaar zij, die wonderbare gaaf, hoog verheven boven de eer, de rijkdommen, de vermaken

en de ijdelheden dezer vergankelijke wereld. Geef mij eene volmaakte neiging voor alles, wat het geloof mij leert, opdat ik met gelijken eerbied aanbidde, al wat ik begriip, in uwe onuitsprekelijke geheimen, en al wat mijne geestvermogens te boven gaat. Dewijl mijne stand zoo bekrompen is, dat ik mij zelven niet begriip, besef ik, eindellooze God! dat het noch billijk, noch mogelijk is, uwe goddelijke geheimen te doorgronden. Maar gij hebt mij door uwe genade overtuigd, van de kennis, getrouwheid en oprechtheid dergene, door welke gij uwe heilige aanspraken aan de wereld verkondigd hebt. De wereld heeft daaraan geloof gegeven: het zou het grootste der wonderwerken zijn, zoo zij zonder wonderwerken die hadt kunnen gelooven. En werwaarts zou ik mij wenden, om meerdere zekerheid te verkrijgen? Indien ik mij bedrogen vond, zoudt gij het zelf zijn, die mij in dwaling gebragt haddet; wanneer dan mijne zinnen en mijne verbeelding twijfelen, zullen echter mijne rede en mijn wil nimmer twijfelen. Dat geloof, o Jezus, dat geloof, hetwelk de apostelen over de geheele aarde verkondigd, en zoo veel duizende martelaren met hun bloed bezegeld hebben, dat geloof, hetwelk zoo veel heilige leeraars, in hunne onsterfelijke schriften, verdedigd hebben, dat geloof van alle eeuwen, dat steeds den goeden geur zijner deugden over de wereld verspreidt, en den hemel met heiligen bevolkt heeft; dat geloof, dat nimmer het lijden zonder vertroosting, de kwalen zonder hulpmiddel gelaten heeft, dat verhevene geloof zal voor altoos het mijne zijn: voltrek dan in mij, smee ik u, o mijn goede Zaligmaker, voltrek uw werk,

niet alleen door in mijne ziel de fakkel des Geloofs in al haren glans te behouden, maar ook, en wel vooral door hetzelfde werken des lichts voor mijne eeuwige zaligheid te doen voortbrengen. Amen.

Dominus vobiscum.

Mijn God, dat uwe genade met ons en met den priester, uwen bedienaar, zij, om u deze offerande waardiglijk te kunnen opdragen.

DERDE DEEL DER M. MIS.

HET BEGIN DER OFFERANDE OF DE OPDRAGT

Het Offertorium.

Ontvang, o heilige Vader, eeuwige en almogende God, dit vlekkelooze offer, dat wij, hoe onwaardig wij ook zijn mogen, u opdragen. Ik draag het u op, als aan mijnen levenden en waren God, voor mijne tallooze zonden, beledigingen en nalatigheden; ik draag het u ook op, voor alle geloovige Christenen, levenden en overledenen, opdat het hun en mij ter zaligheid verstrekke. Am.

Wanneer de priester den wijn en het water in den kelk giet.

O God! die door een vreemd uitwerksel uwer magt, den mensch in eenen verhevenen graad van voortreffelijkheid en uitstekendheid geschapen hebt, en die door een nog bewonderenswaardiger wonder uwer goedheid, u gewaardigd hebt, dit werk uwer handen, na zijnen val te herstellen, verleen mij, door het geheim, hetwelk de ver-

menging van het water met den wijn ons vertoont, de genade van te mogen deelen in de godheid van Jezus Christus, uwen Zoon, die zich volgaarne met onze menschheid heeft willen bekleeden, hij, die God zijnde, met u, in de eenheid van den heiligen Geest, leeft en heerscht in al de eeuwen. Am.

De opdracht van den kelk.

Ik draag u, Heer, met uwen bedienaar den kelk der zaligheid op, en smeeke uwe goedheid denzelven, als een reukwerk van goeden geur, te doen opstijgen, tot den troon uwer goddelijke Majesteit, voor onze zaligheid en voor die van de gansche wereld.

Ik bied mij voor u aan, Heer, met eenen ootmoedigen geest en een rouwig hart; ontvang mij, bid ik u, en maak dat de offerande, welke ik u geheel uit eigen beweging opdraag, in vereeniging met die van Jezus Christus, heden voor u, op dusdanige wijze voltrokken worde, die u dezelve aangenaam kan maken, o Heer, mijn God!

In de plegtige Missen bewierookt de priester het brood en den wijn, die opgedragen zijn geworden, zeggende: *Dat deze wierook, welken gij gezegend hebt, tot u opklimme, Heer, en uwe barmhartigheid over ons nederdale.* Vervolgens bewierookt hij het altaar en zegt: *Dat mijn gebed, Heer, tot u opklimme gelijk deze wierook, dat de opheffing mijner handen u aangenaam zij, gelijk de avondofferande. Stel, Heer, eene wacht aan mijnen mond, en de omzigtigheid op mijne lippen. Laat niet toe, dat mijn hart vervoerd worde tot kwaadaardige woorden, om mijne zonden trachten te verschoonen.*

Terwijl hij het wierooksvat aan den diaken wedergeeft, zegt hij : *Dat de Heer het vuur zijner liefde in ons ontsteke, en ons door eene eeuwige liefde doe branden. Amen.*

Dat wij ons best doen, om in al die godvruchtige gevoelens te treden, en die heilige verlangens in ons te vormen.

Daarna bewierookt de diaken aanstonds den priester aan het altaar, Jezus Christus zelve vertegenwoordigende, en in zijnen persoon het heilige geheim opdragende.

De priester wascht zijne vingeren.

De priester, na zijne handen gewasschen te hebben, alvorens het heilige Misoffer te beginnen, wascht hier zijne vingeren, om in den geest van Jezus Christus te treden, die de voeten zijner apostelen wiesch, voor dat hij hun het heilige Sacrament des Altaars toediende, ofschoon zij bevorens reeds zuiver waren. Dit toont ons, dat het niet genoeg is, zuiver te zijn van gruweldaden, om aan de geheimen deelachtig te worden, maar dat men zich van de geringste vlekken der zonden moet zuiveren.

Mijn God, gewaardig u mijne ziel te wasschen en te reinigen, van alle vlekken der zonden : vernietig in mij de minste onvolmaakheden, en maak mijne ziel, door uwe genade, zoo zuiver als zij het onmiddelijk na het Doopsel was.

Vergun mij, Heer, de genade van de wereld te vergeten, die de strengheid uwer oordeelen moet ondergaan ; van deze aarde te verachten, die ter prooi zal zijn aan uwe wraaknemingen ;

en van geene de minste aandacht te verleenen aan die ontwerpen, aan die listen, die slechts de duurzaamheid van eenen dag, van eene minuut, van eene seconde hebben ! dat ik onder de voeten vertrede die eer, die verlangens, die gevaarlijke vermaken, die den geest verlagen en bedwelmen ; die valsche goederen, die de ziel in het verderf storten, die valsche bekwaamheden, die vermaken, dien valschen uitwendigen schijn van achting en vriendschap, die zoo veel rampzalige slagtoffers maken ; en dat de eerste, de ijverigste mijner zorgen zij, den dag uwer wraakneming te voorkomen, op welken gij eene vreesselijke rekening over uwe weldaden en genaden zult vragen ! Hierom smEEK ik u, o mijn God ! door de eindelooze verdiensten van Jezus Christus. Amen.

Het orate fratres.

De priester, na zijne vingers gewasschen te hebben, komt weder in het midden des altaars, en aldaar nedergebogen, doet hij eene nieuwe opdracht van de offerande, welke hij der heilige Drievuldigheid gaat aanbieden, ter gedachtenis van het lijden, den dood, de verrijzenis en de hemelvaart van onzen Heer Jezus Christus ; en om de genade te verwerven van dit waardiglijk te doen, keert hij zich tot de omstanders, zeggende : *Biët broeders*, om hen te verwittigen, zich, door hunne gebeden, met hem te vereenigen, ten einde de offerande, welke hij aan God voor zich en voor hen gaat opdragen, aan hem aangenaam te maken.

Heer, verhoor de gebeden van al uwe geloovigen, die vereenigd zijn, om u dit verhevene offer

op te dragen, hetwelk wij u bidden aan te nemen, tot verheerlijking van uwen naam, tot ons bijzonder voordeel en tot welzijn van uwe geheele Kerk. Gewaardig u, in onze harten te storten de noodige gesteltenissen, om met vrucht dit groote werk van onze Godsdienst bij te wonen: heiligen priester, die uwe heilige geheimen voltrekt, en reinig zijne handen en zijn hart, opdat hij in staat zij uwe genade over zich en over ons te brengen.

De stille gebeden.

Na het *Orate fratres*, keert de priester zich naar het altaar, en zegt in stilte een of meer gebeden, die volgens den dag veranderen, en deze worden *stille gebeden* genoemd, uit hoofde hij die in stilte zegt: zij strekken bijna allen om aan God te vragen, dat hij de giften, die op het altaar zijn, goedgunstiglijk aanneme, en hij ons door zijne genade in staat zoude stellen, om zelfs hem, als eene hem aangename offerande, te worden aangeboden.

Verander, o mijn God! deze offerande in uw ligchaam en bloed, en hershep onze harten in u zelve, door de kracht dezer aanbiddelijke geheimenis: dat uw heilig Woord op deze offerande, welke wij u opdragen, nederdale, opdat zij een heilzaam slagtoffer worde, dat uwer Majesteit aangenaam, en uwen dienaren nuttig zij, door de toepassing van het bloed van Jezus Christus.

Dat deze offerande overvloedige zegeningen over uwe geloovigen doe nederdalen, hunne harten

verandere, de zonde en de aardsche geneigdheden in dezelve vernietige, en u aldaar een aangenaam brandoffer en eene bestendige woning bereide, in vereeniging met, en door de verdiensten van Jezus Christus, uwen Zoon en onzen Heer, die met u leeft en heerschappij voert. Amen.

VIERDE DEEL DER II. MIS.

DE CANON OF REGEL DER CONSECRATIE, VOORAFGEGAAN DOOR DE PREFATIE.

Aan het einde der *stille gebeden* verheft de priester zijne stem, zeggende: *In alle eeuwen der eeuwen*, eene uitroeping, die alle geloovigen uitnoodigt, om zich met hem te vervoegen en hem te antwoorden: *Amen*. Men heeft dit antwoord steeds met vurigheid gegeven: de heilige Hieronymus zegt, dat men dit woord *Amen* overal in de kerken, als eenen donder, hoorde weergalmen.

De geloovigen geven hierdoor hunne bewilliging, aan al hetgene de priester, in het geheim, van God komt vragen.

De *Prefatie* is eene inleiding tot de gebeden van den Canon, die bij uitstekendheid genoemd wordt *het gebed*. Het is eene uitnoodiging om de harten tot God te verheffen, en hem te danken voor het grootste wonderwerk, dat door de *Consecratie* uitgewerkt wordt.

Eeuwige Vader, zie hier het oogenblik, waarop uw goddelijke Zoon, onze Zaligmaker Jezus Christus, uit den hemel op het altaar gaat nederdalen:

niets, dat aardsch is, moet mij meer bezig houden ; mijn hart moet niet meer verzuchten, dan naar zulk een zuiver offer, dat de zonden der wereld uitwischt : reinig hetzelfde door het vuur uwer liefde, opdat het geenen smaak meer vinde, dan in de hemelsche goederen. Door welke dankbaarheid zal ik immer al uwe weldaden kunnen erkennen, en voornamelijk, die van ons een verzoenoffer te geven, dat dagelijks en meermaal elken dag, voor ons de offerande vernieuwt, welke het eens op den Calvarieberg heeft opgedragen, ten einde uwe barmhartigheid over ons te trekken ? Het is, eeuwige Vader, door Jezus Christus, uwen welbeminden Zoon, dat al de Hemellingen u verheerlijken en u hunne hulde aanbieden. Neem goedgunstig aan, Heer, dat zondaars zoo als wij, hunne zwakke lofbetuigingen met die dezer hemelsche Geesten vervoegen, en dat wij ons allen, met hart en geest, met hen vereenigende, in eene verrukking van vreugd, liefde, dankbaarheid en verwondering uitroepen :

Sanctus.

Heilig, eindeloos heilig, alleen waarlijk heilig is de Heer, onze God : het heelal is vol van zijne heerlijkheid. Dat de gelukzaligen hem zegenen in den hemel, terwijl wij op aarde dengenen aanbidden, die nederdaalt in den naam des Heeren, aan wien eer en heerlijkheid in alle eeuwen zij toegekend.

Na den Sanctus, aan den Canon.

De Prefatie wordt gevolgd door den *Canon*,

dat in het grieksch *order* of *regel* beteekent. Men heeft dezen naam gegeven aan de gebeden, die de consecratie voorafgaan, vergezellen en onmiddellijk volgen, omdat zij in alle missen dezelfde zijn: zoodat de regel daarvan bestendig, en de orde onveranderlijk is.

De voorschriften dezer gebeden zijn zeer oud en vol van de grootste gevoelens van Godsdienst: men ziet er al de vragen, welke de Kerk door de verdiensten van Jezus Christus doet; terwijl de voorspraak der heilige Apostelen en Martelaren er ook zeer nadrukkelijk in uitgedrukt is.

Dit deel der heilige Mis wordt in stilte gezegd, omdat het bestemd is voor een meer aandachtig en inwendig gebed. Ofschoon ieder in het geheim bidt, moet men daarom niet nalaten, zich in den geest met elkander te vereenigen, en zich met den priester te vervoegen, die altoos in den naam van allen tot God spreekt. De priester maakt dikwijls het teeken des kruises over zich en over het opgedragene: want, wat is er natuurlijker, dan dat men den gekruisigden Jezus dikwerf verbeeldt, in een werk, dat een aandenken is van zijnen smartelijken dood, en waarin hij zich zelve aan ons geeft, om onophoudelijk zijne offerande te vernieuwen.

Ziehier de letterlijke vertaling van die gebeden, tot aan de Consecratie: laten wij die, met den priester, in den naam der Kerk, godvruchtiglijk lezen.

Te igitur.

Wij bidden u dan, allerbarmhartigste Vader, en smeeken u, door onzen Heer Jezus Christus,

uwen Zoon, deze giften, deze offerande, dit rein en vlekkelooze offer aan te nemen en te zegenen, dat wij u voor uwe heilige Kerk opdragen, opdat het u behage haar den vrede te schenken, haar te bewaren, in de eenheid te behouden, en haar over de geheele aarde te besturen, en met haar uwen dienaar N., onzen Paus, onzen Bisschop N.; eindelijk al degenen, die regtge-loovig zijn en belijdenis doen van het Roomsche Katholieke en Apostolijke Geloof.

DE GEDACHTENIS DER LEVENDEN.

Memento.

De priester bidt hier voor het geheele ge-nootschap der in leven zijnde geloovigen, en bijzonderlijk voor die, welke hem verzocht hebben het heilige Misoffer tot hunne meening op te dragen. Laat ons, van onzen kant, in dit oog-enblik bijzonderlijk aan God diegene onzer levende broeders aanbevelen, aan welke wij verlangen, dat de vruchten der H. Offerande, door de goddelijke barmhartigheid, meer bijzonderlijk toe-gevoegd worden.

Wees uwe dienaren en dienaressen N. en N., indachtig, Heer, en allen, die hier tegenwoordig zijn, wier geloof en godsvrucht u bekend zijn, voor welke wij u deze offerande van lof opdragen, of die u dezelve, zoo voor zich als voor die, aan welke zij verbonden zijn, opdragen, voor de verlossing hunner zielen, voor de hoop hunner zaligheid en behoudenis, en om u hunne hulde, als aan den eeuwigen, levenden en waren God, aan te bieden.

GEDACHTENIS DER HEILIGEN.

Communicantes.

In gemeenschap vereenigd zijnde, met al uwe Heiligen, eeren wij de gedachtenis eerstens, van de verheerlijkte Maagd Maria, Moeder van God, Jezus Christus, onzen Heer, en van uwe gelukzalige Apostelen en Martelaren, Petrus en Paulus, Andreas, Jacobus, Joannes, Thomas, Philippus, Bartholomæus, Mathæus, Simon en Thadæus, Linus, Cletus, Xystus, Cornelius, Cyprianus, Laurentius, Chrysogonus, Joannes en Paulus, Cosmas en Damianus, en van al uwe Heiligen; door wier verdiensten en gebeden wij u smeecken, ons in alles de hulp uwer bescherming te verleen: dit is hetgene wij u vragen, door denzelfden Jezus Christus, onzen Heer. Amen.

BETROUWEN IN DE OFFERANDE.

Hanc igitur.

Hier strekt de priester de handen uit over de giften, die geheiligd worden, en door de oplegging der handen, als lid der Kerk, vereenigt hij zich met het offer, om met hetzelfde opgedragen en geofferd te worden; en als bedienaar der Kerk en priester van den Allerhoogste neemt hij en stelt hij zich, als het ware, in den naam en door het gezag van God, in het bezit des slagtoffers, in zoo verre het de plaats der menschen genomen heeft, die het slagtoffer van Gods verbolgenheid en regtvaardigheid moesten zijn. Het is uit dezen staat van goddelijke veroordeeling, dat wij getrokken worden door de opoffering,

welke Gods Zoon van zich zelve aan zijnen Vader gedaan heeft, om de straf te dragen, welke wij door onze zonden verdiend hadden, en om hem eene genoegzame voldoening te geven, waartoe wij buiten staat waren.

Deze pligtpleging, welke de priester hier doet met de handen over het op te dragene slagtoffer uit te strekken, is eene navolging van hetgene Mozes van Godswege aan de priesters der oude wet voorschreef. *Wanneer men, zegt hij, eene offerande voor de zonde zal opdragen, zal de priester de hand over het hoofd des slagtoffers uitsteken, en alsdan zal het gunstig aangenomen worden en tot boete der zonden verstrekken.* (Levit. ch. 1. 4.)

Wij smeeken u dan, Heer, de hulde gunstiglijk aan te nemen, welke wij u bewijzen door deze opdracht, en ook die van uwe geheele Kerk is: verleen ons, tijdens de dagen van dit sterfelijke leven, den vrede, die van u komt; behoed ons van de eeuwige verwerping, en stel ons onder het getal uwer uitverkorenen; door onzen Heer Jezus Christus. Amen.

Quam Oblationem.

Wij bidden u, o God! deze offerande te zegenen, haar te stellen onder het getal van die, welke gij goedkeurt; haar aan te nemen; een waardig offer er van te maken, waardoor wij u eene redelijke en geestelijke eeredienst bewijzen; zoo dat zij voor ons worde het ligchaam en het bloed van uwen welbeminden Zoon, onzen Heer Jezus Christus. Amen.

Voor ons, dat is te zeggen, om ons de gaven mede te deelen, welke hij, door de opoffering van zijn ligchaam en bloed, verdiend heeft, de genade van de geheele vergiffenis onzer zonden, en van al de hulp, die ons noodig is, om het werk onzer zaligheid te voltrekken.

Bij de Consecratie.

Dat de hemel zich opene, en de regtvaardige op de aarde nederdale, en dat de zondaren de vertroosting genieten van aldaar hunnen Verlosser te zien. Kom, Heer, kom, liefderijke Hersteller der wereld; kom een geheim voltrekken, dat als het kort begrip van al uwe wonderdaden is; kom eene verandering uitwerken, welke wonderbaarder is, dan de schepping van het heelal.

Bij de Opheffing.

Nadat Jezus Christus zich, volgens zijne belofte, tegenwoordig gesteld heeft, aanbidt hem de priester met eene kniebuiging, en heft hij hem op, om hem aan het volk te toonen, en door hetzelfde aangebeden te worden.

Vereenig in dit eerbiedwaardig oogenblik, al uwe krachten, om in de verhevene gevoelens van aanbidding te treden, waarin zich de hemelsche Geesten bevinden, die het altaar omringen, en zich voor den Opperheer van hemel en aarde vernietigen: zie hen, met de oogen des geloofs, door eene heilige siddering bevangen, en te gelijk verslonden door de vlammen der vurigste liefde voor den oneindig heiligen, oneindig beminnenswaardigen God, den God, zoo mild in

weldaden; denk, dat, zoo hij wel van den troon zijner heerlijkheid wil nederdalen, zulks is, om u de schatten zijner genade te brengen; o! ontvang zijn weldoend bezoek niet vruchteloos; eenmaal zoudt gij het vragen, gij zoudt er naar verlangen, en welligt zou het te vergeefs zijn! Aanbidding, berouw, liefde, dankbaarheid, onderwerping, hoop, ziedaar wat gij op dit oogenblik uwen goddelijken Verlosser moet aanbieden, die vol zachtmoedigheid en met de belofte zijner eindeloze barmhartigheid tot u komt: zondaren, wie gij ook wezen moogt, komt uwen God, uwen Zaligmaker te gemoet!

O salutaris Hostia... O slagtoffer der zaligheid, dat ons den hemel opent, de geest der duisternissen levert ons eenen geweldigen strijd, versterk ons tegen zijne aanvallen.

Ecce panis Angelorum... Zie het brood der Engelen, dat het voedsel der menschen is geworden, het is waarlijk het brood der kinderen, dat den dieren niet moet toegeworpen worden.

Bone Pastor... Goede Herder, waarachtig brood, Jezus, ontferm u onzer: Wees ons voedsel en onze steun; doe ons de ware goederen genieten in het land der levenden. Wees onze geleider, tot dat hemelsche Vaderland; toon ons steeds den weg aan, die naar hetzelfde geleidt, breng ons op het regte spoor, zoodra wij van hetzelfde afwijken; houd ons op dat heilige pad, tot dat wij in die haven komen, waar gij de belooning uwer trouwe schapen zijt.

Vervolg van den Canon, na de Opheffing.

Zoodra de priester den kelk, na de opheffing,

wel
den
bui
tel
Ter
tuss
Vad
betr
die
tigs
I
Can

N
cran
Chr
en
dit
ged
deze

H
en
aan
Chr
het
heer
kelij
is,
offer
het
hebl

weder op het altaar gesteld heeft, bedekt hij denzelfden, en maakt hij, uit eerbied, eene kniebuiging: hij herhaalt dit, tot aan de nutting, telken reize, dat hij den kelk ontdekt of dekt. Terwijl hij, om zoo te spreken, Jezus Christus tusschen zijne handen heeft, bidt hij God zijnen Vader, voor de levenden en overledenen, vol betrouwen op de tegenwoordigheid van Jezus, die voor ons spreekt, en onze gebeden allerkrachtigst maakt.

Letterlijke vertaling van het vervolg van den *Canon* tot aan den *Patet noster*.

Unde et memores.

Nadat de priester, na de woorden der *Consecratie* van den kelk, het bevel, door Jezus Christus gegeven, toen hij zijn eigen ligchaam en bloed geconsacreerd had: *Zoo menigwerf gij dit zult doen, zult gij het doen ter mijner gedachtenis*, uitgesproken heeft, vervolgt hij met deze woorden:

Het is hierom, Heer, dat wij uwe dienaren, en met ons uw heilig volk, ons herinnerende aan het gelukzalige lijden van uwen Zoon, Jezus Christus, onzen Heer, aan zijne opstanding uit het graf, over de hel zegepralende, en aan zijne heerlijke opklimming ten hemel, uwe onvergelykelijke Majesteit opdragen hetgene de gift zelve is, welke wij van u ontvangen hebben, het zuivere offer, het heilige offer, het vlekkelooze offer, het heilige Brood des levens, dat geen einde zal hebben, en den Kelk der eeuwige zaligheid.

Supra quæ.

Gewaardig u, Heer, gunstig neder te zien op de opdracht, welke wij u van de heilige offerande, van dit vlekkelooze Slagtoffer doen; gewaardig u, die aan te nemen, gelijk het u behaagd heeft de geschenken van den regtvaardigen Abel, uwen dienaar, de offerande van onzen Aartsvader Abraham, en die van Melchisedech, uwen opper-Priester, aan te nemen.

Supplices te rogamus.

De priester buigt zich diep neder, om zich voor God te verootmoedigen en hem de vurigheid van zijn gebed betuigende, zegt hij het volgende :

Wij smeeken u, o almogende God, te bevelen, dat deze geschenken door de handen van uwen heiligen Engel, op uw verheven altaar gedragen worden, in de tegenwoordigheid uwer goddelijke Majesteit, opdat allen, wie wij ook zijn, welke, aan dit altaar deelachtig geworden zijnde, het ligchaam en bloed van uwen Zoon zullen genuttigd hebben, vervuld worden met al uwe zegeningen en al de genaden des hemels; door onzen Heer Jezus Christus. Amen.

GEDACHTENIS DER OVERLEDENEN.

Memento.

Wees ook, Heer, gedachtig uwer dienaren en dienaressen N. en N., die, geteekend met het teeken des Geloofs, hun sterfelijk leven vòòr ons hebben geëindigd, om in den slaap des vredes te rusten.

Hier blijft de priester een weinig stil, om in het bijzonder aan God de overledenen aan te bevelen, voor welke hij wil bidden, en voornamelijk dengenen, voor wie hij het heilige Misoffer moet opdragen. Daarna gaat hij voort:

Wij smeeken u, Heer, hun door uwe barmhartigheid, en aan allen, die in Jezus Christus rusten, de plaats van verkoeling, licht en vrede te verleenen, door denzelfden Jezus Christus, onzen Heer. Amen.

Nobis quoque peccatoribus.

De priester zegt deze drie woorden op eenen hooger toon, opdat de omstanders dezelve zouden kunnen hooren, zich met hem vereenigen en gezamenlijk de goddelijke barmhartigheid zouden afsmeeken.

Ook voor ons, zondaars, die uwe dienaren zijn en op uwe groote barmhartigheid hopen, gewaardig u, ons ook deel te geven in het hemelsche erfdeel, met uwe heilige Apostelen en Martelaren, met Joannes, Stephanus, Matthias, Barnabas, Ignatius, Alexander, Marcellinus, Petrus, Felicitas, Perpetua, Agatha, Lucia, Agnes, Cecilia, Anastasia, en met al uwe Heiligen. Gelief ons in hun heilig gezelschap aan te nemen, en geen acht te geven op onze verdiensten, maar toegevend te zijn jegens ons; door onzen Heer Jezus Christus, door wien gij Heer, deze goederen steeds voortbrengt, heiligt, levend maakt, zegent en ons geeft. Dat u door hem, met hem en in hem alle eer en glorie gegeven worde, o God, almogende Vader, in de eenheid van den heiligen Geest.

Deze laatste woorden : *door hem, met hem en in hem*, enz., zeggende, maakt de priester drie-maal het teeken des kruises met de heilige Hostie over den kelk, om aan te toonen, dat God alleen, door de kracht der offerande, welke Jezus Christus aan het kruis heeft opgedragen, vereerd wordt. Vervolgens maakt hij er twee over het altaar, om aan te duiden, dat het door het kruis is (waarvan het altaar een afbeeldsel is, omdat gelijkelijk de offerande op hetzelfde voltrokken is) dat de heilige Drievuldigheid, die hier genoemd wordt, alle eer en glorie ontvangen heeft.

Deze woorden : *u alle eer en glorie gegeven worde*, uitsprekende, heft de priester den kelk en de heilige Hostie een weinig omhoog. Vóór de twaalfde eeuw, was er in de Mis geene andere opheffing van het ligchaam en bloed van Jezus Christus, dan deze. Alstoen verhief de priester dezelve hoog genoeg, dat het volk Jezus Christus konde zien en aanbidden, door wien de heilige Drievuldigheid alle eer en heerlijkheid bewezen werd. Deze kleine opheffing is nog een voetspoor en overblijfsel van het oude gebruik.

Na dit laatste gebed van den Canon geëindigd te hebben, spreekt de priester, een weinig luider, om het volk zijne toestemming te vragen, in al hetgene hij in hunnen naam tot God zoo even heeft gezegd.

Vers. In alle eeuwen der eeuwen.

Antw. Amen.

VIJFDE DEEL DER H. MIS.

—

DE BEREIDING TOT DE NUTTIGING.*Voorrede van het gebed des Heeren.*

Oremus.

Door de heilzame voorschriften van Jezus Christus opgewekt, en door de goddelijke leering onderwezen, durven wij zeggen :

Pater noster.

Onze Vader, die in de hemelen zijt ; geheiligd zij uw naam. Ons toekome uw rijk. Uw wil geschiede op de aarde, als in den hemel. Geef ons heden ons dagelijksch brood. En vergeef ons onze schulden, gelijk wij vergeven onzen schuldenaren. En leid ons niet in bekoring. Maar verlos ons van het kwaad. Amen.

In de plegtige Missen zou men, tijdens het zingen van het *Pater Noster*, de uitbreiding van het gebed des Heeren kunnen lezen : zie de inhoudstafel.

Libera nos.

De priester met eene stille stem *Amen* antwoordende, wil hierdoor zeggen : *Ja, mijn God, ik vraag u, in den naam der geheele vergadering, dat gij ons van alle kwaad gelieft te verlossen ; en hij breidt daarna deze vraag uit, door een gebed, gedurende hetwelk men zal kunnen zeggen :*

Libera nos.

Mijn God, verlos mij van de zonden, van mijn voorgaand leven, en waarvan ik aan uweregtvaardigheid rekening moet geven: onttrek mij aan mijne kwade gewoonten, en aan mijne altoos voortdurende ongeregelde geneigdheden, die mij tot het kwaad uitlokken. Eindelijk, mijn God! verlos mij van den duivel, van de wereld, van het vleesch en van den eeuwigen dood.

De priester eindigt dit korte gebed, makende met de *Pateel* het teeken des kruises over zich, daarna kust hij dezelve: dit is, omdat de laatste woorden eene vraag bevatten, waardoor hij Gode den vrede vraagt, waarvan de *Pateel* het werktuig of zinnebeeld is, en wij dezen vrede, de vriendschap des Heeren, niet kunnen bezitten, dan door de verdiensten van het kruis. De *Pateel* is het zinnebeeld van dien vrede, omdat ze het schoteltje is, waarop men het ligchaam van Jezus Christus legt, dat, tot teeken van vrede en verzoening, moet uitgedeeld worden.

Na dit teeken des kruises en den kus der *Pateel*, breekt de priester de heilige Hostie, om Jezus Christus na te volgen, die het heilige brood brak, voordat hij het aan zijne apostelen ronddeelde: hij laat een klein gedeelte in den kelk vallen, om de vereeniging van het ligchaam en bloed van Jezus, in zijne heerlijke opstanding, aan te duiden.

Vervolgens de oogen op de gedaante van het brood vestigende, drukt hij, terwijl hij op zijne borst slaat, tot driemaal toe, op het zien van Jezus Christus, de gevoelens uit, die den H.

Joannes den Dooper bezielde, toen hij den Zoon Gods zag : *Lam Gods, dat de zonden der wereld wegneemt, ontferm u onzer.*

Het Agnus Dei.

Mijn Zaligmaker, Jezus Christus, gij zijt het ware Lam Gods, opgeofferd om onze zonden uit te wisschen ; maak, dat wij, door uwe genade, na de vergeving onzer zonden bekomen te hebben, een nieuw leven leiden, en verleen ons de liefde tot, en den vrede met onzen evennaaste, welke gij zoo zeer aanbevolen hebt, en die zoo noodzakelijk zijn, om deelgenoot te worden van de uitwerkselen en de genade der heilige Communie.

Na driemaal het *Agnus Dei* gezegd te hebben, stiert de priester, diep nedergebogen, een gebed tot God, om hem te smeeken zijnen vrede aan de Kerk te vergunnen, en eene ware eendragt tusschen al hare leden daar te stellen, eene vereeniging van geest en hart, die liefde, waarvan Jezus Christus gezegd heeft, dat het door haar is, dat men zijne ware leerlingen zal kennen. In de plegtige Missen, staat de Priester, na het altaar gekust te hebben, regtop en wenscht den vrede aan den Diaken, en door dezen aan de geestelijkheid en het aanwezende volk. Hij kust het altaar, om aan te duiden, dat hij den vrede niet kan geven, dan na dien alvorens zelf van Jezus Christus, die door het altaar afgebeeld wordt, ontvangen te hebben. Gedurende den vredeskus moeten de aanwezenden vragen, om met een ieder in vrede te leven, en nimmer door hunne schuld, de eendragt te verbreken, die onder de

Christenen, welke allen broeders en in Christus ingelijfd zijn, moet heerschen.

Het gebed voor den vrede is gevolgd door twee andere, door welke de Priester van God de vrucht der offerande en communie afsmeekt.

Om in dit oogenblik volmaaktelijk in den geest der Kerk te treden, en zich inniger met den Priester te vereenigen, zoude het te wenschen zijn, dat al de aanwezenden rein genoeg waren, om werkelijk tot de heilige Tafel te naderen. Laat ons, zoo wij dit geluk niet hebben, Jezus Christus smeeken, dat hij het ons ten spoedigste verleene, en ons zelven teedere genegenheden tot hem, een diep berouw over onze misdrijven, en een levend verlangen om hem te ontvangen, inboezeme, ten einde ten minste geestelijk te communiceren. Jezus Christus vergunt dikwijls aan eene welgedane geestelijke communie dezelfde genade, welke hij aan eene werkelijke communie zou geven.

HET DOMINE NON SUM DIGNUS,

en de Nuttiging.

Wanneer de priester gaat nuttigen, zegt hij driemaal met een diep gevoel zijner onwaardigheid : *Heer, ik ben niet waardig, dat gij komt onder mijn dak, maar spreek slechts een woord, en mijne ziel zal gezond worden.* Deze woorden zijn die van den hoofdman des Evangelies nagevolgd, en passen volmaaktelijk den Christen, die, steeds der mededeelingen en genade van eenen God onwaardig, geene andere aanspraak daarop

heeft, dan zijne groote barmhartigheid: dat hij dan, door zijne ootmoedigheid en heilige gesteltenissen, trachte God te bewegen van op zijn vurig gebed met de troostvolle woorden, die eertijds den melaatschen de gezondheid wedergaven, te antwoorden: *Ik wil het, wees gezond.*

Gebod voor de geestelijke Communie.

Heer Jezus, ik beken, dat gij het ware levende brood zijt, van den hemel nedergedaald, en dat gij met ziel en ligchaam en met uwe godheid, door eene bewonderenswaardige goedheid, eene hartroerende barmhartigheid en eene wonderbare magt, wezenlijk tegenwoordig zijt onder deze gedaante van brood en wijn, om ons met u zelve te voeden. Ik aanbid u alsdan uit al de opregtheid van mijn hart.

Ik geloof, dat gij in dit aanbiddelijke Sacrament eindeloze schatten en hemelsche genaden besluit, waaraan mijne behoeftige en ellendige ziel vuriglijk verlangt deel te hebben.

Ik geloof aan de woorden, welke gij gesproken hebt: *wie mijn vleesch eet en mijn bloed drinkt, die blijft in mij en ik in hem... hij zal in eeuwigheid leven.* Zie mij hier, o levend brood! ellendig en kwijnend van honger en dorst, aan eindeloze zwakheden onderworpen. O! hoe zeer verlang ik u te nuttigen, opdat ik, met u, opperste geneesheer onzer zielen, vereenigd zijnde, geheel en waarlijk, door uw leven, moge leven.

Ik beken nu, met schaamte overdekt en met een diep leedwezen over mijne zonden, dat ik niet waardig ben, dat gij in mijne woning komt: ik durf u dan mijne ziel niet laten binnen treden,

om u aldaar te huisvesten, door werkelijk uw heilig ligchaam te ontvangen; maar ik weet en geloof met den hoofdman van het Evangelie, dat, ofschoon gij afwezend zijt, dat is te zeggen, ofschoon ik de heilige Communie niet ontvang, gij echter met een enkel woord mijne ziel kunt reinigen van al wat haar onwaardig maakt om u te ontvangen.

Ach! gewaardig u dit woord van sterkte en heiligmaking uit te spreken: genees, door de almogende zalving uwer genade, mijne kranke ziel, en haast u uw verblijf in haar te komen vestigen, om haar in haren honger te voeden, en in hare uiterste zwakheid te versterken; gij, die volgens den wil uws Vaders en de werking des heiligen Geestes, door uwen dood het leven aan de wereld hebt gegeven: voed mij, maak mij levend, heilig mij door uw gezegend ligchaam en bloed.

O beminnenswaardige God! gij, wien ik voortaan boven alles wil beminnen, maak, dat ik u nooit meer beleedige: vergun mij uwe genade om deze en die zonde.... te vlugten, aan welke ik mij zoo gemakkelijk, zoo dikwijls pligtig maak: hecht mij aan u door de banden der vurigste liefde, en verzeker mijne getrouwheid hier op aarde, opdat ik het onuitsprekelijke geluk moge smaken van u in de eeuwigheid te beminnen en te bezitten.

Deze oefening van eene geestelijke communie kan ook dienen voor de bezoeken aan het allerheiligste Sacrament gedurende den dag bij voorbeeld, gedurende het lof.

Beknopt voorschrift van Fénelon.

Heer! ofschoon ik, door mijne zonden en trouwe-
loosheden, onwaardig ben tot uw altaar te naderen,
en u, door de heilige Communie, te ontvangen,
durf ik u nogtans smeeken mij eenig deel in uwe
barmhartigheden te vergunnen. Gewaardig u, mij
de genade te verleen van deelachtig te worden
aan de verdiensten uwer offerande: verlicht mijnen
geest, versterk mijnen wil, en reinig mijn hart,
opdat ik niet meer dan aan u denke, niets meer,
dan u alleen, uit liefde tot u, beminne, maak,
door uwe genade, dat ik niets meer verlange, dan
voor u te leven, te lijden en te sterven.

ZESDE EN LAATSTE DEEL DER H. MIS.

BEVATTENDE DE DANKZEGGING.

De nuttiging is gevolgd door twee afwasschingen, uit eerbied voor het ligchaam en bloed van Jezus Christus: de eerste, opdat er niets in den mond des priesters van over blijve, de tweede, opdat er niets blijve van de heilige gedaanten in den kelk of aan zijne vingeren. Terwijl hij deze afwasschingen nuttigt, vraagt hij nogmaals de vergeving der zonden, de genade van een heilig leven en den prijs des eeuwigen levens. De gebeden, welke hij daarna zegt, zijn eene dankzegging om God te bedanken voor de groote weldaad, welke hij hem en het christene volk daar even heeft bewezen, en tevens eene nieuwe

om u aldaar te huisvesten, door werkelijk uw heilig ligchaam te ontvangen; maar ik weet en geloof met den hoofdman van het Evangelie, dat, ofschoon gij afwezend zijt, dat is te zeggen, ofschoon ik de heilige Communie niet ontvang, gij echter met een enkel woord mijne ziel kunt reinigen van al wat haar onwaardig maakt om u te ontvangen.

Ach! gewaardig u dit woord van sterkte en heiligmaking uit te spreken: genees, door de almogende zalving uwer genade, mijne kranke ziel, en haast u uw verblijf in haar te komen vestigen, om haar in haren honger te voeden, en in hare uiterste zwakheid te versterken; gij, die volgens den wil nws Vaders en de werking des heiligen Geestes, door uwen dood het leven aan de wereld hebt gegeven: voed mij, maak mij levend, heilig mij door uw gezegend ligchaam en bloed.

O beminnenswaardige God! gij, wien ik voortaan boven alles wil beminnen, maak, dat ik u nooit meer beleedige: vergun mij uwe genade om deze en die zonde.... te vlugten, aan welke ik mij zoo gemakkelijk, zoo dikwijls pligtig maak: hecht mij aan u door de banden der vurigste liefde, en verzeker mijne getrouwheid hier op aarde, opdat ik het onuitsprekelijke geluk moge smaken van u in de eeuwigheid te beminnen en te bezitten.

Deze oefening van eene geestelijke communie kan ook dienen voor de bezoeken aan het allerheiligste Sacrament gedurende den dag bij voorbeeld, gedurende het lof.

Beknopt voorschrift van Fénelon.

Heer! ofschoon ik, door mijne zonden en trouwe-
loosheden, onwaardig ben tot uw altaar te naderen,
en u, door de heilige Communie, te ontvangen,
durf ik u nogtans smeeken mij eenig deel in uwe
barmhartigheden te vergunnen. Gewaardig u, mij
de genade te verleen van deelachtig te worden
aan de verdiensten uwer offerande: verlicht mijnen
geest, versterk mijnen wil, en reinig mijn hart,
opdat ik niet meer dan aan u denke, niets meer,
dan u alleen, uit liefde tot u, beminne, maak,
door uwe genade, dat ik niets meer verlange, dan
voor u te leven, te lijden en te sterven.

ZESDE EN LAATSTE DEEL DER H. MIS.

—

BEVATTENDE DE DANKZEGGING.

De nuttiging is gevolgd door twee afwasschingen, uit eerbied voor het ligchaam en bloed van Jezus Christus: de eerste, opdat er niets in den mond des priesters van over blijve, de tweede, opdat er niets blijve van de heilige gedaanten in den kelk of aan zijne vingeren. Terwijl hij deze afwasschingen nuttigt, vraagt hij nogmaals de vergeving der zonden, de genade van een heilig leven en den prijs des eeuwigen levens. De gebeden, welke hij daarna zegt, zijn eene dankzegging om God te bedanken voor de groote weldaad, welke hij hem en het christene volk daar even heeft bewezen, en tevens eene nieuwe

betuiging van getrouwheid. Al de aanwezenden moeten zich dan met den priester vereenigen, om hunne dankbaarheid te bewijzen, en hun opregt voornemen te betuigen van voortaan een christelijk leven te leiden.

De laatste Gebeden.

Wat zal ik u wedergeven, Heer, voor al de weldaden, waarmede gij mij overladen hebt? Hoe zal ik u immer de dankbaarheid kunnen bewijzen, welke ik u, voor zoo veel goedheid, voor zoo veel liefde verschuldigd ben! Ontvang, bid ik u, om in mijne onmagt te voorzien, de lofbetuigingen der regtvaardigen op aarde, van de goddelijke Maria, de zuiverste der maagden, van al uwe Engelen en Heiligen in den hemel.

Ik ga heen, zoo ik hoop, gezuiverd door uwe heilige geheimenissen; door uwe genade geholpen, zal ik trachten mij te beveiligen tegen al datgene, wat mij op nieuw zou kunnen bezoedelen; ik zal over mijne zinnen waken, opdat de dood, door de zonde, geenen ingang meer in mijne ziel vinde, en ik zal niet ophoude u ootmoedig en vurig te bidden, ten einde gij mij, tot mijnen laatsten zucht, tegen de vijanden mijner zaligheid verdediget. Maak mij getrouw aan deze heilige voornemens, welke gij, o mijn God! o mijn Vader! mij hebt ingegeven; ik smeeke u om dezelve, door Jezus Christus, uwen Zoon, onzen Heer.

Het ite missa est.

Nadat de gebeden gedaan zijn, keert de priester zich weder naar het midden des altaars, hij kust de

plaats, waar de overblijfselen der Heiligen rusten, keert zich om naar het volk, en na hetzelfde de goddelijke gaven toegewenscht te hebben, door de woorden: *Dominus vobiscum*, zendt hij het weg, zeggende: *Gaat, de mis is geëindigd*; en het volk dankt God, door deze woorden: *Deo gratias: God zij dank*.

De priester zich daarna weder naar het altaar omkeerende, buigt zich diep neder, en stiert een laatste gebed tot de heilige Drievuldigheid, waarin hij haar op nieuw *het werk bij uitstekendheid*, hetwelk hij zoo even heeft voltrokken, aanbiedt, terwijl hij haar vraagt, dat hetzelfde het onderpand zijner zaligheid en van die van het geloovige volk moge wezen. Vervolgens het altaar kussende, om zelf de zegening van Jezus Christus, door het altaar afgebeeld, te ontvangen, heft hij de handen hemelwaarts, om te toonen, dat het aan dezen Opperpriester, die in den hemel, aan de rechterhand van den troon der opperste Majesteit gezeten is, toekomt, het geloovige volk, door de verdiensten van zijne geheimenissen en van zijn kruis, voor de eeuwigheid te zegenen. Hij keert zich daarna om tot het volk en zegent het in den naam van de drie Personen der allerheiligste Drievuldigheid, terwijl hij over hetzelfde het teeken des kruises maakt, om te leeren, dat het slechts door het kruis is, dat wij in de hemelsche zegeningen, deel kunnen hebben.

In de Missen, in welke de *Gloria in excelsis* niet is gezegd geworden, zegt de priester, in stede van *ite missa est*, naar het altaar gekeerd.

Vers: *Laat ons den Heer zegenen*; waarop het volk, even als op *ite missa est*, antwoordt: *God zij dank*.

Terwijl de priester den zegen geeft, behoort het volk zich onder de hand des Heeren te verootmoedigen, en hem te smeeken van het door de bediening des priesters te zegenen.

De godsvrucht der laatste eeuwen heeft het gebruik ingevoerd, hetgene door den Paus Pius V in eene wet is veranderd, van aan het altaar, het begin des Evangelies van den H. Joannes te lezen, waarin de godheid van Jezus Christus in de grootheid der eeuwige raadsbesluiten, die den Zoon Gods op de aarde hebben doen nederdalen, in zulke verhevene uitdrukkingen vermeld zijn. De geheele godsdienst is in die woorden besloten. Het volk moet hetzelfde regtstaande en met eerbied aanhooren, en Jezus Christus vragen, dat hij ons de genade verleene, van tot den dood toe de hoedanigheid van kinderen Gods te behouden, welke hij ons door zijne Menschwording, zijnen Dood, zijne Opstanding en Hemelvaart verdiend heeft.

GEBED

Terwijl de priester, in het midden des altaars nedergebogen, bidt, voor dat hij den *zegen* geeft.

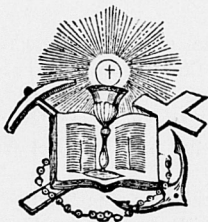
O mijn God! geef geen acht op mijne onwaardigheid; maar niets inziende dan uwe onuitputbare barmhartigheden en de verdiensten van het goddelijke Lam, dat geofferd is geworden, om de zonde der wereld uit te wischen, doe over mij den overvloed uwer zegeningen nederdalen.

Gebod gedurende het laatste Evangelie.

Eeuwig woord, waardoor alles is gemaakt en dat in de volheid des tijds, voor ons vleesch

geworden zijnde, deze eerbiedwaardige en verhevene offerande ingesteld hebt, wij bedanken u hiervoor met den diepsten ootmoed. Dat alle Engelen en Heiligen des hemels u daarom loven, en maak, dat wij zelve beginnen u te zegenen op de aarde, door ons gedurende dezen dag en al den tijd, welken gij ons nog in de wereld vergunnen wilt, op zoodanige wijze te gedragen, als onze goddelijke aanneming waardig is.

Blijf na de Mis nog eenige oogenblikken overwegende, alvorens de kerk te verlaten; bedank God en vraag, dat het bijwonen des heiligen Misoffers, voor u niet vruchteloos zij. Tot dankzegging kunt gij het *Te Deum* lezen. Zie *godvruchtige oefeningen voor den zondag*.

DE NAVOLGING

VAN JEZUS CHRISTUS.

EERSTE BOEK.

VERMANINGEN, WELKE VOOR HET GEESTELIJKE
LEVEN NUTTIG ZIJN.

I. HOOFDSTUK.

Men moet Christus navolgen, en alle ijdelheden der wereld
versmaden.

1. *Wie mij volgt, zegt de Heer, wandelt niet in de duisternis* (1). Dit zijn de woorden van Christus, waardoor wij vermaand worden om zijn leven en zijne zeden na te volgen, indien wij waarlijk verlicht en bevrijd willen worden van alle verblindheid des harten.

Dat dan onze grootste betrachting zij, het leven van Jezus Christus te overwegen.

2. De leering van Jezus Christus gaat alle leering der Heiligen verre te boven; en die den geest van Christus had, zou het daarin verborgen manna vinden.

Doch niet zelden gebeurt het, dat velen, al hooren zij dikwijls het heilig Evangelie, weinig smaak daarin gevoelen, omdat zij den geest van Christus niet hebben.

Hij dan, die volkomen en met smaak de woor-

1) (Joan. 8. v. 12.)

den van Christus wil verstaan , moet trachten zijn leven gelijkvormig te maken aan dat van Christus.

3. Wat zal het u baten diepzinnig over de heilige Drieëenheid te redetwisten , indien gij, bij gebrek aan ootmoedigheid , aan de heilige Drieëenheid mishaaft ?

Voorwaar , verhevene woorden maken niemand heilig of regtvaardig , maar een deugdzaam leven maakt den mensch aangenaam aan God.

Ik gevoel liever eene opregte vermorzeling des harten , dan dat ik de beschrijving daarvan wete.

Al wist gij den geheelen Bijbel van buiten en daarbij de gezegden van al de wijsgeeren , wat zou u dit alles baten zonder de liefde en de genade Gods ?

Ijdelheid der ijdelheden ! alles is ijdelheid behalve God te beminnen , en hem alleen te dienen.

De grootste wijsheid is , naar het hemelsche rijk te streven , door het versmiden der wereld.

4. Het is dus ijdelheid , de vergankelijke rijkdommen dezer wereld te zoeken , en daarop zijne hoop te stellen.

Het is ook eene groote ijdelheid, eerambten na te jagen en zich tot eenen hoogen staat te verheffen.

Het is ijdelheid , de lusten van het vleesch te volgen , en datgene te verlangen , waarvoor men hier namaals vreeselijk moet gestraft worden.

Het is ijdelheid een lang leven te wenschen , en weinig bezorgd te zijn voor een goed leven.

Het is ijdelheid , alleen bezorgd te zijn voor het tegenwoordige , en niet op de toekomst te denken.

Het is ijdelheid , datgene te beminnen , wat zoo snel voorbij gaat , en zich niet derwaarts te spoeden , waar de eeuwige blijdschap te wachten is.

Gedenk dikwijls deze spreuk : *het oog wordt niet verzadigd doorte zien, noch het oor door tehooren.*(1)

Arbeid dus om uw hart van de liefde der zichtbare dingen af te trekken , en u tot de onzichtbare te wenden : want zij , die hunne zinnelijkheden volgen , besmetten hun geweten , en verliezen de genade Gods.

II. HOOFDSTUK.

Over het nederig gevoelen van zich zelfven.

1. Ieder mensch is natuurlijk weetgierig ; maar wat baat de wetenschap zonder de vreeze Gods ?

Inderdaad , een nederig akkerman , die God dient , is beter dan een hoovaardige wijsgeer , die , terwijl hij zich zelfven vergeet , den loop des hemels wil begripen.

Die zich zelfven wel kent , heeft een klein gevoelen van zich zelfven , en schept geen vermaak in de lofspraak der menschen.

Al kende ik alle dingen dezer wereld , indien ik de liefde Gods niet bezit , wat zou mij zulks bij God baten , die mij volgens mijne werken zal oordeelen ?

2. Matigt de groote begeerte om veel te weten : want daarin is groote verstrooijing en bedrog gelegen.

Die veel weten , zijn gaarne gezien , en hooren gaarne , dat zij voor wijze mannen gehouden worden.

(1) Eccles. I. v. 8.

Er zijn veel dingen , welker kennis aan de ziel weinig of niets baat.

En hij is zeer dwaas , die zich op iets anders toelegt , dan op datgene , wat tot zijne zaligheid dient.

Veel woorden verzadigen de ziel niet ; maar een goed leven verkwikt den geest , en een rein geweten geeft een groot betrouwen op God.

3. Hoe meerdere en klaardere kennis gij van veel dingen hebt , des te strenger zult gij geoordeeld worden , tenzij gij ook zoo veel te heiliger geleefd hebt.

Verhef u niet over eenige kunst of geleerdheid , maar vrees eerder voor de kennis , die u boven anderen gegeven is. .

Indien gij u laat voorstaan , dat gij veel weet , en dit wel genoeg verstaat , zoo weet echter , dat er meerdere dingen zijn , die gij niet weet.

Heb dan geen hoog gevoelen van uwe wetenschap (1) , maar erken veeleer uwe onwetendheid.

Wilt gij u zelve boven iemand verheffen , terwijl er velen gevonden worden die geleerder , en in de Schriftuur en in de wet van God meer ervaren zijn , dan gij ?

Wilt gij iets nuttigs weten en leeren , verlang dan onbekend te zijn , en voor niets geacht te worden.

4. De voordeeligste les is : de ware kennis en verachting van zich zelve.

Niets aan zich zelve toeschrijven , en van anderen een altijd goed en verheven gevoelen hebben , is groote wijsheid en volmaaktheid.

Indien gij iemand opentlijk zaagt zondigen ,

(1) Rom. XII -- 16.

of eenige zware fouten bedrijven , zoudt gij nogtans u niet beter moeten achten dan hem , want gij weet niet hoe lang gij in het goede standvastig kunt wezen.

Wij allen zijn zwak en broos , doch gij moet niemand voor zwakker houden dan u zelve.

III. HOOFDSTUK,

Over de leering der waarheid.

1. Zalig is hij , die geleerd wordt door de waarheid zelve , gelijk zij in zich zelve is , en niet door beelden en voorbijvliegende woorden.

Onze meening en onze zinnen bedriegen ons dikwijls , en zien zeer weinig.

Wat baten ons vernuftige twistredenen over de verborgene en duistere zaken , waarover wij in Gods oordeel niet zullen gestraft worden , wijl wij die niet geweten hebben.

Het is eene groote dwaasheid , dat wij , met verzuim van hetgeen nuttig en noodig is , ons opzettelijk bekommeren met ijdele en schadelijke dingen. Waarlijk, wij hebben oogen , en wij zien niet.

2. En wat bekommeren wij ons over geslachten en soorten ?

Hij , tot wien het eeuwige Woord spreekt , bekommert zich niet met zulke twijfelachtige gevoelens.

Uit het eeuwige Woord ontspruit alles , en alle dingen verkondigen dat Woord , *en dit is het beginsel (God zelf) , hetwelk tot ons spreekt (1).*

(1) Joan VIII. 25.

Niemand kan zonder hetzelfde iets wel verstaan, of regtzinnig oordeelen.

Hij, die alle dingen vindt in dat EEN, (*dat God is*) en alle dingen trekt uit dat EEN, en alle dingen ziet in dat EEN, kan gestadig van harte zijn, en in God bevredigd blijven.

O waarheid, die God zelf zijt ! maak mij één met u in eene eeuwige liefde.

Het verdriet mij dikwijls veel te lezen of te hooren : want in u is alles , wat ik kan begeeren of wenschen.

Dat in uwe tegenwoordigheid alle leeraars zwijgen , en alle schepselen verstommen : spreek gij alleen tot mij.

3. Hoe meer men bij zich zelven ingetogen en eenvoudig is , des te meerdere en verhevener dingen begrijpt men zonder moeite : want men ontvangt het licht des verstands van boven.

Een zuivere , eenvoudige en bestendige geest wordt niet door veelvuldige werken verstrooid ; want hij doet alles ter eere Gods ; en in zich zelven rustende , tracht hij van alle eigenliefde ontslagen te zijn.

Wat hindert en kwelt u meer , dan de onverstorvene geneigdheid des harten ?

Een goed , godvruchtig mensch regelt eerst inwendig al de werken , die hij uitwendig verrigten moet.

Ook vervoeren dezelve hem niet tot de lusten der bedorvene neiging ; maar hij bedwingt die volgens het oordeel der gezonde rede.

Wie heeft een' sterkeren strijd dan hij , die tracht zich zelven te overwinnen ?

En dit behoorde ons voornaamste werk te zijn,

te weten : ons zelve te overwinnen , en dagelijks tegen ons zelve sterker te worden , en gedurig voort te gaan tot een beter leven.

4. Alle volmaaktheid in dit leven is vermengd met eenige onvolmaaktheid, en al onze bespiegeling is niet zonder eenige duisterheid.

De nederige kennis van u zelve is een zekerder weg om tot God te komen, dan de diepe navorsching van eenige wetenschap.

De wetenschap of de eenvoudige kennis van eenige zaak, die in zich zelve goed en door God geboden is, is wel niet te misprijzen ; doch men moet altijd aan een goed geweten en een deugzaam leven de voorkeur geven.

Maar omdat er velen zijn, die meer trachten veel te weten, dan wel te leven, dwalen zij dikwijls, en doen geene of weinige vruchten met hunne geleerdheid.

5. O, indien zij zoo veel ijver aanwendden om de zonden uit te roeijen en deugden te planten, als zij doen, om twistvragen voor te stellen, dan zou er zoo veel kwaad en ergernis onder het volk, en zoo veel ongeregeldheid in de kloosters niet gebeuren.

Voorwaar, in den dag des oordeels zal ons niet gevraagd worden, wat wij gelezen, maar wat wij gedaan hebben : noch hoe welsprekend, maar hoe godsdienstig van leven wij zijn geweest.

Zeg mij eens, waar zijn nu al die heeren en meesters, die gij goed gekend hebt toen zij nog leefden, en die om hunne geleerdheid hoog geacht werden ?

Anderen bezitten nu hunne bedieningen, en ik weet niet, of zij wel eens aan hen denken.

Gedurende hun leven schenen zij iets te zijn, en nu zwijgt men van hen.

6. O hoe spoedig gaat de roem der wereld voorbij! O had hun leven met hunne geleerdheid overeengestemd! dan zouden zij wel gestudeerd en wel gelezen hebben.

Hoe velen, die weinig bezorgd zijn om God te dienen, gaan er in de wereld door ijdele geleerdheid verloren?

En omdat zij liever groot dan nederig willen zijn, daarom worden zij in hunne gedachten verijdeld.

Hij is waarlijk groot, die eene groote liefde tot God heeft.

Hij is in der daad groot, die klein is in zijne eigene oogen, en die het toppunt van eer als een *niet* acht.

Hij is waarlijk wijs, die, om Christus te winnen, alle aardsche dingen als slijk beschouwt. (1)

Waarlijk geleerd is hij, die den wil van God volbrengt, en van zijnen eigenen wil afstand doet.

IV. HOOFDSTUK.

Over de omzigtigheid in onze handelingen.

1, Men moet aan alle woorden of ingevingen geen geloof hechten; maar men moet eene zaak zeer bedaard en rijpelijk overwegen, en ze naar den wil van God onderzoeken.

Helaas! dikwijls wordt het kwade van onzen naaste ligtelijker geloofd en gezegd dan het goede: zoo zwak zijn wij!

(1) Philipp. III. 8.

Doch volmaakte menschen gelooven niet ligt al hetgeen men zegt: want zij weten wel, dat de menschelijke zwakheid zeer tot het kwade is geneigd, en dat zij zich ligtelijk in het spreken misgrijpt.

2. Het is eene groote wijsheid, in zijne handelingen niet te overijlend en aan zijn eigen gevoelen niet hardnekkig verkleefd te zijn.

Het is ook een deel dezer wijsheid, niet ligtelijk alle woorden der menschen te gelooven, noch hetgeen men gehoord of geloofd heeft, dadelijk aan anderen te verhalen.

Vraag altijd raad aan eenen wijzen en godvreezenden man, en zoek liever door geleerden onderwezen te worden, dan uw eigen goeddunken te volgen.

Een goed leven maakt den mensch wijs volgens God, en in vele dingen ervaren.

Hoe ootmoediger iemand in zich zelven en Gode onderdaniger is, des te verstandiger en geruster zal hij in alle dingen wezen.

V. HOOFDSTUK.

Over het lezen der heilige Schrift.

1. Men moet in de heilige Schrift de waarheid, en niet de welsprekendheid zoeken.

De heilige Schrift moet gelezen worden in denzelfden geest, waarin zij geschreven is.

Wij moeten in de heilige Schrift eerder datgene zoeken wat onze zaligheid kan bevorderen, dan sierlijkheid van taal.

Wij moeten even gaarne eenvoudige en god-

vruchtige, als verhevene en diepzinnige boeken lezen.

Laat u niet veel gelegen liggen aan het gezag des schrijvers, hetzij hij weinig of veel geleerdheid gehad hebbe; maar dat de liefde der zuivere waarheid u tot het lezen aanspore.

Vraag niet wie het zegt, maar let voornamelijk op hetgeen men zegt.

2. De menschen zijn vergankelijk: maar *de waarheid des Heeren blijft in eeuwigheid* Ps. 116. v. 2.

God spreekt dikwijls tot ons, zonder aanzien van personen, en op verschillende wijzen.

Onze nieuwsgierigheid is ons meermaals hinderlijk in het lezen der heilige Schrift, als wij sommige dingen willen begrijpen en doorgronden, die wij eenvoudig behoorden voorbij te gaan.

Wilt gij daaruit nut trekken, leest dan ootmoedig, eenvoudig en trouw: en tracht nooit den naam van geleerd te hebben.

Vraag gaarne, en hoor zwijgend de woorden der Heiligen; heb geen mishagen in de gelijkenissen der Ouden, want zij worden niet zonder reden voorgesteld.

VI. HOOFDSTUK.

Over de ongeregelde neigingen. De ware vrede is in het versterven der lusten te vinden.

1. Zoodra de mensch iets op eene ongeregelde wijze verlangt, wordt hij dadelijk in zich zelven verontrust.

De hoovaardigen en gierigaards zijn nooit gerust; maar die arm en ootmoedig van geest zijn leven altijd in grooten vrede.

De mensch, die nog niet geheel in zich zelve verstorven is, wordt ligtelijk bekoord en ook door kleine en nietige dingen overwonnen.

Die nog zwak in den geest, en nog eenigzins vleeschelijk tot zinnelijk vermaak geneigd is, kan zich zeer moeilijk geheel van alle aardse begeerten losmaken.

En daarom gevoelt hij dikwijls droefheid als hij zich daaraan onttrekt, en is zeer ligt gestoord, als hem iemand wederstaat.

2. Maar indien hij verkregen heeft hetgeen hij ongeregeld begeerde, wordt hij terstond door de wroeging zijns gewetens bezwaard, omdat hij zijne drift ingevolgd heeft, die hem tot den vrede, dien hij gezocht heeft, niets baat.

Derhalve is de ware vrede des harten alleen te vinden in het wederstaan aan zijne driften, maar niet in die te volgen of te volbrengen.

Er is uit dien hoofde geen vrede in het hart van eenen vleeschelijken mensch, noch bij iemand, die aan de uiterlijke dingen is overgegeven, maar wel in het hart van hem, die ijverig en geestelijk is.

VII. HOOFDSTUK.

Over het vermijden der ijdele hoop en verwaandheid.

1. Hij is ijdel, die op de menschen of op eenige andere schepselen zijne hoop stelt.

Schaam u niet, uit liefde van onzen Heer Jezus Christus, andere menschen te dienen en in deze wereld voor arm aangezien te worden.

Steun ook niet op u zelve, maar vestig al uwe hoop op God.

Doe hetgeen in uwe magt is, en God zal uwen goeden wil bijstaan.

Betrouw niet op uwe kunde, noch op het vernuft van eenigen mensch; maar veeleer op de genade van God, die altijd de ootmoedigen bijstaat, en de hoovaardigen vernedert.

2. Beroem u niet op uwe rijkdommen, indien gij die hebt, noch op uwe vrienden, omdat zij vermogend zijn: maar op God, die alles verleent, en nog bovendien zich zelve geven wil.

Wil u ook niet verheffen over de gestalte en schoonheid van uw ligchaam, hetwelk door eene geringe onpasselijkheid ligtelijk gekrenkt of mismaakt wordt.

Schep geen zelfbehagen in uwe bekwaamheid of uw vernuft, opdat gij daardoor aan God niet mishaget, aan wien alle goed, hetgeen gij natuurlijk hebt, toebehoort.

3. Acht u ook niet beter dan een ander, opdat gij welligt van God, die alles weet, wat in den mensch omgaat, niet voor erger gehouden wordt.

Verhoovaardig u niet over uwe goede werken, want verschillend zijn de oordeelen der menschen met die van God, aan wien dikwijls mishaaft wat aan de menschen behaagt.

Indien gij iets goeds in u vindt, gedenk dat anderen nog wat beters gedaan hebben, opdat gij de deugd van ootmoedigheid moget behouden.

Het zal u niet hinderen, dat gij u onder allen stelt; maar het zal u zeer schaden, zoo gij u slechts boven éenen mensch zoekt te verheffen.

De ootmoedige mensch geniet eenen bestendigen vrede; maar in het hart van den hoovaardige is gedurige afgunst en verontwaardiging.

VIII. HOOFDSTUK.

Over het vermijden van al te groote gemeenzaamheid.

1. *Ontdekt uw hart niet aan iedereen* : (1) maar raadpleeg over uwe zaken met een godvreezend man.

Verkeer weinig met jonge en vreemde lieden.

Vlei de rijken niet; en vertoon u ook niet gaarne voor de grooten.

Verkeer met ootmoedige, godvruchtige en wel-geregelde lieden, en spreek met hen over stichtende zaken.

Wees niet gemeenzaam met eenige vrouwen; maar beveel in het algemeen alle goede vrouwen aan God.

Wensch met God alleen en met zijne Engelen gemeenschap te hebben, en vermijd den omgang der menschen.

2. Men moet alle menschen beminnen; doch groote gemeenschap met allen is niet dienstig.

Het gebeurt somtijds, dat een onbekend persoon, door zijnen goeden naam, aanzien heeft, die nogtans door zijne tegenwoordigheid degenen stoot, welke hem zien.

Wij meenen soms, door onzen omgang anderen te behagen; maar wij beginnen hun te mishagen, als zij eenige ongeregelde zeden in ons bemerken.

IX. HOOFDSTUK.

Over de gehoorzaamheid en de onderwerping.

1. Het is iets zeer groot onder gehoorzaamheid

(1) Eccle. VIII. 22

te staan , onder eenen overste te leven , en zijn eigen meester niet te zijn.

Veel veiliger is het, onder gehoorzaamheid, dan in overheid gesteld te zijn.

Maar velen staan onder de gehoorzaamheid meer uit dwang, dan uit liefde : en voor deze is de gehoorzaamheid pijnlijk , en zij morren ligtelijk.

Ook zullen zij de vrijheid des harten niet bekomen, zoo zij zich niet uit ganscher harte, om God, aan de gehoorzaamheid onderwerpen.

Ga, waar gij wilt, en gij zult geene rust vinden, dan in eene ootmoedige onderwerping aan het bestuur van eenen overste.

De verbeelding, van door verandering van plaats beter te zullen leven, heeft er velen bedrogen.

2. Wel is waar, dat iedereen gaarne zijnen eigen zin volgt, en meer genegen is tot degenen, die van zijn gevoelen zijn.

Maar zoo God onder ons is, moeten wij somtijds van ons eigen gevoelen afgaan, om onzen vrede te behouden.

Wie is zoo wijs en verlicht, dat hij alles volkomen kan weten?

Betrouw dan niet te zeer op uw eigen gevoelen, maar hoor ook gaarne de gevoelens en den raad van anderen.

Indien uw gevoelen goed is, en gij hetzelfde nogtans om God verlaat, en dat van anderen volgt, zult gij daaruit nog meer geestelijk voordeel trekken.

3. Ik heb dikwijls hooren zeggen, dat het zekerder is, raad te hooren en te ontvangen, dan raad te geven.

Het kan ook wel gebeuren , dat ieders gevoelen goed zij; maar met anderen niet te willen instemmen, als de rede of de zaak zulks vordert , is een teeken van hoogmoed en hardnekkigheid.

X. HOOFDSTUK.

Over het vermijden der overtollige woorden.

1. Vermijd , zoo veel gij kunt , het gewoel der menschen : want de behandeling der wereldsche zaken is zeer gevaarlijk , al is het dat het met eene eenvoudige meening schijnt te geschieden.

Immers wij worden zeer ligtelijk door eenige ijdelheid besmet en ingenomen.

Ik wenschte wel dikwijls gezwegen en niet onder de menschen verkeerd te hebben.

Maar waarom spreken wij zoo gaarne met elkander , daar wij nogtans zeer zelden zonder hinder of wroeging onzes gewetens , tot de stilte wederkeeren ?

Het is omdat wij door die onderlinge gesprekken zoeken door elkander getroost te worden , en ons hart trachten te verligten , hetgeen door velerlei gedachten bezwaard wordt.

En nog veel liever spreken wij over dingen , die wij zeer beminnen of verlangen , of over hetgene wij daaraan tegenstrijdig oordeelen.

2. Doch helaas , wij doen dit dikwijls zonder baat en te vergeefs : want die uitwendige troost is een groot beletsel voor den inwendigen goddelijken troost.

Daarom moeten wij waken en bidden , opdat wij den tijd niet ijdel laten voorbijgaan.

Indien u het spreken geoorloofd en dienstig is, spreek dan van iets stichtends.

De kwade gewoonten en de groote verwaarloozing om voortgang te doen in deugden, zijn oorzaak dat wij zoo weinig op ons spreken letten.

Nogtans draagt een godvruchtig gesprek over geestelijke zaken niet weinig bij tot den geestelijken vooruitgang, bijzondertijk als personen, die in hart en geest overeenkomen, zich met God vereenigen.

XI. HOOFDSTUK.

Over het bekomen van den vrede en den ijver om in de deugden voortgang te maken.

1. Wij zouden veel vrede kunnen genieten, indien wij ons niet wilden bemoeijen met de woorden en daden van andere menschen en met datgene wat niet tot onze zorg behoort.

Hoe kan hij lang vrede hebben, die zich veel bemoeit met de zaken van anderen, en die gelegenheid zoekt om zich over uitwendige dingen te bekommeren, en zich weinig of zelden inwendig met zich zelven bezig houdt?

Zalig zijn de eenvoudigen, want zij zullen grooten vrede hebben.

2. Waarom zijn sommige Heiligen zoo volmaakt geweest, en zoo opgetogen in geestelijke beschouwingen?

Omdat zij zich hebben bevljgtigd om zich van alle aardsehe begeerten te ontdoen, en daarom zijn zij bekwaam geweest, om met ganscher harte God te beminnen, en zich zelven geheel met God bezig te houden.

Maar wij zijn zeer bekommerd met onze zwak-

heden en neigingen , en te zeer bezorgd en verontrust over het vergankelijke.

Het gebeurt ook zelden , dat wij een enkel gebrek volkomenlijk overwinnen , en wij worden tot dagelijkschen vooruitgang niet aangevuurd : daarom blijven wij zoo traag en laauw in de liefde Gods.

5. Indien wij volkomen aan ons zelven verstorven , en van binnen niet met ijdele zorg bekommerd waren , dan zouden wij de goddelijke dingen kunnen smaken en van de hemelsche beschouwing iets ondervinden.

Het grootste en eenigste beletsel is , dat wij niet vrij zijn van kwade driften en gelegenheden , en ons er niet op toeleggen om den volmaakten weg der Heiligen in te gaan.

Als er ons eene geringe wederwaardigheid overkomt , worden wij aanstonds kleinmoedigen zoeken wij menschelijken troost.

4. Indien wij , als kloeke mannen , in den strijd bleven volharden , zouden wij voorwaar Gods hulp over ons uit den hemel zien dalen.

Want hij is altijd bereid hen bij te staan , die manmoedig strijden , en op zijne genade betrouwen , en hij zelf verschaft ons de gelegenheid om te strijden , opdat wij de overwinning zouden behalen.

Indien wij in de uitwendige levenswijze den voortgang van een christelijk leven stellen , zoo zal onze godsvrucht weldra een einde nemen.

Maar laat ons de bijl aan den wortel zetten , opdat wij , van driften gezuiverd , een bevredigd gemoed mogen bezitten.

5. Indien wij elk jaar slechts eene ondeugd

uitroeiden , dan zouden wij weldra volmaakte menschen worden.

Maar nu , integendeel , bevinden wij dikwijls dat wij , in het begin onzer bekeering , beter en zuiverder waren , dan veel jaren na de aflegging onzer geloften.

Onze ijver en voortgang behoorden dagelijks aan te groeijen , maar helaas ! men houdt het nu voor iets groots zoo iemand nog een gedeelte van zijnen eersten ijver kan behouden.

Indien wij ons zelve in het begin een weinig geweld aandeden , zouden wij daarna alles met gemak en blijdschap kunnen uitwerken.

6. Het valt zeer moeilijk iets te laten , hetgeen men gewoon is te doen , maar het valt nog moeilijker zijnen eigen wil tegen te gaan.

Maar indien gij nu niet eenige kleine en gemakkelijke dingen kunt overwinnen , wanneer zult gij dan grootere en zwaardere te boven komen ?

Bedwing uwe neiging in het begin , en ont doe u van kwade gewoonten , opdat zij u niet allengs tot grootere zwaarigheid brengen.

O ! indien gij overdacht hoe grooten vrede gij u zelve , en hoe groote vreugde gij anderen zoudt aandoen met te leven zoo als het behoort , dan geloof ik , zoudt gij zorgvuldiger voor uwen geestelijken vooruitgang wezen.

XII. HOOFDSTUK.

Over het nut van den tegenspoed.

1. Het is zeer goed voor ons , dat wij somtijds eenige zwaarigheid en tegenspoed ondervinden ,

want zij doen den mensch dikwijls in zich zelven keeren, en doen hem gedenken, dat hij hier als in eene ballingschap verkeert, en zijn betrouwen niet op het aardse stellen moet.

Het is voor ons ook goed, dat wij somtijds tegenspraak lijden, en dat men ongunstig of verkeerd over ons denkt, dan zelfs, als wij wel doen en eene goede meening hebben: dit dient dikwijls om de ootmoedigheid te bevorderen, en beveiligt ons tegen ijdele roemzucht.

Want als de menschen ons uitwendig verachten en kwaad van ons denken, worden wij meer gedreven om God, die de harten doorgrondt, te zoeken.

2. Daarom moest de mensch zich dermate in God vestigen, dat hij niet noodig had menschelijken troost te zoeken.

Als een goed mensch in druk en lijden is, of door kwade gedachten gekweld wordt, dan beseft hij beter hoe noodig hem Gods hulp is, zonder welke hij niets kan verrigten.

Dan ook wordt hij droevig, bidt God, en zucht over de ellenden, die hij lijdt.

Dan verdriet het hem langer te leven, en wenscht hij ontbonden te zijn van dit ligchaam, om met *Christus* te wezen.

Dan ook bemerkt hij zeer goed, dat er geene volkomene gerustheid en vollen vrede in de wereld te bekomen is.

XIII. HOOFDSTUK.

Over het bestrijden der bekoringen.

1. Zoo lang wij in deze wereld leven, kunnen wij niet zonder kwellingen of bekoring wezen.

Daarom staat er in het boek Job geschreven : (1) *Het leven van den mensch op aarde is eene bekoring.*

Derhalve moet een ieder tegen de bekoringen op zijne hoede en altijd in het gebed waakzaam zijn , opdat de duivel , die nooit slaapt en altijd *rondloopt en zoekt wien hij kan verslinden* (2) geene gelegenheid vinde hem te bedriegen.

Niemand is zoo volmaakt en heilig , of hij heeft somtijds eenige bekoringen , en wij kunnen van dezelve niet geheel bevrijd zijn.

2. De bekoringen zijn den mensch dikwijls zeer nuttig , alhoewel zij lastig en zwaar zijn : want door dezelve wordt hij vernederd , gezuiverd en onderrigt.

Alle Heiligen hebben dit leven in vele kwellingen en bekoringen doorgebracht , en zijn door dezelve in deugden gevorderd.

En zij , die de bekoringen niet konden doorstaan , zijn afgevallen en ten laatste door God verworpen.

Men vindt geene orde (of vergadering) zoo heilig , noch plaats zoo verborgen , of er zijn eenige bekoringen of tegenheden.

3. Zoo lang de mensch leeft , is hij niet geheel van de bekoringen vrij , omdat wij , sedert wij in begeerlijkheid geboren worden , het beginsel der bekoringen in ons zelve dragen.

Als de eene bekoring of kwelling wijkt , komt er eene andere , en wij zullen altijd iets te lijden hebben , dewijl wij ons oorspronkelijk geluk verloren hebben.

Velen trachten de bekoringen te ontvlieden , en zij vallen nog zwaarder in dezelve.

1) (Job. VII. 1.) 2) (Pet. 5. v. 8.)

want zij doen den mensch dikwijls in zich zelven keeren , en doen hem gedenken , dat hij hier als in eene ballingschap verkeert , en zijn betrouwen niet op het aardsche stellen moet.

Het is voor ons ook goed , dat wij somtijds tegenspraak lijden , en dat men ongunstig of verkeerd over ons denkt, dan zelfs, als wij wel doen en eene goede meening hebben : dit dient dikwijls om de ootmoedigheid te bevorderen , en beveiligt ons tegen ijdele roemzucht.

Want als de menschen ons uitwendig verachten en kwaad van ons denken , worden wij meer gedreven om God , die de harten doorgrondt , te zoeken.

2. Daarom moest de mensch zich dermate in God vestigen , dat hij niet noodig had menschelijken troost te zoeken.

Als een goed mensch in druk en lijden is , of door kwade gedachten gekweld wordt , dan beseft hij beter hoe noodig hem Gods hulp is, zonder welke hij niets kan verrigten.

Dan ook wordt hij droevig , bidt God, en zucht over de ellenden , die hij lijdt.

Dan verdriet het hem langer te leven , en wenscht hij ontbonden te zijn van dit ligchaam, om met *Christus* te wezen.

Dan ook bemerkt hij zeer goed , dat er geene volkomene gerustheid en vollen vrede in de wereld te bekomen is.

XIII. HOOFDSTUK.

Over het bestrijden der bekoringen.

1. Zoo lang wij in deze wereld leven , kunnen wij niet zonder kwellingen of bekoring wezen.

Daarom staat er in het boek Job geschreven : (1) *Het leven van den mensch op aarde is eene bekoring.*

Derhalve moet een ieder tegen de bekoringen op zijne hoede en altijd in het gebed waakzaam zijn , opdat de duivel , die nooit slaapt en altijd *rondloopt en zoekt wien hij kan verslinden* (2) geene gelegenheid vinde hem te bedriegen.

Niemand is zoo volmaakt en heilig , of hij heeft somtijds eenige bekoringen , en wij kunnen van dezelve niet geheel bevrijd zijn.

2. De bekoringen zijn den mensch dikwijls zeer nuttig , alhoewel zij lastig en zwaar zijn : want door dezelve wordt hij vernederd , gezuiverd en onderrikt.

Alle Heiligen hebben dit leven in vele kwellingen en bekoringen doorgebracht , en zijn door dezelve in deugden gevorderd.

En zij , die de bekoringen niet konden doorstaan , zijn afgevallen en ten laatste door God verworpen.

Men vindt geene orde (*of vergadering*) zoo heilig , noch plaats zoo verborgen , of er zijn eenige bekoringen of tegenheden.

3. Zoo lang de mensch leeft , is hij niet geheel van de bekoringen vrij , omdat wij , sedert wij in begeerlijkheid geboren worden , het beginsel der bekoringen in ons zelve dragen.

Als de eene bekoring of kwelling wijkt , komt er eene andere , en wij zullen altijd iets te lijden hebben , dewijl wij ons oorspronkelijk geluk verloren hebben.

Velen trachten de bekoringen te ontvlieden , en zij vallen nog zwaarder in dezelve.

1) (Job. VII. I.) 2) (Pet. 5. v. 8.)

Wij zullen die niet overwinnen door slechts te vlugten, maar door de verduuldigheid en ware ootmoedigheid worden wij sterker dan al onze vijanden.

4. Wie de bekoringen alleen uitwendig vlugt en derzelver wortel niet uitroeit, zal het weinig baten: ja de bekoring zal eerder tot hem wederkomen, en zij zal hem erger overvallen.

Gij zult ze met Gods hulp beter overwinnen door geduld en langmoedigheid, dan door uwe eigene heftigheid en ongeduldigheid.

Vraag dikwijls raad in uwe bekoringen, en behandel iemand, die in bekoring is, niet hard; maar vertroost hem, zoo als gij wenscht, dat men u zoude doen.

5. De oorsprong van alle kwade bekoringen is de ongestadigheid van gemoed en het kleine betrouwen op God.

Getijk een schip zonder roer door de golven heen en weder wordt geslingerd, zoo ook wordt een mensch, die van zijn goed voornemen afgaat en nalatig is, gedreven en bestreden door allerlei bekoringen.

Het ijzer wordt door het vuur, en de regtvaardige mensch door de bekoringen beproefd.

Wij weten dikwijls niet wat wij kunnen, maar de bekoring toont wat wij zijn.

Men moet nogtans op zijne hoede zijn, vooral in het begin der bekoring: want de vijand wordt gemakkelijker overwonnen, als men hem door de deur van ons gemoed niet laat binnen komen, maar hem, zooaast hij komt kloppen, kloekmoedig buiten de deur te gemoet gaat.

Daarom zegt men gemeenlijk: wedersta het

kwaad in het begin , want het is te lang gewacht de geneesmiddelen te willen bereiden , als de ziekte door verloop van tijd geheel ongeneeslijk geworden is.

Immers eerst komt er voor den geest eene enkele gedachte , daarna eene sterke verbeelding, hierop volgt het behagen , en eindelijk eene verkeerde neiging en volkomene toestemming.

Alzoo komt de booze vijand , wanneer men hem in het begin niet wederstaat , allengskens dieper in ons hart.

En hoe langer men uitstelt om wederstand te bieden , des te zwakker wordt men dagelijks in zich zelven , en des te sterker wordt de vijand.

6. Sommige lijden in het begin hunner bekeering , anderen in het einde aan zeer zware bekoringen en eenigen worden bijna gansch hun leven gekweld en bevochten.

Eenigen worden slechts zacht bekoord , volgens de schikking van Gods wijsheid en regtvaardigheid, die alleen den staat en de verdiensten der menschen kent , en alles ter zaligheid van zijne uitverkorenen beschikt.

7. Dus moeten wij , als wij bekoord worden, niet mistroostig zijn , maar des te vuriger God bidden , dat hij in al onze kwellingen en bekoringen ons wille helpen en bijstaan , die ons ook volgens het zeggen van den H. Paulus (1) *in de bekoring zulke hulp zal verleen*en , *dat wij dezelve zullen kunnen wederstaan*.

Laat ons in alle bekoringen en kwellingen ons zelven onder de hand Gods vernederen , dewijl hij degenen , die nederig van geest zijn , zal verlossen en verheffen.

1) (Cor. X. 13.)

8. In de bekoringen en in het lijden wordt de mensch beproefd , hoeveel voortgang hij gemaakt heeft , en daarin zijn de grootste verdiensten gelegen , en komt de deugd het meest uit.

Het is ook niets groots , dat een mensch godvruchtig en vurig is tot God , als hij geene zwaarigheid gevoelt ; maar indien hij ten tijde van tegenspoed geduldig is , zal er hoop van grooten voortgang wezen.

Sommigen worden voor groote bekoringen behoed , en worden nogtans dikwijls in kleine dagelijksche bekoringen overwonnen , opdat zij daardoor vernederd zijnde , nooit in groote zaken op zich zelven zouden betrouwen , daar zij in de kleine zoo zwak zijn.

XIV. HOOFDSTUK.

Over het vermijden van een ligtvaardig oordeel.

1. Keer de oogen in u zelven , en wacht u eens anders daden te beoordeelen.

De mensch , die een ander wil oordeelen , werkt te vergeefs , hij dwaalt dikwijls , en zondigt ligtelijk , maar als hij zich zelven beoordeelt en onderzoekt , werkt hij steeds nuttig.

Wij oordeelen gemeenlijk over eene zaak volgens de geneigdheid van ons hart en wij verliezen dikwijls het juiste oordeel ter oorzake onzer eigenliefde.

Indien God het zuivere oogmerk van ons verlangen was , zouden wij zoo lichtelijk niet ontsteld worden , als men onzen zin of onze begeerten wederstaat.

2. Maar dikwijls schuilt er iets van binnen , of er komt iets van buiten , hetgeen te zamen ons daartoe trekt en beweegt.

Vele menschen zoeken , zonder het te weten , heimelijk zich zelven in hetgeen zij doen.

Het schijnt ook , dat zij wel tevreden zijn , als alles naar hunnen wil en zin gaat ; maar als het anders uitvalt , dan zij begeeren , worden zij ligtelijk ontsteld en bedroefd.

Ter oorzaak van het verschil der gevoelens ontstaat er niet zelden veel tweedragt tusschen vrienden en medeburgers , en zelfs tusschen kloosterlingen en geestelijke personen.

5. Eene oude gewoonte is moeilijk te laten , en niemand wordt gaarne verder gevoerd dan hij zelf ziet.

Indien gij meer op uw eigen verstand of goed-dunken wilt steunen dan op de ootmoedige onderwerping van u zelven aan Christus , zult gij nooit of zeer laat een verlicht mensch worden : want God wil , dat wij ons volkomen aan hem onderwerpen , en door eene vurige liefde ons boven alle rede verheffen.

XV. HOOFDSTUK.

Over de werken , die uit liefde geschieden.

1. Om niets ter wereld en uit liefde voor niemand mag men eenig kwaad doen , maar men mag wel somtijds , ten voordeele of ten behoefte van onzen naaste , een goed werk achterlaten of eerder dit in een beter veranderen.

Want alzoo wordt het goede werk niet vernietigd , maar met een beter verwisseld.

Zonder de liefde baat het uitwendige werk niets, maar al wat uit liefde gedaan wordt, hoe klein en verachtelijk het ook zij, brengt overvloedige vruchten voort.

God immers ziet meer naar de liefde, waarmede iemand eenig werk doet, dan wel naar het werk, hetwelk hij verrigt.

2. Hij doet veel, die veel bemint; hij doet ook veel, die eene zaak wel doet.

Hij doet wel, die meer het belang der gemeente dan zijn eigen belang betracht.

Het schijnt somtijds liefde te wezen en het is meer begeerlijkheid; want de natuurlijke neiging, de eigen wil, de hoop op vergelding en gewin, het zoeken van eigen gemak, willen den mensch zelden verlaten.

3. Wie de ware en volmaakte liefde heeft, zoekt in geene zaken zich zelve; maar hij begeert alleen, dat alle dingen tot eer van God geschieden.

Hij benijdt ook niemand, omdat hij geene eigene voldoening zoekt; ook wil hij zich niet in zich zelve verblijden, maar boven alle goed hoopt hij zijn geluk en zijne zaligheid in God te vinden.

Hij schrijft niemand iets goeds toe, maar brengt dit geheel aan God, uit wien alles zijnen oorsprong heeft, en in wien, als in hun laatste einde, al de Heiligen eene verzadigende rust genieten.

O! indien iemand slechts een vonkje van de waarachtige liefde had, zou hij voorwaar bevinden, dat al het aardsche vol ijdelheid is.

XVI. HOOFDSTUK.

Over het verdragen der gebreken van anderen.

1. De gebreken , die de mensch in zich zelve of in anderen niet kan verbeteren , moet hij geduldig verdragen , tot dat het God anders beschikt.

Denk , dat dit welligt beter voor u is , om uwe verduuldigheid te beproeven , zonder welke deugd al onze andere verdiensten niet veel te achten zijn.

Gij moet echter God smeeken , dat hij u zulke beletsels helpe overwinnen , of dat gij dezelve gelaten moget verdragen.

2. Indien iemand , na eens of tweemaal vermaand te zijn , zich niet betert , wil dan methem niet twisten ; maar beveel alles aan God , opdat zijn wil geschiede , en zijn lof volbragt worde in al zijne dienaren ; want hij kan zeer wel het kwade ten goede veranderen.

Leer geduldig zijn in het verdragen der gebreken en zwakheden van anderen , want gij hebt ook veel gebreken , die anderen van u moeten verdragen.

Indien gij u zelve zoodanig niet kunt maken , als gij wel zoudt willen wezen , hoe zult gij dan anderen volgens uwen zin kunnen hebben ?

Wij hebben gaarne dat andere menschen volmaakt zijn , en nogtans verbeteren wij onze eigene gebreken niet.

3. Wij willen , dat men anderen streng berispe , en zelve willen wij niet berispt worden.

Het mishaaft ons , dat men anderen te veel

toegeeft , en echter kunnen wij niet dulden , dat men ons iets weigere van hetgeen wij vragen.

Wij willen , dat anderen door regeltucht gebonden worden , en wij zelven willen in de minste zaak niet getoomd worden.

Zoo blijkt het dan , hoe zelden wij onzen even-mensch als ons zelven achten.

Indien alle menschen volmaakt waren , wat zouden wij dan van anderen , ter liefde Gods , te lijden hebben ?

4. Maar nu heeft God dit zoo geschikt , opdat *wij elkanders last en zwakheden zouden dragen, en alzoo de wet van Christus volbrengen* ; dewijl niemand zonder gebreken , niemand zonder last , niemand ook sterk of wijs genoeg is ; maar wij moeten elkander troosten , helpen , onderwijzen en vermanen.

In den tegenspoed blijkt het beste , hoe deugzaam iemand is.

Want de gelegenheden maken den mensch niet zwak , maar zij toonen hoedanig en wat hij is.

XVII. HOOFDSTUK.

Over het kloosterlijke leven.

1. Gij moet u zelven in veel zaken leeren versterken , indien gij den vrede en de eendragt met alle menschen behouden wilt.

Het is geene kleine zaak in een klooster of genootschap te wezen , en daar zoo te leven , dat niemand over u klaagt , en alzoo tot den dood toe getrouw te volharden.

Zalig is hij , die daar wel geleefd en gelukkig voleindigd zal hebben.

Zoo gij wel en behoorlijk wilt vast staan en voortgang in de deugd maken ; gedraag u hier op aarde als een balling en vreemdeling.

Wilt gij een opregt kloosterleven leiden , zoo moet gij om Christus wil als een dwaas willen geacht worden.

2. Het geestelijke kleed en de kruin baten niet veel ; maar de verandering van zeden en de volkomene versterving der driften maken den waren kloosterling.

Wie iets anders zoekt , dan enkel God en zijne zaligheid , zal slechts kwellingen en droefheid vinden.

Ook kan niemand in eene verandering lang in vrede blijven , zoo hij niet tracht de minste en onderworpen aan al de anderen te wezen.

3. Gij zijt gekomen om te dienen , niet om te gebieden. Weet , dat gij geroepen zijt om te lijden en te arbeiden , niet om in ledigheid en praten den tijd door te brengen.

Hier worden dus de menschen beproefd en gezuiverd , gelijk het goud in den oven.

Hier kan ook niemand standvastig zijn, tenzij hij zich zelven uit ganscher harte, ter liefde van God, verootmoedige.

XVIII. HOOFDSTUK.

Over de voorbeelden der heilige Vaders.

1. Overdenk de treffende voorbeelden der heilige Vaders, in welke de ware volmaaktheden en het kloosterlijke leven hebben uitgeschenen, en gij zult zien , dat het weinig en bijna niets is, hetgeen wij doen.

Helaas ! wat is ons leven , als het bij het hunne vergeleken wordt !

De Heiligen en vrienden van Christus dienden den Heer in honger en dorst, in koude en armoede, in arbeid en vermoeienis, in waken en vasten, in gebed en heilige overdenkingen, in vele vervolgingen en versmaadheden.

2. O ! hoe vele zware verdrukkingen hebben de Apostelen, de martelaren, de belijders, de maagden en al de anderen, die de voetstappen van Christus hebben willen volgen, niet geleden.

Zij haatten hunne zielen op deze wereld, opdat zij die in het eeuwige leven zouden bezitten.

O ! welk een streng en verstorven leven hebben de heilige Vaders in de wildernis geleid ! welke langdurige en zware bekoringen verduurden zij ! hoe dikwijls werden zij door den boozen vijand gekweld ! hoe menigvuldige en vurige gebeden droegen zij Gode op ! welke strenge verstervingen onderhielden zij ! hoe grooten ijver hadden zij tot den geestelijken voortgang ! welchen hevigen strijd voerden zij om hunne kwade geneigdheid te bedwingen ! welke reine en opregte meening hadden zij tot God !

Op den dag werkten zij, en des nachts begaven zij zich tot langdurige gebeden, alhoewel zij ook onder hun werk het inwendige gebed niet achterlieten.

5. Al hunnen tijd bragten zij op eene nuttige wijze door, en hij scheen hun te kort als zij met God bezig waren ; ja door de groote zoetheid der beschouwing vergaten zij soms aan het ligchaam zijne nooddrift te geven.

Zij verlieten allen rijkdom, eer, waardigheid, vrienden en bloedverwanten ; zij begeerden niets van deze wereld te hebben : naauwelijks gebruikten zij het noodige, en bedroefden zich, omdat zij hun ellendig ligchaam in de noodwendigheden moesten voorzien.

Derhalve waren zij arm aan aardsche goederen, maar zeer rijk in genade en deugden.

Uitwendig leden zij gebrek , maar inwendig werden zij door de goddelijke genade en vertroosting gevoed.

4. Zij waren vreemd aan de wereld ; maar bij God zeer wel bekend als zijne gemeenzame vrienden.

Zij achtten zich zelve als een niet, en door de wereld werden zij versmaad ; maar in de oogen van God waren zij dierbaar en bemind.

Zij leefden in opregte ootmoedigheid, in eenvoudige onderdanigheid, in liefde en lijdzaamheid en daarom deden zij dagelijks grooten voortgang in het geestelijke leven, en verwierven bij God groote genade.

Zij zijn aan alle kloosterlingen ten voorbeeld gegeven, en hun voorbeeld moet ons meer opwekken tot de deugd, dan dat het getal der laauwen ons tot verslapping brenge

5. O ! hoe groot was de ijver der kloosterlingen in het begin hunner heilige instelling !

O ! hoe vurig waren zij in het gebed ! hoe groot was hun naijver tot de deugd ! hoe streng waren zij in het onderhouden van hunnen regel ! met hoe groote eerbiedigheid en gehoorzaamheid leefden zij onder hunne oversten !

Hunne nagelatene voetstappen bewijzen ons nog

heden, dat zij wezentlijk heilige en volmaakte mannen waren, welke zoo vroom streden, en de wereld met voeten traden.

Maar nu wordt iemand groot gcacht, welke geen overtreder is, en die geduldig verdraagt, al hetgeen hem overkomt.

6. O traagheid, o verwaarloozing van onzen staat, die zoo ligtelijk in ons de eerste vurigheid uitdooft! wij brengen nu met verdriet ons leven door, ter oorzake onzer traagheid en laauwheid.

Och, of de deugden in u, die zoo dikwijls zulke schoone voorbeelden van godvruchtige personen gezien hebt, niet ten eenemaal verdoofd waren!

XIX. HOOFDSTUK.

Over de oefeningen van een goed kloosterling.

1. Het leven van een opregt kloosterling moet met alle deugden versierd zijn, opdat hij inwendig zoodanig zij, als hij het uitwendig voor de menschen schijnt.

Ja, te regt moet hij inwendig volmaakter zijn, dan men het uitwendig opmerkt: omdat God, dien wij boven al en overal moeten eeren en vreezen, en voor zijne oogen zoo zuiver als Engelen wandelen, onze harten doorziet.

Wij moeten dagelijks ons goed voornemen vernieuwen, en ons zelve opwekken tot meerdere vurigheid, even alsof wij heden eerst bekeerd waren, en wij moeten gedurig zeggen:

Help mij, o mijn God, in mijn goed voornemen en in uwe heilige dienst, en geef mij, dat ik heden opregt moge beminnen, dewijl alles, wat ik tot nog toe gedaan heb, zoo veel als niets is.

2. Volgens ons voornemen, is ook onze voortgang; wie dus begeert grooten voortgang te doen, moet zeer naarstig zijn.

Want indien hij, die een sterk voornemen maakt, dikwijls verslapt, wat zal dan diegene doen, die zeer zelden of nooit een vast voornemen maakt?

Het verlaten van ons goed voornemen geschiedt op verschillende wijzen, en een klein verzuim van oefeningen kan moeilijk geschieden zonder merkelijke schade.

Het voornemen der regtvaardigen hangt meer van de genade Gods af, dan van hunne eigene magt en voorzigtigheid, en het is op hem alleen, dat zij al hun betrouwen stellen in hetgeen zij beginnen.

Want de mensch maakt wel voornemens, maar God beschikt over dezelve door zijne genade: want *de mensch heeft zijne wegen niet in zijne magt.* (1)

5. Indien men somtijds zijne gewone oefeningen achterlaat om een ander godvruchtig werk, of om zijnen broeder ergens in bij te staan, dan kan men die daarna gemakkelijk hernemen.

Maar indien men ze uit verveling of onachtzaamheid ligtelijk achterlaat, is dit eene groote fout, en men zal weldra ondervinden hoe schadelijk die ons is.

Al doen wij ons best volgens al ons vermogen, zullen wij evenwel nog al ligt in vele fouten vallen.

Wij moeten nogthans altijd iets bepaalds voornemen, bijzonderlijk tegen die dingen, welke allermeest onzen voortgang verhinderen.

(1) Jeremias 10. v. 23.

Wij moeten al onze uit- en inwendige werken wel onderzoeken en regelen, omdat zij beide zeer voordeelig tot onzen voortgang zijn.

4. Indien gij niet gedurig in u zelven kunt gaan, doe dit echter ten minste eens daags, te weten: des morgens of des avonds.

Maak des morgens een goed voornemen, onderzoek des avonds uw gedrag, overdenkende hoe gij u dien dag in woorden, werken en gedachten gedragen hebt, dewijl gij hierin misschien meermalen tegen God en uwen naaste hebt gezondigd.

Wapen u als een dapper krijgsman tegen de aanvallen en listen des duivels.

Bedwing de gulzigheid, en gij zult de kwade geneigdheden des te ligter bedwingen.

Wees nooit geheel ledig, maar lees of schrijf, bid of overweeg iets goeds, of doe iets nuttigs voor het algemeen.

Men moet de lichamelijke oefeningen en versterkingen doen met voorzigtigheid: dewijl zij van alle menschen niet gelijkelijk aanvaard en gedaan moeten worden.

5. Oefeningen, die niet algemeen zijn, zal men niet uitwendig vertoonen; het is beter, dat men die bijzondere werken in het geheim doe.

Wacht u nogtans van traag in de algemeene oefeningen, en ijverig in de bijzondere te zijn; maar houd u, nadat gij al uwe pligten volkomenlijk volbragt heb, indien er u nog eenigen tijd over is, met u zelven bezig, zoo als uwe godsvrucht verlangt.

Alle menschen kunnen niet eene en dezelfde oefening hebben; maar de eene oefening dient beter voor dezen, en de andere voor genen.

Ook zijn sommige oefeningen aangenamer op den eenen tijd, dan op den anderen; want eenige bevallen meer op feestdagen, en andere zijn aangenamer op werkdagen.

Eenige oefeningen zijn zeer noodig als wij bekoord worden, en andere als wij in rust en vrede zijn.

En als wij droevig zijn, behaagt het ons meer aan andere dingen te denken, dan als wij ons in den Heer verheugen.

6. Omtrent de bijzondere feestdagen moet men de goede oefeningen vernieuwen, en daartoe de hulp der Heiligen vuriger afsmeecken.

Wij moeten van den eenen feestdag tot den anderen zulk een voornemen maken, alsof wij alsdan uit deze wereld zouden verhuizen, en tot het eeuwige feest des hemels overgaan.

Daarom moeten wij ons, op die tijden van godsvrucht, naarstig bereiden en godvruchtiger zijn in onzen handel; en alle regels naauwkeurig onderhouden, even als wij het loon van onzen arbeid eerlang van God zouden ontvangen.

En indien dit loon nog uitgesteld wordt, laat ons dan denken, dat wij nog niet wel bereid en die groote glorie, welke op den van God gestelden tijd in ons veropenbaard zal worden, nog niet waardig zijn, en laat ons trachten ons beter tot ons einde voor te bereiden.

Zalig is de knecht, zegt de H. Lucas, dien de Heer, als hij komt, wakende zal vinden: voorwaar, ik zeg u, Hij zal hem over al zijne goederen stellen. (1)

1) Luc. XII. -- 37 -- 44

XX. HOOFDSTUK.

Over de liefde der eenzaamheid en stilzwijgendheid.

1. Zoek eenen geschikten tijd om met u zelven bezig te zijn , en denk dikwijls na over de weldaden van God.

Laat al datgene varen , wat enkel tot nieuwsgierigheid dient.

Lees zulke schriften, die u tot vermorzeling des harten , en niet tot enkel tijdverdrijf strekken.

Indien gij u onthoudt van nuttelooze gesprekken en van ledig rondloopen , alsook van nieuws en geruchten te hooren , zoo zult gij geschikten tijd genoeg vinden , om u tot godvruchtige overdenkingen te begeben.

De grootste Heiligen schuwden den omgang der menschen zoò veel zij konden , en verkozen , zich altijd met God in de eenzaamheid bezig te houden.

2. Een heidensch wijsgeer (*Seneca*) heeft gezegd : zoo dikwijls ik onder de menschen ben geweest , ben ik minder mensch teruggekomen. Dit ondervinden wij dikwijls , als wij lang met elkander gesproken hebben.

Het is veel gemakkelijker volstrekt te zwijgen , dan in het spreken niet te misdoen.

Het is veel gemakkelijker te huis te blijven , dan zich bij de menschen wel in acht te nemen.

Wie dan den smaak van inwendige en geestelijke dingen wil , genieten moet met Jezus Christus de menigte ontwijken.

Niemand verschijnt gerust in het openbaar , dan die gaarne verborgen blijft.

Niemand spreekt geruster , dan die gaarne zwijgt.

Niemand is geruster overste , dan die gaarne onderdaan is.

Niemand kan wèl gebieden , dan die te voren geleerd heeft wèl te gehoorzamen.

3. Niemand verblijdt zich meer , dan die een goed geweten heeft.

Evenwel is de verblijding der Heiligen altijd gemengd geweest met eene groote vreeze Gods. En al waren zij met veel genaden en deugden versierd , zij waren niet minder bekommerd en ootmoedig in zich zelven.

Maar de gerustheid der boozen komt voort uit hoogmoed en laatlunkendheid , waardoor zij zich ten laatste bedrogen vinden.

Beloof u nooit volle gerustheid in dit leven , ofschoon gij een goed kloosterling of kluizenaar schijnt te wezen.

4. Die somtijds de besten schenen voor de menschen , hebben het grootste gevaar geloopen , omdat zij te zeer op zich zelven betrouwden.

Daarom is het voor velen nuttiger , dat zij van al de bekoringen niet geheel vrij zijn , maar dat zij dikwijls aanvechtingen ondervinden , opdat zij niet al te gerust zouden zijn , en zich door hoogmoed niet zouden verheffen , noch ook al te ligt zich tot de uitwendige vertroostingën zouden wenden.

O ! welk een gerust geweten zou iemand hebben , die nooit vergankelijke vreugde zocht , noch zich met de wereld bekommerde !

O ! zoo iemand alle ijdele bekommernissen verliet , alleen op heilige en goddelijke dingen

dacht en al zijne hoop op God stelde , welken grooten vrede en rust zoude hij genieten !

5. Niemand is de hemelsche vertroosting waardig , dan hij , die zich te voren naarstig in de heilige vermorzeling des harten geoefend heeft.

Wilt gij in uw hart tot leedwezen bewogen worden , ga in uwe slaapkamer , en sluit daar het gewoel der wereld buiten : gelijk er geschreven staat : *heb berouw en leedwezen , zelfs wanneer gij in uwe rustplaats zijt* (Ps. IV. v. 5.).

In uwe cel zult gij vinden hetgeen gij daar buiten dikwijls zult verliezen.

De cel wordt aangenaam , als men daar gedurig blijft : maar als men dezelve weinig bewoont , wekt zij verdriet.

Indien gij in het begin van uwe bekeering u gewent in uwe cel te blijven , zoo zal u dezelve daarna eene beminde vriendin en eene aangename vertroosting zijn.

6. In de eenzaamheid en in de stilte maakt eene godvruchtige ziel grooten voortgang , en leert zij de verborgenheden der heilige Schrift.

Daar vindt zij eene beek van tranen , waarmede zij zich alle nachten wast en reinigt , opdat zij met haren Schepper des te gemeenzamer worde , hoe zij meer van alle wereldsche gewoel afgescheiden is.

Bij hem dan , die zich van zijne vrienden en nabestaanden afrekt , zal God met zijne Engelen naderen.

Het is beter verborgen te leven , en voor zijne zaligheid te zorgen , dan , met verzuim van zich zelven , wonderen te doen.

Het is zeer loffelijk voor eenen kloosterling ,

dat hij zelden uitgaat , vlugt om gezien te worden , en ook geene menschen zien wil.

7. Waarom wilt gij zien hetgeen gij niet moogt hebben ? *De wereld en al hare begeerlijkheid gaat voorbij.* (1)

De zinnelijke lusten trekken ons somtijds om uit te loopen , maar als het uur voorbij is , wat brengt gij anders te huis dan bewaring van geweten en verstrooidheden des harten ?

Een vrolijk uitgaan baart dikwijls eene droevige wederkomst ; en een blijde avond veroorzaakt wijls een droevigen morgen.

Alzoo sluipt alle zinnelijke blijdschap zachtjes binnen , maar bijt en doodt op het einde.

Wat kunt gij elders zien , dat gij hier niet ziet ? Zie den hemel en de aarde en al de elementen , waaruit alle dingen gemaakt zijn.

8. Wat kunt gij elders onder de zon zien , dat bestendig is ?

Gij meent misschien , met veel te zien en te hooren , verzadigd te worden , maar gij zult hiertoe niet geraken.

Al zaagt gij alle dingen , die nu ter wereld zijn , wat zou dit anders wezen dan eene ijdele beschouwing ?

Hef uwe oogen op naar God in den hemel , en bid om vergiffenis voor uwe zonden en onachtzaamheden.

Laat ijdele dingen aan ijdele menschen over , maar bekommer u met hetgeen God u bevolen heeft.

Sluit de deur van uwe cel achter u toe , en roep daar Jezus , uwen beminde bij u.

Blijf met hem in uwe cel , wijl gij nergens zulken grooten vrede zult vinden.

(1) 1. Joan. 11. 17. 2.

Waart gij niet uitgegaan , of hadt gij niets gehoord van de nieuwe geruchten , zoo zoudt gij in dien zoeten vrede gebleven zijn ; maar indien gij uw vermaak wilt scheppen in wat nieuwste hooren , moet gij ook de onrust des harten gevoelen en ondergaan.

XXI. HOOFDSTUK.

Over de vermorzeling des harten.

1. Indien gij eenigen voortgang in de deugd wilt maken , houd u altijd in de vreeze Gods , wil niet al te los wezen ; maar beteugel al uwe zinnen , en geef u niet aan eenige ongepaste vreugde over.

Begeef u tot vermorzeling des harten , en gij zult de ware godsvrucht vinden.

Een vermorzeld hart ontwikkelt veel goeds , hetwelk de uitgelatenheid weldra doet verliezen.

Het is te verwonderen , dat een mensch , die zijne ballingschap en de menigvuldige gevaren zijner ziel overdenkt , hier in dit leven volkomen kan verheugd zijn.

2. Maar omdat wij zoo ligtvaardig van hart zijn en onze gebreken weinig achten , daarom gevoelen wij de ellenden onzer ziel niet en wij lagchen dikwijls ijdelijk , wanneer wij met regt zouden moeten weenen.

Er is geene opregte vrijheid des harten , noch ware vreugde , dan in de vreeze Gods met een goed geweten.

Gelukkig is hij , die alle verstrooidheid van zich kan afweren en de krachten zijner ziel vergaderen tot eene heilige droefheid en vermorzeling des harten.

Gelukkig is hij , die alles wat zijn geweten kan besmeuren of bezwaren , verwerpt.

Strijd dapper : eene (kwade) gewoonte wordt door eene andere goede overwonnen.

Indien gij de menschen weet te laten gaan , zullen zij u ook uwe zaken met vrede laten verrigten.

3. Trek u de zaken van andere menschen niet aan , noch bemoei u met de aangelegenheden der grooten.

Heb altijd eerst het oog op u zelven en vermaan u zelven eer, gij uwe vrienden vermaant.

Al hebt gij de gunst der menschen niet , wil u daarom niet bedroeven ; maar bedroef u , dat gij u zoo voorzigtig niet gedraagt , gelijk het eenen dienaar Gods en goed kloosterling betaamt.

Dikwijls is het nuttiger, dat een mensch in dit leven , bijzonderlijk naar het ligchaam , niet vele vertroosting heeft.

Echter is het door onze eigene schuld , dat wij de goddelijke vertroosting niet hebben , of zelden gevoelen , omdat wij de vermorzeling des harten niet zoeken , noch al de ijdele en uitwendige vertroosting geheel verwerpen.

4. Erken dat gij de goddelijke vertroosting onwaardig zijt , maar veeleer kweelingen verdient te lijden.

Als de mensch volkomen vermorzeld is , dan is de geheele wereld hem lastig en bitter.

Een goed mensch vindt altijd stof om te treuren en te weenen : want hetzij hij zich zelven of zijnen naaste beschouwt , hij bevindt , dat hier niemand zonder lijden leeft en hoe naauwkeuriger hij zich zelven beschouwt , des te meer bedroeft hij zich.

Exhibit day 53 H

38 20 H 18 21. R

18

De reden onzer billijke droefheid en inwendige vermorzeling zijn onze zonden en onze gebreken, waarin wij zoo gedompeld liggen, dat wij zelden de hemelsche dingen kunnen aanschouwen.

5. Indien gij meerder op uwen dood, dan op een lang leven dacht, dan zoudt gij zonder twijfel u zelven met meerdere vurigheid verbeteren.

Indien gij ook de toekomende straffen van de hel of van het vagevuur rijpelijk overdacht, zoudt gij, geloof ik, gaarne allen arbeid en lijden verdragen en geene strengheid schroomen.

Maar omdat die waarheden ons hart niet raken, en dat wij niet zoeken dan hetgeen ons streelt, daarom blijven wij zoo koud en onachtzaam.

6. Het komt dikwijls uit zwakheid des geres-tes, dat ons ellendig ligchaam zoo ligtelijk klaagt.

Bid dan den Heer altijd ootmoedig, dat hij u den geest van vermorzeling geve en zeg met den profeet: *Voed mij, o Heer, met het brood der tranen, geef mij tranen te drinken in overvloed.* (Ps. IXXIX — 6.)

XXII. HOOFDSTUK.

Over het beschouwen der menschelijke ellende.

1. Waar gij u ook bevindt, werwaarts gij u ook begeeft, altijd zult gij ellendig zijn als gij u niet tot God keert.

Waarom ontstelt gij u, als het met u niet gaat naar uwen wil of verlangen? wie is er toch, die alles naar zijnen wil heeft? Noch gij, noch enig sterveling op aarde.

Niemand is er in de wereld zonder eenigen tegenspoed of zwarigheid, al ware hij koning of Paus.

Maar wie vaart er 't allerbest? zonder twijfel hij, die om God iets kan verdragen.

2. Vele zwakken en onverstandigen zeggen dikwijls: zie wat een goed leven heeft die mensch! hoe rijk, hoe groot, hoe magtig, hoe verheven is hij!

Maar sla eens de oogen op de hemelsche goederen en gij zult bevinden, dat al het tijdelijke van geene waarde en zeer onzeker is; het is veeleer bezwarend, want het wordt nooit zonder vrees en kommer bezeten.

De mensch is niet gelukkig door het bezit van talrijke goederen: de middelmaat is hem genoeg.

Waarlijk het is eene ellende op deze wereld te leven.

Want hoe geestelijker de mensch tracht te wezen, des te bitterder wordt hem dit leven, omdat hij dan de menschelijke bedorvenheid meer gevoelt en klaarder ziet.

Want aan eten, drinken, waken, slapen, arbeiden, rusten, en aan alle andere noodwendigheden der natuur onderworpen te zijn is voorwaar eene graote ellende en eene groote kwelling voor eenen godvruchtigen mensch, die gaarne zoude ontslagen wezen van alle aardsche aangekleefdheid en vrij van alle zonden.

3. Want de inwendige mensch wordt in deze wereld zeer bezwaard door de ligchamelijke noodwendigheden.

Daarom bad de profeet David zoo vuriglijk, daarvan te mogen ontslagen worden, als hij zeide: *verlos mij, Heer, van mijne noodwendigheden.* (1)

Maar wee dengenen, die hunne ellenden niet

1) Ps. XXXIV. 17.

kennen en wee nog meer dengenen , die dit ellendig leven beminnen.

Want sommigen , al kunnen zij naauwelijks met arbeiden of bedelen hinnennooddruft winnen, zijn daaraan verknocht , zoo dat zij het rijk van God weinig zouden achten indien zij hier altijd mogten blijven leven.

4. O dwazen en ontrouwen van hart ! die zoo diep vermoord liggen in de aardsehe dingen , dat zij geene smaak hebben dan in hetgeen de zinnen of het ligchaam aangaat.

Maar die ellendigen zullen op het einde nog geducht gevoelen , hoe veracht en nietig het was wat zij beminden.

Doch de Heiligen van God en al de getrouwe vrienden van Jezus Christus hebben de dingen die het ligchaam aangenaam en hier schoon en uitstekend waren , veracht : al hunne hoop en bedoeling streefde naar de eeuwige goederen.

Geheel hun verlangen werd tot de altyddurende en onzigtbare goederen van hierboven gerigt , opdat zij tot de aardsehe niet zouden getrokken worden.

Wil , o broeder , aan uwen geestelijken voortgang niet wanhopen : want gij hebt nog tijd en gelegenheid genoeg.

5. Waarom wilt gij uw goed voornemen altyd uitstellen ? Sta op ; en begin op dezen stond en zeg : nu is het tijd om te werken en om te strijden , het is nu de geschikte tijd om mijn leven te beteren.

Als het met u niet welgaat en gij in lijden zijt , dan is het de tijd om verdiensten te vergaderen.

Gij moet , alvorens gij tot verkoeling komt , eerst door vuur en water gaan. (1)

Zoo gij u zelve geen geweld aandoet , zult gij niet zegepralen.

Zoo lang wij dit brooze ligchaam dragen , kunnen wij zonder zoude niet wezen , noch zonder verdriet of droefheid leven.

Gaarne zouden wij vrij van alle ellende zijn : maar omdat wij door de zonde de onschuld verloren hebben , daarom hebben wij ook de ware gelukzaligheid verloren.

Daarom moeten wij geduld hebben , en Gods barmhartigheid afwachten , totdat de boosheid voorbijga en onze sterfelijkheid door het leven verslonden worde. (2)

6. O ! hoe groot is de menschelijke zwakheid , die altijd tot het kwaad geneigd is !

Heden belijdt gij uwe zonden en morgen bedrijft gij wederom de zonden , die gij beleden hebt.

Nu maakt gij een voornemen van die te schuwen en een uur daarna doet gij , even alsof gij geen voornemen gemaakt hadt.

Te regt mogen wij ons dan vernederen , en geen groot gevoelen van ons zelve hebben , aangezien wij zoo zwak en ongestadig zijn.

Wij kunnen op één oogenblik door onze onachtzaamheid verliezen hetgeen wij , door Gods genade , naauwelijks met grooten arbeid bekomen hebben.

7. Wat zal er ten laatste van ons geworden , die zoo vroeg verflaauwen ?

1) Ps. LXV. 12.

2) Ps LVI. 2. en II. Cor. V. 4.

Wee onzer , indien wij ons alzoo ter rust willen begeven , alsof wij in vrede en zekerheid waren , daar nogtans tot nog toe geen spoor van ware heiligheid in onze handelwijze bemerkt wordt.

Ja , het ware wel noodig , dat wij nog eens , als leerzame nieuwelingen , in goede zeden onderwezen werden , om ten minste te beproeven of in ons eene hoop van verbetering en van grooteren vooruitgang in de deugd ware.

XXIII. HOOFDSTUK.

Over het overdenken van den dood.

1. Het zal hier weldra met u gedaan zijn ; zie derhalve toe , hoe het met u gelegen is.

Heden is de mensch en morgen komt hij niet te voorschijn ; en als hij uit deoogen is , is hij ook weldra uit het hart.

O verblindheid en versteendheid van het menschelijk hart , dat slechts de tegenwoordige dingen betracht en de toekomstige niet beter voorziet.

Gij moest u in al uwe werken en gedachten zoo gedragen , alsof gij heden moest sterven.

Indien gij een goed geweten hadt , zoudt gij den dood niet vreezen.

Het is beter de zonde te schuwen , dan den dood te willen ontvlugten.

Indien gij heden niet bereid zijt , hoe zult gij het morgen wezen ? De dag van morgen is u onzeker en hoe weet gij of gij dien zult beleven?

2. Wat baat het ons lang te leven , als wij ons weinig beteren ?

Ach ! een lang leven maakt ons niet altoos beter , maar het vermeedert dikwijls onze schuld.

Ach , of wij slechts eenen dag op de wereld wel geleefd hadden !

Velen tellen de jaren van hunne bekeering ; maar de vrucht hunner beternis is dikwerf zeer klein.

Indien het sterven vreesselijk is , denk dat het welligt voor u nog gevaarlijker zal zijn langer te leven.

Zalig is hij , die altijd het uur van zijnen dood voor oogen heeft , en die zich dagelijks bereidt om te sterven.

Indien gij ooit eenen mensch hebt zien sterven , denk dat gij dienzelfden weg ook weldra zult ingaan.

3. Als de morgenstond daár is , denk , dat gij tot den avond niet zult leven ; en als het avond is , vertrouw het niet , u den dag van morgen te beloven.

Wees dus altijd bereid en leef zoo , dat de dood u nooit onbereid vinde.

Vele menschen sterven schielijk en onverwacht : want de Zoon des menschen zal komen als men er het minst aan denkt. (1)

Als dit laatste uur zal gekomen zijn , dan zult gij over uw voorgaand leven geheel anders oordeelen ; en dan zult gij ten uiterste bedroefd zijn , omdat gij zoo traag en onachtzaam geweest zijt.

4. Hoe gelukkig en voorzigtig is hij , die nu in zijn leven zoodanig tracht te zijn , als hij bij zijn sterven wenscht bevonden te worden !

1) Luc. XII. 40,

Immers de volkomene verachting der wereld , de vurige begeerte om altijd vooruitgang te maken in de deugd , de liefde der regeltucht , de last der boetvaardigheid , de bereidwilligheid tot de gehoorzaamheid , de zelfverloochening en het verdragen van allen tegenspoed , ter eere van Christus , zullen in dat laatste oogenblik een goed betrouwen geven om zalig te sterven.

Gij kunt veel goeds doen , terwijl gij nog gezond zijt ; maar wat gij , ziek zijnde zult kunnen doen , weet ik niet.

Weinige menschen worden door de ziekte verbeterd , gelijk er ook wenige heiliger worden door gedurige bedevaarten.

5. Vertrouw u niet op vrienden en naastbestaanden , of stel uwe zaligheid niet tot de toekomst uit : want de menschen zullen u eerder vergeten dan gij meent.

Het is beter nu in tijds te zorgen en zijne goede werken vooraf te zenden , dan op eens anders bijstand te betrouwen.

Indien gij thans niet voor u zelven zorgt, wie zal dan hiernamaals voor u bezorgd wezen ?

Nu is de tijd zeer kostelijk ; *het zijn de dagen van zaligheid* , *het is nu de bekwame tijd* (2. Cor. VI. v. 2.).

Maar helaas ! hoe jammerlijk is het dien tijd niet beter waar te nemen , in welken gij een eeuwig leven kunt verdienen !

De tijd zal komen , dat gij eenen dag ja zelfs een uur zult wenschen om u te beteren ; en ik weet niet , of gij dit zult verkrijgen.

6. Welaan dan , lieve vriend , denk toch uit

welk groot gevaar gij u kunt trekken en uit hoe groote vrees gij u kunt verlossen, met nu altijd God te vreezen en op den dood bedacht te zijn.

Doe nu uw best zóó te leven, dat gij in het uur van uwen dood u eerder verblijden moogt, dan bevreesd zijn.

Leer nu aan de wereld sterven, opdat gij dan, van alles los en vrij, tot Christus moogt naderen.

Tuchtig nu uw ligchaam onder boetvaardigheid, opdat gij alsdan een vast betrouwen moogt hebben.

7. Ach, dwaze mensch, waarop steunt gij lang te leven, daar gij niet éenen dag zeker hebt?

Hoe velen zijn er bedrogen en schielijk en onverwacht uit dit leven gerukt geworden!

Hoe dikwijls hebt gij niet hooren zeggen: deze is door het zwaard gesneuveld, gene verdronken, deze van eene hoogte vallende, heeft den hals gebroken, gene is al etende gestorven, een ander heeft onder het spelen zijn leven geëindigd!

De eene kwam om door het vuur, een ander door het zwaard, anderen door de pest, anderen door roovers; alzoo is de dood het einde van alle menschen en hun leven gaat voorbij als eene schaduw. (1)

8. Wie zal na uwen dood u gedachtig zijn, en wie zal toch voor u bidden?

Doch nu, geliefde, doe al wat gij kunt, dewijl gij niet weet wanneer gij sterven zult en ook onbewust zijt met datgene, wat u na den dood zal volgen.

1) Job. XI. 2 en Ps. CXLIII. 4.

Vergader voor u , terwijl gij nog tijd hebt , onvergankelijke rijkdommen.

Houd u alleenlijk met uwe zaligheid bezig en wees slechts bezorgd over hetgeen God aangaat.

Maak u thans goede vrienden , met Gods Heiligen te eeren en met hunne werken na te volgen ; opdat zij , als gij uit dit leven zult scheiden , u , in de eeuwige woonsteden opnemen. (1)

2. Houd u als eenen vreemdeling en reizende op aarde , die zich de dingen dezer wereld niet aantrekt.

Houd uw hart vrij van alle schepselen en altijd tot God opgeheven , want gij hebt hier geene blijvende plaats. (2)

Zend dagelijks uwe gebeden , zuchten en tranen naar den hemel , opdat uwe ziel na den dood, gelukkig tot den Heer moge overgaan.

XXIV. HOOFDSTUK.

Over het oordeel en de staffen der zondaren.

1. Aanschouw in alle dingen het einde , en hoe gij voor dien strengen regter zult staan , voor wien niets verborgen is , die door geene giften verzoend wordt en geene verontschuldigen aanneemt , maar alles volgens de regtvaardigheid zal oordeelen.

O ellendige en dwaze zondaar ! wat zult gij , die somtijds op het aanzien van eenen vergramden mensch heeft , aan God antwoorden , die al uwe misdaden kent ?

Waarom voorziet gij u niet beter tegen den dag

1) Lsc. XVI. 9.

2) Hebr. XIII. 14.

des oordeels, waar niemand door een ander zal kunnen beschermd, verschoond of verontschuldigd worden, maar iedereen met zijnen eigen last genoeg zal hebben?

Nu kan uw arbeid vrucht aanbrengen, uw weenen aangenaam zijn, uw zuchten verhoord worden en uwe droefheid kan de kracht hebben om aan God te voldoen en uwe ziel te zuiveren.

2. Zulk een verduuldig mensch heeft in dit leven een goed en zalig vagevuur, die, als hij verongelijkt wordt, meer bedroefd is over de boosheid van anderen dan over het leed, dat hem aangedaan wordt, die gaarne bidt voor degenen, die hem tegenstreven, en hun van harte het kwaad, dat zij hem aandoen, vergeeft; die ook gewillig is om anderen vergiffenis te vragen; die ligter tot medelijden dan tot gramschap geneigd is; die zich zelven dikwijls geweld aandoet, en het vleesch aan den geest volkomen tracht te onderwerpen.

Het is beter zich nu van zijne zonden te zuiveren en zijne ondeugden uit te roeijen, dan daarmede tot in het toekomstige leven te wachten.

Voorwaar wij bedriegen ons zelven door de ongeregelde liefde, die wij voor ons ligchaam hebben.

3. Wat zal dat (eenwig) vuur anders te verblinden hebben dan uwe zonden?

Hoe meer gij nu u zelven ontziet en uw vleesch involt, des te zwaarder zult gij hiernamaals daarvoor boeten en des te meer voedsel voor de vlammen vergaderen.

Waardoor de mensch het meest gezondigd heeft, daardoor zal hij ook zwaarder gestraft worden

Daar zullen de tragen door gloeiende prikkels voortgestuwd en de gulzigen door geweldigen dorst en honger gekweld worden.

Daar zullen de ontuchtigen en de wellustelingen met brandend pek en stinkenden zwavel overgoten worden ; en de nijdigen zullen als dolle honden van pijn en droefheid huilen.

4. Iedere zonde zal hare eigene pijniging hebben.

Daar zullen de hoovaardigen met alle schaamte overdekt en de gierigaards door eene allerbitterste armoede gekweld en benaauwd worden.

Daar zal één uur lijdens zwaarder vallen , dan hier honderd jaren van allerstrengste boetvaardigheid.

Daar is geene rust noch troost voor de verdoemden ; hier echter rust men somtijds van zijnen arbeid uit en geniet men troost van zijne vrienden.

Wees dan nu vol vrees en droefheid over uwe zonden , opdat gij in den dag des oordeels met de gelukzaligen zonder angst moogt verschijnen.

Want alsdan zullen de regtvaardigen met vrijmoedigheid opstaan tegen diegene , welke hen hier te regt benaauwd en verdrukt hebben. (1)

Alsdan zal hij , die zich hier ootmoedig onderworpen heeft aan de vonnissen der menschen , daar staan om te oordeelen.

Alsdan zal de arme en nederige groot betrouwen hebben en de hoovaardige van alle zijden met vrees bevangen zijn.

5. Alsdan zal het blijken , dat hij hier zeer wijs is geweest , die geleerd heeft om Christus dwaas en veracht te zijn.

Alsdan zal men zich over al het lijden , hetwelk men hier verduldig zal verdragen hebben , zeer verheugen, en alle boosheid zal zwijgen. (1)

Dan zullen de godvreezenden zich verblijden en alle ongodsdienstigen in droefheid gedompeld zijn.

Alsdan zal het ligchaam, hetwelk hier gekweld werd , zich meer verheugen , dan wanneer het in weelde ware opgevoed geweest.

Alsdan zal een gering gewaad blinken en het kostelijkste kleed zonder glans wezen.

Alsdan zal eene nederige stulp meer geprezen worden , dan een prachtig paleis.

Alsdan zal eene standvastige lijdzaamheid meer helpen , dan al de magt der wereld.

Alsdan zal de eenvoudige gehoorzaamheid meer uitwerken dan alle *wereldsche magt*.

6. Alsdan zal een rein en goed geweten meer blijdschap veroorzaken , dan diepe geleerdheid.

Dan zal de versmading der rijkdommen meer wegen , dan al de schatten der aarde.

Dan zal het aandenken aan een godvruchtig gebed u meer troost verschaffen , dan een kostelijke maaltijd.

Dan zult gij u meer verblijden , omdat gij hebt kunnen zwijgen , dan om veel gesproken te hebben.

Dan zullen de heilige werken van meerdere waarde zijn , dan vele schoone woorden.

Dan zal een streng leven en eene lastige boetvaardigheid meer behagen , dan het vermaak der wereld.

Leer nu derhalve kleine dingen lijden , opdat gij alsdan van zwaardere moogt bevrijd worden.

1) Ps. CVI. 42.

Beproef hier nu eerst wat gij hier namaals zoudt kunnen verdragen.

Indien gij nu weinig kunt verdragen, hoe zult gij dan de eeuwige pijnen kunnen ondergaan.

Indien gij u over een gering lijden hier zoo ongeduldig maakt, wat zullen dan die pijnen der hel doen?

Ziet, gij kunt geene dubbele vreugde genieten, hier uw vermaak nemen op de wereld en daarna met Christus heerschen.

7. Indien gij tot heden in alle eerambten en wellusten geleefd hadt, wat zou dit u baten, indien gij op dit oogenblik moest sterven?

Alles is dus ijdelheid, behalve God te beminnen en hem alleen te dienen.

Want wie God uit ganscher harte bemint, die vreest noch dood, noch straf, noch oordeel, noch hel, dewijl eene volmaakte liefde ons gerust tot God doet naderen.

Maar het is geen wonder dat hij, die nog vermaak heeft in te zondigen, den dood en het oordeel vreest.

Het is evenwel goed, dat, indien Gods liefde u van de zonde niet aftrekt, de vrees van de hel u ten minste onderhoudt.

Maar hij, die de vreeze Gods weinig acht, zal niet lang in het goede standvastig zijn, maar zal zeer spoedig in de strikken des duivels vallen.

XXV. HOOFDSTUK.

Over de zorgvuldige verbetering van ons geheel leven.

1. Waak en wees naarstig in de dienst van God en denk dikwijls waarom gij hier in het

klooster gekomen zijt en de wereld hebt verlaten.

Was het niet om voor God te leven en een geestelijk mensch te worden?

Wees dan ijverig om vooruit te gaan, want gij zult weldra het loon van uwen arbeid ontvangen, en alsdan zal omtrent u noch vrees, noch droefheid meer zijn.

Gij zult nu een weinig arbeiden en daarvoor zult gij eene groote rust, ja eene eeuwigdurende blijdschap vinden.

Indien gij getrouw en ijverig blijft in wel te doen, zal God gewis ook getrouw en overvloedig zijn om te vergelden.

Gij moet altijd standvastig hopen, dat gij tot de belooning zult komen; maar gij moogt u niet al te gerust stellen, opdat gij niet onachtzaam of verwaand wordet.

2. Als zeker persoon, die gedurig tusschen hoop en vrees dobberde, eens door weemoedigheid overwonnen, in de kerk voor een altaar lag te bidden, herhaalde hij bij zich zelve deze woorden: O, wiste ik, dat ik tot het einde toe zoude volharden! en terstond hoorde hij inwendig dit antwoord van God: indien gij dit zeker wist, wat zoudt gij willen doen? doe nu hetgeen gij alsdan zoudt doen en gij zult gerust zijn.

En terstond hierdoor getroost en versterkt, gaf hij zich geheel aan den wil van God over, en zijne angstige vertwijfeling verdween.

Hij heeft daarna ook niet meer nieuwsgierig willen navorschen wat hem zoude overkomen; maar hij heeft zich alleen toegelegd om den behagelijken en volmaakten wil van God te kennen,

hetgeen noodig is om alle goed wel te beginnen en te voltrekken.

5. *Hoop op den Heer, en doe wel, zegt de profeet, (1) en bewoon de aarde met vrede; en gij zult door hare rijkdommen gevoed worden.*

Eéne zaak is er, die vele menschen van hunnen voortgang en vurige beternis terughoudt, namelijk de vrees van de moeilijkheid en de last van den strijd.

Inderdaad, zij maken den meesten voortgang in de deugd, die met meerdere kloekmoedigheid trachten zich zelve te overwinnen in hetgeen hun het moeilijkste en het zwaarste valt.

Want de mensch maakt den grootsten voortgang, en verdient de meeste genade, als hij zich zelve meer overwint, en zich in den geest meer versterft.

4. Maar alle menschen hebben niet evenveel te overwinnen en te versterven.

Nogtans zal hij, die naarstig zijn best doet, al heeft hij meer driften, meer toenemen in deugden, dan een ander, die wel geregeld, maar minder ijverig tot de deugd is.

Twee dingen helpen bijzonderlijk tot groote verbetering, te weten: zich zelve met geweld van datgene aftrekken, waartoe de bedorvene natuur het meest genegen is, en ijverig trachten die deugd te bekomen, welke men het allermeeft noodig heeft.

Tracht ook die dingen bijzonderlijk te schuwen en te overwinnen, die u in anderen 't meest mishagen.

5. Neem uwen voortgang in acht op alle plaatsen,

1.) Ps. XXXVI. 3.

opdat gij , bij het zien of hooren van eenige goede voorbeelden , altijd opgewekt wordet om die na te volgen.

Maar indien gij iets berispelijks opmerkt , wacht u van hetzelfde te doen , of hebt gij het somtijds gedaan , tracht dan terstond u daarvan te beteren.

Gelijk uw oog anderen beschouwt , zoo wordt gij wederom , door anderen aangezien.

O ! hoe vertroostend , hoe zoet is het , ijverige en godvruchtige kloosterbroeders te zien , die vurige en getrouwe onderhouders van hunne pligten zijn.

En hoe droevig en pijnlijk is het , zoodanigen te zien , welke ongeschikt zijn in hunne zeden , en de dingen niet beoefenen , tot welke zij ge-roepen zijn.

O ! hoe nadeelig is het , de verbindtenis van zijn roeping te veronachtzamen , en zijne zinnen te stellen op hetgene ons niet is aanbevolen !

6. Denk altijd op den staat , dien gij aangenomen hebt , en stel u altijd het beeld van den gekruisigden Jezus voor oogen.

Gij moet als gij het leven van Jezus Christus beschouwt , met reden beschaamd worden , omdat gij tot nog toe niet meer getracht hebt u zelven aan hem gelijkvormig te maken , al is het , dat gij reeds lang den weg des Heeren betreden hebt.

Een kloosterling , die zich godvruchtig in het allerheiligste leven en lijden des Heeren oefent , zal daar overvloedig vinden al wat hem nuttig en noodig is : het is vergeefs buiten Jezus iets beters te zoeken.

O ! zoo de gekruisigde Jezus in ons hart kwame ; hoe spoedig zouden wij genoegzaam onderwezen zijn !

7. Een ijverig kloosterling draagt en volbrengt gaarne alles wat hem bevolen wordt.

Maar een trage en onachtzame heeft lijden op lijden en hij wordt van alle zijden benaauwd , daar hij de inwendige vertroosting niet heeft en de inwendige niet mag zoeken.

Een kloosterling , die buiten zijnen regel leeft, is in gevaar van grootelijks te vallen.

En die de traagheid en de gemakken zoekt , zal altijd met iets gekweld zijn , want het eene of het andere zal hem mishagen.

8. Wat doen zoo vele andere kloosterlingen die onder de kloosterlijke regeltucht , het zeer streng hebben ?

Zelden gaan zij uit, leven afgescheiden, worden schraal gevoed , zijn ruw gekleed , arbeiden veel, spreken weinig , waken lang , staan vroeg op , doen lange gebeden, lezen dikwijls en onderhouden eene goede regeltucht.

Beschouw de Carthuizers , de Cistertiënzers , de monniken en de nonnen van verschillende orden , zie , hoe zij alle nachten opstaan om God te loven.

Daarom zou het voor u eene groote schande zijn, indien gij , als zoo vele kloosterlingen God begint te loven en in zulk een heilig werk lui en traag zoudt zijn.

9. O ! dat wij niets anders te doen hadden, dan God onzen Heer uit geheel ons hart te loven en te danken !

O ! behoeftet gij nooit te eten , drinken , of slapen , maar dat gij altijd God konde danken , en met geestelijke betrachtingen alleen bezig zijn !

Dan zoudt gij veel gelukkiger wezen , dan gij nu zijt , nu gij het ligchaam in al zijne noodwendigheden moet dienen.

O ! dat die noodwendigheden niet bestonden

en wij alleen behoeften bezorgd te zijn voor de geestelijke spijs en ververschingen onzer zielen, die wij , helaas ! zelden genoeg smaken.

10. Wanneer de mensch zoo ver gekomen is, dat hij in geen schepsel meer zijnen troost zoekt, dan eerst begint God hem volkomen te smaken, en dan zal hij ook wel tevreden zijn.

Dan zal hij zich in geenen voorspoed verblijden, noch zich in tegenspoed bedroeven ; maar hij beveelt zich geheel vertrouwelijk aan God , die hem alles en in alles is: voor wien ook niets verloren gaat of sterft ; voor wien alles leeft en op wiens wenk alles dadelijk gehoorzaamt.

11. Gedenk altijd uw einde , en dat de verloren tijd niet meer zal wederkomen.

Zonder zorgvuldigheid en naarstigheid zult gij nooit eenige deugden bekomen.

Indien gij begint te verslaauwen , zult gij u inwendig kwalijk bevinden : maar wordt gij ijverig, zoo zult gij grooten vrede genieten , en minder last gevoelen ter oorzaak der genade Gods en der liefde tot de deugd.

Een ijverig en naarstig mensch is tot alle dingen gereed.

Het is grooteren arbeid de zonden en driften te wederstaan, dan zware lichamelijke werken te doen.

Wie zich niet wacht voor kleine gebreken zal allengskens in grootere vervallen.

Gij zult des avonds altijd vreugde gevoelen , als gij den dag nuttig hebt doorgebracht.

Waak over u zelve ; wek u zelve op , vermaan u zelve , wat er van anderen zij , verzuim u zelve niet.

Hoe meer geweld gij u zelve aandoet , te grooteren voortgang zult gij in de deugd maken.

DE NAVOLGING

VAN JEZUS CHRISTUS.

—

TWEEDE BOEK.

VERMANINGEN , DIE TOT HET INWENDIGE OF GEESTELIJKE
LEVEN GELEIDEN.

~ ~ ~

I. HOOFDSTUK.

Over de inwendige verkeerling.

1. *Gods Rijk is binnen u*, zegt de Heer. (1)
Keer u uit geheel uw hart tot God en laat
deze ellendige wereld varen , en uwe ziel zal
rust vinden.

Leer alle uitwendige dingen versmaden en
begeef u tot het inwendige , en gij zult Gods rijk
in u zien komen.

Want *het rijk Gods is vrede en blijdschap in
den H. Geest* , (2) hetwelk aan de zondaren niet
gegeven wordt.

Christus zal tot u komen en u zijnen troost
mededeelen , indien gij hem eene waardige woon-
plaats in uw hart bereidt.

Al zijn luister en zijne schoonheid is inwendig
en in het geheim des harten schept hij zijn behagen.

Een' mensch , die inwendig en ingekeerd is,
bezoekt hij dikwijls , spreekt hem liefderijk aan,
troost hem liefderijk , geeft hem grooten vrede ,
en houdt groote gemeenschap met hem.

1) Luc. XVII. 2.

2) Rom. XIX. 17.

2. Welaan dan , getrouwe ziel , bereid uw hart voor dezen bruidegom , opdat hij zich gewaardige tot u te komen en in u te verblijven.

Want hij spreekt in dezer voege : *Wie mij lief heeft , zal mijne woorden onderhouden en wij zullen tot hem komen en bij hem eene woonplaats maken.* (1)

Maak dan in uw hart plaats voor Christus en sluit alle andere dingen buiten hetzelfde.

Als gij Christus hebt , zijt gij rijk en behoeft gij niets meer. Hij zal u wel voorzien en getrouw van alles verzorgen , zoo dat gij op geene menschen uwe hoop zult behoeven te stellen.

Want de menschen veranderen ligtelijk en vallen weldra af ; maar Christus blijft in eeuwigheid , en hij helpt ons standvastig tot het einde toe.

3. Men kan geen groot betrouwen in eenen broozen en sterfelijken mensch stellen , al is hij ook nuttig en dierbaar. Ook moogt gij u niet te zeer bedroeven , als hij u somtijds tegenwerkt en tegenspreekt.

Die heden met u zijn , kunnen morgen tegen u wezen en dan wederom veranderen gelijk de wind.

Stel al uw betrouwen op God , en dat hij alleen het voorwerp uwer vrees en liefde zij. Hij zal voor u antwoorden en alles ten beste keeren

Gij hebt hier geene duurzame verblijfplaats , (2) en waar gij u ook bevindt , zijt gij een uitlander en vreemdeling ; gij zult geene rust hebben , tenzij gij geheel met Christus vereenigd zijt.

1) Joan. XIV. 23.

2) Hebr. XIII. 14. 12.

4. Wat wilt gij hier rondom u zoeken , daar dit de plaats van uwe rust niet is ?

Uwe woonplaats moet in den hemel wezen en al het aardsche moet gij slechts in het voorbijgaan beschouwen.

Alle dingen gaan voorbij en gij vergaat insgelijks met dezelve , zie dus wel toe , dat gij u daaraan niet verkleeft , opdat gij daardoor niet ingenomen wordt en verloren gaat.

Dat uwe gedachten gedurig tot den Allerhoogste opstijgen en stier uw gebed onbphoudelijk tot Jezus Christus.

Indien gij geene verhevene en hemelsche dingen in beschouwing kunt nemen , berust dan in het lijden van Christus , en verblijf gaarne in zijne heilige woning.

Want indien gij met liefde tot de wonden en dierbare likteekens van Jezus uwe toevlugt neemt, zult gij in al uwe kwelling , eene groote versterking gevoelen en gij zult het weinig achten , dat gij door de menschen versmaad wordt en al hunne lasteringen gemakkelijk verdragen.

5. Christus is ook op de wereld door de menschen versmaad en in zijnen grootsten nood van zijne vrienden en bekenden onder de versmaadheid verlaten geweest.

Christus heeft willen lijden en versmaad worden en gij durft over iets klagen !

Christus heeft vijanden en lasteraars gehad en gij wilt alle menschen tot vrienden en weldoeners hebben ?

Waarom zal uw geduld gekroond worden , indien u geen lijden of tegenspoed overkomt ?

Indien gij geene wederwaardigheden wilt

lijden , hoe zult gij dan een vriend van Christus wezen ?

Lijd met Christus en voor Christus , indien gij met Christus wilt heerschen.

6. Indien gij eens tot in het binnenste van het hart van Christus doorgedrongen waart en een weinig van zijne brandende liefde gesmaakt hadt , zoudt gij uw eigen gemak of ongemak weinig achten , maar gij zoudt u veeleer over den aangedanen hoon verblijden , dewijl de liefde van Jezus den mensch zich zelve doet versmaden.

Een mensch , die Jezus en de waarheid bemint en die waarlijk ingetogen en vrij van alle onge-regelde neigingen is , kan zich zelve ongehinderd tot God keeren , zich in den geest boven zich zelve verheffen en in God eene verzadigende rust genieten.

Wie alle dingen acht voor hetgene zij zijn , en niet zoo als zij van de menschen geacht worden , is opregt wijs en is meer van God dan van de menschen onderrigt.

Die naar het inwendige weet te leven , en van de uitwendige dingen niet veel werk maakt , moet geene plaats zoeken , of naar bekwameren tijd wachten om zijne godvruchtigheid te kunnen beoefenen.

Een inwendig mensch kan ligtelijk in zich zelve keeren , omdat hij zich nooit geheel aan uitwendige dingen overgeeft.

De uitwendige arbeid of andere bezigheid , die voor eenigen tijd noodzakelijk is , hindert hem niet , maar hij schikt zich tot alle dingen gelijk zij voorkomen.

Die van binnen wel gesteld en geregeld is, trekt zich de ongeschikte en verkeerde handelingen van anderen niet aan.

De mensch wordt slechts in zoo verre gehinderd en verstrooid, als hij zich de uitwendige zaken aantrekt.

8. Indien gij uitwendig wel en gansch gezuiverd waart, zoude alles u ten goede en tot voordeel strekken.

Maar daarom misnoegen en ontstellen u dikwerf vele dingen, omdat gij aan u zelve niet wel verstorven, of nog niet geheel van de aardse zaken onthecht zijt.

Niets besmet of belemmert zoo zeer het hart van den mensch, dan de ongeregelde liefde tot de schepselen.

Indien gij den uitwendigen troost niet zoekt, zult gij de hemelsche zaken kunnen overwegen, en dikwijls inwendig opgeruimd zijn.

II. HOOFDSTUK.

Over de nederige onderwerping.

1. Hecht er niet veel aan, wie voor of tegen u is, maar zorg, dat God in al uwe verrigtingen met u zij.

Heb altijd een goed geweten en God zal u bewaren.

Want degene, dien God helpt, kan niemands ondeugd hinderen.

Indien gij weet te zwijgen en te lijden, zult gij ongetwijfeld de hulp van God ondervinden.

Hij weet den tijd en het middel om u te verlossen en daarom moet gij u gansch aan hem overgeven.

Het is Gods werk ons te helpen, en ons van alle beschaming te verlossen.

Dikwijls is het om de ootmoedigheid in ons te vermeerderen zeer dienstig, dat andere menschen onze gebreken kennen en berispen.

2. Als de mensch zich over zijne gebreken verootmoedigt, dan stelt hij andere menschen ligtelijk te vrede en hij verzoent zich gemakkelijk met hen, die op hem vergramd zijn.

God beschermt en verlost altijd den ootmoedige, hij bemint en vertroost den ootmoedige, hij neigt zich tot den ootmoedige; hij geeft hem groote genade en na zijne vernedering verheft hij hem.

Aan den ootmoedige, openbaart hij zijne geheimen en trekt en lokt hem minzaam tot zich.

Een ootmoedig mensch is, als hem eenige beschaming aangedaan wordt, wel tevreden, omdat hij op God en niet op de wereld steunt.

Verbeeld u niet, dat gij gevorderd zijt, tenzij gij u als den minste aller menschen beschouwt.

III. HOOFDSTUK.

Over den vredelievenden mensch.

1. Stel eerst u zelve in vrede, dan zult gij anderen ook tot vrede kunnen brengen.

Een vredelievend mensch doet meer goed, dan een zeer geleerde.

Bij een mensch die vol driften is, keert zich het goed in kwaad en hij gelooft ligtelijk het kwaad.

Bij een goed en vreedzaam mensch keert alles ten goede.

Die in den vrede gevestigd is, heeft van niemand

kwaad vermoeden; maar die slecht tevreden en beroerd is, wordt door vele kwade vermoedens gekweld; hij is zelf niet gerust, en hij verontrust anderen.

Hij zegt dikwijls hetgene hij niet moest zeggen, en verzuimt wat hem veel beter en nuttiger was te doen.

Hij let op hetgene anderen moeten doen en hij verzuimt zelf te doen hetgeen hij verplicht is.

Dat dan uw ijver eerst voor u zelven zij en dan zult gij met regt op uwen naaste mogen letten.

2. Gij weet zeer wel uwe eigene werken te verschoonen en te verbloemen, en de verontschuldigen van anderen wilt gij niet aannemen.

Billijker ware het, u zelven te beschuldigen en uwen broeder te verontschuldigen.

Wilt gij, dat een ander uwe gebreken verdrage, verdraag dan ook die van anderen.

Zie hoe verre gij nog van de ware liefde en ootmoedigheid verwijderd zijt, die zich nooit dan tegen zich zelven vergramt of verontwaardigt.

Het is niets goeds met goede en zachtmoedige menschen in vrede te leven, dit behaagt natuurlijk aan allen: want ieder is gaarne in vrede en hij bemint ook diegenen het meest, die met hem van één gevoelen zijn.

Maar met stuursche, verkeerde en ongeregelde menschen, of met degenen, die ons tegenstrijdig zijn, in vrede te kunnen leven, dit is eene groote genade en een grootmoedig en loffelijk werk.

3. Er zijn menschen, die met zich zelven en ook met anderen vrede hebben.

En er zijn er, die den vrede niet zich zelven niet hebben, noch anderen in vrede laten : zij zijn lastig voor anderen, maar nog lastiger voor zich zelven.

En er zijn er, die zich zelven in vrede houden, en ook trachten anderen tot vrede te brengen.

Nogtans moest al onze vrede gedurende dit ellendig leven bestaan meer in ootmoedig te verdragen, dan in niet te gevoelen hetgeen ons tegen gaat of tegenstrijdig is.

Wie het best weet te lijden, zal den grootsten vrede hebben. En zulk een is overwinnaar van zich zelven, meester der wereld, vriend van Christus en erfgenaam des hemels.

IV. HOOFDSTUK.

Over de zuiverheid des gemoeds en de eenvoudigheid der meening.

1. Door twee vleugelen wordt de mensch van het aardsche opgeheven, te weten : door de eenvoudigheid en de zuiverheid.

De eenvoudigheid moet in onze meening, en de zuiverheid in onze neiging wezen.

De eenvoudige meening zoekt God, de zuiverheid vindt en smaakt hem.

Een goed uitwendig werk zal u geen beletsel stellen, indien gij inwendig van alle ongeregelde liefde vrij zijt.

Indien gij niets anders dan Gods welbehagen en het voordeel van uwen naaste zoekt, zoo zult gij de inwendige rust des harten genieten.

Indien uw hart opregt was, zoo zoude u elk schepsel tot eenen spiegel, om wel te leven, en tot een boek van heilige leering dienen.

Er is geen schepsel zoo klein en gering, of het vertoont in zich Gods goedheid.

2. Zoo gij innerlijk goed en zuiver waart, dan zoudt gij alle dingen zonder beletsel zien en wel begrijpen. Een zuiver hart dringt tot den hemel en de hel door.

Gelijk elkeen van binnen gesteld is, zoo oordeelt hij uitwendig.

Indien er eenige blijdschap op de wereld te vinden is, dan bezit die zoodanige mensch, die zuiver van hart is.

En is er ergens benaauwdheid of zwaarigheid te vinden, zoo gevoelt die een zondig geweten 't allerbest.

Gelijk het ijzer, in het vuur geworpen, den roest verliest en geheel gloeiend wordt, zoo wordt ook een mensch, die zich tot God bekeert, van zijne traagheid verlost en in eenen nieuwen mensch veranderd.

3. Als de mensch begint te verflaauwen dan vreest hij geringen arbeid en ontvangt hij gaarne uitwendigen troost.

Maar als hij zichzelf volkomen begint te overwinnen en vroom in den weg des Heeren te wandelen, dan acht hij die dingen zeer klein, die hem te voren zwaar voorkwamen.

V. HOOFDSTUK.

Over de beschouwing van zichzelf.

1. Wij mogen op ons zelve niet te veel betrouwen, want dikwijls ontbreekt ons de genade en het oordeel.

Het licht der kennis, hetwelk wij hebben, is

zeer klein en dat verliezen wij nog spoedig door onze onachtzaamheid.

Ja wij zijn dikwijls zoo verblind, dat wij onze verblindheid niet gewaar worden.

Wij handelen dikwijls kwalijk en wat nog erger is, wij willen ons verontschuldigen.

Wij worden somtijds door onze driften gevoerd, en wij meenen dat het een goede ijver is.

Wij berispen kleine gebreken in anderen en wij gaan onze gebreken die grooter zijn, voorbij.

Wij gevoelen zeer spoedig en achten zeer groot hetgene wij van anderen verdragen; maar wij merken niet wat anderen van ons verdragen.

Indien iemand zich zelve naar behooren oordeelde, zou hij ondervinden, dat hij geen regt heeft, anderen streng te beoordeelen.

2. Een inwendig mensch stelt de zorg van zich zelve voor alle andere zorgen; en wie op zich zelve naauwkeurig let, zal ligtelijk van anderen zwijgen.

Nooit zult gij inwendig en godvruchtig worden, ten zij gij van anderen leert zwijgen en bijzonderlijk op u zelve let.

Indien gij u gansch tot God in u zelve keert, zoo zal u alles, wat gij inwendig gevoelt en al wat u overkomt, weinig aandoen.

Waar zijt gij als gij bij u zelve niet zijt? En als gij alles hebt doorloopen en u zelve verzuimd, wat hebt gij dan daarmede gewonnen?

Indien gij den vrede des harten en de ware vereeniging met God wilt hebben, zoo moet gij het overige ter zijde stellen en u alleen met u zelve bekommeren.

3. Gij zoudt veel vorderen, indien gij van alle

onnoodige tijdelijke zorg vrij waart. En gij zult zeer achteruit gaan, indien gij eene tijdelijke zaak groot acht.

Houd geene andere zaak voor groot, voor verheven, voor aangenaam, dan God alleen, of hetgene God aangaat.

Beschouw allen troost dien gij van eenig schepsel kunt hebben, als ijdelheid.

Eene ziel, die God bemint, versmaadt alles, wat beneden God is.

God alleen, die eeuwig en oneindig is, en alles vervult, is de troost der ziel en de ware blijdschap des harten.

VI. HOOFDSTUK.

Over de vreugde van een goed geweten.

1. De eer en vreugde van een goed mensch is de getuigenis van een goed geweten.

Heb een goed en rein geweten, en gij zult altoos verheugd zijn.

Een goed geweten kan zeer veel verdragen, en het is zeer wel te moede in tegenspoed; maar een slecht geweten is altijd in vrees en onrust.

Gij zult eene zoete rust smaken, indien uw geweten u niet beschuldigt.

Wil u niet verblijden, dan wanneer gij wel gedaan hebt.

Slechte menschen hebben nooit ware blijdschap, noch gevoelen den inwendigen vrede: want *er is geen vrede voor de goddeloozen*, zegt de Heer. (1)

Al zeggen zij somtijds: ziet, wij zijn in vrede,

1.) Isaïas 48. v. 22 en hoofdstuk 57 v. 21.

er zal ons geen kwaad overkomen, of wie zal ons durven hinderen? Geloof hun niet, want onverwachts zal de gramschap Gods zich vertoonen en dan zullen al hunne werken vernietigd en hunne gedachten verijldeld worden.

2. Zich in het lijden te verheugen, valt hem, die bemint, niet zwaar: want alzoo te verheugen, is zich in het kruis van onzen Heer beroemen. (1.)

De eer, welke de menschen van elkander ontvangen of aan elkander geven, is kortstondig.

De roem dezer wereld is altijd van droefheid vergezeld.

Maar de roem der vromen bestaat in hun geweten en niet in den mond der menschen.

De blijdschap der regtvaardigen is over God en in God en hunne vreugde over de waarheid.

Wie naar den waren en eeuwigen roem verlangt, acht den tijdelijken niet.

En wie den tijdelijken zoekt, of denzelven niet van harte versmaadt, wordt overtuigd, dat hij den eeuwigen roem weinig bemint.

Hij heeft eene groote rust des harten, die de lofspraak of verachting der menschen niet acht.

5. Die een zuiver geweten heeft, is zeer ligtelijk tevreden.

Gij zijt niet heiliger, omdat gij geprezen wordt, noch verachtelijker wanneer gij veracht wordt.

Gij zijt wie gij zijt, gij kunt niet meer geprezen of geacht worden, dan voor hetgene gij voor de oogen van God zijt.

Indien gij wel overweegt, wat gij inwendig bij u zelven zijt, zoo zult gij u weinig bekommeren over hetgene de menschen van u zeggen.

De mensch ziet het uiterlijke, maar God ziet in het hart. (1) De mensch beschouwt de werken, doch God onderzoekt het inzicht.

Altijd wel doen en daarbij zich zelven weinig achten, is het kenmerk eener ootmoedige ziel.

Geenen troost bij eenig schepsel zoeken, is een teeken van groote zuiverheid *des harten* en van groot betrouwen op God.

4. Die van de menschen niet zoekt geprezen te worden, toont, dat hij zich zelven geheel aan God bevolen heeft; want gelijk Paulus zegt: *niet hij, die zich zelven prijst, maar die door God geprezen wordt, is achtingswaardig.* (2.)

Met God inwendig te verkeeren en aan niets uitwendigs verkleefd te zijn, is het leven van eenen inwendigen mensch.

VII. HOOFDSTUK.

Over de liefde tot Jezus boven alles.

1. Zalig is hij, die begrijpt wat het is Jezus te beminnen en zich zelven om Jezus te verachten.

Men moet al wat men bemint, verlaten om dien beminde; want Jezus wil alleen en boven alles bemind worden.

De liefde der schepselen is bedriegelijk en ongestadig.

Maar de liefde van Jezus is getrouw en duurzaam.

Wie zich aan een schepsel hecht, zal ook met het brooze schepsel te niet gaan.

1) Reg. XVI. 7.

2). II. Cor. X. 18.

Maar die Jezus bemint, zal in eeuwigheid bestaan.

Bemin hem en houd hem als vriend, welke u niet zal verlaten als alle schepselen u zullen begeven en die niet zal dulden, dat gij in het einde verloren gaat.

Hetzij gij wilt of niet wilt, gij moet eens van alles gescheiden worden.

2. Hecht u levende en stervende aan Jezus, en beveel u zelve geheel aan de getrouwheid van Hem, die alleen u kan helpen, als alles u zal verlaten.

Uw beminde is zoodanig, dat hij niet wil, dat er eenen anderen met hem bemind wordt, maar hij wil alleen uw hart bezitten en daar als een koning op zijnen troon gezeten zijn.

Indien gij u van alle schepselen kondet losmaken, zoude Jezus gaarne bij u wonen.

Gij zult al uwen troost en hoop verloren vinden, indien gij die op de menschen en niet op Jezus stelt.

Betrouw niet op een riet, hetwelk door alle winden geslingerd wordt, want *alle vleesch is als gras, en al deszelfs luister zal als eene grasbloem te niet gaan.* (1)

3. Gij zult u weldra bedrogen vinden, indien gij alleen naar den uitwendigen schijn der menschen wilt zien; want indien gij in hen uwen troost en uw voordeel zoekt, zoo zult gij daarvan dikwijls groote schade ondervinden.

Maar zoo gij in alle dingen Jezus zoekt, zult gij Jezus zekerlijk vinden.

Maar indien gij u zelve zoekt, zult gij echter tot uw verlies en verdriet, ook u zelve vinden.

1) Jesaias XL. 6.

Want een mensch, die Jezus niet zoekt, doet zich zelve meer schade, dan geheel de wereld en al zijne vijanden hem kunnen doen.

VIII. HOOFDSTUK.

Over de vriendschap en gemeenzaamheid met Jezus.

1. Als Jezus bij ons is, gaat ons alles wel, en niets schijnt ons dan zwaar of lastig; maar als Jezus niet bij ons is, dan valt alles zwaar.

Als Jezus tot ons niet spreekt, dan is de troost gering; maar als Jezus slechts één woord tot ons spreekt, gevoelt men grooten troost.

Stond Maria Magdalena niet aanstonds op van de plaats, daar zij weende, toen hare zuster Martha haar zeide: *de meester is daar en roept u.* (1)

O zalig uur, als Jezus ons uit de droefheid tot de blijdschap des gemoeds reept.

O! hoe dor en versteend zijt gij, zonder Jezus! hoe dwaas en ijdel, als gij iets buiten Jezus zoekt? is dit geen grooter verlies, dan dat gij de geheele wereld verloort.

2. Wat kan u de wereld zonder Jezus baten?

Zonder Jezus te wezen, is zij eene onverdragelijke hel, en met Jezus te zijn, is zij een zoet paradijs.

Als Jezus met u is, kan u geen vijand hinderen.

Die Jezus vindt, vindt eenen grooten schat, ja, een goed boven alle goed.

En die Jezus verliest, verliest zeer veel, ja meer dan de geheele wereld.

1) Joan. 11- v. 28.

Hij is zeer arm, die zonder Jezus leeft en zeer rijk, die wel staat met Jezus.

3. Het is eene groote kunst met Jezus goed om te gaan en eene groote wijsheid, Jezus wel weten te houden en te bewaren.

Wees ootmoedig en vreedzaam en Jezus zal met u zijn.

Wees godvruchtig en stil en Jezus zal bij u blijven.

Gij zult Jezus ligtelijk verjagen en zijne genade verliezen, zoo gij u tot het uitwendige begeeft.

En indien gij hem verjaagt en verliest, tot wien zult gij dan uwen toevlugt nemen, of wien zult gij voor uwen vriend kiezen?

Zonder vriend kunt gij niet gelukkig leven en indien Jezus uw beste vriend niet is, zoo zult gij u zelven in droefheid en als verlaten vinden.

Gij handelt dus zeer dwaas, indien gij uw vertrouwen of uwe blijdschap in iemand anders stelt.

Het zou beter zijn, dat de geheele wereld tegen u ware, dan dat Jezus tegen u vergramd zou zijn.

Dat dan onder al uwe beminden, Jezus alleen uw bijzondere vriend en welbeminde zij.

4. Bemin alle andere menschen om Jezus wil, maar Jezus om zich zelven.

Jezus Christus, die alleen een goede en getrouwe vriend is, boven alle andere vrienden, moet bijzonderlijk en boven alles bemind worden.

Om hem en in hem moet gij vrienden en vijanden liefhebben, en gij moet hem voor hun allen bidden, opdat zij allen hem kennen en beminnen.

Verlang nooit, bijzonderlijk geprezen of be-
mind te worden, want dit komt Gode alleen
toe, die zijns gelijken niet heeft.

Verlang ook niet, dat iemand in zijn hart
over u bekommerd zij, noch wees ook niet in-
genomen voor eens anders liefde, maar wensch,
dat Jezus in u zij en in alle goede menschen.

5. Wees altijd zuiver en vrij, zonder ver-
kleefdheid aan eenig schepsel.

Gij moet van alles ontbloot zijn en een zuiver
hart aan God opdragen, indien gij rust wilt
smaken en ondervinden, hoe zoet de Heer is.

En waarlijk: gij zult daartoe niet geraken,
tenzij gij door zijne genade voorkomen en ge-
trokken wordt, zoo dat gij van alles ontheven
en afgescheiden zijnde, met hem alleen vereenigd
zult wezen.

Want als de genade tot den mensch komt,
dan wordt hij sterk en magtig tot alles, en als
zij weggaat, dan wordt hij arm en zwak en
als alleen overgelaten aan geessels en straffen.

Echter moet hij hierin niet kleinmoedig of
wanhopend worden, maar zich met eene gelijkheid
des gemoeds schikken naar den wil van God, en
al wat hem overkomt, ter eere van Jezus Christus,
verduuldig lijden: want op den winter volgt den
zomer, na den nacht komt de dag en na den
storm komt er schoon weder.

IX. HOOFDSTUK.

Over het ontberen van allen troost.

1. Het valt niet zwaar allen menschelijken
troost te verachten, als wij den goddelijken troost
inwendig bezitten.

Maar het is groot, ja zeer groot, zoo wel den goddelijken als den menschelijken troost tevens te kunnen derven, en ter eere van God gaarne de verlatenheid des harten te willen lijden en zich zelve in niets te zoeken, of op eigene verdiensten acht te slaan.

Wat is er in gelegen, opgeruimd en godvruchtig te zijn, als de genade in u komt? Dit is een uur, hetwelk iedereen zoude begeeren.

Hij rijdt zeer gemakkelijk, die door de genade Gods gedragen wordt.

Het is ook geen wonder, dat hij geenen last gevoelt, die door den Almogende gedragen, en door den oppersten Leidsman geleid wordt.

2. Wij hebben gaarne iets tot onze verkwikking en de mensch kan zich zeer moeilijk van zich zelve ontbinden.

De heilige martelaar Laurentius heeft met zijnen bisschop (Paus Sixtus) de wereld overwonnen, omdat hij alles wat in de wereld vermakelijk scheen te zijn, versmaadde, en hij verdroeg geduldig, om de liefde van Christus, dat de Paus Sixtus, welken hij nogtans zeer beminde, van hem weggenomen werd.

Hij overwon door de liefde tot den Schepper de liefde tot den mensch; en hij wilde liever den wil van God volbrengen, dan zijnen eigen troost zoeken.

Leer dan ook eenen teerbeminden boezemvriend om de liefde Gods verlaten.

Bedroef u ook niet te zeer, als gij door eenen vriend verlaten wordt, daar gij weet, dat wij ten laatste allen eens van elkander moeten scheiden.

3. De mensch moet zeer veel en lang zich zelve bestrijden, alvorens hij zich geheel kan overwinnen en zijne gansche genegenheid tot God keeren.

Als de mensch op zich zelve steunt, is hij ligtelijk tot menschelijken troost geneigd.

Maar een waar minnaar van Christus en ijverig betrachter van de deugd, acht zulke vertroosting niet, noch zoekt de zinnelijke zoetigheden, maar wil liever sterke beproevingen en zwaren arbeid om Christus lijden.

4. Als u dan eenige geestelijke vertroosting van God gegeven wordt, neem die met dankbaarheid aan; maar gedenk altijd, dat dit eene milde gaaf van God en niet uwe eigene verdienste is.

Wil u daarover niet verheffen, noch u te zeer verblijden, noch u te veel laten voorstaan, maar verootmoedig u te meer over het ontrangene geschenk, en wees des te meer op uwe hoede en zorgvuldiger in alle uwe werken: want dit uur (*en die genade*) zal voorbijgaan, en de bekoring zal volgen.

Als u de vertroosting ontnomen wordt, wees daarom niet aanstonds wanhopig; maar wacht ootmoedig en geduldig, tot dat God u op nieuw bezoeke: want Hij is almachtig om u nog grootere genade en vertroosting te geven.

Dit is niet nieuw noch vreemd voor degenen, die in de wegen des Heeren 'ervaren zijn: want de groote Heiligen en de oude profeten hebben deze veranderingen ook dikwijls ondervonden.

5. Daarom zeide David, toen hij den troost der genade gevoelde, *Ik heb in mijnen overvloed*

gezegd : *ik zal in eeuwigheid niet beroerd worden.* (1)

Maar wanneer hem die genade onttrokken was, zeide hij , wat hij in zich zelven gevoelde , met deze woorden : *Heer , gij hebt uw aanschijn van mij afgekeerd en ik ben ontroerd geworden.* (2)

Hij was daarom nogtans niet wanhopig , maar hij bad God des te vuriger , zeggende : *O Heer , ik zal tot u roepen , en u , mijn God , zal ik hartelijk bidden.* (3)

En ten laatste ontvangt hij de vruchten van zijn gebed en getuigt , dat hij verhoord is , dewijl hij zegt : *De Heer heeft mij verhoord en heeft medelijden met mij gehad ; de Heer is mijn helper geworden.* (4)

Maar waarin ? *Gij hebt* , zegt hij verder , *mijn weenen in blijdschap veranderd en mij met vreugde omgeven.* (5)

Indien het met groote Heiligen aldus gegaan is , zoo moeten wij (behoefte en zwakke menschen) niet kleinmoedig worden , al ondervinden wij soms vurigheid en soms laauwheid , want de geest Gods komt en gaat volgens zijn welbehagen.

Daarom zeide de H. Job : *O Heer , gij bezoekt den mensch in den dageraad en alle oogenblikken beproeft gij hem.* (6)

6. Waarop mag ik dan mijne hoop stellen , of waarop mag ik mij verlaten , dan alleen op

1) Ps. XXIX. v. 6 -- 8

2) Ps. XXIX. v. 8.

3) Ps. XXIX. v. 9.

4) Ps. XXIX. v. 31.

5) Ps. XXIX. v. 12.

6) Job. VII. 18.

de groote barmhartigheid Gods en de verwachting van de hemelsche genade?

Want al heb ik goede menschen , godvruchtige broeders of getrouwe vrienden bij mij ; al heb ik ook goede boeken en schoone verhandelingen, al hoor ik aangenaam gezang , al deze dingen helpen en bevallen mij weinig, als mij de genade verlaten heeft en ik aan mijne armoede ben overgelaten.

Er is alsdan geen beter middel , dan verduldig te zijn en mij zelven over te geven aan den wil van God.

7. Nooit heb ik iemand zoo godvruchtig of ijverig gevonden , aan wien de genade niet somtijds onttrokken was , of die nooit eenige vermindering van zijne vurigheid gevoelde.

Nooit is er iemand van de Heiligen zoo opgetogen of verlicht geweest , die te voren of daarna niet is beproefd geworden.

Want niemand is waardig hoog in beschouwing opgetogen te worden , tenzij hij te voren van God door eenig lijden en zwaarigheid is beproefd geworden.

Ook is de voorgaande bekoring gemeenlijk een voorteekeu , dat de troost daarna zal volgen :

Want de hemelsche vertroosting wordt beloofd aan degenen , die door de bekoring beproefd zijn. *Aan hem , welke de zegepraal zal behaald hebben, zegt de Heer , zal ik van den boom des levens te eten geven. (1)*

8. De goddelijke vertroosting wordt dan gegeven , opdat de mensch daardoor sterker zij om alle zwaarigheid te verdragen en daarna volgt de bekoring , opdat hij zich in het goede niet verheffe.

1) Apos. 11. 7.

De booze geest slaapt niet en ons vleesch is ook niet dood : houd derhalve ook niet op van u altijd tot den strijd bereid te maken want ter regter- en ter linkerzijde hebt gij veel vijanden, die nooit rusten.

X. HOOFDSTUK.

Over de dankbaarheid voor Gods weldaden en genade.

1. Waarom zoekt gij rust, daar gij geboren zijt om te arbeiden ?

Bereid u eerder tot lijden dan tot verblijden, en om uw kruis te dragen , dan om vreugde te genieten.

Wie der wereldlingen zoude niet gaarne geestelijke vertroosting en blijdschap gevoelen en smaken , indien hij die altijd konde bekomen ?

Want de geestelijke vertroosting gaan alle wereldsche genoegens en lichamelijke wellusten verre te boven.

Al de vermaken dezer wereld zijn ijdel of schandelijk ; maar de geestelijke vermaken zijn alleen eerbaar en vermakelijk , dewijl zij uit de deugd voortspruiten en door God aan zuivere harten ingestort worden.

Maar niemand kan deze goddelijke vertroosting altijd naar zijnen wil genieten , aangezien de tijd der bekoringen niet lang verbeidt.

2. Doch eene valsche vrijheid van gemoed en het groote vertrouwen op zich zelve , beletten zeer de hemelsche bezoeken.

God doet eene weldaad , wanneer hij den mensch zijne geestelijke vertroosting schenkt , maar de mensch doet zeer kwalijk , als hij hem niet alles door dankbaarheid wedergeeft.

De oorzaak , dat de gaven der genaden in ons niet vloeijen , is : dat wij jegens den Gever ondankbaar zijn en dat wij alles niet terugvoeren tot zijnen eersten oorsprong.

Want hij, die over de ontvangene genade altijd behoorlijk dankbaar is , verdient altijd nieuwe genade , en God ontnemt gemeenlijk aan den hoogmoedige, hetgeen hij den ootmoedige geeft.

3. Ik verlang geene vertroosting , die mij de vermorzeling des harten beneemt ; ook begeer ik die hooge bespiegeling niet , waardoor ik een groot gevoelen van mij zelven zou krijgen.

Want niet alles wat verheven is , is daarom heilig noch al wat aangenaam is , ook goed ; alle wenschen zijn niet zuiver en al wat liefelijk is , is niet altijd aangenaam aan God.

Ik begeer zeer zulke genade , waardoor ik altijd ootmoediger , godvreezender en waardiger worde om mij zelven te verloochenen.

Wie onderrigt en verlicht is door de genade en dikwijls door de onttrekking derzelve gekastijd is , zal zich zelven niets goeds durven toeschrijven , maar eerder belijden , dat hij arm en behoeftig is.

Geef Gode hetgeen Gode toekomt , zegt Christus, en schrijft u zelven toe , wat het uwe is ; dat is : bedank God voor zijne genade en gevoel , dat u niets toekomt dan de zonde met de straf, die dezelve verdient.

4. Stel u altijd op de laatste plaats en de eerste zal u gegeven worden ; want het hoogste kan zonder het nederigste niet bestaan.

Die de grootste Heiligen bij God zijn geweest, zijn de minste bij zich zelven ; hoe meerder zij

geëerd of verheven zijn , des te nederiger zijn zij in zich zelveu.

Dewijl zij vervuld zijn met de ware en hemelsche eer , zoeken zij de ijdele eer niet.

Dewijl zij in God wel gevestigd zijn , kunnen zij geenszins hoovaardig wezen.

Daar zij alle goed aan God toeschrijven , verlangen zij niet door elkander geprezen te worden , maar zoeken alleen den roem , die van God komt en begeeren en wenschen , dat God in hen en in alle Heiligen boven alles geprezen worde , en hierna trachten zij altijd.

5. Wees dan Gode dankbaar voor de minste weldaad , en gij zult waardig worden grootere te ontvangen.

Acht de geringe genade zeer groot en hetgeen nietig schijnt te zijn , als eene bijzondere weldaad.

Als men de waarheid van den gever in aanmerking neemt , zal geen geschenk klein of gering schijnen ; want het kan niet klein wezen , hetgeen door den Allerhoogste geschonken wordt.

Ja , zoo hij ons zelfs straffen en plagen overzendt , moeten wij die in dank aannemen : want al wat hij ons laat overkomen , is dienstig tot onze zaligheid.

Wie derhalve de genade van God wenschte te behouden , moet dankbaar zijn als hem die gegeven en verduhdig als hem die onttrokken wordt. Hij bidde , opdat zij wederkome , hij zij voorzigtig en ootmoedig , opdat hij ze niet verlieze.

XI. HOOFDSTUK.

Over het kleine getal dergenen , die het kruis van Jezus be-
minnen.

Velen zijn er , die naar het hemelsche rijk van

Jezus verlangen , maar weinigen , die zijn kruis willen dragen.

Hij heeft er velen , die zijne vertroosting zoeken te smaken , maar weinigen die zijn lijden zoeken.

Hij vindt vele deelgenooten aan zijn gastmaal maar weinige die met hem willen vasten.

Zij willen zich allen met hem verblijden ; maar weinigen willen voor hem iets lijden.

Velen volgen Jezus tot aan het breken des broods ; maar weinigen tot het drinken van den kelk des lijdens.

Velen eeren zijne wonderen ; maar weinige volgen hem in de versmaadheid des kruises.

Velen hebben Jezus lief , zoo lang hun geen tegenspoed overkomt.

Velen danken en zegenen hem , zoo lang zij eenige vertroosting van hem ontvangen.

Maar indien Jezus zich verbergt of hen een weinig tijds verlaat , dan vervallen zij tot klagen of tot groote kleinmoedigheid.

2. Maar zij , die Jezus om Jezus , en niet om eenige eigene vertroosting beminnen , loven hem zoo wel in hun lijden en zwarigheden , als in hunne grootste vertroosting.

En al wilde hij hun nooit eenigen troost verleenen , zouden zij hem daarom niet minder altijd willen loven en danken.

3. O , hoe krachtig is de zuivere liefde tot Jezus , die niet met de eigenliefde of eigenbaat vermengd is !

Moeten zij dan , die altijd de vertroosting zoeken , niet te regt huurlingen genoemd worden.

Toonen zij , die altijd op hun eigenbelang en

winst uit zijn , niet , dat zij eerder minnaars van zich zelve dan van Jezus zijn ?

Waar zal men zulken aantreffen , die God om God alleen willen dienen.

4. Zelden wordt er iemand zoo geestelijk bevonden , dat hij van alles ontbloot is.

Want , waar zult gij iemand vinden , die opregt arm van geest en vrij van alle liefde der schepselen is ? Zijne waarheid komt van ver en van de uiterste grenzen (1)

Want al gaf iemand zijne geheele bezitting , zoo ware die nog niets.

Al deed hij strenge boetvaardigheid , zou dit nog weinig zijn.

Al verkreeg hij alle wetenschap , zoo was hij er nog verre af.

En al hadde hij ook eene groote deugd en vurige godsvrucht , zou hem nogtans veel ontbreken , te weten : eene zaak , die hem ten hoogste noodig is.

Welke is die ? Het is dat hij , na alles verlaten te hebben , zich zelve ook verlate , en zich geheel ontbloote van eigenliefde.

En dat , als hij alles gedaan heeft hetgeen hij schuldig was te doen , hij zich dan late voorstaan niets gedaan te hebben.

5. Dat hij niet groot achte hetgeen groot geacht kan worden , maar opregt zegge , dat hij een onnuttige knecht is , gelijk de eeuwige Waarheid zelve zegt : *Als gij zult gedaan hebben wat u bevolen is , zegt dan : wij zijn onnutte knechten.* (2)

Dan zal hij opregt ontbloot en arm in den

1) Prov. XXII. 10.

2) Luc. XVII. 10.

geest kunnen wezen en met den profeet mogen zeggen : *ik ben verlaten en arm.* (1)

Niemand is echter rijker , niemand magtiger , niemand vrijer , dan hij , die zich zelve in alle dingen verlaat , en zich op de laagste plaats stelt.

XII. HOOFDSTUK.

Over den koninklijken weg van het heilige kruis.

Verloochen u zelven , neem uw kruis op en volg Jezus na (2) schijnt aan velen een hard woord.

Maar het zal nog veel harder zijn , te hooren : *gaat van mij vervloekten in het eeuwige vuur.* (3)

Want die nu gaarne hooren spreken van het kruis te dragen en daarna te gehoorzamen , zullen dan voor dat gruwelijk woord der eeuwige verdoemenis niet vreezen.

En al de dienaars des kruises , die hier in hun leven aan den gekruisten gelijkvormig geweest zijn , zullen daar tot Christus den regter met groot betrouwen komen.

2. Waarom vreest gij dan nu het kruis op te nemen , waardoor men tot het eeuwige rijk gaat ?

In het kruis is de zaligheid gelegen , in het kruis is de bescherming tegen onze vijanden , in het kruis gevoelt men de instorting der hemelsche vertroosting , in het kruis is de sterkte des harten , in het kruis geniet men de blijdschap des geestes , in het kruis is de voltrekking der deugden en de volmaakte heiligheid gelegen.

1) Psalm XXIV. 16.

2) Matth. XVI. 24.

3) Matth. XV. 41.

Er is geene zaligheid voor onze ziel , noch hoop van het eeuwige leven dan in het kruis.

Neem dan uw kruis op en volg Jezus n en gij zult het eeuwige leven ingaan.

Hij is u , zijn kruis dragende , voorgegaan en hij is voor u aan het kruis gestorven , opdat gij ook uw kruis zoudet dragen en hegeerig zijn om te sterven.

Want indien gij met hem sterft, zult gij insgelijks met hem in eeuwigheid leven (1) en indien gij zijn medegezel zijt in de smarten , zult gij ook deelgenoot van zijne glorie wezen.

5. Zich in het kruis en in zich zelven te versterken , daaraan is alles gelegen ; en er is geen andere weg , die tot het leven en den waren inwendigen vrede geleidt , dan die van het heilig kruis en van de dagelijksche versterving.

Ga , waar gij wilt , zoek alles , wat gij wilt , en gij zult boven u geen en hooger en weg , noch zekerder weg beneden u vinden , dan den weg van het heilig kruis.

Beschik en regel alle dingen volgens uwen wil en goeddunken en gij zult bevinden , dat gij toch altijd wel moet lijden , hetzij met of tegen uwen dank en zoo zult gij steeds een kruis vinden.

Want gij zult of in uw ligchaam pijn gevoelen of in uwe ziel eenige kwelling van den geest ondergaan.

4. Soms tijds zult gij van God verlaten , soms tijds van uwen naasten gekweld worden ; en , wat meer is , dikwijls zult gij aan u zelven tot last verstrekken.

1) Rom. VI. 8.

En nogtans zult gij door geen middel of geen en troost daarvan verlost of verligt kunnen worden ; maar gij zult het kunnen verdragen zoo lang het God wil.

Want God wil , dat gij de bekoringen leert verdragen zonder vertroosting ; dat gij u zelve geheel aan hem onderwerpt en dat gij door het lijden ootmoediger wordt.

Niemand is zoo gevoelig getroffen over het lijden van Christus als hij , welke iets dergelijks geleden heeft.

Het kruis is dan altijd bereid en verwacht u overal.

En waar gij loopt of niet , gij kunt het niet ontvlugten ; want, waar gij komt , draagt gij u zelve altijd mede en zult gij u zelve altijd vinden.

Wend u naar boven , wend u naar beneden begeef u naar buiten , keer naar binnen terug , gij zult overal uw kruis vinden en gij moet alom de verduldigheid beoefenen , indien gij den inwendigen vrede hebben en de eeuwige kroon verdienen wilt.

5. Zoo gij gaarne het kruis draagt , zal het u ook dragen en het zal u tot uw gewenscht einde brengen , waar het lijden een einde zal hebben , alhoewel dit hier niet is.

Indien gij uw kruis onwillig draagt , zoo maakt gij u hetzelfde tot eenen last en gij bezwaart u zelve meer en echter moet gij het dragen.

Indien gij een kruis van u verwijderd , zult gij zonder twijfel een ander vinden , dat u misschien nog zwaarder zal vallen.

6. Meent gij te ontgaan hetgeen nooit eenig

mensch heeft kunnen ontwijken? Welke Heilige is er in deze wereld zonder kruis en lijden?

Onze Heer Jezus Christus zelf is nooit een uur zonder lijden en pijn geweest, want gelijk hij zelf zegt: *alzoo moest de Christus lijden, van den dood verrijzen, en alzoo in zijne heerlijkheid ingaan.* (1)

En hoe zoekt gij dan eenen anderen weg, dan dezen koninklijken weg van het heilig kruis?

7. Geheel het leven van Jezus Christus is een gedurig kruis en lijden geweest, en gij zoekt voor u blijdschap en rust.

Gij doolt, o gij doolt, zoo gij iets anders zoekt dan kwellingen te lijden. Immers geheel dit sterfelijk leven is vol ellende, en overal met kruisen omzet.

En hoe meer iemand in den geest gevorderd is, des te zwaarder kruisen zal hij dikwijls vinden: want hoe grooter de liefde Gods in hem wordt, des te verdrietiger wordt hem die ballingschap.

8. Hij, nogtans, welken God door zoo veel lijden beproeft, is niet zonder vertroosting, omdat hij de vruchten van zijn geduld door het dragen van zijn kruis voelt aangroeijen.

Want als hij zich gewillig onder het kruis hegeeft, wordt al de zwarigheid, waarmede hij beladen was, in een zoet betrouwen veranderd, hetwelk hem vertroost.

En hoe meer zijn ligchaam door het lijden verdrukt wordt, des te meer wordt zijn geest door de inwendige genade versterkt.

Ja, somtijds wordt hij, om aan den gekruisten Christus gelijkvormig te zijn, zoo door de liefde

1) Luc XXIV. 26. 46.

versterkt, dat hij niet zonder pijn of kwellingen zou willen zijn; want hij gelooft, dat hij Gode des te aangenamer is, naar mate hij uenigvuldiger en zwaarder dingen voor hem kan lijden.

Dit komt niet voort, uit de kracht van den mensch, maar door de genade van *Christus*, die zooveel in het kranke ligchaam kan uitwerken, dat hij door de vurigheid des geestes alle dingen aannecmt en bemint, van welke hij natuurlijk altijd eenen afkeer en schrik heeft.

9. Het is zeker geen menschelijk werk het kruis te dragen, het kruis te beminnen, het ligchaam te kastijden, en hetzelfde onder bedwang van den geest te brengen; de eerambten te vlieden, gaarne verongelijking te ondergaan, zich zelve te versmaden, en te wenschen door anderen versmaad te worden, allen tegenspoed, schade en schande te lijden, en geenens voorspoed in de wereld te verlangen.

Indien gij u zelve beschouwt, bevindt gij, dat gij geene van deze dingen uit u zelve doen kunt.

Maar zoo gij op den Heer vertrouwt, zal u uit den hemel sterkte gegeven worden, en de wereld en het vleesch zullen onder uw gebied zijn.

Zelfs zult gij den helschen vijand niet vreezen, zoo gij met een vast geloof gewapend, en met het kruis van Christus geteekend zijt.

10. Bereid u dus als een goede en getrouwe dienaar van Christus, om met liefde het kruis van uwen Heer, die ter uwer liefde gekruisigd is, te dragen.

Bereid u om veel tegenspoed en veel ongemak in dit ellendig leven te lijden, want dit is hetgeen u overal wacht, hetgeen gij overal, in welke plaats gij u ook verbergt, zult vinden.

Het moet alzoo wezen , en er is geen ander middel om het lijden van vele kwellingen en tegenheden te ontgaan, dan dat gij uw leven voegt en schikt om geduldig te lijden.

Drink met blijdschap den kelk des Heeren . indien gij zijn vriend wilt zijn , en deelgenoot van zijn rijk wilt worden.

Laat de vertroosting en aan God over, dat hij daarmede naar zijnen wil handele.

Geef u over om vele kwellingen te lijden, en houd die voor de grootste vertroosting en : *want de wederwaardigheden en het lijden van dezen tijd, zijn niet te vergelijken bij de toekomstige heerlijkheid, die ons te wachten staat* (1) al kondet gij alleen die alle lijden.

11. Als gij zoo ver zult gekomen zijn , dat u het lijden , om Christus wil , zoet en smakelijk is, denk dan, dat het met u welgaat , aangezien gij een paradijs op aarde gevonden hebt.

Zoo lang het lijden u zwaar valt , en gij hetzelfde zoekt te ontgaan , zoo lang ook zult gij kwalijk varen , en de kwellingen , die gij vliedt, zullen u overal volgen.

12. Indien gij u stelt , gelijk gij behoort te doen , dat is , om te lijden en te sterven , zoo zal het met u weldra beter gaan , en gij zult rust vinden.

Al waart gij ook met Paulus tot den derden hemel opgenomen, gij zoudt daarom niet verzekerd zijn , dat gij geen tegenspoed zoudt lijden : *Ik zal hem toonen, zegt Jezus, hoeveel hij om mijnen naam moet lijden.* (2.)

1) Rom. VIII. 40.

2) Aet. IX. 16.

Er blijft u dan niets over dan te lijden , indien gij Jezus gestadig wilt dienen.

13. Ach , of gij waardig waart iets voor den naam van Jezus te lijden ! wat groote eer en roem zou dit voor u zijn : welke vreugde voor Gods Heiligen , en welke stichting voor uwen naaste !

Want alle menschen prijzen de verduideligheid ; alhoewel er weinigen zijn , die iets willen lijden.

Met recht zoudt gij gaarne iets voor Christus moeten lijden , aangezien er velen zijn , die zulke zware dingen voor de wereld ondergaan.

14. Houdt het voor zeker , dat uw leven hier een gedurig sterven moet wezen , en hoe meer de mensch aan zich zelve sterft , des meer hij in God en om God begint te leven.

Niemand is ook bekwaam om hemelsche zaken te begrijpen , ten zij hij zich te voren ootmoedig onderwerpe om veel tegenspoed voor Christus te lijden.

Niets is aangenamer aan God , noch zaliger voor u in deze wereld , dan te lijden om Christus wil.

En indien gij te kiezen hadt , zoudt gij moeten wenschen liever tegenspoed om Christus te lijden , dan vele vertroosting en genieting : want alzoo zoudt gij aan Christus en alle Heiligen gelijkvormig zijn.

Onze verdiensten en onze voortgang zijn niet in vele zoetheiden en vertroosting en gelegen , maar eerder in groote zwaarigheid en kwellingen te verduren.

15. Want ware er iets beter of voordeeliger geweest voor de zaligheid van den mensch dan het lijden , alsdan zou Christus zulks zekerlijk met woorden en werken getoond hebben

Immers , hij heeft zijne leerlingen , en allen, die hem willen navolgen , opentlijk vermaand , om het kruis te dragen , zeggende : *Indien iemand mij wil volgen , dat hij zich zelven verloochene, zijn kruis opneme , en mij volg.* (1.)

Laten wij , na dus alles doorlezen en doorzocht te hebben , eindelijk besluiten : *dat wij door vele kwellingen in het rijk Gods moeten komen.* (2.)

1) Luc. IX. 23.

2) Act. XIV. 21.

DE NAVOLGING
VAN JEZUS CHRISTUS.

DERDE BOEK.

OVER DE INWENDIGE VERTROOSTING.

I. HOOFDSTUK.

Over het inwendig spreken van Christus tot de getrouwe ziel.

1. De ziel. — *Ik zal hooren wat de Heer, God in mij spreekt.* (1)

Zalig is de ziel, die den Heer in haar binnenste hoort spreken, en uit zijnen mond een troostelijk woord ontvangt.

Zalig zijn de ooren, die het zoet geluid der goddelijke inspraak hooren, en niets gewaar worden van het gerucht der wereld.

Zalig zijn voorwaar de ooren, die geene stem hooren, welke van buiten spreekt, maar de waarheid zelve, die hen van binnen geleerd wordt.

Zalig zijn de oogen, die gesloten zijn voor de uitwendige dingen, en aandachtig tot de inwendige zijn.

Zalig zijn zij, die het inwendige doorgronden, en zich dagelijks meer en meer door oefeningen bekwaam maken, om hemelsche, verborgene zaken en geheimen te verstaan.

1) Ps. LXXXIV v. 9.

Zalig zijn zij, die hun vermaak vinden in zich met God alleen onledig te houden, en die zich los en vrij maken van al de beletselen der wereld.

O mijne ziel! bemerk wel deze dingen, en sluit al de deuren uwer zinnelijkheid, opdat gij moogt hooren wat de Heer, uw God, in u spreekt.

2. Dit zegt uw beminde: ik ben uwe zaligheid, uw vrede en uw leven.

Houd u bij mij, en gij zult rust vinden.

Laat al het vergankelijke varen, en zoekt het eeuwige.

Wat zijn alle tijdelijke dingen anders dan bedrog? en wat baten u al de schepselen, als gij van den Schepper verlaten wordt?

Laat dan alle dingen varen, en maak u zelven behagelijk en getrouw aan uwen Schepper, opdat gij tot de ware zaligheid geraket.

II. HOOFDSTUK.

Dat de waarheid van binnen zonder gedruisch van woorden spreekt.

1. De ziel. — *Spreek, Heer, want uw dienaar hoort.* (1) *Ik ben uw dienaar, geef mij verstand, opdat ik uwe geboden moge kennen.* (2)

Neig mijn hart naar de woorden van uwen mond: laat uwe spraak als dauw in mij vloeijen.

De kinderen van Israël zeiden eertijds tot Mozes: *spreek gij tot ons, en wij zullen u hooren, en dat de Heer tot ons niet spreke, opdat wij niet sterven.* (5)

1) Reg. 3. v. 10.

2) Ps. 118. v. 125.

3) Exod. XX. 19.

O Heer ! alzoo bid ik niet ; maar ik smeeek u liever ootmoedig met den profeet Samuël : *Spreek, Heer, want uw dienaar hoort.* (1)

Dat Mozes, of iemand van de profeten tot mij niet spreke : maar spreek gij liever, o Heer, die de ingever en verlichter van al de profeten zijt. Want gij alleen kunt mij zonder hen volkomen onderwijzen ; maar zij vermogen niets zonder u.

2. Zij kunnen wel het geluid der woorden geven, maar niet de genade en den geest.

Hunne woorden zijn bevallig ; maar als gij zwijgt, kunnen zij het hart niet ontsteken.

Zij leeren ons de letter, maar gij ontdekt den zin derzelve.

Zij stellen ons geheimen voor ; maar gij doet derzelve beteekenis kennen.

Zij verkondigen de geboden, maar gij helpt ons die volbrengen.

Zij wijzen ons den weg, maar gij versterkt ons om dien weg te bewandelen.

Zij werken slechts uitwendig, maar gij leert en verlicht de harten.

Zij besproeijen uitwendig, maar gij geeft de vruchtbaarheid.

Zij roepen met woorden, maar gij geeft de kennis van dezelve.

5. Dat dan Mozes tot mij niet spreke ; maar spreek gij tot mij, o mijn God, die de eeuwige waarheid zijt : opdat ik niet sterve, en onvruchtbaar worde, als ik, alleen uitwendig vermaand en inwendig niet ontstoken word, opdat het mij niet strekke tot verdoemenis, uw woord

1) 1. Reg. 3. v. 10.

gehoord en niet volbragt, gekend en niet bemind, geloofd en niet onderhouden te hebben.

Spreek dan, Heer, want uw dienaar hoort (1) en gij hebt de woorden van het eeuwige leven. (2)

Spreek toch tot mij, tot eenige vertroosting van mijne ziel, tot verbetering van geheel mijn leven, en tot uwen eeuwigen lof, eer en roem.

III. HOOFDSTUK.

Dat men de woorden van God met ootmoedigheid moet aanhooren, en dat velen die niet overwegen.

1. Christus. — Zoon, hoor mijne woorden, die zeer zoet zijn, en die al de wetenschap van de wijzen dezer wereld te boven gaan.

Mijne woorden zijn geest en leven (3) en zij zijn niet te verstaan volgens den menschelijken zin.

Men moet daarin geen ijdel zelfbehagen opsporen, maar die in stilte aanhooren en met alle ootmoedigheid en begeerte aannemen.

2. De ziel. — *Gelukkig is de mensch, o Heer, dien gij zelf leert, en in uwe wet onderrigt, om hem tegen de kwade dagen verzachting te verschaffen (4), en opdat hij op de aarde niet ongetroost zou gelaten worden.*

3. Christus. — Ik ben het, die van het begin de profeten onderwezen heb, en ik houd niet op, tot nu toe, tot alle menschen te spreken; maar velen zijn doof en verhard, zoo dat zij mijne stem niet hooren.

1) 1 Reg. 3. v. 9.

2) Joh. 6. v. 69.

3) Joan. VI. 64.

4) Ps. 93. v. 12. 13.

Velen hooren de wereld liever dan God : zij volgen liever hunne vleeschelijke begeerlijkheid, dan het welbehagen van God.

De wereld belooft tijdelijke en nietige dingen, en zij wordt met groote drift gediend : ik beloof de eeuwige en hoogste goederen, en de harten der menschen blijven daarvoor ongevoelig.

Wie is er, die mij in alles met zoo groote zorg dient en gehoorzaamt, gelijk men de wereld dient en eert ?

Schaam u, Sidon, sprak de zee (1) en vraagt gij waarom ? Hoor de reden :

Om een gering eeraamt of bediening doet men verre reizen, en om het eeuwige leven wordt er door vele menschen naauwelijks eenen voet verzet.

Men jaagt naar een nietig gewin, men twist somtijds schandelijk om een weinig geld ; men verdriet zich niet, nacht en dag te arbeiden, om eene nietige zaak en eene kleine belofte te verkrijgen.

4, En nogtans, o groote schande ! om een onveranderlijk goed, om eene onschatbare belooning, om eene allergrootste eer en oneindige heerlijkheid, is men te traag om zelfs een weinig moeite te doen.

Schaam u dan, gij trage knecht, die zoo ligtelijk klaagt ; zie, de dienaars der wereld zijn veel vaardiger tot het verderf, dan gij tot het eeuwige leven.

Zij verblijden zich meer in ijdelheid, dan gij in de waarheid.

En echter worden zij niet zelden in hunne

hoop bedrogen, maar mijne belofte bedriegt niemand, noch laat iemand, die op mij vertrouwt, ledig weggaan.

Mijne beloften zal ik volbrengen, wat ik gezegd heb, zal ik doen, zoo men tot het einde toe getrouw in mijne liefde volharde.

Ik ben de looner van alle goede (*mensen*) en een strenge beproever van al de godvruchtigen.

5. Schrijf mijne woorden in uw hart, en overdenk die naarstig; want in den tijd der bekoring zullen zij u zeer noodig wezen.

Hetgeen gij niet verstaat, als gij het leest, dat zult gij in den dag der bezoeking begrijpen.

Ik bezoek mijne uitverkorenen op twee wijzen, namelijk: door bekoringen en door vertroosting.

En ik geef hun dagelijks twee lessen: in de eene straf ik hen over hunne gebreken, in de andere vermaan ik hen, dat zij zouden voortgaan in de deugd.

Wie mijne woorden hoort, en dezelve versmaadt, zal er in den jongsten dag door veroordeeld worden. (1)

GEBED

OM DE GENADE DER GODSVRUCHT TE VERZOEKEN.

6. O Heer, mijn God, gij alleen zijt al mijn goed; en wie ben ik toch, dat ik tot u durf spreken?

Ik ben uw armste dienaar, een verworpen aardwormpje, veel armer en verachtelijker dan ik zelf weet of durf zeggen.

Gedenk evenwel, o Heer, dat ik niets ben, niets heb en niets vermag.

1) Joan. XII. 48.

Gij alleen zijt goed, regtvaardig en heilig ; gij kunt alles, gij verleent alles, gij vervult alles, terwijl gij den zondaar ijdel (*van uwe gaven*) laat.

Wees toch uwe barmhartigheid gedachtig, en vervul mijn hart met uwe genade, gij, die niet wilt dat uwe werken ledig blijven.

7. Hoe kan ik, in dit ellendig leven, den last van mij zelve torschen, indien uwe genade en barmhartigheid mij niet versterken?

Wil uw aanschijn van mij niet afkeeren, wil uw bezoeken niet langer uitstellen, wil mij uwe vertroosting niet onttrekken, *opdat mijne ziel voor u niet worde als eene dorre aarde zonder water.* (1.)

Heer, leer mij uwen wil volbrengen. (2.)

Leer mij waardig en ootmoedig voor u wandelen, want gij zijt mijne wijsheid, die mij opregt kent, en gekend hebt, eer ik in de wereld was, en zelfs eer de wereld was geschapen

IV. HOOFDSTUK.

Dat men in waarheid en ootmoedigheid voor God moet wandelen.

1. Christus. — Zoon, wandel voor mij in waarheid, en zoek mij altijd in de eenvoudigheid uws harten.

Wie in de waarheid voor mij wandelt, zal in de kwade aanvechtingen bevrijd worden, en de waarheid zal hem verlossen van de verleiders en lasteringen der boozen.

Indien de waarheid u vrij maakt, zoo zult gij

1) Ps. CXLII. 6.

2) Ibid. 10.

waarlijk vrij zijn , en het ijdel gesnap der menschen niet achten.

De ziel. — Het is zoo , Heer , gelijk gij zegt: ik bid dat het aldus met mij geschiede. Dat uwe waarheid mij leere , mij beware , en mij tot een zalig einde geleide.

Dat zij mij verlosse van alle kwade neiging en ongeregelde liefde ; en dan zal ik voor uwe oogen met groote vrijheid des harten wandelen.

2. Christus. — Ik ben de waarheid , ik zal u leeren al wat regt en aan mij behagelijk is.

Overdenk uwe zonden met groot leedwezen en droefheid , en laat u nooit voorstaan , dat gij iets zijt om uwe goede werken.

Want gij zijt waarlijk een zondaar , aan vele gebreken onderworpen , en in dezelve verward.

Uit u zelve gaat gij altijd achteruit; gij valt ligtelijk , wordt lichtelijk overwonnen , lichtelijk ontsteld , en laat lichtelijk den moed zinken.

Gij hebt in u niets , waarop gij u kunt beroemen , maar vele redenen , waarom gij u zelve moet verachten : want gij zijt veel kranker dan gij kunt begrijpen.

3. Verbeeld u dus niet , dat er iets groots in uw doen gelegen is.

Denk altijd , dat niet voortreffelijk , niets kostelijk en wonderlijk , niets aanzienlijk , niets verheven of wenschelijk is , dan hetgeen eeuwig is.

Dat de eeuwige waarheid u boven alles behage , en dat uwe zeer groote nietigheid u altijd mishage.

Vrees niets zoo zeer , veracht en vlied niets zoo zeer dan uwe zonden en gebreken , die u

meer moeten mishagen dan het verlies aller goederen.

Sommigen wandelen niet opregt voor mij ; maar door nieuwsgierigheid en vermetelheid gedreven , willen zij mijne verborgenheden kennen , en Gods verhevenheden begrijpen , terwijl zij zich zelven en hunne zaligheid verzuimen.

Deze vallen dikwijls om hunne hoovaardij en nieuwsgierigheid , in groote bekoringen en zware zonden : want ik verlaat zulke menschen.

4. Vrees de oordeelen van God , schroom voor de gramschap voor den Almogende.

Wil de werken van den allerhoogsten niet doorgronden , maar onderzoek uwe zonden , en hoeveel goed gij verwaarloosd hebt.

Sommige stellen al hunne godsvrucht in boeken , anderen in beelden , en nog anderen in uitwendige teekenen en afbeeldingen.

Sommige hebben mij in den mond , maar weinigen in het hart.

Doch er zijn anderen , die verlicht van verstand en zuiver van hart , altijd naar het eeuwige goed verzuchten , die van de aardse dingen niet gaarne hooren spreken , en aan de noodwendigheden der natuur , met droefheid voldoen , deze gevoelen wat de geest der waarheid in hen spreekt.

Want hij leert hun de aardse dingen versmaden , en de hemelsche beminnen ; de wereld verachten , en dag en nacht naar den hemel verlangen.

V. HOOFDSTUK.

Over de wonderbare uitwerkselen der liefde Gods.

DANKZEGGING.

1. De ziel. — Ik geloof u, o hemelsche Vader, Vader van mijnen Heer Jezus Christus, omdat gij u gewaardigd hebt mij, armen schepsel, gedachtig te zijn.

O Vader der barmhartigheden en God van alle vertroosting, (1.) ik dank u omdat gij u gewaardigt, mij, die allen troost onwaardig ben, somtijds te vertroosten.

Ik loof en verheerlijk u ten allen tijde met uwen eenigen Zoon en den H. Geest, onzen vertrooster in de eeuwen der eeuwen.

O mijn Heer en God, mijn heilige minnaar, als gij in mijn hart komt, dan zal geheel mijn binnenste verheugd worden.

Want gij zijt mijn roem en de verheuging mijns harten; gij zijt mijne hoop en mijne toevlugt in den dag mijner kwellingen. (2.)

2. Maar omdat ik nog zwak in de liefde en onvolmaakt in de deugd ben, daarom is het mij noodig, door u gesterkt en vertroost te worden; wil mij derhalve dikwijls bezoeken, en in uwe heilige wet onderrigten.

Verlos mij van mijne kwade driften, en genees mijn hart van alle ongeregelde liefde, opdat ik van binnen genezen, en wel gezuiverd zijnde, bekwaam worde om u te beminnen, sterk om

1) II. Cor. I. 3.

2) Psalm III. 4. XXXI. 7 en CXII. 6.

voor u te lijden , en standvastig om in uwe dienst te volharden.

3. De liefde is iets groots , en een zeer groot goed , dat alleen datgene , wat zwaar is , ligt maakt , en gestadig alle ongestadigheid en ongelijk verdraagt.

Want zij draagt alle last zonder moeite , en maakt al wat bitter is , zoet en smakelijk.

De liefde van Jezus is zeer edelmoedig ; zij zet den mensch aan om groote dingen te doen , zij wekt hem altijd op om steeds naar meerdere volmaaktheid te streven.

Die liefde streeft naar boven ; zij wil door de aardsche zaken niet wederhouden worden.

De liefde wil vrij en aan alle wereldsche geneigdheden vreemd zijn , opdat hare inwendige beschouwing niet belet worde tot God door te dringen , opdat zij door eenig tijdelijk gemak of gewin niet worde gehinderd , of door ongemakken niet bezwijkte.

Er is niets zoeter , niets sterker , niets verhevener , niets uitgestrekter , niets genoeglijker , niets volmaakter , noch iets beter in den hemel en op de aarde , dan de liefde ; want de liefde is uit God geboren , en zij kan nergens rusten dan in God alleen , boven alle geschapene dingen.

4. Hij , die bemint , vliegt , loopt , en is blijde ; hij is vrij , en wordt niet wederhouden.

Hij geeft en laat alles , om alles te bezitten , en bezit alles in alle dingen : want hij rust boven alles in den allerhoogste , uit wien alle goed vloeit en voortkomt.

Hij ziet niet naar de giften , maar boven alle gaven keert hij zich tot den Gever alleen.

De liefde kent dikwijls geene maat , maar even als ziedend water loopt zij van alle kanten over.

De liefde gevoelt geene last , acht geene moeite, wil meer dan zij kan , klaagt niet over hare magteloosheid , omdat zij meent , dat zij alles vermag.

Zij is dus tot alles bekwaam , en werkt kloekmoedig vele dingen uit , waar hij, die niet bemint, moedeloos wordt en bezwijkt.

5. De liefde waakt, en slaapt zelfs niet gedurende den slaap; zij wordt moede, zonder zich te vermoeien ; zij wordt geprangd , zonder benaauwd te worden ; zij wordt bevreesd , zonder zich te ontstellen : maar als eene levendige vlam of brandende fakkel , verheft zij zich opwaarts en dringt zij gerust door.

Die bemint , weet , wat dit zeggen wil.

De brandende begeerte van eene minnende ziel is als een groot geroep tot God , waardoor zij zegt : mijn God ! mijne liefde : gij zijt geheel aan mij , en ik geheel aan u.

6. Laat mij in liefde toenemen , opdat ik in het binnenste mijns harten leere smaken , hoe zoet het is te beminnen , in de liefde als te smelten en te stroomen.

Dat uwe liefde mij bevange , en mij buiten mij zelve voere door de vurigheid en de verrukking.

O , laat mij het lied der liefde zingen , laat mij u mijn geliefde , naar boven volgen , en dat mijne ziel, van liefde juichende, in uwen lof bezwijke.

Laat mij u meer beminnen dan mij zelve , en mij zelve niet dan om u , en dat ik ook

in u beminne al degenen , die u opregt liefhebben , gelijk de wet der liefde , die uit u voortkomt , dit gebiedt.

7. De liefde is vlug , opregt , godvruchtig , blijde en vrolijk ; zij is sterk , geduldig , getrouw , voorzigtig , langmoedig , dapper en zoekt zich zelve niet ; want zoodra iemand zich zelve zoekt , houdt hij op te beminnen.

De liefde is omzigtig , ootmoedig , regtzinnig , zij is niet weekelijk , niet ligtvaardig noch met ijdele dingen bekommerd ; zij is matig , kuisch , gestadig , gerust , en altijd over hare zinnen waakzaam.

De liefde is aan hare oversten onderworpen en gehoorzaam , en in hare eigene oogen is zij gering en verachtelijk ; zij is godvruchtig , vurig en dankbaar jegens God , terwijl zij altijd op hem hoopt en vertrouwt , zelfs ook als zij door hem schijnt verlaten te zijn : want zonder smart , leeft men in de liefde uiet.

8. Wie niet bereid is , om alles te lijden en zich geheel in den wil van zijnen geliefde over te geven , is niet waardig een minnaar genoemd te worden.

Een waarachtig minnaar moet alles , wat zwaar en bitter is , gaarne omhelzen om zijnen beminde , en om geene voorvallende tegenheden van hem afwijken.

VI. HOOFDSTUK.

Over de beproeving van eenen opregten minnaar.

1. Christus. — Zoon , gij zijt nog geen sterke en voorzigtige minnaar.

De ziel. — Waarom, Heer?

Christus. — Omdat gij, om eene kleine tegenheid, afwijkt van hetgene gij wel begonnen hadt, en omdat gij al te zeer de vertroostingën zoekt.

Een kloek minnaar blijft onwankelbaar in de bekoringen, en schenkt geen geloof aan de listige ingevingen des vijands. Zoo wel in voor- als in tegenspoed, is zijn hart altijd aan mij.

2. Een voorzigtig minnaar geeft niet zoo zeer acht op de gift van den beminnende, als op de liefde van den gever.

Hij ziet meer op de genegenheid dan op de waarde, want hij acht de geschenken minder dan zijnen beminde.

Een edelmoedig minnaar berust niet in mijne gift, maar boven alle giften in mij alleen.

Het is daarom niet al verloren, indien gij somtijds jegens mij of jegens mijne heiligen de liefde en teederheid niet gevoelt, welke gij wel wenschet.

Die goede en zoete teederheid of begeerte, die gij somtijds in u gevoelt, is een uitwerksel der genade, die dan bij u is, zij is als een voorsmaak van het hemelsche Vaderland, waarop niet al te veel te steunen is, dewijl zij komt en gaat.

Maar strijden tegen de kwade invallende bekoringen, en de ingevingen van den duivel versmaden, is een kenmerk van eene ware deugd en groote verdienste.

3. Ontstel u dus niet over eenige vreemde verbeeldingen, die u moeten invallen, en over welke stof het ook zijn moge.

Behoud altijd een vast voornemen en eene opregte meening tot God.

Het is geen bedrog, dat gij somtijds plotseling in den geest opgetogen wordt, en terstond wederom in ellendige gedachten vervalt, waarmede uw hart gemeenlijk vervuld is.

Want gij lijdt die meer tegen uwen dank, dan dat gij daarin werkt; en zoo lang zij u mishagen, en gij daartegen strijdt, strekken zij u tot geen verderf.

4. Weet, dat de oude vijand met alle magt uw voornemen tot het goede zoekt te beletten, en u tracht te berooven van alle godvruchtige oefeningen, te weten: van de vereering der Heiligen, van het overdenken van mijn lijden, van het aandenken uwer zonden, van de bewaking van uw eigen hart, en van het vaste voornemen om in de deugd voortgang te maken.

Hij geeft u ook vele snoode gedachten in, om u verdriet en afkeer te doen gevoelen, en u alzoo van het gebed en de heilige lezing af te trekken.

Eene ootmoedige biecht kan hij niet dulden; zoo hij konde, zou hij u wederhouden van te Communie te gaan.

Maar geef hem geen geloof, noch acht hem, al spanne hij dikwerf strikken om u te bedriegen.

Leg zijne kwade en onzuivere ingevingen op hem, en zeg: weg van hier, gij onzuivere geest! schaam u, ellendige, gij moet wel zeer onzuiver wezen, die mij zulke dingen inblaast.

Weg van mij, gij booze verleider, gij zult in mij geen deel hebben, maar Jezus zal bij mij zijn als een klok krijgsman; en gij zult beschaamd staan.

Ik wil liever sterven en alle pijnen ondergaan,

dan eenigzins toe te stemmen aan uw boos ingeven :

Daarom zwijg en verstom , ik wil naar u niet hooren, hoe zeer gij mij moogt plagen.

De Heer is mijn licht en mijne zaligheid, wien zal ik vreezen. (1)

Al stonden geheele legers tegen mij op, nogtans zal mijn hart niet vreezen, (2) *De Heer is mijn helper en verlosser.* (3)

5. Strijd dan als een dapper krijgsman, en indien gij somtijds uit zwakheid valt, herneem uwen moed meer dan te voren, en betrouw, dat gij sterkere genade van mij bekomen zult ; maar wacht u bovenal van vermetelheid of van ijdel zelfbehagen.

Want hierdoor worden er velen bedrogen, en vallen somtijds in eene verblindheid, die bijna ongeneeslijk is.

Dat dan de val van de hoovaardigen, die zich dwaasselijk veel laten voorstaan, u strekke tot een toezigt, tot een voorbeeld en eene gestadige vernedering.

VII. HOOFDSTUK.

Over het verbergen der genade om de ootmoedigheid te bewaren.

1. Christus. — Zoon, het is voor u beter en veiliger, dat gij uwe godsvrucht verborgen houdt, dat gij u daarover niet verheft, dat gij daarvan weinig spreekt, en die niet groot maakt : maar

1) Ps. 26. v. 1.

2) Ibid. v. 3.

3) Ps. 18. v. 25.

dat gij u zelven liever veracht, en u laat voorstaan, dat gij deze genade onwaardig zijt.

Gij moogt niet te veel betrouwen op de tegenwoordige goede gestellenis van uw hart, want die kan zeer ligtelijk veranderen.

Maar als gij de genade gevoelt, denk dan, hoe ellendig en behoeftig gij zijt, als gij die genade niet hebt.

Ook is de voortgang van het geestelijke leven daarin niet gelegen, dat gij de genade der vertroosting hebt; maar dat gij, door u zelven te verloochenen, de onttrekking van de genade ootmoedig en verduelig verdraagt, zoodat gij dan in de oefeningen des gebeds niet verflaauwt en uwe gewone goede werken niet achterlaat; maar dat gij, volgens uw vermogen, gaarne doet al wat in uwe magt is, en u zelven niet geheel verzuimt om de dorheid of ongerustheid van uw hart, die gij gevoelt.

2. Want velen zijn er, die, ten tijde der beproeving, terstond in onverduldigheid of moedeloosheid vallen.

De weg van den mensch is niet altijd in zijne magt. Maar het komt aan God toe te geven en te vertroosten als het hem beliest, zoo veel het hem beliest, en aan wien het hem beliest, volgens ziju welbehagen, en anders niet.

Sommige onvoorzigtigen hebben zich in het verderf gestort door de genade en de drift der godsvrucht, omdat zij meer wilden doen dan zij konden, dewijl zij de maat hunner kleinheid niet betrachtten, en meer daarin hun eigen gevoelen volgden, dan het oordeel der rede.

En omdat zij vermetelijk grootere dingen deden,

dan het Gode aangenaam was , hebben zij weldra de genade verloren.

Zij , die in den hemel hunne woonplaats wilden maken , zijn arm geworden , opdat zij , vernederd en verarmd , zouden leeren niet hoog te vliegen op hunne eigene wieken , maar al hun betrouwen te stellen onder mijne vleugelen.

Zij , die in den weg des Heeren nog nieuwelingen en weinig ervaren zijn , kunnen zeer ligt bedrogen worden en vallen , zoo zij niet door den raad van verstandige personen bestuurd worden.

5. Indien zij meer hun eigen goeddunken dan den raad van andere wel geoefenden willen volgen , zullen zij een ellendig einde hebben : namelijk , zoo zij in hun eigen goeddunken blijven volharden.

Die wijs zijn in hunne eigene oogen , laten zich zelden nederig door andere besturen.

Het is beter weinig wijsheid en verstand te bezitten met ootmoedigheid , dan grootere schatten van kunsten en geleerdheid met ijdel zelfbehagen.

Het is ook beter weinig te hebben , dan vele zulke dingen , waarover gij u zoudt verhoovaardigen.

Hij doet niet verstandig , die zich geheel aan de vreugde overgeeft , en zijne voorgaande armoede en de zalige vreeze Gods vergeet , waardoor hij in gevaar is van de ontvangene genaden te verliezen.

Ook heeft hij geen opregt deugdzaam gevoelen , die ten tijde van tegenspoed , of van eenige zwaarigheid , te zeer mistroostig is , en te weinig

betrouwen heeft op mij , en te klein gevoelen van mijne goedheid.

4. Hij , die ten tijde van vrede al te gerust is , wordt gemeenlijk , ten tijde van oorlog , de allervreesachtigste en de allerlafhartigste bevonden.

Indien gij dan altijd in u zelve ootmoedig en gering kondet blijven en uwen geest wijs en magtig besturen , zoudt gij zoo dikwijls in het gevaar en de bekoringen niet vallen.

Daarom is het een goede raad , dat gij , als gij den geest van ijver gevoelt . denkt , hoe het met u zal zijn , als dit goddelijk licht en die ijver zal weggaan.

En als gij er waarlijk van beroofd zijt , bedenk dan ook , dat hetzelfde licht , hetwelk ik u voor eenigen tijd tot uwe waarschuwing en tot mijne eer onttrokken heb , kan wederkomen.

5. Dergelijke beproeving is dikwijls voordeeliger , dan of gij altijd volgens uwe begeerte voorspoed hadt.

Want de verdiensten zijn daarin niet gelegen , dat iemand meer hemelsche verschijningen of vertroostingën hebbe , of dat hij in de heilige Schrift zeer ervaren , of in eenen hoogen graad zij , maar dat hij in de ware ootmoedigheid wel bevestigd en met de goddelijke liefde vervuld zij ; dat hij in alle dingen de eer Gods zuiver en enkel zoeke , en zich zelve niet achte maar opregt versmade , en liever van de menschen verstooten en veracht , dan geacht , geprezen of geëerd worde.

VIII. HOOFDSTUK.

Over de minachting van zich zelven voor de oogen van God.

1. De ziel. — *Ik zal spreken tot mijnen Heer, ofschoon ik slechts stof en asch ben.* (1) —

Want, indien ik mij meerder acht, zie, dan staat gij tegen mij op, en mijne boosheden geven ook getuigenis tegen mij, en ik kan dezelve niet tegenspreken.

Maar, indien ik mijne geringheid en nietigheid erken, alle goed gevoelen van mij zelven afleg, en mij, gelijk ik in waarheid ben, als stof en asch acht, zoo zal uwe genade met mij wezen, en uw licht zal in mijn hart schijnen, dan zal alle gevoel van achting, ook het allermiste, dat ik van mij zelven mogt hebben, voor altijd verslonden worden in den afgrond mijner nietigheid.

Het is daar, dat gij mij aan mij zelven toont, wat ik ben, wat ik geweest ben, en waartoe ik ben gekomen; want ik ben *niets* en heb het niet geweten. (2)

Indien ik aan mij zelven overgelaten word, zoo bevind ik, dat ik niets dan loutere zwakheid ben; maar als gij mij aanziet, word ik terstond gesterkt, en met eene nieuwe blijdschap vervuld.

Het is een groot wonder, dat ik, die door mijn eigen gewigt altijd nederwaarts neig, zoo spoedig opgeheven en zoo goedertierenlijk van u omhelsd word.

2. Dit doet uwe liefde, die mij uit loutere

1) Genes. 18. v. 27.

2) Ps. LXXII. 21

mildheid voorkomt, en in zoo veel noodzakelijkheden bijstaat; die mij van zoo veel gevaren behoedt, en die mij, om de waarheid te zeggen, van ontelbare rampen verlost.

Want met mij zelven ongeregeld te beminnen, heb ik mij zelven verloren, maar met u alleen te zoeken en opregt te beminnen heb ik u en ook mij gevonden, en door uwe liefde ben ik nog dieper in mijn eigen niet gezonken.

O allerzoetste Heer! gij doet voor mij veel meer dan ik waardig ben, en veel meer dan ik zou durven hopen of vragen.

5. Geloofd moet gij zijn, o mijn God, want al ben ik alle goed onwaardig, zoo houdt nogtans uwe edelmoedige en oneindige goedheid niet op met wel te doen, zelfs aan de ondankbaren en aan hen, die verre van u afgeweken zijn.

O Heer, bekeer ons tot u, opdat wij dankbaar, ootmoedig en ijverig mogen wezen: want gij alleen zijt onze zaligheid, onze kracht en onze sterkte.

IX. HOOFDSTUK.

Dat men alle dingen tot God, als tot ons laatste einde, moet stieren.

1. Christus. — Zoon, ik moet steeds uw hoogste goed en laatste einde zijn, indien gij waarlijk wilt gelukkig wezen.

Door deze goede meening zal uwe liefde, die nu dikwerf tot u zelven en tot de schepselen overhelt, gezuiverd worden.

Want als gij iets in uzelf zoekt, bezwijkt en verflaauwt gij terstond.

Stier derhalve alles eindelijk tot mij : want ik ben het , die alles gegeven heb.

Beschouw alle dingen als voortvloeiende uit dat hoogste goed , en daarom moet gij alles tot mij , alles tot zijnen eersten oorsprong , doen wederkeeren.

2. Uit mij , als uit eene levende fontein , putten alle menschen , klein en groot , arm en rijk , het levende water , en die mij vlijtig wil dienen , zal van mij genade ontvangen.

Maar hij , die zijnen roem buiten mij of zijne genieting in een ander goed , dan in mij , wil zoeken , zal geene opregte en standvastige vreugde genieten , en zijn hart zal altijd geprangden benaauwd zijn.

Daarom moogt gij niet aan u zelven of aan iemand eenig goed toeschrijven , maar geeft alles aan God , zonder wien de mensch niets heeft

Ik heb alles gegeven , ik wil het ook terug hebben , en eisch zeer streng dankbaarheid voor mijne gaven. —

2. Dit is eene waarheid , die allen ijdel en roem verdrijft.

En indien de hemelsche genade en de ware liefde in uw hart komt , zoo zal er geene afgunst , noch benaauwdheid , noch eigenliefde in hetzelfde meer zijn.

Want de Goddelijke liefde overwint alles en verwijdt al de krachten der ziel.

Wilt gij dan wijselijk handelen , verblijd u in mij alleen ; hoop in mij alleen , want niemand is goed dan God alleen (1) die boven alles geloofd en in alles moet geprezen worden.

1) Luc. XVIII. 19.

X. HOOFDSTUK.

Dat het aangenaam is God te dienen en de wereld te versmaden.

1. De ziel. — Nu zal ik nog eens spreken , o Heer , en niet zwijgen : ik zal spreken tot mijnen God , mijnen Heer en mijnen Koning , die in het allerhoogste is. *O Heer , hoe groot is de menigte uwer zoetheid , dee gij bewaard hebt voor hen , die u vreezen !* (1)

Maar wat zijt gij voor hen , die u beminnen en van ganscher harte dienen ?

Inderdaad : de zoetheid der beschouwing , die gij aan uwe minnaars geeft , is onuitsprekelijk.

Hierin hebt gij mij uwe goedertierene liefde meest betoond , dat gij mij , als ik er niet was , hebt geschapen , en mij , als ik verre van u was afgedwaald , weder op den regten weg gebragt hebt , opdat u zoude dienen , en ook , dat gij mij bevolen hebt u te beminnen.

2. O bron der eeuwige liefde ! wat zal ik van u zeggen ?

Hoe zou ik u kunnen vergeten , die u gewaardigd hebt aan mij te denken , zelfs toen ik ten gronde gegaan en verloren was ?

Uwe barmhartigheid jegens uwen dienaar heeft alle hoop overtroffen , en gij hebt over hem uwe genade en liefde , verre boven zijne verdiensten , uitgestort.

Wat zal ik u voor die genade wedergeven ? Want het is aan alle menschen niet gegeven , alles te verlaten , de wereld te verloochenen , en het kloosterleven te omhelzen.

(1) Psalm 30 v. 20.

Is dit dan eene groote zaak , dat ik u dien , u , wien alle schepselen moeten dienen ?

Dit moet mij dan niet groot schijnen , u te dienen , maar dit komt mij eerder groot en wonder voor , dat gij u gewaardigt , mij , zoo arm en onwaardig schepsel , tot uwe dienst aan te nemen en onder het getal uwer beminde dienaars te rekenen.

3. Zie , alles wat ik heb , en alles , waarmede ik u dien , behoort u toe.

Nogtans integendeel , gij dient mij eerder dan ik u dien.

Want zie , hemel en aarde , die gij tot onze dieust geschapen hebt , zijn altijd gereed en doen dagelijks hetgeen gij hun bevolen hebt.

Maar dit is nog al weinig , want gij hebt de Engelen ook tot de dienst der menschen gesteld.

En hetgeen alles te boven gaat , is , dat gij zelf u gewaardigd hebt den mensch te dienen en hem beloofd hebt , u zelve aan hem te geven.

4. Wat zal ik u voor zoo vele gaven wedergeven ? O , of ik u al de dagen mijns levens mogte dienen !

O , of ik magtig ware maar éénen dag u waardig te dienen ! Inderdaad , gij zijt alle dienst , alle eer en eeuwigen lof waardig.

Gij zijt waarlijk mijn Heer , en ik ben uw arme dienaar , die verbonden ben u uit al mijne krachten te dienen , en nooit in uwen lof te verflaauwen.

Dit wil ik , dit verlang ik ; wil mij toch verleen en hetgeen mij daartoe ontbreekt.

5. Het is eene groote eer en roem u te dienen , en alles om u te versmaden.

Want zij , die zich gewillig tot uwe heilige dienst begeben , zullen van u groote genade verkrijgen.

Die uit liefde tot u alle zinnelijk vermaak verlaten hebben , zullen den allerzoetsten troost van den H. Geest smaken.

En die den engen weg des hemels om uwen naam ingaan , en alle wereldsche zorgvuldigheden ter zijde stellen , zullen groote vrijheid des harten bekomen.

6. O hoe zoet en aangenaam is de dienst van God , waardoor de mensch waarlijk vrij en heilig wordt !

O zalige staat van het kloosterlijke leven , die den mensch gelijk aan de Engelen , aangenaam aan God , verschrikkelijk aan den duivel en loffelijk aan alle Christenen maakt !

O wenschelijke en gelukkige dienst Gods , waardoor men het opregte goed en de eeuwigdurende blijdschap verkrijgt !

XI. HOOFDSTUK.

Dat men zijne goede begeerten moet onderzoeken en matigen.

1. Christus. — Zoon , gij moet nog veel leeren , hetgeen gij nog niet geleerd hebt.

De ziel. — welke dingen zijn dat Heer ?

Christus. — Dat gij uwen wil altijd naar mijn welbehagen moet schikken , dat gij u zelven niet moet zoeken , maar altijd mijnen wil in alles trachten te volbrengen.

Sommige begeerten ontsteken u dikwijls , en drijven u sterk aan ; maar zie , of gij aldus wordt

bewogen tot mijne eer , en of het niet is uit eigenbelang.

Indien ik de oorzaak van uwe begeerte ben , zoo zult gij wel te vreden zijn , hoe ik het ook schikke of niet : maar indien er iets van eigenbaat onder schuilt , dat zal u zeer hinderen en bezwaren.

2. Wacht u dan van te zeer op de begeerte te steunen , die gij bij u zelve gewaar wordt , zonder mij eerst te raadplegen , opdat het u daarna niet berouwe of mishage , hetgeen u te voren behaagd heeft , en u het beste voor- kwam.

Want alle neiging , die goed schijnt te zijn , moet niet terstond ingevolg worden , en ook alle gedachte , die kwaad schijnt , moet niet aanstonds verworpen worden.

Maar het is zeer goed , dat gij somtijds ook de goede begeerte bedwingt , opdat gij , om de al te groote drift , niet verstrooid wordet van zinnen.

En opdat gij aan andere geene ontstichting gevet door uwe ongeregelde heftigheid ; of ook , opdat gij niet dadelijk gestoord of ontsteld wordet tegen iemand , die uwe begeerte wederstreeft.

3. Het is nogtans wel somtijds noodig , dat men geweld gebruike , en de zinnelijkheid kloekwoedig wedersta , en geen acht geve , op hetgeen het vleesch begeert of niet begeert ; maar dat men altijd meer arbeide , opdat het vleesch , ook tegen zijnen dank , aan den geest onderworpen zij.

Het moet zoo lang gekastijd en bedwongen

worden , tot dat het , tot alles bereid zijnde , geleerd heeft zich met weinig te vreden te houden , de allergeeringste dingen te beminnen , en nooit over iets te klagen.

XII. HOOFDSTUK.

Dat men zich in het geduld moet oefenen en tegen zijne kwade neigingen strijden.

1. De ziel. — O Heer , mijn God ! ik zie hoezeer de verdueligheid mij noodig is : want in dit leven overkomt ons veel tegenspoed.

Hoe ik het regele of niet , om vrede te hebben , kan toch mijn leven niet zonder strijd en smart wezen.

2. Christus. — Dat is waar , Zoon , want ik wil niet , dat gij zulken vrede zoekt , die zonder bekoring is , of die geene tegenheden gevoelt.

Geloof dan , dat gij den waren vrede gevonden hebt . als gij door vele bekoringen geoefend , en door tegenspoed beproefd wordt.

Indieu gij zegt , dat gij niet veel kunt verdragen , hoe zult gij dan den brand des vagevuurs kunnen lijden ?

Van twee kwaden moet gij altijd het minste kiezen.

Om dan de eeuwige pijnen te ontgaan , moet gij de tegenwoordige wederwaardigheden gaarne leeren lijden.

Meent gij , dat de wereldsche menschen niets te lijden hebben ? Dit zult gij niet bevinden , al zocht gij de weelderigste.

3. Maar zij hebben , zegt gij , velerhande genoegens , zij volgen hunne eigene genegenheden en daarom achten zij hun lijden niet veel.

4. Schoon het zoo zij , en dat zij alles hebben , hetgeen hun hart verlangt , hoe lang zal het dan toch duren ?

Zij , die op de wereld rijk en weelderig zijn , zullen als rook vergaan , en er zal aan hunne voorledene genoegens niet meer gedacht worden.

En zelfs , gedurende hun leven , genieten zij die niet zonder bitterheid , verdriet en vrees.

Want dikwijls in diezelfde dingen , in welke zij het vermaak zoeken , ontmoeten zij de straf en de droefheid , en dat men regt , aangezien het billijk is , dat de bitterheid en schande de vermaken vergezellen , die men in de ongeregeldeheid zoekt.

O hoe kortstondig , bedriegelijk , strafwaardig en hoe eerloos zijn die vermaken !

En nogtans zoo verblind , zoo bedwelmend en zoo vervoerd zijn derzelver minnaars , dat zij die niet zien ; maar zij loopen , als stomme dieren , om eene kleine vreugde van dit sterfelijke leven , in den dood van hunne ziel.

Gij dan , mijn zoon , *geef uwe begeerlijkheid niet toe , keer u af van uwe lusten* (1)

Neem uw vermaak in den Heer , en hij zal u geven hetgeen uw hart begeert . (2)

3. Indien gij eene opregte vreugde en overvloedige vertroosting wilt smaken , veracht dan alle wereldsche dingen , verwerp alle aardsche vreugde , en ik zal u zegenen , ik zal over u mijne onuitputbare vertroosting uitstorten.

En hoe meer gij u van allen troost der schepselen zult aftrekken , des te zoetere en krachtigere genoegens zult gij in mij vinden.

1) Eccl. XVIII. 30

2) Ps. XXXVI. 4.

Maar in het eerst zult gij daartoe zonder eenige droefheid en strijd niet komen.

Uwe oude en kwade gewoonte zal u tegenstand bieden , maar gij zult die door eene nieuwe en betere gewoonte overwinnen.

Het vleesch zal er tegen morren ; maar het zal door de vurigheid des geestes bedwongen worden.

De booze vijand , die oude slang , zal u bekoren en kwellen ; maar gij zult hem verjagen door het gebed : gij zult hem den ingang van uw hart door goede werken of bezigheid sluiten.

XIII. HOOFDSTUK.

Over de gehoorzaamheid van eenen ootmoedigen onderdaan naar het voorbeeld van Jezus Christus.

1. Christus. — Zoon , hij , die zich aan de gehoorzaamheid zoekt te onttrekken , onttrekt zich ook aan mijne genade ; en die alleen eene zaak wil bezitten , verliest wat algemeen is.

Wanneer iemand zich niet gewillig aan zijnen overste onderwerpt, is zulks een teeken, dat zijn ligchaam hem niet volkomen onderworpen is, maar dat het hem dikwijls tegenkant en lastig valt.

Leer dan met vlijt u aan uwen oversten onderwerpen, zoo gij uw eigen vleesch ook gaarne onder bedwang wilt brengen.

Want de uitwendige vijand wordt ligter overwonnen, wanneer de mensch inwendig den vrede bezit.

Uwe ziel heeft geen en boozeren vijand dan u zelven, wanneer gij met uwen geest niet overeenkomt.

Gij moet u zelven geheel versmaden, indien gij vleesch en bloed wilt overwinnen.

Omdat gij u zelven nog te ongeregeld bemint, daarom kunt gij u niet geheel aan den wil van anderen overgeven.

2. Maar wat groots is het, dat gij u, die niet anders zijt dan stof en *niets* om God, onder eenen mensch stelt, daar ik, die de almogende en allerhoogste ben, en die alles uit *niet* heb geschapen, mij om u, ootmoedig aan de menschen onderworpen heb?

Ik ben de ootmoedigste en minste van allen geworden, opdat gij door mijne ootmoedigheid uwe hoovaardigheid zoudt overwinnen.

Leer onderdanig zijn, o stof der aarde! leer u vernederen, o slijk en asch! en u onder de voeten aller menschen buigen.

Leer uwen wil breken, en de onderwerping in alle dingen beoefenen.

5. Ontsteek u door ijver tegen u zelven, en laat geene opgeblazenheid in u leven. Wees zoo ootmoedig en klein, dat alle menschen over u mogen gaan en u als het slijk vertreden.

O ijdele mensch! wat reden hebt gij van klagen? O hoe kunt gij, o vuile zondaar, degenen tegenspreken, die u smadelijk bejegenen, gij, die zoo dikwijls God vergramd, en zoo dikwijls de hel verdiend hebt?

Maar mijn genadig oog heeft u gespaard, omdat uwe ziel in mijn aanschijn dierbaar was, opdat gij mijne liefde zoudt kennen, en voor mijne weldaden dankbaar wezen; en opdat gij u altijd zoudt begeven tot de ware onderwerping en ootmoedigheid, en geduldig de versmadingen, die u overkomen, verdragen.

XIV. HOOFDSTUK.

Over de beschouwing van Gods verborgene oordeelen, opdat wij ons niet verheffen in het goede.

1. De ziel. — Heer, als gij uwe oordeelen over mij uitdondert, zoo doet gij door angst en vrees mijne beenderen beven, en mijne ziel wordt zeer verschrikt.

Ik sta verbaasd, als ik zie, dat de hemelen zelve niet zuiver zijn voor uwe oogen. (1)

Want hebt gij in uwe Engelen zelfs boosheid gevonden, en hen niet gespaard, wat zal er dan van mij geworden?

De sterren zijn uit den hemel gevallen, (2) wat moet ik, stof en asch, niet verwachten?

Vele menschen, wier leven loffelijk scheen, zijn in groote zonden gevallen: en die het brood der engelen aten, hebben daarna smaak gevonden in den draf der varkens.

2. Geene heiligheid dan, o Heer, kan blijven staan of duren, als gij uwe hand van ons aftrekt.

Geene wijsheid kan baten, zoo gij ophoudt haar te geleiden.

Geene sterkte kan helpen, zoo gij nalaat die te ondersteunen.

Geene kuisheid is veilig, zoo gij haar niet beschermt.

Geene eigene bewaring kan ons baten, zoo uw wakend oog ons niet bijstaat.

Want als wij van u verlaten worden, zinken wij ten gronde, en gaan verloren; maar als gij ons bezoekt, worden wij opgeheven en beginnen wij te leven.

1) Job XV. 15 -- IV. 18.

2) Apoc. VI. 13.

Wij zijn ongestadig, maar gij versterkt ons ;
wij zijn laauw, maar gij ontsteekt ons.

3. O welk een klein gevoel moet ik van mij
zelven hebben, en hoe weinig is het te achten,
indien ik iets goeds schijn te hebben !

O Heer, hoe diep moet ik mij onder uwe
ondoorgrondelijke oordeelen buigen, alwaar ik
mij niets anders bevind te zijn dan een *niet*
en een louter *niet* !

O oneindig gewigt, o ongemetene en grenzelooze
zee ! waar ik van mij zelve niets anders vind
dan een enkel *niet* !

Waar is dan nog een schuilhoek voor roem ?
waar het betrouwen op eigene jeugd.

Alle ijdel behagen en alle roem, o Heer, is
geheel in de diepte van uwe verborgene oordeelen
verslonden.

4. Wat is toch alle vleesch voor uwe oogen !
*Zal het leem zich verheffen tegen den potten-
bakker ? (1)*

Hoe kan de mensch, die met het hart aan God
waarlijk onderworpen is, zich door ijdele woorden
verheffen ?

Geheel de wereld zal dengenen, welken de
waarheid aan hare heerschappij onderworpen heeft,
tot geene hoovaardij kunnen brengen, en nooit
zal diegene, welke zijne hoop op God gevestigd
heeft, door de toejuiching der menschen bewogen
worden.

Want allen, die spreken, zijn een *niet* ; zij
zullen allen vergaan met het geluid hunner
woorden. *Maar de waarheid des Heeren blijft
in eeuwigheid. (2)*

1) Isaias XXIX. 16.

2) Psalm 116. v. 2.

XV. HOOFDSTUK.

Wat men moet zeggen en doen, als er in ons eenige begeerte ontstaat.

1. Christus. — Zoon, spreek in alle voorvallen ; o Heer, is dit uw wil, laat het zoo geschieden.

O Heer, is uwe eer daarin gelegen, zoo geschiede zulks om uwen naam.

Heer, zoo gij ziet, dat mij dit dienstig en voordeelig is, geef mij dan hetzelfde om het tot uwe eer te gebruiken.

Maar zoo gij weet, dat mij zulks schadelijk of niet nuttig is tot mijne zaligheid, neem dan die begeerte van mij weg,

Want alle begeerte is niet van den H. Geest, al schijnt het den mensch , dat zij opregt en goed is.

Het is zeer moeilijk om wel te onderscheiden of het de goede of kwade geest is , die u tot dit of dat aandrijft , en of gij door uwen eigenen geest daartoe bewogen wordt.

Velen, die in het begin door eenen goeden geest daartoe schenen getrokken te worden , zijn op het laatste bedrogen geweest.

2. Daarom moet gij altijd in de vreeze Gods en met ootmoedigheid des harten begeeren en vragen al hetgeen gij zoudt mogen wenschen , en met eene gansche overgeving van u zelve mij dat overlaten en zeggen :

Heer , gij alleen weet, wat het beste is ; dit of dat geschiede zoo als het u belijft ; geef mij hetgeen gij wilt , en zoo veel gij wilt.

Handel met mij gelijk het u goeddunkt , u het meest behaagt , en het meest tot uwe eer strekt.

Stel mij waar het u belijft , en handel met mij in alles naar uw goeddunken.

Ik ben in uwe handen ; keer en wend mij van alle zijden.

Zie , ik ben nu dienaar , ik ben tot alles bereid : want ik wil niet voor mij , maar voor u leven. O , of ik zulks waardig en volmaakt mogte doen !

G E B E D

OM GODS WIL TE VOLBRENGEN.

3. De ziel — O genadige Jezus ! verleen mij uwe genade , opdat dezelve met mij zij , met mij werke , en mij tot het einde toe bijblijve ;

Geef mij , dat ik altijd datgene wensche en wille , wat u aangenaam is en 't allermeest behaagt.

Dat uw wil de mijne zij , en dat mijn wil den uwe altijd volge , en met dien geheel overeenkome.

Laat mij met u gelijk zijn in het willen en niet willen ; ja laat mij nooit anders kunnen willen of niet willen , dan hetgeen gij wilt of niet wilt.

4. Verleen mij , dat ik aan al datgene , wat in de wereld is , sterve , en dat ik om uwe liefde moge begeeren in deze wereld versmaad en onbekend te zijn.

Geef , dat ik , boven al hetgeen men kan wenschen , in u ruste , en dat mijn hart geenen vrede zoek dan in u.

Want gij alleen zijt de ware vrede des harten , deszelfs eenige rust , en buiten u is alles pijnlijk en ongestadig.

In dezen vrede en in deze eenigheid ; dat is in u , die het opperste en eeuwige goed zijt . zal ik slapen en rusten. (1)

XVI. HOOFDSTUK.

Dat men den waren troost in God alleen moet zoeken.

1. De ziel.—Al hetgene ik tot mijne vertroosting kan wenschen en denken , verwacht ik niet hier op deze wereld , maar hiernamaals.

Want al hadde ik alleen al de vertroosting dezer wereld , en al genoot ik al het vermaak , zoo is het echter zeker , dat dit niet lang zou kunnen duren.

Gij kunt derhalve , o mijne ziel , niet volkomen getroost of verblijd worden , dan in God alleen , die de trooster der armen en de verheffer der ootmoedigen is.

Toef een weinig , o mijne ziel , verbeid toch de goddelijke belofte , en gij zult in den hemel overvloedig alle goederen genieten.

Indien gij al te zeer tijdelijke dingen bemint , zoo zult gij de hemelsche en de eeuwige verliezen.

Gebruik de tijdelijke goederen volgens uwe noodwendigheden , maar verlang naar de eeuwige.

Gij kunt door tijdelijk goed niet verzadigd worden , want gij zijt niet geschapen om in hetzelfde uw geluk te vinden.

2. Al hadt gij al de geschapene goederen te zamen , zoudt gij evenwel niet gelukkig zijn ; maar al uw geluk is gelegen in God alleen , die alles geschapen heeft.

1) Ps. IV. 9.

Dit geluk is geen geluk, gelijk de dwaze minnaars der wereld zich inbeelden, maar een geluk zoo als alle opregte geloovigen van Christns dit verwachten; en hetwelk de godvruchtigen en zuiveren van hart, wier verkeering in den hemel is (1) somtijds smaken.

Alle menschelijke troost is ijdel en kortstondig; Maar zalig en waarachtig is de troost, die men inwendig van de waarheid, die God zelf is, ontvangt.

Een godvruchtig mensch draagt zijnen vertrooster met zich en zegt tot hem:

O Heer! sta mij ten allen tijde en op alle plaatsen bij.

Dat dit mijne vertroosting zij, allen menschelijken troost gaarne te willen ontberen.

En indien mij uw troost ontbreekt, laat alsdan uw wil en uwe regtvaardige beproeving mijn grootste troost wezen: *want uwe gramschap zal niet altijd blijven duren, en uwe bedreiging zal niet eeuwig zijn.* (2)

XII. HOOFDSTUK.

Dat men alle bezorgdheid in God moet stellen.

1. Chirstus. — Zoon, laat mij u behandelen zoo als het mij belijft; ik weet, wat u dienstig is.

Gij denkt als een mensch, en oordeelt over vele dingen, gelijk de menschelijke genegenheid u dat ingeeft.

2. De ziel. — Heer, het is zoo, de zorg, die gij voor mij draagt, is veel grooter, dan die ik zelf voor mij kan hebben.

1) Phil. III. 20.

2) Ps. XII. 9.

Die zijne zorg op u niet legt , is in gevaar van te vallen.

Heer , doe met mij hetgeen u behaagt , zoo mijn wil maar altijd geregeld en vast in u blijve.

Want hetgeen gij met mij wilt doen , kan niet anders dan goed wezen.

Wilt gij , dat ik in duisternis zij , wees geloofd: wilt gij , dat ik in het licht zij , wees ook geloofd.

Indien gij u gewaardigt mij te troosten , wees daarover geloofd: wil gij mij kwellingen verzenden, wees insgelijks altijd geloofd.

3. Christus. — Zoon , alzoo moet gij gesteld zijn , indien gij met mij wandelen wilt.

Gij moet zoo wel bereid zijn tot lijden als tot verblijden :

Gij moet zoo gaarne bereid wezen arm en behoeftig , als rijk en gegoed te zijn.

4. De ziel — Heer , ik wil gaarne voor u lijden hetgeen u belijft mij over te zenden.

Ik wil onverschillig uit nwe handen goed en kwaad , zoet en bitter , blijdschap en droefheid ontvangen , en u altijd bedanken voor al wat mij zal overkomen.

Bewaar mij maar van de zonde , en ik zal noch dood , noch hel vreezen.

Als gij mij maar niet voor eeuwig verstoot , en mij niet uit het boek des levens schrapt , zoo zullen al de kwellingen , die mij overkomen , mij geen hinder toebrengen.

XVIII. HOOFDSTUK.

Dat men de tijdelijke ellenden , naar het voorbeeld van Jezus, lijdzaam moet verdragen.

1. Christus. — Zoon , ik ben om uwe zaligheid uit den hemel gedaald ; ik heb mij niet uit dwang , maar uit liefde met uwe ellenden beladen , opdat gij zoudt leeren geduldig zijn , en de tijdelijke ellenden zachtmoedig verdragen.

Immers van mijne geboorte af tot aan mijnen dood op het kruis , ben ik niet zonder lijden geweest.

Ik heb groot gebrek gehad aan tijdelijke goederen; ik heb dikwijls klagten jegens mij gehoord. Ik heb veel schande en smaad zachtmoedig verdragen ; ik heb voor weldaden ondank gekregen, voor mijne wonderen ben ik gelasterd , en om mijne leer ben ik berispt en beschuldigd geworden.

2. De ziel — Heer , aangezien gij zoo verduelig zijt geweest in uw leven , namelijk om den wil uws Vaders te volbrengen , is het wel regt en billijk , dat ik , arme zondaar , volgens uwen wil geduldig lijde , en dat ik den last van dit vergankelijke leven , zoo lang als het u zal believen, om mijne zaligheid drage.

Want al is dit leven zeer zwaar, nogtans is het door uwe genade zeer verdienstelijk , en door uw voorbeeld , en door dat uwer Heiligen , aan de kranken zachter en verdragelijker geworden.

Het is ook veel troostelijker nu te leven dan het eertijds was in de oude wet , toen de deur des hemels gesloten bleef , en de weg tot den hemel meer duister was , en toen weinige men-

schen bezorgd waren om het rijk der hemelen te zoeken.

De regtvaardigen zelve, en die alsdan tot de zaligheid verkoren waren, konden, alvorens de hemel door uw lijden en door het losgeld van uw en heiligen dood geopend was, het hemelseh rijk niet ingaan.

5. O, hoe zeer moet ik u bedanken, dat gij u gewaardigd hebt, aan mij en aan alle geloovigen den regten en goeden weg tot het eeuwige rijk te toonen!

Want uw leven is onze weg, en door de heilige verduideligheid gaan wij tot u, die onze kroon zijt.

Wie zou trachten te volgen, zoo gij ons niet waart voorafgegaan, en ons den weg niet hadt getoond?

Ach! hoe verre zouden vele menschen achterblijven, indien zij de schoone voorbeelden van uw leven niet gedurig voor oogen hadden!

Zie, wij zijn nog traag, daar wij uwe menigvuldige wonderen en leeringen zoo menigwerf gehoord hebben; wat zou het dan zijn, indien wij zulk groot licht niet hadden om te volgen?

XIX. HOOFDSTUK.

Over het verdragen van alle ongelijk, en wie zich waarlijk verduideligt toont.

1. Christus. — Zoon, wat zegt gij? Houd op met klagen, als gij mijn lijden en dat van mijne Heiligen in aanmerking neemt.

Gij hebt nog niet gestreden tot den bloede. (1)

1) Heb. XII. 4.

Wat gij lijdt, is weinig in vergelijking met hen, die zoo veel geleden hebben, zoo sterk bevochten, zoo waar verdrukt, en zoo dikwijls beproefd en geoefend zijn geweest.

Gij moet u het grootere lijden van andere menschen voor den geest brengen, opdat gij uw gering lijden des te beter moogt verdragen.

Indien uw lijden u zwaar schijnt, zie toe, of dit niet uit uwe onverduldigheid voortkomt.

Maar of dan ook uw lijden klein of groot zij, poog alles verduelig te verdragen.

2. Hoe beter gij u tot het lijden stelt, des te gemakkelijker handelt, en des te meer verdiensten bekomt gij. Een vast besluit en de gewoonte van het lijden, zullen u het lijden zelfs ligter maken.

Zeg nooit: ik kan dit van zulken mensch niet verdragen, zulke dingen zijn mij onverdragelijk want hij heeft mij groote schade berokkend, en verwijt mij dingen, die ik nooit gedacht heb; van een ander zou ik het gaarne willen lijden, en gelijk ik zou gelooven het te moeten lijden.

Dit is een dwaze gedachte; want zij ziet de deugd van verduldigheid niet in, noch door wien zij gekroond zal worden, maar ziet alleen de personen aan, die verongelijkt hebben, en het leed, hetwelk is aangedaan geworden.

3. Diegene, die niet meer wil lijden, dan hetgeen hem goedgebeurt, en niet dan van zulke personen, welke hem believeu, is geen opregt verduelig mensch.

Maar een waar verduelig mensch neemt niet in aanmerking van wien hij te lijden heeft, hetzij van zijne oversten of van zijns gelijken,

of van iemand, die minder is, noch of hij van eenen goeden en heiligen mensch, of van eenen boozen en onwaardigen iets te verduren hebbe.

Maar zonder onderscheid neemt hij alles van de hand Gods, hoedanige tegenspoed hem overkome, en van welk schepsel het ook zij, erkentelijk aan, en acht het een groot voordeel, wel wetende, dat er geen lijden hoe gering het ook zij, voor God ongelooind zal blijven, als men het om Hem verdraagt.

4. Wees dus altijd bereid tot strijden, indien gij de zegepraal wilt behalen:

Want zonder strijd kunt gij de kroon der lijdzaamheid niet bekomen.

Indien gij niet wilt lijden, zoo wilt gij ook niet gekroond worden.

Maar indien gij wilt gekroond worden; strijd dan vroom en lijd geduldig.

Zonder arbeid komt hem niet tot de rust, noch zonder strijd, tot de zegepraal.

5. De ziel. — O Heer? maak mij datgene mogelijk door uwe genade, het welk mij door de natuur onmogelijk schijnt.

Gij weet, dat ik weinig kan lijden, en weldra kleinmoedig word als mij eenige geringe wederwaardigheid te beurt valt.

Maak, o Heer, dat ik om uwen naam alle beproeving en kwelling beminne en wensche; want om uwen naam te lijden en gekweld te worden, is voor mijne ziel zeer heilzaam.

XX. HOOFDSTUK.

Over het belijden zijner zwakheid en over de ellenden van dit leven.

1. De ziel. — Heer, ik zal mijne ongerechtigheid tegen mij belijden (1) ik zal mijne zwakheid voor u bekennen.

Eene kleine zaak, een *niet*, maakt mij dikwijls kleinmoedig en bedroefd.

Ik maak een voornemen, dat ik mij kloek zal gedragen: maar als mij een kleine bekoring overkomt, word ik terstond zeer benaauwd.

Het is dikwijls eene geringe zaak, uit welke eene groote bekoring voortkomt.

En als ik eenigzins meen gerust te zijn en niets gevoel, vind ik mij somtijds als door eenen zachte wind bijna overwonnen.

2. Aanzie dus, Heer, mijne verworpenheid en broosheid, die u geheel en al bekend is.

Wees mij genadig, en trek mij uit het slijk, opdat ik daarin niet blijve steken, (2) en niet ten eenemale in kleinmoedigheid valle.

Hetgene mij zoo dikwijls kwelt en voor u beschaamd maakt, is, dat ik zoo ligtelijk val, en zoo zwak ben om aan mijne driften te wederstaan.

En al bewillig ik niet volkomen in dezelve, zoo valt nogtans mij derzelve aanvechting zeer lastig en pijnlijk, en het verdriet mij, dagelijks alzo in den strijd te leven.

Hierdoor leer ik mijne zwakheid kennen: want de kwade en snoode inbeeldingen vallen mij altijd veel ligter in, dan zij weggaan.

1) Psalm XXXI 5.

2) Psalm XXVIII. 15.

3. O allersterkste God van Israël, vurige beminnaar der geloovigen, aanzie de moeite en den druk van uwen dienaar, en sta hem altijd bij in alles, wat hij zal ondernemen.

Sterk mij met eene hemelsche kracht, opdat de oude mensch in dit ellendig vleesch, hetwelk nog aan den geest niet geheel onderworpen is, de overhand niet krijge; want zoo lang dit ellendig leven zal duren, zal men tegen hetzelfde moeten strijden.

Ach! wat is toch zulk een leven, waarin geene ellenden en bekoringen ontbreken, waar alles vol strikken en vijanden is!

Want als de eerste bekoring of kwelling weegaat, komt er eene andere; ja, terwijl de eerste strijd nog duurt, overkomen ons en zelfs onverwachts, nog meer andere bekoringen.

4. Hoe kan dit leven bemind worden, dat zoo vele bitterheden heeft, en hetwelk aan zoo vele ellenden en droefheden onderworpen is?

Hoe kan het zelfs een leven genoemd worden, dat zoo vele dooden en doodelijke ziekten aanbrengt?

En echter wordt het bemind, en velen zoeken hunne vermaken in hetzelfde.

Dikwijls zegt men, dat de wereld bedriegelijk en ijdel is, en nogtans wordt zij niet gemakkelijk verlaten, omdat de begeerlijkheid van het vleesch te magtig is.

Sommige dingen zetten ons aan om de wereld te beminnen, en andere om ze te versmaden.

De begeerlijkheid van het vleesch, de begeerlijkheid der oogen en de hoovaardij des levens trekken ons tot de liefde der wereld, maar de

straffen en ellenden, die met regt daarop volgen, doen ons de wereld haten.

5. Maar, helaas ! het ongeregelde vermaak overwint een hart, hetwelk tot de wereld genegen is, en het neemt met genoegen zijne rust in de zinnelijke slavernij, omdat het de goddelijke zoetheid en de inwendige genoegens der deugd noch gezien, noch gesmaakt heeft.

Maar aan hen, welke de wereld volkomen versmaden, en voor God onder eene heilige regeltucht willen leven, is de goddelijke zoetheid, die aan de versmaders der wereld beïoofd is, niet onbekend, en dezulken zien klaarblijkelijk, hoe zeer de wereld doolt, en op hoe vele verschillende wijzen zij bedrogen wordt en bedriegt.

XXI. HOOFDSTUK.

Dat men in God alleen boven alle goederen moet rusten.

1. De ziel. — Boven alles en in alles, o mijne ziel, neem altijd uwe rust in den Heer: want hij is de eeuwige rust der Heiligen.

O zoete en beminnelijke Jezus, geef mij, dat ik in u ruste boven alle schepselen, boven alle gezondheid en schoonheid, boven alle eer en roem, boven alle magt en waardigheid, boven alle geleerdheid en vernuft, boven alle rijkdommen en kunsten, boven alle blijdschap en vrolijkheid, boven alle faam en lof, boven alle zoetheid en vertroosting, boven alle hoop en belofte, boven alle verdienste en begeerte, boven alle giften en gaven, die gij ons kunt geven en instorten, boven alle blijdschap en opgeruimdheid, die een hart kan begrijpen en gevoelen, eindelijk

boven alle Engelen en Aarts-Engelen, boven geheel het hemelsche heer, boven al dat zichtbaar en onzichtbaar is, en boven al dat gij, o mijn God, niet zijt.

2. Want gij alleen, Heer, God, zijt oneindig goed, gij alleen zijt de allerhoogste, de magtigste, de allerrijkste, de troostelijkste, de schoonste, de beminnelijkste, de edelste, de uitmuntendste, in wien alle goed te zamen volmaakt geweest is en zijn zal.

En daarom kan al, wat gij mij geeft, buiten u zelven, of mij van u zelven veropenbaart en belooft, mij niet bevredigen of verzadigen, als ik u niet zie, en gansch bezit.

Want mijn hart kan niet opregt rusten, noch volkomen te vreden zijn, zoo het niet in u rust, en zich boven alle gaven en schepselen verheft.

3. O allerliefste Bruidegom Jezus Christus! o allerzuiverste minnaar! o opperheer van alle schepselen! wie zal mij de vleugelen der ware vrijheid geven, om tot u te vlugten, en in u te rusten? (1)

O, wanneer zal mijn hart genoegzaam onthecht zijn van de aarde, om u te zien, mijn Heer en God, en te smaken hoe zoet gij zijt? (2)

Wanneer zal ik eens zoo in u verslonden en van uwe liefde doordrongen zijn, dat ik mij zelven niet meer gevoele, maar voor u alleen leve! boven alle verstand en op eene wijze, die aan alle menschen niet bekend is,

Maar, helaas! nu zucht ik dikwijls, en draag met droefheid mijne ellende.

1) Ps. LIV. 7.

2) Ps. XXXIII. 9.

Want in dit tranendal ontmoeten wij vele wederwaardigheden , welke mij dikwijls ontstellen en bedroeven , en mijne ziel als met eene wolk omnevelen. Dikwijls vermoeijen en verstrooijen zij mij , zij maken zich meester van mij , houden mij tegen , benemen den vrijen toegang tot u , en berooven mij van uwe zoete omhelzingen , die de zalige geesten altijd genieten.

Dat toch mijne verzuchtingen en menigvuldige bedrñktheden op de aarde u bewegen ! (1)

4. O Jezns, glans der eeuwige glorie en troost der bedroefde zielen in deze ballingschap , zie , mijn mond is voor u zonder spraak , en mijn stilzwijgen spreekt tot u.

Hoe lang vertoeft mijn Heer met te komen?

Ach ! dat hij tot mij , zijnen armen dienaar kome en mij verblijde ; dat hij zijne hand uitsteke en mij uit alle benaauwdheden verlosse.

O kom , kom , want, zonder u, kan ik geen blijden dag of uur hebben , dewijl gij alleen mijne vreugde zijt, en zonder u is mijn tafel ijdel.

Ik ben door ellende verdrukt en als een gevangene gekluisterd , tot dat gij mij door het licht uwer tegenwoordigheid komt verkwikken en verlossen , en mij uw vriendelijk aanschijn toont.

5. Dat andere menschen buiten u zoeken al hetgeen hun beliest , maar mij mag of zal nooit iets behagen , dan gij alleen , mijn God , mijne hoop , mijne eeuwige zaligheid.

Ik zal niet zwijgen , noch ophouden met bidden , tot dat uwe genade tot mij wederkome , en gij inwendig tot mij spreekt.

6. Christus. — Zie , ik ben hier bij u ; zie , ik spreek tot u , omdat gij mij aangeroepen hebt ; uwe tranen en het vurige verlangen uwer ziel , uwe vernederingen , uw vermorzeld hart hebben mij aangezet om tot u te komen.

7. De ziel. — En ik heb gezegd : O Heer , ik heb u aangeroepen , en wensch u te genieten , dewijl ik bereid ben alles om u te versmaden.

Want gij hebt mij eerst opgewekt , dat ik u zoude zoeken.

Geloofd moet gij dus zijn , o Heer , die volgens de menigvuldigheid uwer genade aan uwen dienaar deze goedheid bewezen hebt.

Wat kan uw dienaar meer zeggen voor u , dan dat hij , altijd zijne eigene boosheid en verworpenheid indachtig zijnde , zich voor u verneder?

Want onder al het wonderlijke , dat er in den hemel en op de aarde is , is uws gelijken niet te vinden.

Uwe werken zijn zeer groot , en uwe oordeelen zijn waarachtig , en door uwe Voorzienigheid wordt alles bestuurd.

U zij dan lof en eer , o wijsheid des Vaders ! Dat mijn mond en mijne ziel met alle schepselen te zamen u loven en verheerlijken.

XXII. HOOFDSTUK.

Over het herdenken aan Gods veelvuldige weldaden.

1. De ziel. — Heer , open mijn hart tot uwe wet , leer mij wandelen volgens uwe geboden.

Leer mij uwen wil kennen , en geef mij , dat ik met grooten eerbied en aandachtigheid al uwe weldaden overdenke , zoo wel de algemeene als

die welke gij mij, in het bijzonder geeft, opdat ik u daarover behoorlijk moge danken.

Maar ik weet en beken, dat ik u zelfs voor de allerminste, niet ten volle danken kan.

Ik ben te nietig voor al de gaven, die gij mij gegeven hebt, en als ik uwe oneindige verhevenheid beschouw, bezwijkt mijn geest van bewondering voor uwe grootheid.

2. Alles, wat wij in ziel en ligchaam hebben, en al wat wij in- of uitwendig, natuurlijk of bovennatuurlijk bezitten, is uwe weldaad; en zij verkondigen alle, dat gij een mild gever, genadig en goedertieren zijt, van wien wij alle goed ontvangen hebben.

Hoewel de eene meer, de andere minder heeft ontvangen, is toch alles het uwe, en zonder u kan men het minste niet hebben.

Die meer gaven ontvangen heeft, kan zich niet beroemen, dat hij die verdiend heeft, noch zich boven anderen verheffen, noch iemand versmaden, die minder is dan hij: want diegene is de grootste en de beste, die zich zelve het allerminste toeschrijft, en die u met meerdere ootmoedigheid en liefde bedankt.

En hij, die zich zelve als den verworpensten en onwaardigsten van allen acht, is de bekwaamste om grootere gunsten te ontvangen.

5. Die weinige gaven ontvangen heeft, moet zich daarom niet bedroeven, of misnoegd zijn, noch dengenen benijden, die in gaven rijker is: maar hij moet veeleer op u zien, en uwe goedheid loven, dat gij zoo overvloedig, zoo mildelijk en zoo gaarne, zonder aanzien van personen, uwe gaven uitdeelt.

Het komt alles van u , en daarom moet gij in alles geloofd worden.

Gij weet wat aan ieder dient gegeven te worden. En waarom deze meerder en gene minder heeft , dit past ons niet te onderzoeken , maar aan u alleen , bij wien de verdiensten van iedereen bekend en bepaald zijn.

4. Daarom , o Heer , mijn God , acht ik dit voor eene groote weldaad , dat gij mij van die gaven , waardoor men uitwendig bij de menschen lof en eer bekomt , niet veel gegeven hebt.

Zoo dat iemand , als hij zijne ellende en zijne verworpenheid beschouwt , geenszins in zwaar- moedigheid , droefheid of kleinmoedigheid moet vallen , maar liever zich daarover troosten en grootelijks verblijden ; want gij , o God , hebt de armen , de nederigen , en die in deze wereld veracht waren , tot uwe huisgenooten en naaste vrienden verkoren.

Getuigen hiervan zijn uwe Apostelen , welke gij als prins en over de geheele aarde gesteld hebt.

Zij hebben nogtans op deze wereld zonder klagen , zeer ootmoedig , eenvoudig , zonder eenige arglistigheid of bedrog geleefd , *zoo dat zij ook blijde ware , als zij om uwen naam versmaadheid mochten lijden* , en als zij datgene , waarvan de wereld eenen gruwel heeft , met groote liefde omhelsden.

Niets moet dan meer vreugde baren aan diene , welke u bemint en den prijs van uwe weldaden kent , dan uw heilige wil , en het welbehagen uwer eeuwige beschikking.

Hij moet daarin zoo wel te vreden en getroost zijn, dat hij even gaarne de minste wil wezen, als een ander wensch de grootste te zijn; en dat hij zoo wel te vreden zij op de laatste als op de eerste plaats; dat hij ook even gaarne in deze wereld versmaad en verworpen zij, en zonder naam en faam, om u, als boven alle anderen geacht en geëerd.

Want uw wil en de liefde tot uwe eer moet alles te boven gaan, en hem meer vertroosten en behagen dan al uwe gaven, die gij hem verleend hebt of nog zult verleen.

XXIII. HOOFDSTUK.

Over vier zaken, die grooten vrede aanbrengen.

1. Christus — Zoon, nu zal ik u den weg tot den vrede en de ware wijsheid leeren.

2. De ziel. — Doe dat, o Heer, want aange-naam is het mij dit te hooren.

3. Christus — Zoon, tracht altijd liever den wil van een ander te doen, dan den uwe.

Wil altijd liever minder dan meer hebben.

Zoek altijd de laatste plaats, en onder allen te zijn.

Wensch en bid altijd, dat de wil van God in u volkomen geschiede.

Zie, een mensch, die aldus leeft, komt in het land van vrede en rust.

4. De ziel — Heer, deze uwe les is kort: maar zij besluit in zich eene groote volmaaktheid.

Zij is klein in woorden, maar vol beteekenis en rijk in vruchten.

Want konde ik die wel onderhouden, dan zou ik zoo ligtelijk niet ontsteld worden.

Want zoo dikwijls ik mij ongerust en bezwaard gevoel , bevind ik , dat ik van deze leering ben afgeweken.

Maar gij , die alles vermoogt , en altijd den vooruitgang der zielen betracht , vermeerder in mij uwe genade , opdat ik tot mijne zaligheid uwe leer moge volbrengen.

GEBED TEGEN DE KWADE GEDACHTEN.

5. *O Heer, mijn God, wijk van mij niet af ! o God, zie toe, om mij te helpen.* (1) Want tegen mij zijn ijdele gedachten en groote angsten, die mijne ziel kwellen, opgestaan.

Hoe zal ik daar ongehinderd doorkomen ? hoe zal ik die kunnen doorbreken ?

6. Christus. — *Ik zal voor u treden, en de hoogmoedigen der aarde vernederen.* (2) Ik zal de deur van den kerker openen, en u de verborgenheden openbaren.

7. De ziel. — Doe, Heer, gelijk gij zegt ; en dat alle kwade gedachten voor uw aanschijn wegvlieden.

Mijne eenige hoop en mijn troost is, tot u in alle lijden mijne toevlugt te nemen, op u te betrouwen, u uit den grond van mijn hart aan te roepen, en uwen troost met geduld te verwachten.

GEBED OM VERLICHTING DES HARTEN.

8. Verlicht mij, o goede Jezus, door den glans van uw inwendig licht, en verdrijf al de duisternissen uit mijn hart.

1) Ps. LXX. 13.

2) Isaias XLV. 12,

Bedwing al de verstrooidheden van mijne gedachten, en verjaag de bekoringen, die mij bevechten.

Strijd krachtig voor mij, en overwin die kwade geesten, dat is, de aanlokkende begeerlijkheden en kwade lusten, opdat ik door u den vrede bekomc, en in uwe heilige zaal, dat is, in een rein geweten, uwen lof zinge.

Gebied de winden en stormen : zeg aan de zee : wees stil, en aan den noordewind : blaas niet, en er zal groote stilte wezen. (1)

9. Zend uw licht en uwe waarheid uit, (2) opdat zij mijne ziel beschijnen : want ik ben eene duistere en onvruchtbare aarde, tot dat gij mij zult verlichten.

Stort uwe genade van boven, besproei mijn hart met uwen hemelschen dauw, verleen mij de wateren der godsvrucht om de aarde van mijn hart te bevochtigen, opdat zij goede en bekwame vruchten voortbrengc.

Wil mijn hart opbeuren, hetwelk door den last der zonden gedrukt is, en keer al mijne begeerte tot de hemelsche dingen, opdat, na de hemelsche zoetheid gesmaakt te hebben, het mij vervele op aardsche zaken te denken.

10. Trek mij naar u, en verlos mij van de kortstondige vertroosting der schepselen, want geene geschapene zaak kan mijne begeerte verzadigen of geheel bevredigen.

Vereenig mij met u door eenen vasten band van liefde : want gij alleen zijt genoeg aan de u beminnde ziel, en zonder u is alles ijdel en nietig.

1) Marc. IV. 39.

2) Ps. XXII. 3.

XXIV. HOOFDSTUK.

Over het vermijden van nieuwsgierige navorsching wegens eens anders leven.

1. Christus. — Zoon, wil niet nieuwsgierig zijn, noch u met onnutte dingen bekommeren.

Wat gaat dit of dat u aan? volg mij (1)

Wat is er u aan gelegen, of deze zoo of zoo is, en of die, dit of dat doet of spreekt.

Gij moet voor anderen niet verantwoorden, maar alleen rekening voor u zelven geven, waarom bemoeit gij u dan met eens anders zaken?

Zie, ik alleen ken alle meuschen, en zie alles, wat onder de zon gedaan wordt; ik weet, hoe het met iedereen gaat, wat elk denkt, wat elk begeert, en tot wat einde zijne bedoeling strekt.

Daarom moet mij alles overgelaten worden.

Wat u aangaat, houd u in goeden vrede, en laat den woelende woelen, zoo veel hij wil: want al hetgeen hij doet of zegt, zal op hem neerkomen, en hij zal mij niet bedriegen.

2. Wees niet bezorgd om de schaduw van een' grooten naam, noch om de vriendschap met vele menschen te hebben, noch om bijzonderlijk van iemand bemind te worden.

Want van al deze dingen komen verstrooidheden en groote duisternissen in het hart.

Ik zou u gaarne mijn woord doen hooren en verstaan, en mijne verborgenheden openbaren, indien gij, als ik kom, aandachtig waart, en mij de deur van uw hart opendet.

Wees dan voorzigtig, waakzaam in het gebed, en verneder u in alles.

1) Joan. XII. 22.

XXV. HOOFDSTUK.

Waarin de bestendige vrede des harten en de opregte voortgang bestaan.

1. Christus. — Zoon, ik heb tot mijne leerlingen gezegd : *ik laat u den vrede, ik geef u mijnen vrede, maar niet gelijk de wereld dien geeft.* (1)

Alle menschen verlangen den vrede, maar alle zijn niet bezorgd om te bekomen, hetgeen tot den vrede dienstig is.

Mijn vrede is met de ootmoedigen en zachtmoedigen van hart. Uw vrede moet in groote lijdzaamheid bestaan.

Indien gij naar mij wilt hooren, en mijne leering volgen, zult gij grooten vrede genieten.

2. De ziel. — Wat zal ik daartoe doen ?

3. Christus. — Let in alle dingen wel op u zelve, wat gij doet of zegt, en dat geheel uwe bedoeling zij om mij alleen te behagen, en buiten mij niets te begeeren of te zoeken.

Beoordeel ook niet ligtvaardig de woorden en werken van andere menschen, noch bemoei u met dingen, die u niet aanbevolen zijn; zoo kan het zijn, dat gij weinig of zelden ontsteld of ongerust van harte zult wezen.

Maar nooit eenige ontsteltenis gevoelen, en nooit eenige moeilijkheden volgens ziel of ligchaam lijden, dit is de staat van het tegenwoordige leven niet, maar van het eeuwig geluk.

Laat u dan niet voorstaan, dat gij den waren vrede gevonden hebt, als gij geene zwaarigheid

1) Joan. 14. v. 27.

gevoelt, of dat het dan al wel gaat als u niemand kwelt of wederstaat, of dat gij dan volmaakt zijt, wanneer alles naar uw verlangen geschiedt.

Geloof ook niet, dat gij iets bijzonders zijt, of bijzonder van God bemind wordt, als gij groote godsvrucht of zoetheid gevoelt: want uit deze dingen wordt de ware minnaar der deugd niet gekend, noch hierin is de voortgang of de volmaaktheid van den mensch gelegen.

4. De ziel — Waarin dan, Heer?

5. Christus. — In u zelven uit geheel uw hart aan Gods wil op te dragen, en u zelven noch in het klein, noch in het groot, noch in den tijd, noch in de eeuwigheid te zoeken; zoo dat gij den voor- en tegenspoed met hetzelfde oog aanziet, in dezelfde weegschaal weegt, en er mij gelijkelijk voor bedankt.

Indien gij ook kloek- en langmoedig zijt door de hoop, dat gij in de onttrekking van den inwendigen troost uw hart bereidt om nog meer kwellingen te lijden, en gij u zelven niet verontschuldigt, alsof gij dit en dat niet lijden moest; maar mij, in al hetgeen u overkomt, voor regtvaardig en heilig houdt, dan zult gij in den regten en waren weg des vredes wandelen, en dan moogt gij de stellige hoop hebben, dat gij mijn aanschijn met groote vreugde weder zult zien.

Maar indien gij tot eene volkomene verachting van u zelven gekomen zijt, weet dan zeker, dat gij den vrede zoo overvloedig zult genieten als het in dit leven mogelijk is.

XXVI. HOOFDSTUK.

Over de voortreffelijkheid van een vrij gemoed , hetwelk meer door veel bidden dan door veel lezen , bekomen wordt.

1. De ziel. — Heer , dit is een werk van groote volmaaktheid , nooit in eene zuivere hegeerte der hemelsche zaken te verflaauwen , en in het midden der wereldsche bekommelingen te zijn , alsof men er geene had , niet uit eene trage onachtzaamheid , maar uit eene bijzondere vrijheid des gemoeds , die aan geen schepsel door eene onregelde liefde gehecht is.

2. Ik bid u dan , o genadige Heer , bewaar mij van de zorgen dezer wereld , opdat ik mij in dezelve niet te zeer verwarre , en niet te zeer bekommerd worde met de noodwendigheden des ligchaams , noch ingenomen worde door de wellusten ; verlos mij van al de beletsels mijner ziel , opdat ik door verdriet en bekoring niet kleinmoedig worde.

Ik spreek niet van zulke dingen , die door de wereldlingen met drift worden nagejaagd , maar van die ellendigen , welke door den algemeen vloed aan dlt sterfelijk leven gehecht zijn , en mij , uwen dienaar , bezwaren en wederhouden , zoo dat hij tot de vrijheid des gemoeds niet kan komen , zoo dikwijls als het hem belijft.

3. O mijn God , o onuitsprekelijke zoetheid ! verkeer voor mij in bitterheid alle ligchamelijke vertroosting , die mij van de liefde der ceuwige goederen aftrekt , en mij tot zich en tot de zonden door eenen schijn van tijdelijk vermaak lokt.

Laat mij , o mijn God , door vleesch en bloed niet overwonnen worden : laat mij niet bedrogen worden door de wereld en hare kortstondige eer ; laat mij niet overwonnen worden door den boozen vijand en zijne arglistigheid.

Geef mij sterkte om te wederstaan , geduld om te lijden , en standvastigheid om te volharden.

Geef mij , in stede van alle wereldsche vertroosting, de zoetste zalving van uwen geest, en voor alle aardsche liefde, de liefde van uwen naam.

4. Zie , spijs en drank , kleederen en andere hulpmiddelen , welke tot onderhoud des lichaams dienen , zijn zeer lastig aan eene ijverige ziel.

Verleen mij , dat ik de noodige dingen matig gebruikte , en tot dezelve niet gedreven worde door eene al te groote begeerte.

Men kan die alle niet ontberen en verwerpen, want de natuur moet onderhouden worden ; maar overvloed te verlangen , of datgene , wat alleen tot zinnelijk vermaak dient , verbiedt de heilige wet : want anderzins zou het vleesch tegen den geest wederspanning en sterker worden.

Dus bid ik u , dat uwe hand mij hierin besture en leere , hoe ik mij in alles matig zal gedragen.

XXVII. HOOFDSTUK.

Dat de eigenliefde een voornaam beletsel is om tot het eeuwige leven te komen.

1. Christus. — Zoon , gij moet u geheel aan mij geven , en voor u zelve niets behouden.

Weet , dat de liefde van u zelven u meer hindert , dan eenige zaak der wereld.

Volgens de liefde , die gij eene zaak toedraagt , zult gij aan dezelve meer of min gehecht zijn.

Indien uwe liefde zuiver , eenvoudig en wel geregeld is , zult gij aan niets verslaafd zijn.

Begeer niet, wat gij niet moogt hebben, wil ook niet hebben, hetgeen u kan bekommeren en de vrijheid des harten benemen.

Het is te verwonderen, dat gij u zelven , met al wat gij kunt wenschen en hebben , niet uit den grond uws harten geheel aan mij overgeeft.

2. Waarom wordt gij gekweld door ijdele droefheid , waarom vermoeit gij u door onnutte zorg ?

Stel u geheel in mijnen wil , en gij zult geen hinder lijden.

Indien gij dit of dat zoekt, of hier en daar wilt zijn , om uw gemak of om uwen eigen wil te hebben , zoo zult gij nooit gerust van harte , noch vrij van zorg en droefheid wezen ; want in alles zal men gebrek vinden , en op alle plaatsen zal u iets tegenstreven.

3. Het baat dan niet , vele dingen uitwendig bekomen te hebben , maar wel die te versmaden , en ze tot den wortel toe uit het harte te roeijen.

Dit moet gij niet alleen verstaan van schatten of rijkdommen , maar ook van die groote drift tot de eer en tot den ijdel en lof : want al deze dingen gaan met de wereld voorbij.

De plaats bevrijdt weinig , indien u de vurigheid van geest ontbreekt , en de vrede , die

uitwendig gezocht wordt, zal niet lang duren, indien er geen goede grond van een gerust hart bij is: dat is, indien gij niet in mij berust. Gij kunt wel van plaats veranderen, maar u daardoor niet verbeteren.

Want met de eerste gelegenheid, die zich voordoet, zult gij datgene vinden, wat gij door veranderen hebt willen vlugten, ja nog meer of erger.

GEBED.

OM DE ZUIVERHEID DES HARTEN EN DE HEMELSCH
WIJSHEID TE BEKOMEN.

4. De ziel. — Versterk mij, o God! door de genade van den H. Geest.

Geef mij kracht, opdat ik inwendig versterkt worde, en mijn hart vrij en ledig zij van alle onnuttige zorg en angst, opdat ik mij niet late vervoeren door de begeerlijkheid der aardsche dingen, hetzij die gering of kostelijk zijn, maar dat ik alle dingen aanzie als vergankelijk, en dat ik zelf ook met deze moet vergaan.

Want niets is er bestendig onder de zon, maar alles is ijdelheid en kwelling van den geest. (1) O, hoe wijs is hij, die dit alzoo beschouwt!

5. Geef mij ook, o Heer! uwe hemelsche wijsheid, opdat ik u boven alles leere zoeken en vinden, u boven alles leere smaken en beminnen, en verder alle andere dingen leere aanzien, en kennen, gelijk zij, volgens den regel uwer wijsheid, waarlijk zijn.

1) Eccli. 1. 17.

Leer mij voorzigtig dengenen vermijden , die mij prijst en vleit , en geduldig dengenen verdragen , die mij tegenstreeft.

Want zich niet laten bewegen door alle woorden , en niet naar de vleijers luisteren , is groote wijsheid : immers alzoo stapt men gerust voort op den ingeslagen weg.

XXVIII. HOOFDSTUK.

Tegen de kwaadsprekende tongen.

1. Christus. — Zoon , bedroef of ontstel u niet als sommige menschen kwalijk van u denken en iets van u zeggen , wat gij niet gaarne hoort.

Want gij moet nog erger gevoelen van u hebben , en niemand voor zwakker houden dan u zelven.

Indien gij inwendig voor God wandelt , zult gij de voorbij vliegende woorden der menschen niet veel achten.

Het is geene kleine wijsheid in ongunstige tijden te zwijgen , en zich inwendig tot mij te keeren , zonder ontsteld te worden door het oordeel der menschen.

2. Stel uwen vrede niet in gevoelens of redevoeringen der menschen ; want of zij slechte of goede gevoelens van u hebben , blijft gij echter dezelfde menschen.

Waarin is de ware vrede en de ware eer te vinden , anders dan in mij ?

Die den menschen niet zoekt te behagen , noch vreest te mishagen , zal grooten vrede genieten.

Uit de ongeregelde liefde en ijdele vrees komt alle ongerustheid des harten en verstrooidheid der zinnen voort.

XXIX. HOOFDSTUK.

Hoe men God in alle lijden moet aanroepen en loven.

1. De ziel. — Uw naam, Heer, die mij deze bekoring en kwellingen hebt willen laten overkomen, zij in eeuwigheid geprezen.

Ik kan die niet ontvlieden: maar ik word hierdoor genoodzaakt tot u mijne toevlugt te nemen, opdat gij mij helpt, en deze kwellingen ten goede keeret.

O Heer, zie, nu ben ik in lijden, en mijn hart is ontsteld: want ik word zeer gekweld en geperst door deze tegenwoordige bekoring.

O lieve Vader! wat zal ik nu zeggen? zie, ik ben met grooten schrik bevangen: verlos mij uit dit uur.

Maar daarom ben ik in dit uur gekomen (1) opdat gij zoudt verheerlijkt worden, met mij te verlossen, na mij eerst zeer diep vernederd te hebben.

Heer, dat het u toch believe, mij hieruit te verlossen (2) want wat kan ik, arme mensch, doen, en waar zal ik gaan zonder u?

O Heer! geef mij dezen keer nog geduld:

Help mij, o mijn God, en ik zal niet vreezen, hoe zeer ik ook bezwaard worde.

2. En wat zal ik inmiddels zeggen? O Heer, uw wil geschiede: want ik heb wel verdiend alzoo verdrukt en bezwaard te worden.

1) Joan. XII. 27.

2) Ps. XXXIX. 14.

Ik moet het dan ook verdragen , en ach , dat ik het geduldig dede , tot de storm over is en het beter ga met mij.

Uwe almachtige hand kan deze bekoring van mij wegnemen , en derzelver hevigheid verligten , opdat ik niet geheel bezwijk , gelijk gij voorheen dikwijls met mij gehandeld hebt , o mijn God , o mijne barmhartigheid !

En hoe moeilijker het mij valt , des te ligter is u deze verandering , want dit is het werk van de regterhand des Allerhoogsten. (1)

XXX. HOOFDSTUK.

Dat wij Gods hulp moeten verzoeken , en met betrouwen de wederkomst zijner genade verbeiden.

1. Christus. — *Zoon , ik ben de Heer , die in den dag der bekoring sterkte geef.* (2)

Hetgeen u het allermeest de hemelsche vertroosting belet te ontvangen , is , dat gij u niet terstond en dikwijls tot bidden begeeft.

Want eer gij mij vurig bidt , zoekt gij te voren al te veel troost , en vermaakt gij u in uitwendige dingen.

En daarom is het , dat alles u weinig baat , tot dat gij bekent , dat ik het ben , die degenen , welke op mij hopen , verlos (3) en dat er geene krachtige hulp , geen nuttige raad , noch duurzaam geneesmiddel buiten mij is.

Maar nu , na den storm , herschep uwen moed , en kom weder tot u zelve , door het licht mijner barmhertigheden ; want ik ben nabij u , zegt de

1) Ps. LXXVI. II.

2) Nah. I. 7.

3) Ps. XVI. 7.

Heer , om alles , niet alleen volkomen , maar ook overvloedig en in opgehoopte mate te herstellen.

2. *Is er voor mij iets moeyelijk ?* (1) Of zal ik gelijk zijn aan eenen, die iets zegt en het niet doet.

Waar is uw geloof ! Sta vast en volhard.

Wees langmoedig en een kloek man : de troost zal op zijnen tijd komen.

Wacht , wacht naar mij , ik zal komen en u genezen.

Het is slechts eene beproeving , die u kwelt , eene ijdele vrees , die u beschroomd maakt.

Waartoe dient al dat zorgen voor de toekomende , onzekere dingen , dan om uwe droefheid te vermeederen ? *Elke dag brengt zijn lijden mede.* (2)

Het is zeer ijdel en nutteloos , over de toekomende dingen , die misschien nooit zullen geschieden , verontrust of verblijd te zijn.

5. Maar het is eene menschelijke zwakheid door zulke inbeeldingen ontsteld te worden , en een teeken van kleinmoedigheid , dat men door het ingeven van den vijand zoo ligtelijk bewogen en verleid wordt.

Want het is hem om het even , of hij iemand met ware of met valsche dingen verleidt en bedriegt , en of hij iemand overwint door de liefde der tegenwoordige of door den schrik der toekomende dingen. (5)

Wees dan niet ontsteld of bevreesd van hart.

Geloof in mij , en heb betrouwen op mijne barmhartigheden.

1) Jer. XXXII. 27.

2) Matth. 6. v. 34.

3) Joan. XIV. 27.

Als gij meent, dat gij verre van mij zijt, dan ben ik dikwijls zeer nabij u.

En als gij meent, dat alles voor u verloren is, dan is het voor u dikwijls de geschiktste tijd tot groote verdiensten.

Het is niet alles verloren, als er eene zaak tegen uwe begeerte uitvalt.

Gij moet ook over u zelven volgens uwe tegenwoordige gesteltenis niet oordeelen: noch de zwaarigheid, die u ergens van overkomt, zoo diep in het hart ontvangen of daaraan gehecht zijn, alsof er geene hoop van uitkomst ware.

4. Wil niet denken, dat gij geheel van mij verlaten zijt, alhoewel ik u voor eenen tijd eenig lijden toezend, of u de vertroosting onttrek: want alzoo gaat men in het rijk der hemelen.

Is het u en al mijne andere dienaars, zonder twijfel, niet voordeeliger, dat gij door tegenspoed geoeftend wordt, dan dat gij alle dingen naar wensch hadt?

Ik ken de verborgene gedachten, en ik weet, dat het voor uwe zaligheid zeer dienstig is, dat gij somtijds zonder smaak en vertroosting gelaten wordt, opdat gij u niet zoudt verheffen over een goeden voortgang, en in u zelven geen behagen krijgen, als gij waant te zijn hetgeen gij niet zijt.

Hetgeen ik u gegeven heb, kan ik u ontnemen, en hetzelfde ook weder geven, als het mij behaagt.

5. Dus, als ik u iets geef, blijft dit het mijne: als ik het u onttrek, neem ik het uwe niet: want alle goede giften en alle volmaakte gaven zijn de mijne.

Indien ik u eene zwaarigheid of tegenspoed overzend, wees daarover niet ontevreden, noch laat den moed zinken; want ik kan u weldra weder verligten, en al uwe zwaarigheid in blijdschap veranderen.

En nogtans, als ik met u alzoo handel, blijf ik regtvaardig en loffelijk.

6. Indien gij opregt wijs zijt en *alle dingen* naar waarheid oordeelt, zult gij om geen en tegenspoed kleinmoedig zijn, maar u eerder verblijden, en mij daarover bedanken. Ja, dit alleen zoudt gij voor ware blijdschap moeten rekenen, dat ik u niet spaar, maar u door veel lijden beproef.

Want ik heb eertijds tot mijne leerlingen gezegd: *Gelijk de Vader mij bemind heeft, zoo bemin ik u ook* (1) Deze leerlingen heb ik niet gezonden tot tijdelijke genoegens, maar tot strijden en lijden; niet tot eerambten, maar tot zwaren arbeid, niet om te rusten, maar om vele zuchten door hunne verdueligheid aan te brengen. Zoon, wil deze woorden altijd gedenken.

XXXI. HOOFDSTUK.

Over het verlaten van alle schepselen, om den Schepper te vinden.

1. De ziel. — Heer, ik heb nog grootere genade noodig, indien ik zoo ver wil komen, dat mij geen mensch, noch eenig ander schepsel zou kunnen hinderen.

Want zoo lang mij eenige zaak gebonden houdt, kan ik met vrijheid des harten tot u niet opvliegen,

(1.) Joan XV. 9

De Profeet David wenschte naar deze vrijheid , wanneer hij zeide : *wie zal mij vleugelen als van eene duif geven , opdat ik vliege en ruste .*

Wat is er toch geruster dan een eenvoudig oog , dat niets zoekt buiten God ? en wat is er vrijer dan een mensch , die niets op aarde verlangt ?

Wij moeten ons dan boven alle schepselen verheffen . ons van ons zelven volkomen onthechten , en in eene opgetogenheid des geestes , bemerken , dat gij , o Schepper van alles , met uwe schepselen niets gelijks hebt.

Zoo lang iemand van alle schepselen niet ontdaan is . kan hij zich met de goddelijke zaken niet vrij bezig houden.

Daarom vindt men zoo weinige menschen , die stipt overdenken , omdat er zoo weinige zijn , die zich volkomen van de vergankelijke dingen kunnen scheiden.

2. Daartoe is eene groote genade noodig , die de ziel verrukt en boven zich zelven verheft.

En zoo lang de mensch in den geest niet verheven , niet vrij van alle schepselen , en niet geheel met God vereenigd is , is alles , hetgene hij weet en doet , weinig te achten.

Hij , die buiten het eenige , oneindige en eeuwige goed , iets anders groot acht , zal lang zwak en tot de aarde geneigd blijven.

Al wat God niet is , is een *niet* , en moet voor een *niet* gehouden worden.

Er is groot verschil tusschen de wijsheid van een verlicht en godvruchtig man en de geleerdheid van eenen naarstigen en geleerden geestelijke.

Want de wijsheid , die van boven komt en door

God wordt ingestort, is veel voortreffelijker dan die, welke door het menschelijke verstand en met groote moeite bekomen wordt.

3. Men vindt er velen, die naar de beschouwing verlangen: maar zij zijn niet ijverig om te beoefenen, hetgeen daartoe noodig is.

Het is ook een groot beletsel *om daartoe te komen*, dat men zich ophoudt met uitwendige dingen en zinnelijke oefeningen, en dat men weinig acht geeft op de volmaakte versterving.

Ik weet niet, wat het is, noch door welken geest wij aangedreven worden, noch wat wij zoeken, die voor geheel geestelijke menschen aangezien worden, van met zoo veel arbeid en zorg, geringe en vergankelijke dingen na te jagen, en van zoo weinig of zelden in ons zelve te keeren en over onzen inwendigen staat zonder eenige verstrooidheid na te denken.

4. Helaas! na eene korte ingetogenheid, loopen wij aanstonds weder naar uitwendige dingen, zonder ooit onze werken naauwkeurig te onderzoeken.

Wij bemerken niet, waaraan onze begeerten zijn vastgehecht, en wij betreuren niet, dat al onze werken met zoo veel gebreken besmeurd zijn.

Want het is nu met ons, gelijk het was ten tijde van Noë, waarvan de heilige Schrift zegt: *alle vleesch had zijnen weg bedorven* (1) en daarom zond God dien grooten watervloed.

Aangezien dus onze inwendige gesteltenis of meening zeer bedorven is, moeten onze uitwendige werken ook bedorven zijn.

1) Gen. VI- 12.

En dit is ook een teeken van ons inwendig gebrek, doch de vrucht van een goed leven komt voort uit een vroom en zuiver hart.

5. Men vraagt gemeenlijk hoe groote werken iemand gedaan heeft, maar men overweegt zelden, met welke goede meening hij die doet.

Men vraagt gemeenlijk of iemand dapper, rijk, schoon, vlug *van verstand* en behendig is; of hij een goed zanger, schrijver of goed werkmán is; maar men vraagt zelden hoe arm van geest, hoe verduelig en zachtmoedig, hoe ingekeerd en godvruchtig iemand is.

De natuur ziet op het uitwendige van den mensch, maar de genade keert zich altijd tot het inwendige.

Daarom wordt de natuur dikwijls bedrogen; maar de genade stelt hare hoop op God, opdat zij niet bedrogen zou worden.

XXXII. HOOFDSTUK.

Over de verloochening van zich zelve, en over het afleggen van alle begeerlijkheid.

1. Christus. — Zoon, gij kunt de volmaakte vrijheid niet bekomen, ten zij gij u'zelven geheel en al verloochent.

Want allen, die zich zelve zoeken of beminnen, zijn als geboeid; zij zijn vol kwade driften, nieuwsgierig; zij loopen her- en derwaarts, en zoeken altijd hun gemak, en niet hetgene Mij aangaat; zij verzinnen dikwijls en beginnen vele dingen, die niet kunnen duren.

Want alle dingen, die uit God niet voortkomen, zullen vergaan.

Onthoud deze korte en diepzinnige woorden : *verlaat alles , en gij zult alles vinden : laat alle begeertijkheid varen . en gij zult rust vinden.*

Overleg dit dikwijls in uw gemoed ; en als gij het zult volbragt hebben , zult gij de waarheid daarvan weten.

2. De ziel. — Heer , dit is geen werk van eenen dag , noch kinderspel ; maar al de volmaaktheid der geestelijke personen is in die korte woorden besloten.

5. Christus. — Zoon , laat het u niet verdrieten , of word ook niet terstond kleinmoedig , als gij van den weg der volmaaktheid hoort spreken : maar gij behoort daardoor opgewekt te worden om hooger te klimmen , of ten minste met eene groote begeerte daarnaar te verzuchten.

Ach , of het met u aldus gesteld ware ! Ach , of gij zoo verre gekomen waart , dat gij u zelve niet meer bemindet , maar , zonder uitneming , aan mijnen wil , en aan dien der oversten , die ik over u gesteld heb , onderworpen waart , dan zoudt gij mij zeer behagen , en geheel uw leven in blijdschap en in waren vrede doorbrengen.

Maar er blijven u nog vele dingen te verlaten , en indien gij die om mijnent wil niet verzaakt , zult gij niet bekomen hetgeen gij van mij begeert.

Ik raad u , dat gij , om rijk te worden , gelou- terd goud , dat is , de hemelsche wijsheid , die al de aardsche dingen met voeten treedt , van mij koop. (1).

Versmaad daartoe al de aardsche wijsheid en alle zelfbehagen.

1) Apoc. III. 18.

4. Ik zeg het u , verwissel die dingen , welke groot en kostbaar zijn bij de menschen , tegen die , welke bij hen gering en verachtelijk zijn.

Want de ware hemelsche wijsheid , die geen groot gevoelen heeft van zich zelve , die ook niet op de aarde wil verheven zijn , is nu zeer gering geacht , en bijna geheel vergeten.

Velen prijzen ze nog wel met den mond , maar hunne levenswijze is verre van daar ,

Zij is nogtans die kostelijke parel (1) van welke het Evangelie spreekt ; maar die voor veel menschen verborgen en onbekend is.

XXXIII. HOOFDSTUK.

Over de ongestadigheid des harten , hetwelk slechts in God kan rusten.

1. Christus. — Zoon , betrouw niet veel op de genegenheid of het gevoelen , hetwelk gij nu hebt. want dit kan weldra veranderen.

Zoo lang gij leeft , zult gij , zelfs tegen uwen wil , aan verandering onderhevig zijn , zoo dat gij nu blijde , dan droevig ; nu gerust , dan ontsteld ; nu vurig en godvruchtig . dan laauw en ongodvruchtig ; nu ijverig , dan traag ; nu zwaarmoedig , dan vrolijk en verligt van hart zult wezen.

Maar de wijze en in den geestelijken weg wel geoefende man verheft zich boven al deze wisselvalligheden. Hij slaat geen acht op datgene , wat hij in zichzelf voelt , of van wat zijde de wind der ongestadigheid blaast ; maar hij stelt gansch zijn inzicht en zijne meening op het gelukzalig einde , waartoe hij moet komen.

1) Matth. XIII. 46.

Immers zoo kan hij , in het midden van zoo veel verschillende bewegingen en veranderingen, op mij alleen zijne meening en inzichten stellen en onwrikbaar en altijd dezelfde blijven.

2. En hoe zuiverder het oog der meening is, des te standvastiger men door de menigvuldige stormen gaat , die zich verheffen.

Want zelden wordt er iemand gevonden , die geheel zuiver en vrij is van de vlek der baatzucht.

Zoo kwamen de Joden certijds te Bethanië tot Maria en Martha , niet alleen om Jezus wil , maar ook om Lazarus te zien. (4)

Men moet dan het oog der meening zuiveren, opdat het eenvoudig en opregt zij , en het in alle verschillende voorvallen en veranderingen tot mij stieren.

XXXIV. HOOFDSTUK.

Hoe degene, die bemint, boven alles en in alles in God zijn
genoegen vindt.

1. De ziel. — Zie , Heer , gij zijt mijn God en mijn al ! kan ik nog iets gelukkiger wenschen ?

O troostend en innemend woord voor hen, die hier het eeuwig woord des Vaders en niet de wereld of het wereldsche beminnen !

O mijn God , mijn al ! dit is genoeg gezegd hoor hem , die het verstaat , en het dikwijls te herhalen , is aangenaam voor degene die bemint.

Want waar gij , o Heer , tegenwoordig zijt , is het aangenaam , en daar gij niet zijt , is het verdrietig.

1) Joan. XII. 9.

Gij stelt ons hart gerust, gij verleent inwendig grooten vrede en eene onuitsprekelijke blijdschap.

Gij doet van elkeen goed gevoelen hebben , en u in alle dingen loven : en zonder u kan geene zaak lang behagen , maar om van dezelve smaak en genoeg te hebben , moet er nwe genade bij zijn , en het zout uwer wijsheid moet ze vergezellen.

2. O Heer , wat is er , hetgeen aan hem niet maakt , die in u genoeg vindt.

En wat kan aan hem blijdschap verschaffen , die in u geen genoeg vindt ?

Maar aan de wijzen der wereld , en die in vleeschelijke dingen genoeg nemen , ontbreekt uw goddelijke smaak en uwe wijsheid : want in de wereld bestaat groote ijdelheid , en in het vleesch is de dood.

Maar die U door het versmiden dezer wereld en door de versterving van het vleesch volgen , zijn waarlijk wijs : want zij gaan van de ijdelheid tot uwe waarheid , en van de vleeschelijkheid tot den geest.

Zulke menschen vinden smaak in God ; en het goed , dat zij in de schepselen aantreffen , stieren zij gansch tot lof van hunnen Schepper.

Nogtans is er een groot verschil tusschen den smaak van den Schepper en van de schepselen ; van het eeuwige , en van het tijdelijke ; van het ongeschapene licht , en de geschapene verlichting.

3. O eeuwig licht , dat alle geschapen licht oneindig te boven gaat . schiet uwe stralen van boven uit den hemel , en dat zij het binnenste van mijn hart doordringen.

Zuiver , verblijd , verlicht en maak mijne

ziel met al hare krachten levend, opdat zij zich met u door verrukkingen van blijdschap vereenige.

O! wanneer zal dit gelukkig uur komen, dat gij mij met uwe tegenwoordigheid zult verzadigen en mijn al in alles zult wezen?

Want zoo lang mij dit niet verleend wordt, zal er geene volkomene blijdschap bestaan.

Helaas! de oude mensch leeft nog in mij, en hij is nog niet geheel gekruisigd, noch volkomen gestorven.

Hij staat nog met kracht op tegen den geest, veroorzaakt eenen inwendigen strijd, en laat het rijk mijner ziel niet in rust. (1)

4. Maar gij, o Heer, die de heerschappij over de zee voert en het geweld harer baren stilt, sta op en snel mij te hulp! (2)

Verstrooi de volken, die oorlog willen en verpletter hun door uwe kracht.

Ik bid u, toon uwe grootheden, en verhef de eer van uwen arm: ik heb anders geene hoop noch toevlugt dan in u, mijn Heer, mijn God! (3)

XXXV. HOOFDSTUK.

Dat men in dit leven nimmer vrij van bekoringen is.

4. Christus. — Zoon! gij kunt hier in dit leven nooit vrij en zonder vrees zijn; maar zoo lang gij leeft, zullen u de geestelijke wapenen noodig wezen.

1) Ps. LXXXVIII. 10.

2) Ps. XLIII. 26

3) Ps. LXVII. 31.

Want gij wandelt in het midden der vijanden, die u van alle kanten bevechten.

Indien gij dan niet gedurig het schild van verduuldigheid in de hand houdt, zult gij niet lang ongewond blijven.

Bovendien, zoo gij uw hart niet onwederroepelijk op mij stelt, om met eenen vasten wil alles uit liefde tot mij te lijden, zoo zult gij het geweld der bekoring niet kunnen uitstaan, noch ooit den palmtak der gelukzaligen bekomen.

Gij moet dan kloekmoedig alles doorbreken, en groote krachten tegen alle aanstooten te werk stellen.

Want het manna wordt den overwinnaar gegeven (1) en voor den lafhartige en trage zijn er vele ellenden bereid.

2. Indien gij hier in dit leven rust zoekt, hoe zult gij dan hier namaals tot de eeuwige rust komen?

Bereid u dan niet om veel te rusten, maar tot veel te lijden en veel te verdragen.

Zoek den waren vrede niet op de aarde, maar in den hemel: niet in de menschen of in andere schepselen, maar in God alleen.

Ter liefde van God moet gij alles gaarne doorstaan: moeite, pijnen, bekoringen, kwellingen, benaauwdheden, armoede, ziekten, ongelijk, verwijt, vernederingen, schande, berispingen, verachting en versmaadheden.

Want deze dingen dienen tot de deugd, zij beproeven en oefenen den nieuwen krijgsman van Christus, en bereiden de hemelsche kroon.

(1) Apoc. XI, 17.

Voor eene geringe moeite zal ik een eeuwig loon geven, en voor eene tijdelijke schade, zal ik oneindige heerlijkheid schenken.

5. Meent gij, dat gij altijd de geestelijke vertroosting volgens uwen wensch zult hebben?

Mijne Heiligen hebben die niet gehad: integendeel hebben zij veel zwarigheden, velerlei bekoringen en groote verlatenheid geleden.

Doch zij zijn in alles verduuldig geweest, en hebben hun vertrouwen meer op God, dan op zich zelve gesteld, denkende, *dat het lijden van den tegenwoordigen tijd niet te achten is bij de heerlijkheid, die hier namaals in ons zal geopenbaard worden.* (1)

Wilt gij terstond hebben hetgeen vele anderen naauwelijks na vele tranen, en na groote en lange moeite hebben?

Verwacht den Heer: gelijk David zegt, gedraag u mannelijk en wees versterkt. (2)

Mistrouw niet, wijk niet af, maar geef ziel en ligchaam standvastig voor de eer van God ten beste.

Ik zal het u ten volle vergelden, en in al uw lijden met u wezen.

XXXVI. HOOFDSTUK.

Dat men de oordeelen der menschen niet moet vrezen, maar God alleen.

4. Christus. — Zoon, zoek de rust uws harten niet dan in den Heer, en vrees de oordeelen der menschen niet, als uw geweten u onschuldig verklaart.

(1) Rom. VIII, v. 18.

(2) Ibid.

Het is goed en zalig alzo te lijden ; dit zal ook aan een ootmoedig hart , hetwelk meer op God dan op zich zelve vertrouwt , niet zwaar vallen.

Het meerendeel der menschen zegt veel , en daarom is er weinig geloof aan te geven.

Het is ook niet mogelijk iedereen te voldoen.

Ofschoon de Apostel Paulus getracht heeft aan iedereen in den Heer te behagen , en hij alles aan allen geworden is , achtte hij nogtans datgene voor het minste , dat hij door menschen geoordeeld werd. (1)

2. Hij heeft wel alles gedaan , zoo veel hem mogelijk was , om de menschen te stichten en tot de zaligheid te brengen , maar hij heeft niet kunnen beletten , dat hij van sommige menschen geoordeeld en gelasterd werd.

Daarom heeft hij alles aan God , wien alles bekend is , bevolen , en heeft zich zelve door geduld en ootmoed gewapend tegen de booze tongen , of ook tegen de ongegronde en valsche oordeelen en willekeurige uitstrooisels der menschen.

Nogtans heeft hij zich somtijds verantwoord , opdat de zwakken door zijn stilzwijgen niet zouden verergerd worden.

3. Wie zijt gij , dat gij eenen sterfelijken mensch vreest. (2) Heden is hij , en morgen ziet men hem niet meer.

Vrees God , en gij zult voor de menschen niet beschroomd zijn.

Wat kan u een mensch met al zijn zeggen en zijne lasteringen doen ? hij hindert veeleer zich

(1) I Cor. IX , 22 en IV , 3.

(2) Isaïas LI , 12.

zelve dan u , en wie het ook zij , hij zal Gods oordeel niet ontgaan.

Heb God altijd voor oogen , en wil nergens over twisten of klagen.

Al schijnt gij nu te bezwijken , en eenige beschaming te lijden , die gij niet verdiend hebt , wil u daarom niet ontstellen , noch door onlijdzaamheid uwe kroon verminderen.

Wend uwe oogen naar den hemel tot mij , die magtig ben om u uit alle beschaming en ongelijk te verlossen , en die aan een ieder zal geven volgens zijne werken.

XXXVII. HOOFDSTUK.

Over de zuivere en volkomene overgave van zich zelve , om de vrijheid des harten te verkrijgen.

1. Christus. — Zoon , verlaat u zelve , en gij zult mij vinden.

Wees zonder verkiezing en baatzucht , en gij zult altijd winnen.

Want zoodra gij u zelve zonder terughouding zult overgegeven hebben , zal er u nog overvloediger genade gegeven worden.

2. De ziel. — Heer , hoe dikwijls en waarin moet ik mij overgeven en onderwerpen ?

3. Christus. — Altijd , en op alle uren , zoo in groote als in kleine zaken. Ik zonder niets uit , maar wil , dat gij van alles ontbloot zijt.

Want hoe zult gij anders aan mij , en ik aan u kunnen toebehooren , zoo gij niet van allen eigen wil , in- en uitwendig , ontbloot zijt ?

Hoe eerder gij dit doet , des te beter gij u zult bevinden : en hoe volkomener en regtzinniger

gij dit doet, des te meer zult gij mij behagen en meerdere verdiensten hebben.

4. Sommige geven zich over, doch met eenige uitzondering; want daar zij niet volkomen op God betrouwen, zoo willen zij zich nog bekommeren met hetgeen hun aangaat.

Andere verloochenen zich, en geven zich, in het begin, in alles geheel over; maar daarna, als zij door de bekoring bevochten zijn, keeren zij weder tot zich zelve, en daarom maken zij zeer weinig voortgang in de deugd.

Deze zullen nooit tot de ware wijsheid van een zuiver hart, en tot de genade van mijne zoete gemeenzaamheid komen, zoo zij zich niet volkomen aan mij overgeven, en zich zelve niet dagelijks opdragen: want zonder dit, kan men zich met mij niet vereenigen, of uij genieten.

5. Ik heb u dikwijls gezegd, en zeg het u nog eens: verlaat u zelve, geef u aan mij over, en gij zult eenen grooten, inwendigen vrede hebben.

Geef alles voor alles, zonder niets uit, vraag niets weder: houd u zuiver en standvastig in mij, en gij zult mij bezitten.

Dan zult gij vrij zijn van harte, en door de duisternis niet omneveld wezen.

Betracht, bid, wensch, dat gij van allen eigenbaat moogt verlost worden, dat gij den ontblooten Jezus, naakt en bloot van alles moogt volgen, en aan u zelve sterven en voor mij eeuwig leven.

Dan zullen alle ijdele verbeeldingen, alle verkeerde beroerten en overbodige zorgen verdwijnen.

Dan zal ook alle overdrevene vrees verdwijnen , en alle ongeregelde eigenliefde in u uitgedoofd worden.

XXXVIII. HOOFDSTUK.

Hoe men zich moet gedragen in het uitwendige, en hoe men in de gevaren tot God zijne toevlugt moet nemen.

1. Christus. — Zoon , gij moet altijd naarstig trachten , dat gij in alle plaatsen , in alle werken of uitwendige bezigheden inwendig geheel vrij zijt , en u zelven geheel meester , zoodat alle dingen aan u onderworpen zijn , en gij heer en meester van dezelve zijt.

Gij moet zijn als een opregte vrijgekochte Israëliet , die het erfdeel en de vrijheid van Gods ware kinderen bekomen heeft , die zich boven al de tijdelijke dingen verheft , en de eeuwige aanschouwt : die het vergankelijke met het linker , en het hemelsche met het regter oog aanziet.

Deze laten zich niet door aardse dingen verlokken , om zich daaraan te hechten , maar doen die zelfs tot hunne dienst strekken , naarmate zij van God geschikt en van den oppersten Bouwmeester , die in zijne schepselen niets ongeschikts gelaten heeft , ingesteld zijn.

2. Indien gij ook in alle voorvallen niet op den uitwendigen schijn berust , en gij de dingen die gij hoort of ziet , niet met een zinnelijk oog beschouwt , maar gij terstond naar het tabernakel met Mozes gaan , om God raad te vragen , dan zult gij de goddelijke ingeving ook somtijds hooren , en in vele tegenwoordige en toekomstige dingen onderrigt , wederkeeren.

Want Mozes nam in twijfelachtige en moeilijke zaken altijd zijne toevlugt tot het tabernakel, en hij begaf zich tot het gebed, om verlost te worden van de aanstaande gevaren en listen der booze menschen.

Alzoo moet gij ook dikwijls uwe toevlugt nemen tot het binnenste van uw hart, en daar aandachtig en naarstig de hulp van God afmeeken.

Immers leest men, hoe Josuë en de kinderen van Israël bedrogen zijn geweest door de Gabao-nieten, omdat zij te voren God niet hadden geraadpleegd, en al te ligtvaardig geloovende aan hunne verlokkenende woorden, zijn zij door een valsch medelijden bedrogen en verleid geweest.

XXXIX. HOOFDSTUK.

Dat men alles aan God moet bevelen, die de zorg over alles heeft.

1. Christus. — Zoon! beveel mij uwe zaken aan, en ik zal ze op gepasten tijd wel beschikken.

Verwacht mijne beschikking, gij zult er baat bij gevoelen.

2. De ziel — Heer, volgaarne beveel ik u mijne zaken; want al mijne overleggingen kunnen mij weinig baten.

Ach, of ik voor de toekomende dingen niet bekommerd en beangst ware, maar mij in alles gedurig aan uw welbehagen opdroeg!

3. Christus. — Zoon, het gebeurt dikwijls, dat een mensch iets verlangt, hetwelk hij driftig najaagt; maar als hij hetzelfde bekomen heeft,

zoo begint hij andere gevoelens daarvan te hebben; want de neigingen van den mensch blijven niet lang staan op eene zaak, maar drijven hem altijd van het een tot het ander.

Daarom is het geene kleine zaak, zich zelven in de allergeeringste dingen tegen te gaan.

4. De ware vooruitgang van eenen mensch is gelegen in zich zelven te verloochenen, en een mensch, die zich zelven verloochent, is vrij en gerust.

Maar de oude, booze vijand strijdt tegen alle goed, en houdt niet op van hem te bekoren, door hem dag en nacht listen en lagen te leggen, hopen de, dat hij den onvoorzigtige eens in het bedriegelijke net zal kunnen trekken.

Daarom *waakt en bidt*, zegt de Heer, *opdat gij in geene bekoring valt..* (1)

XL. HOOFDSTUK.

Dat de mensch niets uit zich zelven heeft: en zich over niets kan beroemen.

1. De ziel. — *Heer, wat is de mensch, dat gij hem gedachtig zijt, of wat is de zoon des menschen. dat gij hem bezoekt.* (2)

Wat heeft de mensch verdiend, dat gij hem uwe genade geeft?

Waarover, Heer, kan ik klagen, als gij mij verlaat? of wat kan ik met regt tegenzeggen, als gij niet doet hetgeen ik u verzoek?

Waarlijk, ik mag in mij zelven wel denken en zeggen: Heer, ik ben een *niet*, ik vermag

1) Matth .26 v. .41

2) Ps 8. v. 5.

niets ; en heb niets goeds uit mij zelve , maar ik bezwijk in alle dingen , en hel altijd tot het *niet* over.

En indien ik door u niet geholpen en inwendig versterkt werd , zou ik terstond geheel laauw en krachteloos worden.

2. Maar gij , o Heer ! gij zijt steeds dezelfde , en blijft (1) in eeuwigheid : gij zijt altijd goed , regtvaardig en heilig , gij doet alle dingen heilig en regtvaardig , en beschikt die volgens uwe wijsheid.

Maar ik , ellendige , die altijd meer genegen ben tot verslapping dan tot vooruitgang , ik blijf nooit in denzelfden staat ; ja ik verander wel zevenmaal op eenen dag.

Nogtans gaat het weldra beter met mij , als het u belijft mij uwe helpende hand toe te reiken ; want gij alleen kunt mij zonder eenigen menschelijken bijstand helpen , en zoo versterken , dat mijn gelaat geene verandering meer aanduidt , maar dat mijn hart alleen gekeerd blijft tot u , en gestadig in u berust.

3. Indien ik dus allen menschelijken troost van mij konde verwerpen , hetzij om de godsvruchtigheid te bekomen , hetzij ter oorzaak van de noodzakelijkheid , die mij dwingt u te zoeken , dewijl geen mensch ter wereld mij waarlijk kan troosten , dan zou ik niet reden nwe genaden mogen verwachten , en mij over de gunst van nieuwe vertroostingën verblijden.

4. Ik dank u , o Heer , die de oorsprong zijt van al het goed , dat mij overkomt.

Want ik ben voor uwe oogen niets dan ijdel.

1) Ps. CI. 13 en 28.

heid en een *niet* , een ongestadig en zwak mensch.

Waarover kan ik mij dan beroemen , of waarom wil ik geacht zijn ? Om mijn *niet* ? Dit is toch de grootste ijdelheid , die er kan wezen.

Inderdaad , de ijdele eer is eene kwade pest en eene groote ijdelheid : want zij beneemt ons den waren roem , en berooft ons van de hemelsche genade.

Want als de mensch in zich zelve behagen heeft , dan mishaat hij u :

En als hij den lof der schepselen zoekt , dan wordt hij van de ware deugd beroofd.

5. Maar het is een *ware* roem en eene heilige verheuging , zich in u , en niet in zich zelve , te beroemen , en zich in uwen naam , en niet in zijne eigene deugd te verblijden , en ook geen vermaak te hebben in eenig schepsel dan om u.

Uw naam , en niet de mijne , zij geloofd : uw werk , en niet het mijne , zij verheerlijkt ; uw heilige naam zij gezegend en mij worde niets van den lof der menschen toegevoegd.

Gij zijt mijn roem en de verheuging mijns harten.

In u zal ik roemen , en mij den ganschen dag verblijden ; maar ik voor mij , ik zal mij slechts beroemen in mijne zwakheden. (1)

6. Dat de Joden den roem van elkander zoeken ; ik zal dien opsporen , welke komt van God alleen. (2).

Alle menschelijke genade , alle tijdelijke eer en alle wereldsche grootheid , is , vergeleken bij

1) II. Cor. XII. 5.

2) Joan. V. 44.

uwe eeuwige glorie , slechts ijdelheid en dwaasheid.

O mijn God , mijne waarheid en barmhartigheid , o allerheiligste Drievuldigheid , u alleen zij lof , eer , kracht en roem in alle eeuwen der eeuwen. Amen.

XLI. HOOFDSTUK.

Over het verachten van alle werelische eer.

1. Christus. — Zoon , bedroef u niet als gij ziet , dat andere menschen geëerd of verheven worden , en dat gij veracht en vernederd wordt.

Verhef uw hart tot mij in den hemel , dan zult gij u niet bedroeven , als gij op de aarde van de menschen versmaad wordt.

2. De ziel. — Heer , wij zijn zeer verblind , daarom worden wij ligtelijk door bedrog en ijdelheid misleid.

Want als ik mij zelven wel beschouw , bevind ik , dat mij nooit van eenig schepsel ongelijk is aangedaan ; en derhalve heb ik geene reden om tegen u te klagen.

Vermits ik dikwijls en zwaar tegen u gezondigd heb , is het regt en billijk , dat al uwe schepselen tegen mij opstaan.

Alle schande dan en versmaadheid komt mij regtvaardig toe , waar u , o Heer , alle lof , eer en roem.

En indien ik mij niet bereid om gaarne van alle schepselen verlaten , veracht en voor een louter *niet* gerekend te worden , kan ik den inwendigen vrede des harten niet bekomen , noch door uwen geest verlicht worden , noch volkomen met u vereenigd zijn.

XLII. HOOFDSTUK.

Dat wij onzen vrede in de menschen niet mogen stellen.

1. Christus. — Zoon , indien gij uwe vrede op eenigen persoon stelt , omdat hij met u van hetzelfde gevoelen is , of omdat gij met hem in eene goede overeenkomst leeft , zoo zult gij altijd ongestadig en ongerust wezen.

Maar indien gij tot de waarheid , die altijd leeft en altijd blijft , uwe toevlugt neemt , zult gij niet bedroefd zijn , als er een vriend van u vertrekt of sterft.

De liefde van uwen vriend moet in mij berusten , en alle , die u deugdzaam schijnen en u hier in dit leven dierbaar zijn , moet gij om mij beminnen.

Zonder mij is geene vriendschap goed of duurzaam ; en het is geene ware en zuivere liefde , die door mij niet vereenigd wordt.

Gij moet zoo aan de vriendschap van de menschen verzaakt hebben , dat gij , voor zoo veel u aangaat , zoudt wenschen van alle menschelijk gezelschap ontslagen te wezen.

Hoe meer de mensch zich van alle aardsche vertroostingën verwijdert , des te meer hij nader komt tot God.

Ook klimt hij zoo veel hooger tot God , als hij dieper in zich zelven nederzinkt , en meer verworpen wordt in zijne eigene oogen.

2. Maar hij , die aan zich zelven iets goeds toeschrijft , stopt den ingang van Gods genade : want de H. Geest zoekt altijd een ootmoedig hart.

Indien gij u zelven volkomen wist te vernietigen , en alle liefde tot de schepselen uit u te bannen , dan zou ik mij in u met groote genaden komen uitstorten.

Als gij de schepselen *met vermaak* aanziet , wordt u het gezigt des Scheppers onttrokken.

Leer u dan in alle dingen om God overwinnen , en alsdan zult gij tot zijne kennis kunnen komen.

Want, hoe klein eene zaak is , zoo zij onredelijk bemind en geacht wordt , verslecht en besmenrt zij den mensch , en belet hem tot God te komen.

XLIII. HOOFDSTUK.

Tegen de ijdele en wereldsche wetenschap.

1. Christus. — Zoon , laat u door de schoone en diepzinnige spreuken der menschen niet bewegen: *Want het rijk Gods bestaat niet in woorden , maar in goddelijke kracht* (1)

Let op mijne woorden , die het hart ontsteken, het verstand verlichten , het leedwezen des harten opwekken en hetzelfde op verscheidene wijzen vertroosten,

Lees nimmer iets , om daardoor geleerder of wijzer te kunnen schijnen.

Maar leer al uwe gebreken versterven ; dit zal u meer baten , dan de wetenschap van vele moeilijke vraagstukken.

2. Als gij veel gelezen en geleerd hebt , moet gij evenwel altijd tot het eenig begin van alle zaken wederkomen.

1) 1. Cor. IV. 20.

Ik ben het , die aan den mensch de ware wetenschap leer , en die aan de ootmoedigen meerder kennis geef , dan zij van eenigen mensch kunnen leeren.

Diegene tot wien ik spreek , zal weldra geleerd zijn en in den geest zeer toenemen.

Wee dengenen , die van de nenschen vele nieuwe en vreemde dingen willen leeren en onderzoeken , en naarden weg , om mij te dienen , weinig vragen !

De tijd zal komen , dat de Leeraar der Leeraren , Christus , de Heer der Engelen , zal verschijnen , om ieders les te komen hooren , dat is , een ieders geweten te onderzoeken.

Dan zal hij Jeruzalem onderzoeken met lantaarnen. Dan zullen de verborgenste duisternissen openbaar wezen , dan zullen de tongen stom zijn , en zich tegenover God niet kunnen verantwoorden.

5. Ik ben het , die in een oogenblik een ootmoedig hart zoo verhef , dat het meerdere kennis en verstand ontvangt van de eeuwige waarheid , dat iemand , die tien jaren in de hooge scholen geleerd zou hebben.

Ik onderwijs zonder gedruisch van woorden , zonder verwarring van verscheidene gevoelens , zonder opgeblazene praalzucht , zonder tegenstrijdige redenen.

Ik ben het , die het tijdelijke leer verachten , van het tegenwoordige een walg hebben , het eeuwige zoeken en daarin smaak vinden ; alle eer vlugten , alle schande en ongelijk verdragen , alle hoop op mij stellen , niets begeeren buiten mij , en boven al mij vurig beminnen.

4. Men vindt er , die , door mij innerlijk te beminnen , vele goddelijke dingen geleerd en daarvan wonderbaar gesproken hebben ; zij waren meer gevorderd in deugden door alles te verlaten , dan door het lang studeren op diepzinnige dingen.

Maar aan eenige leer ik algemeene dingen , aan anderen leer ik dingen , die meer bijzonder zijn ; aan eenige veropenbaar ik mij minzaam door teekenen en gelijkenissen, doch aan anderen vertoon ik verborgene geheimen met eene groote klaarheid.

De spraak der boeken is eene en dezelfde , maar zij onderrigt allen niet eveneens, want ik ben de inwendige leeraar , die de waarheid instort , die de harten onderzoek , die de gedachten ken , die de goede werken bevorder , en die aan een ieder de kennis mededeel volgens mijn welbehagen.

XLIV. HOOFDSTUK.

Dat men zich de inwendige dingen niet moet aantrekken.

1. Christus. — Zoon , gij moet in vele dingen onwetend zijn , en u zelven beschouwen als dood op deze aarde , en voor wien de wereld gekruisigd is.

Gij moet ook vele dingen laten voorbijgaan , even alsof gij die niet hoordet , en eerder op datgene denken , hetwelk uwen vrede aangaat.

Het is beter uwe oogen af te wenden van hetgeen u mishaaft , en iedereen in zijn gevoel te laten , dan oorzaak te geven van veel twisten.

Indien gij met God wel staat , en gij altijd

op zijn oordeel denkt, zult gij ligtelijk verdragen, dat men u *in de voorvallende geschillen* ongelijk geeft.

2. De ziel. — O Heer, waartoe zijn wij gekomen? Zie, men beweent heden een tijdelijk verlies, men loopt en men werkt om een klein gewin; en het geestelijk verlies wordt niet geacht, het wordt vergeten, en naauwelijks keert men ten laatste in zich zelven.

Men draagt zorg voor hetgeen weinig of niets baat; en hetgeen het allermeeft noodig is, wordt veronachtzaamd: want de mensch is geheel uitgestort tot uitwendige dingen, en zoo hij zich niet spoedig daarvan aftrekt, blijft hij met vermaak in dezelve rusten.

XLV. HOOFDSTUK.

Dat men niet allen moet gelooven en in woorden ligtelijk zondigt.

1. *Heer, verleen mij uwen bijstand in mijne kwelling, want de hulp der menschen is ijdel.* (1)

Ach! hoe dikwijls heb ik te vergeefs de trouw gezocht, waar ik die meende te vinden.

Hoe dikwijls heb ik die ook gevonden, daar ik ze niet meende te vinden.

3. Hoe wijs sprak die heilige ziel, welke zeide: *mijn gemoed is in Jezus Christus gevestigd en gegrond.*

Indien ik alzoo gesteld ware, zou de menschelijke vrees mij zoo ligt niet ontstellen, noch de bijtende woorden mij zoo ligt beroeren.

Wie kan alle dingen voorzien? Wie kan alle kwade voorvallen vermijden.

Indien het kwaad , dat men voorziet , ons dikwijls hindert , hoe veel te zwaarder zal ons datgene kwetsen , hetwelk wij niet voorzien !

Maar waarom heb ik , ellendig mensch niet beter toegezien ? Waarom heb ik zoo ligtvaardig anderen geloofd of op hen betrouwd ?

Maar wij zijn menschen , al is het , dat wij somtijds door velen voor engelen gehouden worden.

Op wien zal ik dan voortaan betrouwen , o Heer , dan op u alleen ?

Gij zijt de waarheid zelve , die niet kunt liegen of bedriegen. (1)

Integendeel , *ieder mensch is bedriegelijk*. zwak, ongestadig, wankelbaar , bijzonder in woorden , zoodat men niemand terstond moet gelooven , al schijnt het inwendig waar te zijn hetgeen hij zegt.

4. Hoe wijs , o Heer , hebt gij ons gewaar-schuid , dat wij ons zouden wachten voor de menschen , dat des menschen huisgenooten zijne vijanden zullen zijn (2) en dat men niet terstond geloof moet schenken aan degenen , die zeggen : *hier , of daar is hij*.

Ik heb ten mijnen koste geleerd , en ach , of het mij tot meerdere voorzigtigheid diende , en ik niet meer zoo dwaas ware !

Wees omzigtig , zegt mij iemand , wees omzigtig , houd voor u hetgeen ik u zeg ; en als ik het zwijg , en meen , dat het al verborgen is , kan hij dat zelf niet zwijgen , maar bij verraadt dadelijk mij en zich zelve , en gaat henen.

1) Ps. CXV. 11.

2) Matt. X. 36.

Behoed mij , o Heer , van zulke vertelsels en van zulke onvoorzigtige menschen , opdat ik in hunne handen niet meer valle , en zelf nooit zulke dingen doe.

Geef dan mijnen mond een waar en standvastig woord , en verwijder alle bedriegelijkheid van mijne tong.

Voor datgene , wat ik van anderen niet wil verdragen , moet ik mij ook wachten het aan anderen te doen.

5. O ! hoe goed en hoe noodzakelijk voor den vrede is het , van anderen te zwijgen , en niet ligt alle dingen te gelooven : niet haastig iets voor te zeggen , aan weinige menschen zijn hart te openen , u , o Heer , altijd voor oogen te hebben , en zich niet te laten slingeren door iederen wind van woorden , maar alleen te wenschen , dat alles binnen en buiten ons volgens uw welbehagen volbragt moge worden.

O ! hoe voordeelig is het , om de hemelsche genade te bewaren , dat men al hetgeen in de oogen van de wereld uitschijnt , vlugt , en dat men die dingen niet begeert , die uiterlijk verwondering verwekken , maar dat men zulke dingen met alle naarstigheid beoefene , die ons kunnen strekken tot verbetering des levens en tot meerdere ijver.

Hoe schadelijk is het geweest voor vele menschen , dat hunne deugd te vroeg gekend , en te vroeg geprezen is geweest !

En hoe voordeelig is het voor vele anderen geweest , dat zij uwe genade door stilzwijgen in dit brooze leven , dat een gedurige strijd en bekoring genoemd wordt , bewaard hebben !

XLVI. HOOFDSTUK.

Dat men zijn betrouwen op God moet stellen , als men door
smaadredenen aangerand wordt.

1. Christus. — Zoon , sta vast , en hoop op mij ,
want , wat zijn woorden anders dan woorden ?
Zij vliegen door de lucht , maar kunnen niemand
kwetsen ?

Indien gij u schuldig kent *aan hetgeen zij van
u zeggen* , tracht u te beteren ; indien gij u niet
schuldig kent , bedenk dat gij dit gaarne om God
wilt lijden.

Het is weinig genoeg , dat gij somtijds eenige
onredelijke woorden verdraagt , om God , gij ,
die nog geene zware beproevingen kunt verduren.

En waarom anders gaan u zulke nietsbeduidende
dingen ter harte , dan , omdat gij nog zinnelijk
en onverstorven zijt , en meer bekommerd voor
de menschen , dan het behoort ?

Want , omdat gij vreest veracht te worden ,
daarom wilt gij over uwe gebreken niet worden
berispt , en gij zoekt die door verontschuldigen
te bedekken.

2. Maar onderzoek u zelven , en gij zult weldra
bevinden , dat de wereld en de ijdele zucht , om
den menschen te behagen , nog in u leeft.

Want als gij weigert om uwe gebreken ver-
nederd of versmaad te worden , blijkt het genoeg ,
dat gij aan de wereld niet gestorven zijt , en dat
de wereld voor u niet gekruisigd is.

Maar hoor naar mijne woorden , en gij zult al
de woorden van de menschen niet achten.

Al zegt men alles tegen u , wat de boosheid
van den mensch kan verzinnen , wat zou u dit

hinderen , indien gij dit liet voorbij vliegen , en het niet meer achtet dan een *niet* ? Zouden al die woorden wel een haar uit uw hoofd kunnen trekken ?

5. Hij , die zijn hart niet in zich zelve gekeerd heeft , wordt ligt door een smadelijk woord ontroerd.

Maar die op mij vertrouwt , en op zijn eigen oordeel niet steunt , zal de menschen niet vreezen.

Want ik ben de beoordeelaar en de kenner van alle verborgene dingen ; ik weet , hoe alles geschied is ; ik weet wie het ongelijk gedaan , en wie het geleden heeft.

Het is door mijn bevel , dat gij dit lijdt , en dit geschiedt door mijne toelating , opdat de gedachten van vele harten zouden ontdekt en kenbaar gemaakt worden. (1)

Ik zal op zijnen tijd den pligtige en den schuldelooze oordeelen ; maar door mijn verborgen oordeel heb ik hen beide te voren willen beproeven.

4. De getuigenis der menschen is dikwijls bedriegelijk : mijn oordeel is vast en waarachtig en het zal blijven bestaan. Het is doorgaans verborgen , en aan weinige menschen in alles bekend.

Maar het zal , of het kan nooit missen , alhoewel het onregtvaardig voor de oogen der dwaze menschen schijnt te wezen.

Men moet dus in alle oordeelen van de menschen tot mij zijne toevlugt nemen , en niet op zijn eigen goeddunken steunen.

1) Luc. 11. 3.

Want de regtvaardige zal niet ontroerd worden, wat hem ook van God overkome. (1)

Ofschoon er iets ten opregte tegen hem wordt uitgelaten, zal hij dit niet veel achten.

Doch hij zal zich ook niet ijdel verheugen, als hij door anderen, billijkerwijze, verontschuldigd wordt.

Immers hij gedenkt, dat ik, die niet op het gezigt en het menschelijke voorkomen oordeel, de harten en nieren doorgrond. (2)

Want menigmaal wordt in mijne oogen berispelijk bevonden, wat naar het oordeel der menschen, voor loffelijk gehouden wordt.

5. De ziel. — Heer God, regtvaardige, magtige en langmoedige regter, die de boosheid en bedorvenheid der menschen kent, wees mijne sterkte en mijn geheel vertrouwen: want mijn geweten is mij niet voldoende.

Gij weet, wat ik niet weet: en daarom moet ik mij bij alle berisping vernederen en die gelaten verdragen.

Vergeef het mij ook genadig, zoo dikwijls ik niet op deze wijze heb gehandeld; en schenk mij wederom de genade van grootere lijdzaamheid.

Immers uwe overvloedige barmhartigheid zal mij, ter verkrijging van kwijtschelding, meer dienen, dan mijne ingebeelde gerechtigheid, ter verdediging van het verborgene geweten.

Al ken ik mij aan niets pligtig, kan ik mij toch hierom niet regtvaardigen (3) omdat, als uwe barmhartigheid is verwijderd, *niemand, die leeft, in uw oog regtvaardig zal zijn. (4)*

1) Prov. XII. 21.

2) Apoc. II. 23.

3) Cor. IV. 4.

4) Ps. 142, v. 2.

XLVII. HOOFDSTUK.

Men moet den last van dit leven om het eeuwige leven verdragen.

4. Christus. — Zoon , word niet kleinmoedig in den last , dien gij om mij aangenomen hebt , of wees niet verslagen om eenige kwellingen ; maar dat mijne beloften u in alle voorvallen versterken en vertroosten.

Ik ben magtig genoeg om u daarvoor boven alle wijze en maat te vergelden.

Gij zult hier niet lang arbeiden , en niet aliijd met smart of lijden beladen zijn.

Wacht een weinig , en gij zult weldra het einde van al uwe rampen zien.

Het uur zal komen , dat alle arbeid en onrust een einde zal nemen.

Alles , wat met den tijd voorbijgaat , is gering en kortstondig.

2. Doe naastig hetgeen gij doet , arbeid getrouw in mijnen wijngaard , en ik zelf zal uw loon zijn.

Schrijf , lees , zing , zucht , zwijg , verdraag kloekmoedig de tegenheden : het eeuwige leven is dit en nog meer strijden waardig.

De vrede zal komen op eenen dag , die God bekend is , en het zal geen dag of nacht wezen van dezen tijd , maar een eeuwig licht en eene oneindige klaarheid , een vaste vrede en eene veilige rust.

Dan zult gij niet zeggen : *Wie zal mij verlossen van dit sterfelijk ligchaam ?* (1) noch roepen . *Helaas ! dat mijne ballingschap zoo lang duurt ?* (2)

1) Rom. 7. v. 74

2) Ps. 119. v. 5.

Want de dood zal vernietigd worden , en de zaligheid zal eeuwig zijn ; daar zal geene vrees, maar eene zalige blijdschap, een voortreffelijk en genoegelijk gezelschap wezen.

3. O ! hadt gij in den hemel de eeuwige kroonen van mijne Heiligen gezien , en met hoe groote glorie diegenen zich nu verheugen , die eertijds door de wereld versmaad waren , ja gehouden werden als dit leven onwaardig te zijn ! voorwaar , gij zoudt u terstond tot de aarde toe vernederen , en liever aan alle menschen onderworpen , dan over éenen gesteld zijn.

Gij zoudt hier ook geene blijde dagen begeeren , maar u veeleer verblijden , dat gij voor God moogt lijden , en gij zoudt het een groot gewin achten bij de menschen voor een *niet* gehouden te worden.

4. O ! indien gij smaak vindt in deze leeringen , en zij u diep ter harte gingen , zoudt gij dan wel eens durven klagen !

Moet men , om het eeuwige leven , niet allen arbeid verdragen ?

Het is geene kleine zaak , het rijk Gods te winnen , of te verliezen.

Sla dan uwe oogen opwaarts tot den hemel ; zie , ik en mijne Heiligen , die in deze wereld grooten strijd gehad hebben , zijn in alle blijdschap , vertroosting en rust , en zij zullen eeuwig met mij in het huis des Vaders blijven.

XLVIII. HOOFDSTUK.

Over den dag der eeuwigheid en de bedruktheid dezes levens.

1. De ziel. — O' gelukkige woning van de

stad der gelukzaligen ! o klare dag der eeuwigheid , die door geenen nacht verduisterd , maar altijd door de eenwige waarheid wordt verlicht ! O dag vol blijdschap en gerustheid , die altijd blijft zonder in iets te veranderen.

Ach , of die dag reeds gekomen ware , en al de tijdelijke dingen een einde hadden genomen.

Deze dag schijnt nu aan de Heiligen met eene eeuwige klaarheid , maar door ons , die nog pelgrims op aarde zijn , wordt hij naauwelijks van verre gezien.

2. De hemelbewoners weten hoe vermakelijk die dag is ; maar de kinderen van Eva , die nog ballingen zijn , zuchten en klagen , dat de dag van dezen tijd bitter en verdrietig is.

Want de dagen des levens zijn kortstondig , pijnlijk en vol smarten en ellenden.

De mensch wordt daar met veel zonden besmet , in vele driften gewikkeld , door velerlei vrees benaauwd , door vele zorgen bekommerd , door nieuwsgierigheid verstrooid , door ijdelheid gevat , door dwalingen omringd , door arbeid overladen , door bekoringen bezwaard , door weelde bedorven , en door armoede gepijnigd.

5. O ! wanneer zullen deze kwellingen een einde nemen ! Wanneer zal ik van de ellendige slavernij der zonden verlost worden ?

O God , wanneer zal ik aan u alleen gedenken ? Wanneer zal ik mij volkomen in u verheugen ?

Wanneer zal ik , zonder eenig beletsel in de ware vrijheid des harten , zonder eenige bezwaarnis van ziel of ligchaam wezen ?

Wanneer zal ik dien vasten vrede, dien vertroostelijken en gerusten vrede, dien in- en uitwendigen, dien van alle kanten verzekerden vrede genieten?

O goede Jezus! wanneer zal ik voor u verschijnen om u te zien? wanneer zal ik den luister van uw rijk aanschouwen? Wanneer zult gij mij alles in alles zijn?

O! wanneer zal ik met u zijn in uw rijk, dat gij van eeuwigheid voor uwe vrienden bereid hebt?

Ik ben hier gelaten als eene ellendige balling in 'svijands land, alwaar dagelijks vele strijden en ongevallen zijn.

4. vertroost mij in mijne ballingschap, verzacht mijne droefheid: want alle mijne begeerten verzuchten naar u.

Alles, wat de wereld mij tot vertroosting geeft, valt mij lastig.

Ik verlang zeer om u in het binnenste mijner ziel te genieten, maar ik kan u niet bereiken.

Ik wensch mij met het hemelsche bezig te houden: maar de tijdelijke en de onverstorvene driften trekken mij nederwaarts.

Met den geest zou ik mij gaarne boven alle driften verheffen, maar het vleesch houdt mij tegen mijnen dank ten onder.

Aldus vecht ik, ongelukkige mensch, tegen mij zelven, en ik val mij zelven lastig, als de geest opwaarts en het vleesch nederwaarts wil.

5. O! wat lijd ik van binnen, als ik, aan de hemelsche zaken denkende, straks in mijn gebed met eene menigte vleeschelijke hekoringen overvallen word!

O God, wijk van mij niet af, noch verlaat in uwe gramschap uwen dienaar! (1)

Doe uwe bliksems flikkeren en verstrooi die verbeeldingen. Werp uwe pijlen, en vernietig al die kwade ingevingen van den boozen vijand. (2)

Trek al mijne gedachten tot u; doe mij vergeten al wat wereldsch is, en geef mij, dat ik dadelijk alle zondige verbeeldingen verfoeije en verwerpe.

O eeuwige Waarheid, kom mij te hulp, opdat ik nooit door eenige ijdelheid vervoerd worde!

Ach, hemelsche zoetheid, daal in mijn hart, opdat alle onreinheid voor u wegvliede.

Vergeef het mij ook, en handel met mij naar uwe barmhartigheid, als ik in het gebed aan iets anders denk, dan aan u.

Ik belijd, dat ik in hetzelfde dikwijls zeer verstrooid ben.

Dikwijls ben ik niet, waar ik lichamelijk sta of zit; maar ik ben eerder daar, waar mijne gedachten mij voeren.

Want ik ben eigenlijk daar, waar mijne gedachten zijn, en mijne gedachten zijn 't allermeeest daar, waar datgene is, wat ik bemin.

En hetgeen mij natuurlijk behaagt, of mij uit gewoonte vermaakt, komt weldra voor mijnen geest.

6. Daarom hebt gij, o opperste Waarheid, zeer wel gezegd: *Waar uw schat is, daar is uw hart.* (3)

1) Ps. LXX. 12 en XXVI. 9.

2) Ps. CXLIII. 7.

3) Matth. 6 v. 21

Indien ik den hemel bemin, denk ik gaarne op hemelsche zaken.

Indien ik de wereld bemin, dan verblijd ik mij over den voorspoed der wereld, en word bedroefd over haren tegenspoed.

Indien ik het vleesch bemin, denk ik dikwijls op hetgeen de vleeschelijke lusten aangaat.

En indien ik den geest bemin, dan schep ik vermaak menigwerf op geestelijke zaken te denken.

Want over alles, wat ik bemin, spreek en hoor ik gaarne, en de verbeelding daarvan breng ik met mij naar huis.

Maar gelukkig is de mensch, o Heer, die, ter liefde van u, alle schepselen uit zijn hart verbant, die de natuur geweld aandoet, en de begeerlijkheid van het vleesch kruisigt door de vurigheid van den geest, opdat hij met een rein geweten u een zuiver gebed moge opdragen, en hij, na alle aardse dingen van buiten en van binnen verlaten te hebben, waardig moge zijn zich bij de reijen der Engelen te voegen.

XLIX. HOOFDSTUK.

Over de zucht naar het eeuwige leven en hoe groote goederen dengenen, die strijden, beloofd zijn.

1. Christus. — Zoon, als gij gevoelt, dat u de begeerte tot het eeuwig geluk wordt ingestort, en dat gij een verlangen krijgt om uit dit ellendig ligchaam te scheiden, opdat gij mijne goddelijke klaarheid zonder eenige schaduw van veranderlijkheid zoudt mogen aanschouwen, open dan uw hart, en ontvang deze heilige ingeving met een groot verlangen.

En dank grootelijks de opperste goedheid, die zoo goedgunstig met u handelt, u zoo goeder-tieren bezoekt, u zoo vurig opwekt, en zoo krachtig opheft, opdat gij door uw eigen gewigt niet tot het aardsche zoudt vallen.

Want gij krijgt deze hemelsche begeerte niet om uwe eigene gedachten of uit uwe eigene pogingen, maar enkel door de gunst van mijne genade en der goddelijke bezoeking, opdat gij daardoor zoudt voortgaan in deugden en in ootmoedigheid, en u meer zoudt bereiden tot den aanstaanden strijd, en opdat gij mij zoudt aanhangen uit geheel de begeerte uws harten, en mij met eenen vurigen ijver dienen.

2. Zoon, het vuur brandt dikwijls, maar de vlam stijgt niet opwaarts zonder rook.

Zoo branden de begeerten van sommige menschen ook wel tot het hemelsche; en nogtans zijn zij van de bekoringen der zinnelijke en vleeschelijke lusten niet vrij.

En daarom, al is het, dat zij de hemelsche dingen vurig van mij vragen, geschiedt zulks toch niet geheel zuiver om mijne eer.

En zulks is dikwijls uwe begeerte, welke zoo hevig was, gelijk gij zelf beleden hebt.

Want, wat met eigenbaat besmeurd is, is niet zuiver en volmaakt.

3. Vraag van mij, niet hetgeen u gemakkelijk, maar hetgeen mij welgevallig is, en tot mijne eer dient; want indien gij regtmatig oordeelt, moet gij mijne beschikkingen meer achten en volgen dan uwe begeerten, en al hetgeen gij kunt wenschen.

Ik weet wel, wat gij meest begeert, en heb uwe verzuchtingen dikwijls gehoord.

Gij zoudt reeds in de roemrijke vrijheid van Gods kinderen willen zijn, gij zoudt gaarne alreeds in dat eeuwig huis zijn, in dat hemelsche vaderland, hetwelk vol vreugde is; maar dat uur is nog niet gekomen; er is nog een andere tijd, een tijd van strijden, van arbeid en beproeving.

Gij wenscht vervuld te zijn met het opperste goed, maar gij kunt dit nu nog niet genieten.

Ik ben dat goed: verwacht mij, zegt de Heer, tot dat het rijk van God zal gekomen zijn.

4. Gij moet op de aarde nog beproefd en in vele dingen geoefend worden; u zal ondertusschen eenige troost worden verleend, maar volmaakte verzadiging zult gij niet bekomen.

Versterk u zelven, en wees gesterkt, zoo om te doen, als om te lijden, hetgeen aan de natuur tegenstrijdig is.

Gij moet eenen nieuwen mensch aantrekken, (1) en in eenen anderen mensch veranderen.

Gij zult dikwijls moeten doen hetgeen u mishaagt, en moeten laten, hetgeen u behaagt.

Hetgeen anderen gaarne hebben, zal wel gelukken; en hetgeen u behaagt, zal niet goed uitvallen.

Hetgeen anderen zeggen, zal gehoord worden; maar hetgeen gij zegt, zal voor niets geacht worden.

Anderen zullen vragen en krijgen, gij zult eischen, en niet bekomen.

5. Anderen zullen groot zijn in den mond der menschen; maar van u zal men zwijgen.

Aan anderen zal men ambten geven, en men

1) Eph. IV. 24.

zal hen tot dit en dat gebruiken, maar gij zult, als tot niets bekwaam, geoordeeld worden.

Om dergelijke dingen zal de natuur somtijds bedroefd zijn; doch gij zult een groot werk doen, indien gij dit zonder klagen verdraagt.

In soortgelijke dingen wordt een getrouw dienaar des Heeren beproefd, in hoeverre hij zich zelve in alles kan verloochenen en in alles afgaan.

Er is bijna niets, waarin gij u zoo moet versterken, dan in de dingen, die tegen uwen wil zijn, te zien en te lijden, voornamelijk als u iets geboden wordt, hetwelk u onbehoorlijk en minder nuttig schijnt te wezen.

En omdat gij onder eens anders gebied gesteld zijt, aan wiens overheid gij niet moogt wederstaan, zoo dunkt het u hard te wezen, dat gij naar den wil van een ander moet leven, en van uw eigen goeddunken in alles moet afgaan.

6. Maar overdenk, o mijn zoon, de vruchten van dezen arbeid en smarten, hoe korten tijd die zullen duren, en het overgroote loon, dat zal volgen.

Want voor deze niets beduidende vrijwillige verloochening van uwen wil, zult gij eeuwig uwen wil in den hemel hebben.

Daar immers zult gij vinden al wat gij wilt, al wat gij zult kunnen verlangen.

Daar zal het bezit van alle goed zijn, zonder vrees van het te verliezen.

Daar zal uw wil altoos met mij vereenigd, niets vreemds of eigens verlangen.

Daar zal niemand u wederstaan, niemand over u klagen, niemand u verhinderen, niemand u

in den weg staan, maar alles wat wenschelijk is, zal daar te gelijk aanwezig zijn en uwe geheele geneigdheid verkwikken en ten volle verzadigen.

Daar zal ik u groote eer geven voor de versmaadheid en lastering, die gij hebt geleden; vreugde voor de droefheid, en eenen verhevenen troon in het eeuwige rijk voor de laatste plaats, die gij gekozen hebt.

Dan zal men de vrucht zien van de gehoorzaamheid, en den last der boetvaardigheid veranderd in blijdschap; de ootmoedige onderwerping zal men met eeuwigen roem zien bekroond worden.

7. Buig u dus nu ootmoedig onder alle menschen, en neem niet in aanmerking, wie dit of dat geboden of gezegd heeft.

Maar sla alleen hierop wel acht, dat gij al hetgeen uwe oversten, of uws gelijken, of die minder zijn dan gij, van u verzoeken, ten goede aanvaardt, en hetzelfde met eenen opregten wil tracht te volbrengen.

Laat den eenen dit, den anderen dat zoeken; laat den eenen zich hierin, en den anderen daarin beroemen, en van duizendmaal duizend menschen geprezen worden; doch wat u aangaat, verblijd u noch in dit, noch in dat; maar verblijd u in de versmadingen van u zelve, in mijn welbehagen te doen, en mijne eer in alles te zoeken.

Gij moet met Paulus wenschen, dat God altijd, hetzij door uw leven, hetzij door uw sterven, verheerlijkt worde.

L. HOOFDSTUK.

Hoe men zich in alle lijden onder de hand van God moet vernederen.

1. De ziek. — O Heer, mijn God, heilige Vader, wees nu en in eeuwigheid geloofd. want het is zoo geschied, gelijk gij gewild hebt, en al hetgeen gij wilt, is goed.

Dat uw dienaar zich in u, niet in zich zelven of in iemand anders verheuge; want gij zijt alleen de ware blijdschap, gij zijt mijne hoop, mijne kroon, mijne vreugde, mijne eer, o mijn God !

Heer, wat heeft toch uw dienaar, buiten hetgene hij onverdiend van u ontvangen heeft ?

Alles, wat gij mij gegeven en bewezen hebt, komt u toe.

Wat mij betreft, *ik ben behoeftig, en van mijne jeugd af, aan vele smarten onderworpen.* (1)

Ook wordt mijne ziel soms bedroefd tot weens toe: ja, zij wordt somtijds ontsteld in zich zelve om eenig lijden, hetgeen zij maar vreest.

2. Ik verlang naar de blijdschap van den vrede, ik bid om den vrede uwer kinderen, die in het licht uwer vertroosting door u gevoed worden.

Indien gij mij dien vrede geeft, en in mij uwe heilige blijdschap stort, zal de ziel van uwen dienaar vol vreugde en vurig in uwen lof zijn.

Maar indien gij u onttrekt, gelijk gij zeer dik-

1) Ps. LXXXVII. 16.

wijls doet, kan hij den weg uwer geboden niet bewandelen, dan bnigt hij liever zijne knieën, om op zijne borst te slaan, vermits het zoo wel met hem niet gaat als te voren, toen uw licht over zijn hoofd scheen (1) en hij tegen de aanvallende bekoringen onder de schaduw uwer vleugelen (2) beschermd werd.

5. O regtvaardige Vader, die altijd gedankt en geloofd moet wezen, het uur is gekomen, dat uw dienaar moet beproefd worden.

Beminnenswaardige Vader, het is billijk, dat uw dienaar nu iets om u lijde.

O Vader! die altijd moet geeërd zijn, het uur is gekomen, hetwelk gij van in eeuwigheid voorzien hebt, dat uw dienaar uiterlijk zoude verdrukt worden, maar evenwel steeds inwendig bij u zou leven.

Dat hij dan een weinig tijds versmaad en vernederd, en voor niets bij de menschen geacht zij; dat hij verteerd worde door lijden en ziekten, opdat hij wederom met u in den dageraad van een nieuw licht verrijze, en in den hemel in heerlijkheid en klaarheid verheven worde.

Heilige Vader, gij hebt het alzoo geschikt en gewild, en wat gij bevolen hebt, is geschied.

4. Dit is eene gunst, die gij uwen vrienden bewijst, als zij om u op deze wereld moeten lijden en verdrukt worden, en dit zoo dikwijls, en in zulker voege en door zulke personen, als het u belieft.

Want zonder uw raadsbesluit, zonder uwe

1) Job XXIX. 3.

2) Ps. XVI. 8.

voorzienigheid en zonder reden geschiedt er niets op aarde.

O Heer, *het is goed, dat gij mij vernederd hebt, opdat ik uwe regtvaardigheid leere kennen* (1) en opdat ik allen hoogmoed en vermetelheid des harten verwerpe.

Het is mij zalig, dat mijn aangezicht met groote schaamte worde overdekt, opdat ik mijnen troost meer bij u dan bij de menschen zoeken.

Hieruit heb ik ook uwe ondoorgroondelijke oordeelen leeren vreezen: want gij straft, echter niet zonder regt en regtvaardigheid, den regtvaardige met den booze.

5. Ik dank u, omdat gij mij in mijne misdaden niet gespaard, maar gekastijd hebt met zware slagen, daar gij mij met vele smarten overlaadt en uit-en inwendige benaauwdheden laat overkomen.

Er is niemand van de menschen, die mij kan troosten, dan gij alleen, mijn Heer en God, hemelsche geneesheer der zielen! *die kwetst en geneest, die ons leidt tot aan de poorten der hel en van daar wederbrengt.* (2)

Uwe kastijding is over mij gekomen, en uwe roede zal mij onderrigten. (3)

6. Zie, o lieve Vader! ik ben in uwe handen, ik buig mij onder de roede uwer kastijding.

Sla mijnen hals en mijne schouders, opdat ik mijnen verkeerden wil naar den uwe buige.

Maak mij, even als gij voorheen nog hebt gedaan, eenen ootmoedigen en goedwilligen leerling, opdat ik volgens uwen wil wandele en leve.

1) Ps. 118 v. 17.

2) Deut. XXXII. 39 en 1 Reg. 11, 6.

3) Ps. XVII. 36.

Ik beveel mij zelven en al hetgeen mij aan-
gaat, aan u, opdat gij mij verbetert: want het
is veel beter hier, dan hiernamaals gekastijd
te worden.

Gij weet alle dingen in het algemeen en in het
bijzonder, en voor u is er niets in het geweten
van den mensch verborgen.

Gij weet de toekomende dingen eer. zij ge-
schieden en het is niet noodig, dat iemand
u onderrigte of vermane over al hetgeen er op
aarde voorvalt.

Gij weet, wat mij tot mijnen voortgang
dienstig is, en hoe zeer de bekoring noodzake-
lijk is om mij van de roest der ondeugd te
zuiveren.

Doe dan met mij naar uwen beminnelijken
wil, eu versmaad mij niet om mijn zondig
leven, hetwelk niemand beter kent dan gij.

7. Heer, geef mij, dat ik wete, wat ik moet
weten; dat ik beminne hetgeen ik moet bemin-
nen; dat ik prijze, hetgeen u het meest behaagt,
dat ik achte, hetgeen bij u dierbaar is, en
dat ik versmade, hetgeen in uwe oogen verach-
telijk is.

Laat mij niet naar den inwendigen schijn
der oogen, noch volgens het gezag der onver-
standige menschen oordeelen: maar geef mij,
dat ik door een waarachtig oordeel en kennis
het ligchamelijke van het geestelijke onderscheide,
en boven alle dingen uw goddelijk welbehagen
zoeke.

8. De menschen zijn dikwijls in hun oordeel
bedrogen; en de wereldminnaren worden ook
bedrogen door het zinnelijke te beminnen.

Is een mensch daarom beter als hij door eenen anderen groot geacht wordt ?

De eene bedrieger bedriegt den anderen , de eene hoovaardige streelt den anderen , de eene blinde leidt den anderen mis , de eene zieke verzwakt den anderen , als zij elkander ijdel en lof toezwaaijen : en het dient hun waarlijk tot schande , als zij elkander zoo dwaas prijzen.

Want gelijk de ootmoedige Franciscus wel zegt : *zoo groot als een mensch in uwe oogen is, o Heer ! zoo groot is hij , en niets meer.*

LI. HOOFDSTUK.

Dat men zich in inwendige kleine werken moet oefenen
als men in dorheid verkeert.

1. Christus. — Zoon ! gij kunt niet altijd denzelfden vurigen ijver voor de deugd gevoelen , noch u in den hoogen trap der beschouwing en godvruchtigheid behouden , maar de natuurlijke bedorvenheid dwingt u somtijds neder te dalen tot lagere oefeningen , en den last van dit sterfelijk leven , ook tegen uwen dank en met groot verdriet te dragen.

Zoo lang gij dit sterfelijk ligchaam draagt , zult gij veel verdriet en bezwaarnis des harten gevoelen.

Gij moet dan , zoo lang gij dit ligchaam draagt , dikwijls over den last des ligchaams zuchten , die belet , dat gij u niet altijd en onophoudelijk met geestelijke oefeningen en goddelijke beschouwingen kunt oieldig houden.

2. Alsdan zal het voordeelig zijn u tot ootmoedige en uitwendige oefeningen te begeven ,

en u zelve te vermaken met goede werken , en mijne wederkomst en hemelsche bezoeking met een vast betrouwen , te verwachten , en uwe ballingschap en dorheid van gemoed geduldig te verdragen , tot dat gij wederom van mij bezocht en van alle benaauwdheden verlost wordt.

Want ik zal u al den verleden arbeid doen vergeten , en inwendige rust doen genieten.

Ik zal de schoone weide der heilige Schrift voor u openen , opdat gij met blijmoedigheid zoudt beginnen den weg mijner geboden te bewandelen.

En dan zult gij met den H. Paulus zeggen : *Het lijden van dezen tijd is niet te vergelijken bij de heerlijkheid , die hier namaals in ons zal geopenbaard worden.* (1)

LII. HOOFDSTUK.

Dat de mensch zich niet eenigen troost waardig maar eerder strafschuldig moet achten.

4. De ziel — Heer , ik ben uwe zoete vertroosting of goddelijke bezoeking niet waardig , en daarom handelt gij met mij volgens mijne verdiensten, als gij mij verlaten en ongetroost laat.

Want al konde ik eene zee van tranen storten dan zou ik uwe vertroosting nog niet waardig zijn.

Ik ben derhalve niet anders waardig dan gekastijd en gestraft te worden , omdat ik u dikwijls en zwaar vergramd , en in veel dingen misdaan heb.

1) Rom. 8. v. 18.

Als ik het dus wel overdenk, verdien ik niet den allerminsten troost te hebben.

Maar gij, o goedertieren en genadige God, die niet wilt, dat uwe werken verloren gaan, gij, om de rijkdommen van uwe goedheid over de vaten der barmhartigheid te toonen, (1) gewaardig u, uwen dienaar, zonder eenige verdiensten te vertroosten, met eenen troost, die alle menschelijk verstand te boven gaat.

Want uwe vertroosting is niet gelijk den troost der menschen, dien zij door woorden aan elkander geven.

2. Heer, waar heb ik het verdiend, dat gij mij eenigen hemelschen troost zoudt verleenen?

Het geheugt mij niet, dat ik iets goeds gedaan heb, maar wel, dat ik altijd zeer geneigd ben geweest tot kwaad, en traag om mij te beteren.

Dit is waar, ik kan het niet loochenen, en zoo ik anders sprak, zoudt gij tegen mij opstaan, en niemand zou ter mijner verdediging kunnen spreken.

Wat heb ik toch anders, voor mijne zonden, dan de hel en het eeuwige vuur verdiend?

Ik beken in waarheid, dat ik alle bespottung en versmading waardig ben, en onder het getal uwer dienaren niet behoort gerekend te worden.

En ofschoon ik zulks niet gaarne hoor, wil ik nogtans, volgens de waarheid, tegen mij zelven mijne zonden belijden, opdat ik daardoor des te beter genade verwerve.

5. Wat zal ik zeggen, ik, die een pligtig en met schaamte overdekt mensch ben?

Ik heb geen mond dan om slechts deze

1) Rom. IX. 23.

wo
heb
A
beu
het
dek
V
hij
ver
M
der
wor
de
de
vaa
oml
4
zon
aan
I
heil
ver
ver
I
onz
I
geer
Dat
4
1)
2)
3)

woorden te spreken : Ik heb gezondigd, Heer , ik heb gezondigd ; wees mij genadig , en vergeef mij.

Laat mij toch een weinig tijds mijne zonden beweenen , eer ik naar dat duister geweest ga , hetwelk geheel met de schaduw des doods bedekt is. (1)

Wat vraagt gij meer van den zondaar , dan dat hij berouw hebbe , en zich over zijne zonden vernedere ?

Door het waarachtige berouw en de vernedering des harten komt de hoop van vergiffenis, wordt het ontsteld geweten in vrede gesteld, de verlorene genade herkregeu , de mensch tegen de toekomstige gramschap beschermd , en de boetvaardige ziel met God den Heer door eene heilige omhelzing verzoend.

4. O Heer , een ootmoedig berouw over de zonde is voor u eene welgevallige offerande , die aangenamer geur verspreidt , dan de wierook.

Dit is ook kostelijke balsem , dien gij over uwe heilige voeten hebt laten storten. (2) want een vernederd en vermorzeld hart hebt gij nooit versmaad.

Dit is de plaats van toevlugt om van de woede onzer vijanden beschermd te zijn. (3)

Daar wordt verbeterd en afgewassen , al hetgeen te voren verkeerd en besmet was.

LIII. HOOFDSTUK.

Dat de genade der godvruchtigheid zich niet vereenigt met het najagen van aardsehe genoegens.

1. Christus. — Zoon , mijne genade is van

1) Job. 10. v. 20 en 21.

2) Joan. XII. 3.

3) Ps. L. 19.

groote waarde , zij wil niet vermengd worden met andere dingen of met aardſche vertroos-tingen.

Daarom moet gij alle beletselen der genade van u werpen , indien gij haren invloed wilt ont-vangen.

Zoek de afzondering , en wees gaarne met u zelven alleen ; zoek geene zamenspraak met iemand , maar stort liever gedvruchtig uw gebed tot God , opdat gij altijd een rouwmoedig hart en een rein geweten moogt houden.

Acht de geheele wereld als een *niet* en verkies boven alle uiterlijke dingen , gedurig bezig te zijn met God.

Want gij kunt met mij niet bezig zijn , en u tevens met uitwendige dingen vermaken.

Gij moet u kunnen afzonderen van uwe ken-nissen en vrienden , eu uw hart ledig houden van alle tijdelijke genoegens. (1)

Alzoo vermaant ons de H. Petrus , dat de ge-loovigen zich , *als pelgrims en vreemdeling* , en op deze wereld moeten houden.

2. O welk een groot betrouwen zal hij in zijnen laatsten stond hebben , die aan de wereld niet gehecht is !

Maar een zwak gemoed kan nog niet alzoo van alles gescheiden zijn , en de zinnelijke mensch kent de vrijheid van den inwendigen mensch niet.

Nogtans moet hij , die waarlijk geestelijk wil zijn , zich zoo van vreemden als van vrienden, afscheiden , en zich voor niemand zoo zeer wachten , als voor zich zelven.

1) I. Petr. II. II.

Indien gij u zelveu volkomen overwint , zult gij ligtelijk over alle andere dingen zegepralen.

Zich zelveu te overwinnen is de volmaakte zegepraal.

Die zich zelveu zoo in bedwang kan houden , dot de zinnelijkheid aan de rede , en de rede in alles aan mij onderdanig is , is de verwinnaar van zich zelveu en de heer der wereld.

5. Indieu gij tot deze volmaaktheid verlangt te komen , moet gij vroom beginnen , en de hiel aan den wortel stellen , om alle ongeregelde neigingen , die gij tot u zelveu en tot alle ver-gankelijk goed hebt , te vernietigen

Want van dit gebrek , te weten , dat de mensch zich zelveu te zeer bemint , hangt bijna alles af , wat wij geheel moeten overwinnen.

En als dit gebrek zal overwonnen zijn , zal er terstond in ons hart groote vrede en rust wezen.

Maar omdat weinige menschen trachten zich zelveu volkomen te versterven , en zich ten eene-maal te verlaten , daarom blijven zij in zich zelveu verward , en kunnen boven zich zelveu in den geest niet verheven worden ,

Doch hij , die in de volle vrijheid des gemoeds met mij wil verkeeren , moet al zijne kwade en ongeregelde neigingen geheel dooden , en aan geen schepsel , door de zinnelijke genegenheden , verknocht blijven.

LIV. HOOFDSTUK.

Over de tegenstrijdlge bewegingen der natuur en der genade.

1. Christus. — Zoon , let naarstig op de be-wegingen der natuur en op die van de genade :

want zij zijn elkander zeer tegenstrijdig , en bewegen ons op eene bedekte wijze ; ja , zij kunnen naauwelijks door eenen geestelijken en verlichten mensch onderscheiden worden.

Alle menschen begeeren wel het goede , en trachten in alle hunne woorden of werken iets goeds te bekomen ; maar door den schijn van het goede worden er velen bedrogen.

2. De natuur is listig , zij trekt , verdrukt en bedriegt vele menschen , en altijd heeft zij voor doelwit zich zelve te voldoen.

De genade gaat eenvoudig voort , zij wacht zich van allen schijn van kwaad , zij gebruikt geene listen , en doet alle dingen zuiver om God , in wien zij , als in haar einde , berust.

3. De natuur wil zich niet versterven , zij wil noch gedwongen , noch overmeesterd , noch onderworpen zijn , noch onder iemands bedwang staan.

De genade tracht zich in alles te versterven , zij wederstaat de zinnelijkheid ; zij is gaarne onderworpen ; zij wenscht getemd te zijn , en verzaakt aan het gebruik harer eigene vrijheid ; zij is gaarne onder bedwang der goede besturing , zij zoekt niemands overste te zijn , maar altijd te leven , te staan en te blijven onder de afhankelijkheid van God , en zij is bereid , om den wil van God , zich onder alle menschen te buigen.

4. De natuur zoekt altijd haar eigen voordeel en geeft altoos acht , welk voordeel zij van een ander kan trekken.

De genade neemt niet in aanmerking wat haar voordeelig is , maar eerder wat aan vele menschen tot nut kan dienen.

5. De natuur is gaarne geëerd en geacht.

De genade geeft alle eer en roem getrouw aan God.

6. De natuur vreest de beschaming en de verachting.

De genade verblijdt zich , dat zij om den naam Jezus versmaadheden mag lijden.

7. De natuur bemint de ledigheid en de lichamelijke rust.

De genade kan niet ledig zijn , maar omhelst den arbeid met vreugde.

8. De natuur zoekt hetgeen aardig , schoon en net is , en heeft eenen afkeer van het grove en het geringe.

De genade schept behagen in hetgeen eenvoudig en nederig is ; zij verwerpt niet hetgeen ruw en grof is , en weigert niet versleten kleederen te dragen.

9. De natuur ziet op het tijdelijke , is blijde in tijdelijk gewin , en bedroefd in schade , en wordt om een smaadwoordje gestoord.

De genade betracht het eeuwige , en is niet aan het tijdelijke verkleefd , of wordt om deszelfs verlies niet bedroefd ; zij wordt ook niet verbitterd door harde woorden : want zij heeft in den hemel , alwaar niets verloren gaat , haren schat en hare blijdschap.

10. De natuur is gierig , en ontvangt liever dan zij geeft ; zij heeft genoeg in eigene en bijzondere dingen.

De genade is mild en deelt gaarne aan anderen mede ; zij vliedt het zonderlinge , is met weinig te vreden , en oordeelt , *dat het zaliger is te geven , dan te ontvangen.* (1)

1) Act. XX. 35.

11. De natuur is geneigd tot de schepselen , tot haar ligchaam , de ijdelheid en de verlustingen.

De genade keert zich tot God en tot de deugd; zij verlaat de schepselen , vliedt de wereld , haat de lusten van het vleesch , en is niet uitgelaten; zij is beschaamd zich in algemeene bijeenkomsten te toonen.

12. De natuur heeft gaarne eenige uitwendige verkwikking , waarin zij haar zinnelijk vermaak kan vinden.

De genade wil van God alleen vertroost worden , en zich boven alle zichtbare dingen in dat opperste goed verblijden.

13. De natuur doet alles om gewin en eigenbaat , zij kan niets doen om niet , maar als zij iemand iets goeds doet , hoopt zij iets even goed , of iets beters weder te krijgen , of wel roem en lof te bekomen ; ook wil zij , dat men hare giften groot achte.

Maar de genade zoekt niets tijdelijks , en vraagt niets anders voor loon dan God alleen ; zij wenscht niets meer te hebben van de lichamelijke noodwendigheden , dan voor zoo veel haar die dienstig zijn om het eeuwige goed te bekomen,

14. De natuur verblijdt zich in de menigte van vrienden en nabestaanden , zij beroemt zich over den adel van haren stand en van haar geslacht , zij vleit de magtigen , streelt de rijken , en prijst haars gelijken.

De genade bemint zelfs hare vijanden , zij verheft zich niet , omdat zij vele vrienden heeft , zij acht geene adellijke afkomst , ten zij de deugd daarin worde aangetroffen.

Zij is den arme gunstiger dan den rijke , zij heeft meerdere genegenheid tot den schuldelooze dan tot den magtige ; zij verblijdt zich met de regtzinnigen ; zij verfoeit de bedriegers , en vermaant de goeden , opdat zij hun best zouden doen om tot meerdere genade en volmaaktheid te geraken , en om door de deugden in alles aan Gods Zoon gelijkvormig te worden.

15. De natuur klaagt ligt over gebrek en ongemak.

De genade lijdt geduldig de behoefte.

16. De natuur trekt en keert alles tot haren eigenbaat , zij strijdt en twist voor zich zelve.

De genade stiert alles tot God , van wien alles voortkomt als van zijnen eersten oorsprong ; zij schrijft zich zelve geen goed toe , zij is niet vermetel , zij twist niet , zij stelt haar gevoelen niet boven dat van anderen , maar onderwerpt hetzelve aan het oordeel en de eeuwige wijsheid van God.

17. De natuur is driftig om verborgen zaken te weten en nieuws te hooren ; zij wil uitwendig te voorschijn komen , en door hare zintuigen vele dingen kennen en ondervinden ; zij zoekt vermaard en bekend te zijn , en datgene te doen , waardoor zij lof en verwondering bij de menschen verwerft.

De genade zoekt geene nieuwsgierigheid of aardige dingen te hooren ; want zij weet , dat deze begeerte uit den ouden deesem der erfzonde gesproten is , dewijl er niets nieuws , noch duurzaam op deze wereld is te vinden.

De genade leert de zintuigen bedwingen en allen roem en ijdel zelfbehagen schuwen ; zij leert alles , wat loffelijk en bewonderingswaardig is , ootmoedig verbergen ; zij leert in alle zaken en in alle

wetenschap het voordeel der zielen , en Gods lof en eer te zoeken.

Zij begeert niet , dat zij of hare werken geprezen worden ; maar dat God , die alles uit loutere mildheid verleent , voor zijne gaven gedankt zij.

18. De genade is een bovennatuurlijk licht , en eene bijzondere gaaf van God; zij is het eigentlijke kenteeken der uitverkorenen en het onderpand der eeuwige zaligheid , zij verheft den mensch van het aardsche , om het hemelsche te beminnen , en maakt van den vleeschelijken mensch eenen geestelijke.

Hoe meer dus de natuur bedwongen en overwonnen wordt , des te overvloediger wordt er de genade ingestort , en des te meer maakt zij den inwendigen mensch gedurig door nieuwen invloed gelijkvormiger aan het beeld van God.

XXIII. HOOFDSTUK.

Over de bedorvenheid der natuur en de kracht der genade.

1. De ziel. — Heer , mijn God , die mij naar uw beeld en uwe gelijkenis hebt geschapen , verleen mij de genade , die gij mij betuigt hebt zoo groot en zoo noodig tot mijne zaligheid te zijn , opdat ik mijne booze natuur , die mij altijd tot mijn verderf trekt , overwinne.

Want ik gevoel in mijn vleesch eene wet der zonde, die tegen de wet van mijnen geest strijdt, (1) en mij gevangen wegleidt om de zinnelijkheid in vele dingen te gehoorzamen. Ook kan ik hare driften niet wederstaan, ten zij uwe heilige driften

1) Rom. VII. 23.

vurig in mijn hart gestort worden en mij onderschragen.

2. Uwe genade, o Heer ! ja uwe groote genade is mij noodig om de natuur, die van jongs af zoo geneigd is tot het kwaad (1) te overwinnen.

Want door Adam, den eersten mensch, is zij gevallen, en, door de zonde bedorven, is deze vlek en bedorvenheid door hem in alle menschen overgegaan, zoo dat de natuur, die eerst regt en heilig door u geschapen was, nu genomen wordt voor gebrek en zwakheid van eene bedorvene natuur, omdat hare bewegingen, als zij aan zich zelve overgelaten wordt, ons altijd tot het kwade en tot het aardsche trekken.

De geringe kracht, die haar is overgebleven, is slechts een vonkje vuurs, hetwelk onder de asch verborgen is.

Dit vonkje is de natuurlijke rede, welke, met eene dikke duisternis omgeven, echter nog het goed van het kwaad, de waarheid van de valsheid kan onderscheiden, hoezeer zij magteloos is om te volbrengen, hetgeen zij voor goed of voor het beste houdt, omdat zij de volle kennis van de waarheid niet meer bezit, en omdat al hare bewegingen zwak zijn.

3. Hierdoor is het. o mijn God ! *dat ik, volgens den inwendigen mensch, in uwe wet vermaak heb* (2) dewijl ik weet, dat uw gebod, hetgeen alle kwaad berispt, en ons de zonden leert vermijden, regtvaardig en heilig is.

Maar in mijn vleesch dien ik meer de wet der zonde (3) wanneer ik meer mijne zinnelijkheid dan de rede gehoorzaam.

1) Gen VIII. 21. 2) Rom. VII. 25. 3) Rom. 3, 25.

Hierdoor is het, *dat ik wel de begeerte tot het goede heb, maar de magt niet vind om het goede te volbrengen.* (1)

Hierdoor komt het, dat ik dikwijls vele goede voornemens maak, maar, omdat mij de genade ontbreekt om mijne zwakheid te helpen, wijk ik terug voor eenen kleinen wederstand, en ik verflaauw.

Hierdoor komt het ook, dat ik den weg der volmaaktheid wel weet, en klaar genoeg zie, hoe ik behoorde te leven; maar door het gewigt mijner bedorvenheid nedergedrukt, kan ik mij niet verheffen tot hetgeen volmaakter is.

4. O Heer, hoe zeer is mij uwe genade noodig; om het goede te beminnen, daarin voort te gaan, en hetzelfde te volbrengen!

Want zonder uwe genade kan ik niets doen, maar alle dingen vermag ik in u, wanneer gij mij versterkt.

O hemelsche genade, zonder welke er geene verdiensten te bekomen, noch eenige gaven der natuur te achten zijn!

Alle kunsten, rijkdommen, schoonheid of sterkte, vernuft of welsprekendheid zijn voor u, o Heer, zonder uwe genade, van geene waarde.

Want de gaven der natuur zijn aan de goeden en kwaden gemeen; maar de genade of liefde is de bijzondere gaaf der uitverkorenen, en zij, die daarmede geteekend zijn, zijn waardig tot het eeuwige leven te komen.

Deze genade is zoo verheven, dat zonder haar noch de gaaf der voorzegging, noch de magt om wonderen te verrigten, noch alle hooge beschouwingen geacht worden.

1) Rom. 18.

Het geloof zelfs, de hoop of andere deugden, zijn u, o Heer, zonder de genade en liefde niet aangenaam.

5. O allerzaligste genade, welke hem, die arm van geest is, rijk in deugden, en dengenen, die rijk in deugden is, ootmoedig van harte maakt!

Kom en daal in mij neder, vervul mij met uwen troost, opdat mijne ziel door vermoeidheid en dorheid des gemoeds niet bezwijkke.

Ik bid u, o Heer, laat mij in uwe oogen genade vinden; want uwe genade is mij genoeg, al had ik de andere dingen niet, die de natuur verlangt.

Want al word ik met vele bekoringen gekweld, zoo zal ik echter niet vreezen, als uwe genade met mij is.

Zij is mijne sterkte, zij geeft mij raad en hulp. Zij is magtiger dan al mijne vijanden, en wijzer dan al de geleerden der wereld.

6. Zij is de meesteres van de waarheid en van de goede zeden, het licht des harten, de troost in de benaauwdheid; zij verdrijft de droefheid, zij verwijdert de vrees, zij is de voedster der godvruchtigheid en de moeder der vertroostende tranen.

Wat ben ik, zonder haar, als een dor hout en een onnutte struik, enkel geschikt om uitgeroeid te worden?

Dat dan, o Heer, uwe genade mij altijd voorkome, altijd volge, en mij gedurig in goede werken vurig en aandachtig make, door Jezus Christus, uwen Zoon. Amen.

LVI. HOOFDSTUK.

Dat men zich zelven moet verloochenen, Christus navolgen, en zijn kruis met hem dragen.

1. Christus. — Zoon, hoe meer gij u zelven verloochent, des te meer gij in mij zult blijven.

Gelijk de inwendige vrede daarin bestaat, dat men inwendig niets verlangt, zoo wordt men met God vereenigd, met inwendig zich zelven te verlaten.

Ik wil, dat gij u volkomen aan mijnen wil, zonder klagen of morren leert overgeven.

Volg mij, ik ben de weg, de waarheid en het leven. (1)

Zonder weg gaat men niet, zonder waarheid kent men niet, zonder het leven heeft men niets.

Ik ben de weg, dien gij moet volgen, de waarheid, die gij moet gelooven, het leven, hetwelk gij moet hopen.

Ik ben de weg, die niet verleidt, de waarheid, die nimmer mist, het leven, hetwelk nooit eindigt.

Ik ben de rechte weg, de opperste waarheid, het waarachtige leven, het gelukzalige en het ongeschapene leven.

Zoo gij in mijnen weg blijft wandelen, zult gij de waarheid kennen, de waarheid zal u vrij maken (2) en gij zult tot het eeuwige leven komen.

2. *Maar zoo gij tot het eeuwige leven wilt komen, onderhoud dan de geboden. (3)*

Wilt gij de waarheid kennen, geloof dan mijne woorden.

1) Matth. IX. 9 en Joan. XIV. 6.

2) Joann. VIII. 31--32.

3) Matth. 19. v. 17.

Wilt gij volmaakt zijn, verkoop al hetgeen gij hebt. (1)

Wilt gij mijn leerling zijn, verloochent u zelven. (2)

Wilt gij het eeuwige leven bezitten, veracht het tijdelijke.

Wilt gij in den hemel verheven zijn, verneder u op aarde.

Wilt gij met mij heerschen, draag uw kruis met mij.

Want alleen de minnaars van het kruis vinden den weg der zaligheid en het ware licht.

3. De ziel. — O Heer Jezus, aangezien uw leven zoo streng en versmaad is geweest bij de wereld, geef mij de genade, om u na te volgen, en van de wereld versmaad te zijn.

Want de leerling is niet grooter dan zijn meester, en de knecht niet boven zijn heer. (3)

Dat dan uw dienaar zich gedurig in uw leven oefene, want daarin is mijne zaligheid en de ware heiligheid te vinden.

Al hetgeen, wat ik buiten uw leven lees of hoor, kan mij niet verkwikken, noch volkomen vermaken.

4. Christus. — Zoon, dewijl gij alles, hetgeen mijn leven aangaat, gelezen hebt, zult gij gelukkig zijn, zoo gij hetzelfde beoefent. (4)

Wie mijne geboden kent en dezelve onderhoudt, die bemint mij, en ik zal hem ook beminnen, en mij aan hem kenbaar maken (5) en hem met mij in het rijk mijns Vaders doen zitten.

1) Matth. XIX. 21.

2) Luc. IX. 23.

3) Joan. XIII. 16 en Matth. X. 24.

4) Joan. XIII. 17.

5) Joan. 14 v. 21.

5. De ziel.—O Heer Jezus, laat mij dit geschieden gelijk gij dit gezegd en beloofd hebt, en maak mij dit oneindig geluk waardig.

Ik heb het kruis uit uwe hand ontvangen, en zal het tot den dood toe dragen, gelijk gij het mij opgelegd hebt.

Het leven van den kloosterling is waarlijk een gedurig kruis, maar het leidt tot het paradijs.

Wij hebben den weg begonnen, wij mogen niet terng deinzen, noch denzelven verlaten.

6. Welaan dan. broeders, gaan wij te zamen voort, en Jezus zal met ons zijn.

Wij hebben dit kruis opgenomen om Jezus wil, laat ons hetzelfde ook, om Jezus, blijven dragen.

Hij, die onze leidsman en voorganger is, zal ook onze helper wezen.

Zie, onze Koning gaat ons voor, (1) hij zal voor ons strijden.

Volgen wij hem manmoedig, niemand vreezende, laat ons bereid zijn om dapper in den strijd te sterven; en laat ons onzen roem zulke vlek en schande niet aandoen (2) dat wij van het kruis zouden vlugten.

LVII. HOOFDSTUK.

Dat men niet kleinmoedig moet zijn, als ons kwellingen en bekoringen overkomen.

1. Christus. — Zoon, het geduld en de ootmoedigheid in tegenspoed behagen mij meer; dan vele vertroosting en godsvrucht in voorspoed.

1) 1 Reg. XII. 2.

2) 1 Mach. IX. 10.

Waarom bedroeft gij u zoo in eene geringe zaak , die tegen u gezegd wordt ?

Al ware het nog veel grooter geweest , moest gij u daarom niet ontstellen.

Maar laat dit nu varen : het is het eerste niet, noch iets nieuws , dat gij nu te lijden hebt , of het zal het laatste niet zijn , indien gij lang leeft.

Gij zijt zeer kloek , zoo lang u geene zwarigheid overkomt.

Gij weet anderen wel te raden en te versterken, maar als de bekoring u onverwachts overvalt , ontbreekt u raad en kracht.

Bemerk uwe groote broosheid , die gij dikwijls in kleine tegenheden ondervindt ; geloof nogtans, dat , als u die overkomen , , alles om uwe zaligheid geschiedt.

2. Stel alle kwellingen uit uw gemoed , zoo gij best kunt , en indien gij er van geraakt zijt, geef u daarom niet als overwonnen , maar maak er u aanstonds van af.

Verdraag ze ten minste geduldig , zoo gij dezelve niet gaarne kunt lijden.

Indien gij iets niet gaarne hoort , en daardoor eenige gramschap begint te gevoelen , wederhoud u , en laat geene ongeregelde woorden , waardoor de zwakke menschen verergerd worden , uit uwen mond gaan.

Alzoo zal deze ontsteltenis uws harten weldra vergaan , en uwe inwendige zwarigheid zal door mijne genade verzacht worden.

Ik leef nog , en ben bereid u te helpen , en nog meer te troosten , dan ik tot dusverre gedaan heb , indien gij op mij vertrouwt en mij vurig aanroept.

3. Wees dan standvastiger, en bereid u tot grootere lijdzaamheid.

Het is daarom niet alles verloren al is het, dat gij dikwijls zware bekoring of lijden gevoelt.

Gij zijt mensch, en geen God; gij zijt vleesch, en geen Engel.

Hoe zoudt gij altijd in denzelfden staat van deugd kunnen blijven, daar dit aan den Engel in den hemel, en aan den eersten mensch in het Paradijs ontbroken heeft?

Ik ben het, die de bedrukten vertroost; en degenen, die hunne eigene zwakheid kennen en belijden, maak ik deelachtig aan mijne goedheid.

4. De ziel. — Gezegend zij uw heilig woord, o Heer, dat zoeter is in mijnen mond, dan honig en honigraat. (1)

Wat zou ik doen in zoo veel benaauwdheden, in bekoringen, die talrijk en groot zijn, indien gij mij door uwe heilige woorden niet versterktet?

Wat is er mij aan gelegen, wat en hoeveel ik eindelijk geleden heb, als ik maar tot de haven der eeuwige zaligheid gerake!

Verleen mij slechts een zalig einde, en een zalig verscheiden uit deze wereld.

Heer, wees mij gedachtig, en leid mij door den regten weg tot het rijk uws Vaders. Amen.

XXIX. HOOFDSTUK.

Dat men de dingen, die boven ons zijn, of de geheime oordeelen van God niet moet zoeken te doorgronden.

1. Christus. — Zoon, wacht u van verhevene dingen of de verborgene oordeelen van God te

1) Ps. XVIII. 11.

onderzoeken; waarom deze mensch zoo verlaten, en gene aangenomen wordt tot zulke groote genade; waarom deze zoo veel te lijden heeft, en gene zoo overladen is met voorspoed.

Deze dingen gaan alle menschelijk verstand te boven, en geene reden of vernuft is in staat, Gods oordeelen te doorgronden.

Als de booze vijand u zulks ingeeft, of als nieuwsgierige menschen u daarnaar vragen, antwoord hun met den profeet: *Heer (1) gij zijt regtvaardig en regt in al uwe oordeelen. Zeg ook: De oordeelen des Heeren zijn waurachtig in zich zelven (2).*

Mijne oordeelen moeten niet onderzocht, maar gevreesd worden, dewijl zij voor het menschelijk verstand onbegrijpelijk zijn.

2. Wil ook niet onderzoeken of twisten over de verdiensten der Heiligen: wie van hen de heiligste is, of de hoogste in het rijk der hemelen.

Zulke dingen veroorzaken dikwijls vele nuttelooze redetwisten, en zij ontsteken ook den hoogmoed en den ijdel roem, waaruit haat en tweedragt voortspruiten, als de eene dezen en de andere eenen anderen Heilige laatdunkend wil verheffen.

Dergelijke dingen te willen onderzoeken en te weten, brengt geen voordeel bij, ja het mishaaft zelfs den Heilige: want ik ben geen God van tweedragt, maar van vrede, en deze vrede is meer gelegen in den waren ootmoed, dan in de verheffing van zich zelven.

3. Sommigen worden meer getrokken totdezen

1) Psalm 118. v. 137.

2) Ps. 18. v. 10.

of genen Heilige , doch door eenen meer mensche-
lijken dan goddelijken ijver.

Ik ben het , die alle Heiligen geschapen heb;
ik heb hun de genaden gegeven , ik heb hun de
glorie uitgedeeld.

Ik ken de verdiensten van iedereen ; ik heb
hen met de zoetheid van mijnen zegen voorkomen.

Ik heb mijne geliefden in mijne voorzienigheid
voor alle eeuwen gekend. Ik heb hen verkoren en
uit de wereld getrokken (1) en zij hebben mij niet
eerst verkoren.

Ik heb hen door mijne genade geroepen , ik
heb hen tot mij getrokken door barmhartigheid,
en hen door vele bekoringen tot het einde toe
gebragt.

Ik heb hun voorname vertroostingén ingestort,
ik heb hun de volharding verleend en hun geduld
gekroond.

Ik ken hen allen van den eersten tot den
laatsten , en ik bemin hen allen met eene on-
uitsprekelijke liefde.

Ik moet in al mijne Heiligen geloofd worden;
ik moet geëerd worden boven hen allen en in
hen allen , welke ik , zonder eenige voorgaande
eigene verdiensten zoo roemrijk verheerlijkt en
voorbeschikt heb.

Hij dus , die een mijner minste vrienden
veracht , cert den meesten ook niet : *want ik
heb den minsten zoo wel als den meesten
geschapen.*

En hij , die te kort doet aan een mijner Heiligen,
doet aan mij te kort , en aan de anderen ,
die in den hemel zijn.

1) Joan XV. 19.

Zij zijn allen door den liefdeband vereenigd , zij hebben één gevoelen en éenen wii , en beminnen elkander in mij alleen.

5. Maar hetgeen veel meer is , zij beminnen mij nog meer dan zichzelf en hunne verdiensten.

Want buiten zich zelve verrukt , en buiten hunne eigene liefde getrokken , verliezen zij zich geheel in mijne liefde en rusten daarin met blijdschap.

Niets kan hen afkeeren of nederwaarts trekken : want zij zijn vervuld met de eeuwige waarheid , en branden door het vuur eener onuitbluschbare liefde.

Dat de vleeschelijke en zinnelijke menschen , die niets anders weten te beminnen dan hunne eigenbaat , van den staat der heiligen zwijgen.

Zij geven en ontnemen den Heiligen volgens hun eigen goeddunken , en niet volgens dat het aan de eeuwige waarheid belijft.

6. Veel menschen zijn zeer onwetend en weinig verlicht , om te weten en te bevatten , wat het is , iemand met eene volkomene geestelijke liefde te beminnen.

Zij worden tot dezen of genen Heilige gedreven door natuurlijke genegenheid en menschelijke vriendschap , door zich in te beelden , dat het in den hemel gaat , gelijk zij hier gewoon zijn te handelen op de wereld.

Maar er is een oneindig verschil tusschen de kennis , der volmaakte menschen en tusschen de kennis , die de volmaakten van God door eene hemelsche verlichting ontvangen.

7. Wacht u derhalve , o mijn zoon , van deze

of genen Heilige , doch door eenen meer mensche-
lijken dan goddelijken ijver.

Ik ben het , die alle Heiligen geschapen heb;
ik heb hun de genaden gegeven , ik heb hun de
glorie uitgedeeld.

Ik ken de verdiensten van iedereen ; ik heb
hen met de zoetheid van mijnen zegen voorkomen.

Ik heb mijne geliefden in mijne voorzienigheid
voor alle eeuwen gekend. Ik heb hen verkoren en
uit de wereld getrokken (1) en zij hebben mij niet
eerst verkoren.

Ik heb hen door mijne genade geroepén , ik
heb hen tot mij getrokken door barmhartigheid,
en hen door vele bekoringen tot het einde toe
gebragt.

Ik heb hun voorname vertroostingén ingestort,
ik heb hun de volharding verleend en hun geduld
gekroond.

Ik ken hen allen van den eersten tot den
laatsten , en ik bemin hen allen met eene on-
uitsprekelijke liefde.

Ik moet in al mijne Heiligen geloofd worden;
ik moet geëerd worden boven hen allen en in
hen allen , welke ik , zonder eenige voorgaande
eigene verdiensten zoo roemrijk verheerlijkt en
voorbeschikt heb.

Hij dus , die een mijner minste vrienden
veracht , cert den meesten ook niet : *want ik
heb den minsten zoo wel als den meesten
geschapen.*

En hij , die te kort doet aan een mijner Heiligen,
doet aan mij te kort , en aan de anderen ,
die in den hemel zijn.

1) Joan XV. 19.

Zij zijn allen door den liefdeband vereenigd , zij hebben één gevoelen en éenen wii , en beminnen elkander in mij alleen.

5. Maar hetgeen veel meer is , zij beminnen mij nog meer dan zichzelf en hunne verdiensten.

Want buiten zich zelve verrukt , en buiten hunne eigene liefde getrokken , verliezen zij zich geheel in mijne liefde en rusten daarin met blijdschap.

Niets kan hen afkeeren of nederwaarts trekken : want zij zijn vervuld met de eeuwige waarheid , en branden door het vuur eener onuitbluschbare liefde.

Dat de vleeschelijke en zinnelijke menschen , die niets anders weten te beminnen dan hunne eigenbaat , van den staat der heiligen zwijgen.

Zij geven en ontnemen den Heiligen volgens hun eigen goeddunken , en niet volgens dat het aan de eeuwige waarheid beliest.

6. Veel menschen zijn zeer onwetend en weinig verlicht , om te weten en te bevatten , wat het is , iemand met eene volkomene geestelijke liefde te beminnen.

Zij worden tot dezen of genen Heilige gedreven door natuurlijke genegenheid en menschelijke vriendschap , door zich in te beelden , dat het in den hemel gaat , gelijk zij hier gewoon zijn te handelen op de wereld.

Maar er is een oneindig verschil tusschen de kennis , der volmaakte menschen en tusschen de kennis , die de volmaakten van God door eene hemelsche verlichting ontvangen.

7. Wacht u derhalve , o mijn zoon , van deze

dingen , die uw verstand te boven gaan, diep na te vorschen ; maar wees boven al bezorgd om u , al ware het ook de minste plaats in het rijk Gods te bezorgen.

Schoon iemand wist, welke Heilige er heiliger of grooter is in het rijk der hemelen , wat zoude hem zulks baten , indien hij door deze kennis niet opgewekt werd , om zich te meer voor mij te vernederen en om mijnen naam te loven en te eeren ?

Die , welke op de grootheid zijner zonden en op de kleinheid zijner deugd denkt , en overweegt hoe verre hij van de volmaaktheid der Heiligen verwijderd is , is aan God veel aangener , dan hij , die veel twist over hunne meerdere of mindere heiligheid.

Het is beter hen met godvruchtige gebeden en tranen aan te roepen , en ootmoedig hunne roemrijke voorspraak te vragen , dan ijdelijk hunne verborgene dingen te willen onderzoeken.

8. Zij zijn zeer wel te vreden , en zouden over de menschen ook te vreden zijn, indien de menschen zich van hunne ijdele gesprekken konden wederhouden.

Zij roemen niet op hunne eigene verdiensten, vermits zij aan zich zelven niets goeds toeschrijven, maar aan mij alleen , die hun alle goed uit mijne onbegrijpelijke liefde gegeven heb.

Zij zijn vervuld met de liefde der Godheid , en met zulke overvloedige blijdschap , dat er niets aan hun geluk en hunnen roem kan ontbreken.

Hoe hooger zij ook in glorie verheven zijn , des te ootmoediger zij in zich zijn , waardoor zij naauwer met mij vereenigd worden.

Daarom staat er geschreven : *dat zij hunne kroonen nederwerpen , voor Gods troon , en op hun aangezicht voor het Lam nedervallen , en dengenen aanbidden , die daar leeft in alle eeuwen.* (1)

9. Velen onderzoeken wie de grootste Heilige is in het rijk Gods , die niet eens weten , of zij zullen waardig zijn onder de minste gerekend te worden.

Het is een groot geluk ook de minste in den hemel te wezen , aangezien zij allen groot zijn , die daar zijn , en allen kinderen Gods genoemd worden en het ook werkelijk zijn.

De hoovaardige zondaar , al sterft hij na honderd jaren , zal daar zelfs niet de minste onder duizend zijn.

En als de leerlingen vroegen , wie de grootste in het rijk der hemelen zou wezen , kregen zij ten antwoord : *Ten zij gij u bekeert , en gelijk wordt aan kinderen , zult gij in het rijk der hemelen niet komen. Wie zich dan vernedert even als die kleinen , die is de grootste in het rijk der hemelen.* (2)

10. Wee degenen , die weigeren zich gewillig met de kinderen te vernederen : want zij zullen door de lage deur des hemels niet kunnen binnen komen.

Wee ook den rijken , want zij hebben hier hunnen troost (3) en als de armen in het rijk Gods zullen komen , zullen zij daar buiten staan weenen en huilen.

Verblijdt u , gij , ootmoedigen , en verheugt u , gij , armen ! want het rijk der hemelen komt u toe , indien gij in waarheid wandelt.

1) Apoc. IV. 10 en V. 14.

2) Matth. XIIIIV. 3 en 4.

3) Luc. VI. 23.

LIX. HOOFDSTUK.

Dat men op God alleen al zijne hoop en zijn betrouwen moet stellen.

1. De ziel. — Heer . wat is mijn betrouwen hier in in dit leven , of wat is mijn grootste troost van al hetgene op aarde is ?

Zijt gij het niet , mijn God, wiens barmhartigheid oneindig is ?

Wanneer is het mij wel geweest zonder u ? Of waar is het kwalijk geweest met mij , als gij bij mij waart ?

Ik wensch liever arm te zijn om u , dan rijk zonder u.

Ik wensch liever als een vreemdeling op deze aarde met u te leven , dan den hemel zonder u te bezitten.

Daar gij zijt , is de hemel , en daar gij niet zijt , is de dood en de hel.

Gij zijt al mijn verlangen , daarom moet ik altijd tot u roepen , zuchten en bidden.

Ik kan op niemand anders volkomen betrouwen dan op u , noch in mijne behoefte hulp verhoppen , dan van u alleen , o mijn God !

Gij zijt mijne hoop en mijne kracht ; gij zijt mijn trooster in alles , en mijn getrouwste vriend.

2. Allen zoeken het hunne maar gij betracht alleen mijne zaligheid en mijn voordeel , en keert mij alles ten goede.

Al is het , dat gij mij vele bekoringen en zwarigheden laat overkomen , dit schikt gij alles tot mijn voordeel , want gij beproeft uwe uitverkorenen op duizenderlei wijzen.

En ik moet u in deze beproevingen zoo wel beminnen en loven, alsof gij mij gansch met hemelsche vertroostingenvullt.

3. Op u dan, o Heer, stel ik al mijne hoop, tot u neem ik al mijne toevlugt, aan u laat ik al mijne kwellingen en benaauwdheden over: want ik zie, dat alles, wat buiten u is, magteloos en onbestendig is.

Want vele vrienden zullen mij niet baten, noch kloeke helpers mij bijstaan, noch wijze raadslieden mij goeden raad geven, noch geleerde boeken mij vertroosten, noch eenige verborgene plaats mij bevrijden, zoo gij zelf mij niet bijstaat, mij helpt, mij versterkt, vertroost, onderrigt en behoedt.

4. Want al, wat mij tot vrede en geluk schijnt te dienen, is niets, noch kan ons helpen tot het ware geluk, als gij bij ons niet zijt.

Gij zijt dan het einde van alle goed, de oorsprong des levens, de diepte aller wijsheid, en op u boven alles te betrouwen, is de opregte vertroosting uwer dienaars.

Tot u zijn mijne oogen gericht, op u betrouw ik, o mijn God, Vader der barmhartigheden!

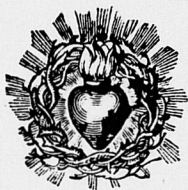
Zegen en heilig mijne ziel door uwen hemelschen zegen, opdat zij uwe heilige woning en de troon uwer eeuwige glorie worde, en opdat er niets in dien tempel onwaardig worde gevonden, hetgeen aan de oogen uwer Majesteit kan mishagen.

Zie op mij neder volgens de grootheid uwer goedheid, (1) en volgens de menigvuldigheid uwer barmhartigheden. Verhoor het gebed van uwen

1) Ps. **IXVIII**. 17.

armen dienaar , die zoo verre van u in het land van de schaduwen des doods gebannen is.

Bescherm en bewaar mijne ziel tusschen al de gevaren van dit vergankelijk leven , en geleid mij door uwe genade langs den weg van vrede tot het Vaderland der eeuwige heerlijkheid. Amen.

u
ze
vo
vo
ge
bl
en
1
2
3
4
5

DE NAVOLGING

VAN JEZUS CHRISTUS.

VIERDE BOEK.

OVER H. SACRAMENT DES ALTAARS.

Godvruchtige vermaning aangaande de heilige Communie.

Christus. — *Komt allen tot mij , die gekweld wordt en beladen zijt , en ik zal u verkwikken, zegt de Heer. (1)*

Het brood , dat ik u zal geven, is mijn Vleesch, voor het leven der wereld. (2)

Neem en eet , dit is mijn ligchaam, hetwelk voor u zal gegeven worden : doet dit ter mijner gedachtenis. (3)

Die mijn vleesch eet en mijn bloed drinkt , blijft in mij , en ik in hem (4).

De woorden , die ik gesproken heb , zijn geest en leven. (5)

1) Matth. 11. v. 28.

2) Johan. 6. v. 25.

3) Matth. 26. v. 26. -- 1. cor. 11. v. 24.

4) Joan. 6. v. 57.

5) Ibid. v. 64.

I. HOOFDSTUK.

Met welken eerbied men Jezus Christus moet ontvangen.

1. De ziel. — Dit zijn uwe woorden , o Jezus, eeuwige Waarheid ! alhoewel zij niet op denzelfden tijd , noch op dezelfde plaats gesproken of geschreven zijn.

Omdat het dan uwe woorden zijn , en zij waarachtig zijn , moet ik die getrouw en met groote dankbaarheid aannemen.

Het zijn uwe woorden , gij hebt ze gesproken; het zijn ook de mijne : want gij hebt ze tot mijne zaligheid gesproken.

Ik ontvang ze gaarne uit uwen mond , en wensch , dat dezelve diep in mijn hart mogen geprent worden.

Die woorden vol van genade , teederheid en liefde , wekken mij wel op , maar mijne zonden verschrikken mij , en mijn onrein geweten wederhoudt mij om zulke heilige geheimen te ontvangen.

De zoetheid uwer woorden zet mij aan , maar de menigte mijner gebreken bezwaart mij.

2. Gij gebiedt mij , dat ik met betrouwen tot u zou komen , indien ik met u deel wil hebben ; en dat ik de spijs der onsterfelijkheid zou nuttigen , indien ik het eeuwige leven en de eeuwige glorie wil bekomen. *Komt , zegt gij, allen tot mij , die gekweld wordt en beladen zijt , en ik zal u verkwikken.* (1)

O zoet en vriendelijk woord in de ooren des zondaars , waardoor gij , mijn Heer en God , mij ,

arme
aan u
Ma
stout
Zi
en gi
3.
vend
He
zelve
betro
He
ik ,
D
Heil
allen
O
zulke
W
zelf
4
hond
bou
redd
een
waar
M
heef
derf
goud
legg
geve
durv
S

armen en ellendigen mensch , uitnoodigt , om aan uw heilig Ligchaam deelachtig te worden !

Maar wie ben ik , Heer , dat ik mij zou ver-
stouten tot u naderen ?

Zie , de hemel der hemelen kan u niet bevatten ,
en gij zegt : *kemt allen tot mij.*

3. Wat beduidt toch deze liefderijke toege-
vendheid en die teedere uitnoodiging ?

Hoe zal ik tot u durven komen , die in mij
zelfen niets goeds vind , waarop ik zou mogen
betrouwen ?

Hoe zal ik u in mijne woning durven leiden ,
ik , die zoo dikwijls uwe goedheid vertoornd heb ?

De Engelen en Aartsengelen beven voor u , de
Heiligen vreezen voor u , en gij zegt : *komt
allen tot mij.*

O Heer , wie zoude het gelooven , zoo gij
zulks zelf niet zeidet !

Wie zoude tot u durven naderen , zoo gij
zelf zulks niet gebodt ?

4. Zie , Noë , die regtvaardige man , heeft
honderd jaren lang gearbeid om eene ark te
bouwen , om zich met weinige van de zijnen te
redden : en hoe zal ik mij kunnen bereiden in
een nur tijds , om u , Schepper der wereld ,
waardig te ontvangen ?

Mozes , uw dienaar en bijzondere vriend ,
heeft de ark des Verbonds gemaakt van onbe-
derfelijk hout , en bekleed met het allerfijnste
goud , alleen om daarin de tafelen der wet te
leggen , en zal ik , bedorven schepsel , u den
gever der wet en de bron des levens , zoo ligt
durven ontvangen ?

Salomon , de wijsste der koningen van Israël ,

was zeven jaren lang bezig om eenen prachtigen tempel , ter eere van uwen naam te bouwen , en vierde het feest der wijding acht dagen lang.

Hij droeg duizend offeranden van dankzegging op, en stelde de ark des Verbonds op de toebereide plaats , onder het bazuinengeschal en het gejuich des Volks en met groote pracht. En hoe zal ik , de ellendigste en armste aller menschen , u in mijn huis ontvangen , ik , die naauwelijks een half uur godvruchtig kan doorbrengen ! En ach , of ik eens een half uur waardig daartoe besteedde !

5. O mijn God ! hoe vurig hebben die mannen getracht u te behagen ; en ik , helaas ! hoe weinig doe ik , en hoe weinig tijds gebruik ik , om mij tot de heilige Communie te bereiken !

Zeer zelden ben ik geheel ingetogen en vrij van alle verstrooidheid.

Het ware nogtans wel billijk , dat mij in uwe goddelijke tegenwoordigheid geene onbetamelijke gedachte in den zin kwame, en dat ik mij met geen schepsel bekommerde , wijl ik geen Engel , maar wel den Heer der Engelen in mij ontvang.

6. Er is ook een groot verschil tusschen de ark des Verbonds met hetgeen er in rustte , en tusschen uw allerheiligste Ligchaam met zijne oneindige waardigheden ; tusschen de offeranden der oude wet , afbeeldsels van het toekomende, en tusschen de ware offerande van uw goddelijk Ligchaam , waardoor al de oude offeranden vervuld en voltrokken zijn.

Waarom word ik dan niet meer door uwe goddelijke tegenwoordigheid ontstoken ?

7. Waarom bereid ik mij niet met grootere naarstigheit , om de heilige geheimen te ontvangen , aangezien die Aartsvaders en heilige Profeten , de vorsten en koningen met al het volk , zoo grooten ijver en godsvrucht tot uwe dienst hebben getoond ?

8. De godvruchtige koning David danste uit al zijne magt voor de ark , daar hij de weldaden , die God eertijds aan de oudvaders verleend had , herdacht ; hij maakte verscheidene speeltuigen , hij dichtte liederen , die hij met vrolijkheid beval te zingen ; hij speelde zelfs dikwijls op de harp door het ingeven van den H. Geest ; hij leerde het volk van Israël God loven uit geheel hun hart , en hem dagelijks eenstemmig zegenen en verheerlijken.

Werd er dan zulk eene groote vurigheid betoond , zoo feestelijke gedachtenis gehouden , ter eere van God , voor de ark des Verbonds , hoe groote eerbiedigheid en godvruchtigheid behoorde ik en alle Christenen dan niet te hebben in de tegenwoordigheid van een zoo verheven Sacrament , en in het ontvangen van het allerwaardigste ligchaam van Christus ?

9. Veel menschen loopen naar verschillende plaatsen om de overblijfselen der Heiligen te bezoeken ; zij hooren met verwondering van hunne groote daden , zij bezigtigen de kerken en kussen hunne heilige gebeenten , welke met zijde of goud onziet zijn.

En zie , gij zijt hier bij mij op het altaar , o mijn God ! de Heilige der Heiligen , de Schepper der menschen , de Heer der Engelen.

Dikwijls is het de nieuwsgierigheid om nieuwe dingen te zien , die deze bedevaarten doet ondernemen , en daarom brengen zij ook dikwijls van die reizen geringe vruchten van verbetering mede , vooral als men zoo ligtvaardig zonder berouw over zijne zonden daarhenen loopt.

Maar hier in dit Sacrament zijt gij , mijn Heer, geheel en waarlijk tegenwoordig , en gij geeft overvloedige vruchten van eeuwige zaligheid aan allen , die u daar waardig en godvruchtig ontvangen.

En daartoe wordt men niet getrokken door ligtvaardigheid , nieuwsgierigheid of zinnelijk vermaak , maar door een vast geloof , eene vurige hoop en eene oprechte biecht.

10. O onzichtbare God , Schepper der wereld, hoe wonderbaar handelt gij met ons! hoe minzaam en liefderijk is deze uwe beschikking over uwe uitverkorenen , aan wie gij u zelve in het heilig Sacrament ten beste geeft !

Dit gaat alle verstand te boven ; dit trekt bijzonder de harten van uwe beminden tot u , dit doet hunne liefde ontsteken.

Want uwe ware geloovigen , die geheel hun leven tot verbetering besteden , ontvangen dikwijls uit dit heilig Sacrament eene groote genade en liefde tot de deugd.

11. O wonderbare en verborgene genade van dit waardig Sacrament , die alleen bekend is aan de ware geloovigen ! maar de ongeloovigen , of zij , die nog aan de zonden onderworpen zijn , kunnen die niet proeven.

In dit Sacrament wordt de geestelijke genade gegeven , en de sterkte , die de ziel verloren

had , wordt hersteld ; de schoonheid der ziel , mismaaakt door de zonde , wordt vernieuwd.

Deze genade is somtijds zoo groot , en geeft zoo grooten ijver , dat niet alleen de ziel , maar ook het ligchaam zelfs gevoelt , dat zijne krachten door dezelve zeer versterkt zijn.

12. Maar het is zeer te beklagen , dat wij zoo laauw en zoo onachtzaam zijn , en niet ontstoken worden door eenen grooteren ijver tot Christus , in wien al onze hoop , zaligheid en verdienste gelegen is.

Want hij is onze heiligmaking en verlossing; hij is de troost van hen , die hier als reizigers wandelen , en het opperste geluk der Heiligen.

Het is derhalve zeer te bejammeren , dat velen zulk eene groote onverschilligheid toonen voor dit zalig geheim , waardoor de hemel verheugd en de wereld behouden wordt.

O verblindheid en versteendheid van het menschelijk hart , dat men door zulke onuitsprekelijke weldaad niet meer geraakt is ! ja , dat men door het dagelijksch gebruik van dezelve , tot onachtzaamheid en minderen eerbied vervalt !

15. Want ware het , dat dit heilig Sacrament slechts op eene plaats te vinden ware , en dat het maar door éénen Priester alleen op de geheele wereld geconsacreerd werd , met welken ijver zouden de menschen naar die plaats en naar dien Priester niet loopen , om die goddelijke geheimen te zien opdragen !

Doch nu vindt men vele Priesters , en Christus wordt op vele plaatsen geofferd , opdat de genade en de liefde van God tot den mensch des te meer zou uitschijnen , hoe meer dit heilig Sacrament door de gansche wereld verspreid is.

Ik dank u , goede Jezus , eeuwige Herder en voeder der zielen , omdat gij ons , arme en ellendige ballingen , gewaardigd hebt met uw dierbaar Ligchaam en bloed te spijzen , en zelfs met uwen goddelijken mond ons uit te noodigen tot het ontvangen van die heilige geheimen , zeggende : *Komt allen tot mij , die gekweld wordt en beladen zijt , en ik zal u verkwikken (1).*

II. HOOFDSTUK.

Dat God in dit heilig Sacrament aan den mensch van zijne goedheid en liefde groote blijken geeft.

GEBED VOOR DE COMMUNIE.

1. De ziel. — O Heer , op uwe goedheid en groote barmhartigheid betrouwende , nader ik tot u , als een kranke tot den Zaligmaker , als een hongerige en dorstige tot de bron des levens , als een behoeftige tot den Koning der hemelen , als een dienstknecht tot den Heer , als een schepfel tot den Schepper , als een verlatene tot den vertrooster.

Maar van waar komt mij dit geluk , dat gij tot mij komt ? En wie ben ik , dat gij u zelven aan mij geeft ?

Hoe durft een zondaar in uwe tegenwoordigheid verschijnen ? En hoe gewaardigt gij u tot hem te komen ?

Gij kent uwen dienaar , en weet , dat hij niets goeds in zich zelven heeft , om hem zulke groote genade te bewijzen.

• Ik belijd derhalve mijne nederigheid , ik erken

1) Matth. 11. v. 20.

uwe goedheid , ik loof uwe barmhartigheden , en dank u voor uwe oneindige liefde.

Want gij doet dit om u zelven en niet om mijne verdiensten , opdat ik uwe goedheid beter zoude leeren kennen , uwe liefde meer doorgronden , en uwe ootmoedigheid naauwgezetter navolgen.

Aangezien dit u dan alzoo belieft , en gij zulks gebiedt , zoo behaagt mij uwe verwaardiging ; en ach , of mijne boosheid geen beletsel zij !

2. O allerzoetste en goedgunstige Jezus , welken grooten eerbied , dankbaarheid en eeuwigen lof zijn wij u schuldig voor het ontvangen van uw heilig Ligchaam , welks waardigheid al onze gedachten verre te boven gaat !

Maar wat zal ik in deze heilige Communie denken , als ik tot u kom , mijn Heer , dien ik godvruchtig wensch te ontvangen , maar naar behooren niet kan vereeren.

Want wat kan ik toch zaliger en beter doen , dan dat ik mij geheel onder u vernedere , en uwe goedheid grootelijks boven mij verheffe ?

Ik geloof u dan , mijn God , en verhef u in eeuwigheid ; ik verneder en onderwerp mij aan u , tot in den afgrond mijner snoodheid.

3. Zie , gij zijt de Heilige der Heiligen , en ik de vuiligheid der zonden.

Gij gewaardigt u te vernederen tot mij , die niet waardig ben mijne oogen tot u op te heffen.

Gij komt tot mij , gij wilt met mij zijn , gij noodigt mij tot uwen maaltijd ; gij wilt mij eene hemelsche spijs geven , en *het brood der Engelen doen nuttigen* , hetwelk gij zelf zijt ; *het brood*

des levens, hetwelk van den Hemel nedergedaald is, en aan de wereld het leven geeft. (1)

4. Ziedaar de grootheid uwer liefde, de grootheid uwer vernedering en goedheid. Hoe veel dankzeggingen en hoe grooten lof zijn wij u hiervoor niet verschuldigd!

O zalig raadsbesluit, door hetwelk gij dit heilig Sacrament ingesteld hebt! o troostelijke en aangename maaltijd, waarin gij u zelven tot spijs hebt gegeven!

Hoe wonderbaar, o Heer, zijn uwe werken! hoe vermogend is uwe magt! hoe onbegrijpelijk is uwe waarheid!

Want gij hebt gesproken, en alles is gemaakt geworden, en hetgeen gij geboden hebt, is geschied.

5. Het is eene wonderbare zaak, die alle menschelijk verstand te boven gaat, en die alleen te begrijpen is door het geloof, dat gij, mijn Heer, mijn God, waarachtig God en mensch, onder eene geringe gedaante van brood en wijn geheel schuilt, en dat gij door degenen, die u ontvangen, genuttigd wordt, zonder te worden verteerd.

Gij, die niemand noodig hebt, de Heer van alles, hebt door dit heilig Sacrament in ons willen wonen.

Bewaar toch, o Heer. mijn hart en ligchaam onbevlekt, opdat ik met een opgeruimd, rein geweten dikwijls uw heilig geheim moge opdragen, en hetzelfde tot mijne zaligheid ontvangen: want gij hebt dit allermeeft ingesteld tot uwe glorie en tot eene eeuwige gedachtenis aan uwe goedheid.

6. O mijne ziel, verheug u, en dank God voor

zoo eene edele gift, zulke ongemeene vertroosting, die u in dit dal der tranen is nagelaten.

Want zoo dikwijls gij dit geheim viert en het Ligchaam onzes Heeren ontvangt, vernieuwt gij het werk onzer verlossing, en gij wordt deelgenoot van de verdiensten van Christus.

De liefde van Christus vermindert nooit, en de schat zijner verzoeningen wordt nimmer uitgeput.

Gij moet u dan altijd met eenen nieuwen ijver daartoe bereiden, en dit groote geheim uwer zaligheid met diepe aandachtigheid overwegen.

Het moet u, als gij mis leest of hoort, zoo nieuw, zoo verheven en zoo beminnelijk schijnen, alsof Christus denzelfden dag in den schoot van de heilige Maagd eerst was nedergedaald en mensch geworden, of voor onze zaligheid aan het kruis had gehangen en gestorven ware.

III. HOOFDSTUK.

Dat het voordeelig is, dikwijls het heilig Sacrament des Altaars te ontvangen.

GEBED VOOR DE HEILIGE COMMUNIE.

1. De ziel. — Zie, ik kom tot u, o Heer, opdat ik door uwe gift inwendig welvare, en verblijd worde door uwen heiligen Maaltijd. dien gij, o God, in uwe goedertierenheid voor den behoeftige hebt bereid.

Al, wat ik mag wenschen, is in u, gij zijt mijne zaligheid, mijne verlossing, mijne hoop, mijne sterkte, mijn roem en mijne glorie.

Verblijd heden de ziel van uwen dienaar :

want tot u , Heer (Jezus) , heb ik mijne ziel opgeheven. (1)

Ik wensch u nu godvruchtig en waardig te ontvangen ; ik wensch u in mijn huis te leiden , opdat ik met Zacheus gezegend en onder de kinderen van Abraham gerekend worde.

Mijne ziel verlangt naar uw Ligchaam , mijn hart wenscht met u vereenigd te worden.

2. Geef u aan mij , en het is mij genoeg ; want buiten u is er geen troost te vinden.

Zonder u kan ik niet bestaan , en zonder uw bezoek kan ik niet wel leven.

Daarom moet ik dikwijls tot u komen , eu u als geneesmiddel mijner zaligheid ontvangen , opdat ik onderweg niet bezwijk , als mij dit hemelsche voedsel zou ontbreken.

Want alzoo hebt gij , o genadigste Jezus , toen gij tot het volk prediktet en het van veel ziekten genaast , eertijds gezegd : *ik wil hen niet ongespijsd naar huis laten gaan , opdat zij onderweg niet bezwijken.* (2)

Doe nu ook alzoo met mij , die u zelve in dit heilige Sacrament tot troost der geloovigen gelaten hebt.

Want gij zijt die zoete spijs der zielen ; en die n waardig nuttigt , zal deelgenoot en erfgenaam van de eeuwige glorie zijn.

Voorwaar , het is mij , die zoo dikwijls zondig , die zoo ligtelijk vertraag en verflaauw , zeer noodig , dat ik , door veel te bidden , door dikwijls te biechten en te communiceren , mij vernieuw , mij zuivere en opwekke , opdat ik , met langer te wachten , niet van mijn goed voornemen afwijke.

1) Psalm 85. v. 4.

2) Matth. XV. 52]

5. Want de genegenheden van den mensch hellen, van zijne jeugd af aan, altijd tot het kwaad, (1) en als hij door uw hemelsch behoudmiddel niet geholpen word, valt hij terstond in grooter kwaad.

De heilige Communie wederhoudt dan den mensch van het kwaad, en versterkt hem in het goed.

Want indien ik nu nog onachtzaam en flauw ben, daar ik nogtans communiceer, of de heilige Offerande aan God opdraag, wat zoude het dan zijn, zoo ik die groote hulp en krachtige middelen niet gebruikte?

En ofschoon ik alle dagen niet bekwaam ben om de goddelijke dienst te doen, en het Ligchaam der Heeren te ontvangen, zal ik echter trachten de heilige Geheimen op de behoorlijke tijden te ontvangen, en deelachtig te worden aan zulke groote genade.

Want de voornaamste troost voor eene geloovige ziel, is, dat zij, zoo lang zij hier in dit sterfelijk ligchaam leeft, dikwijls op haren God denkt, en haren beminde met een godvruchtig gemoed en liefde ontvangt.

4. O, hoe wonderbaar is uwe goedheid tot ons. dat gij, o Heer, de Schepper en het leven van alle geesten, u gewaardigt tot eene arme ziel te komen en met geheel uwe Godheid en menscheid haren honger komt verzadigen!

O zalige ziel, die het geluk heeft van godvruchtig haren Heer te ontvangen, en die daardoor met geestelijke blijdschap vervuld wordt!

O welk een grooten Heer, en geliefden gast;

1) Gen. VIII. 21.

welk een aangename en getrouwen vriend ontvangt zij ! welk een voortreffelijken en edelen bruidegom omhelst zij , ja , die boven alle liefelijke en wensche-lijke dingen beminnelijk is.

O allerzoetste Jezus , dat hemel en aarde met hun sieraad voor uw aanschijn zwijgen : want al hetgeen zij loffelijks en aangenaams hebben , komt van uwe milde gaven ; en zij zullen de schoonheid van uwen naam niet evenaren , daar uwe wijsheid oneindig is. (1)

IV. HOOFDSTUK.

Dat God overvloedige genaden uitstort over hen , welke waardig communiceren.

1. De ziel. — Mijn Heer en God , voorkom uwen dienaar met den zegen uwer zoetheid , (2) opdat ik uw Sacrament waardig moge nuttigen.

Wek mijn hart optot u , en verlos mij van mijne traagheid. Bezoek mij met uwe zalige genade , (5) opdat ik in den geest uwe hemelsche zoetheid smake , die in dit heilig Sacrament , als in haren oorsprong , volkomen verborgen is.

Verlicht ook mijne oogen , opdat ik zulk verholten geheim moge zien ; en versterk mijn geloof om dit vastelijk te gelooven.

Want dit heilig Sacrament is een uitwerksel van de goddelijke , en niet van de menschelijke kracht , het is geene uitvinding van den mensch , maar door u ingesteld.

Niemand is bekwaam om dit te begrijpen , het gaat ook het vernuft der Engelen te boven.

1) Ps. CXL. VI, 5.

2) Ps. XX. 4.

3) sP. CV 4.

Wat zal ik dan , onwaardige zondaar , ik , stof en asch, van zulk een verheven geheim kunnen begrijpen ?

2. Heer . ik kom tot u , in de eenvoudigheid van mijn hart , omdat gij het zoo gebiedt , ik kom met een vast geloof , met betrouwen en eerbied ; en ik geloof waarlijk , dat gij , God en mensch , hier in dit heilige Sacrament tegenwoordig zijt.

Gij wilt , dat ik u ontvang , en mij met u door de liefde vereenige.

Ik bid derhalve uwe goedertierenheid , dat gij mij bijzondere genade wilt verleenen , opdat ik geheel in u wegsmelte , en van liefde overvloeije , en dat ik voortaan geenen anderen troost zoeke dan in u alleen.

Want dit hoogwaardig Sacrament is de zaligheid van ziel en ligchaam , het geneesmiddel tegen alle geestelijke ziekten , waardoor de gebreken genezen , de kwade driften beteugeld , de bekoringen verminderd en overwonnen , de genade vermeerderd , de deugd bevorderd , het geloof versterkt , de hoop verlevendigd en de liefde ontstoken wordt.

3. Gij , o God ! die de verlosser mijner ziel, de hersteller onzer zwakheid , en de gever van allen troost zijt , gij verleent door dit heilig Sacrament aan uwe beminden , die dit godvruchtig nuttigen , vele goederen.

Want gij stort hun grooten troost in , tegen veel kwellingen en bekoringen , wekt hen op tot vast vertrouwen op uwen bijstand, hervormt hen door nieuwe genade ; zoo dat zij , die voor de Communie zich benaauwd en zonder gods-

3 d

6 h 4 b

7 h 4 b

10 h 4 b

22 h 4 b

13 h 4 b

16 h 4 b

over

50.

Scheff

cent.

cent.

Gulden

(noodig) 35 cent.

aakt 12¹/₂ cent.

vrucht gevoelden , met die hemelsche spijs en drank gevoed , zich in beteren staat veranderd vinden.

Alzoo handelt gij met uwe uitverkoornen , opdat zij zouden kennen en waarlijk ondervinden , dat zij niets van zich zelve hebben , en welk eene wonderbare weldaad zij door uwe goedheid genieten.

Want uit zich zelve zijn zij koud , verhard en zonder godsvrucht ; maar door u worden zij vurig , ijverig en godvruchtig.

En wie is er , die ootmoedig tot de bron der zoetheid gaat , en niet eenige zoetheid daarvan medebrengt ?

Of wie is er , die bij een groot vuur staat , en er niet eenige hitte van ontvangt ?

Gij zijt immers die overvloeiende bron van alle goed , gij zijt een vuur , hetwelk altijd brandt en nooit uitgedoofd wordt.

5. Daarom , indien ik uit de volheid dezer bron niet mag scheppen , noch drinken tot dat ik geheel verzadigd ben , zal ik nogtans mijnen mond aan de opening der hemelsche bronader leggen , opdat ik ten minste een druppeltje opvange , om mijnen dorst te laven , en ik niet geheel uitdrooge.

Al ben ik nog niet geheel hemelsch , en nog niet zoo vurig als de Cherubs en Serafs , zal ik nogtans trachten mij op te wekken , opdat ik ten minste een vonkje van dien goddelijken brand door dit heiligmakend geheim verkrijge.

O goede Jezus , allerheiligste Zaligmaker , wil mij genadig verleen en al hetgeen mij nog ontbrekt , gij , die u gewaardigd hebt alle menschen

tot u te roepen , als gij zegt : *komt allen tot mij, die gekweld wordt en beladen zijt , en ik zal u verkwikken.* (1)

5. Zie , ik arbeid in het zweet mijns aanschijns, ik word gepijnigd door de droefheid van mijn hart , ik ben met zonden beladen , en word gekweld met veel bekoringen , en bevangen met veel kwade driften , en er is niemand , die mij kan helpen , verlossen en zalig maken , dan gij , mijn God , wien ik mij zelve geheel aanbeveel , opdat gij mij bewaret en tot het eeuwige leven geleidet.

Ontvang mij toch ter verheerlijking van uwen heiligen Naam : gij , die mij uw ligchaam en Bloed tot spijs en drank bereid hebt.

Verleen mij , o Heer ! God , mijn Zaligmaker, dat de vurigheid mijner godsvrucht , door het dikwijls gebruiken uwer heilige geheimen , dagelijks moge vermeerderd worden.

V. HOOFDSTUK.

Over de waardigheid van het Sacrament en over den Priesterlijken staat.

1. Christus — Al hadt gij de reinheid van eenen Engel , en de heiligheid van den heiligen Joannes den Dooper , zoudt gij doch niet waardig zijn om dit heilig Sacrament te ontvangen of aan te raken.

Want het is door de menschelijke verdiensten niet , dat een mensch consacreert en het heilige Sacrament aanraakt , en dat hij het brood der Engelen tot spijs ontvangt.

1) Matth. 11. v. 28.

Dit is een groot geheim, en eene groote waardigheid der Priesters, die ontvangen hetgeen aan geene Engelen gegeven is.

Want de Priesters alleen, die in de heilige Kerk wettig gewijd zijn, hebben de magt om het heilige offer der Miste verrigten en het heilige Ligchaam van Christus te consacreren.

De Priester is, in waarheid, de bedienaar van God, en hij gebruikt Gods woord volgens het bevel en de instelling van God; maar God, aan wiens wil alles onderdanig is, en op wiens bevelen alles uitgevoerd wordt, is de voornaamste en onzichtbare uitwerker.

2. Daarom moet gij in dit hoogwaardig, heilig Sacrament meer aan eenen almogenden God, dan aan uwe zintuigen of aan eenig zichtbaar teeken gelooven; en daarom moet men met vrees en met allen eerbied tot dit heilig geheim naderen.

Gij dan, *Priester*, geef acht, wiens bediening u gegeven en bevolen is, door het opleggen van de handen des Bisschops.

Zie, gij zijt Priester en gewijd geworden om de H. Offerande te verrigten; zie toe, dat gij godvruchtig en trouw op den behoorlijken tijd Gods offerande opdraagt, en u zelve onberispelijk gedraagt.

Een Priester moet versierd zijn met alle deugden, en aan andere menschen tot voorbeeld van een goed en deugzaam leven strekken.

Zijn leven en zijn omgang moet niet gelijk zijn aan het leven der andere menschen; maar aan den handel van de Engelen in den hemel, of van de volmaakte menschen op aarde.

3. Een Priester , in zijn priesterlijk gewaad , bekleedt de plaats van Christus , om God voor zich zelve en voor al het volk in allen ootmoed te bidden.

Hij draagt voor en achter zich het teeken van het kruis onzes Heeren , opdat hij gestadig aan het lijden van Christus zou denken.

Voor zich heeft hij het kruis in het kasuifel , opdat hij de voetstappen van Christus vlijtig betrachte en getrouw volge.

Achter zich draagt hij het teeken van het kruis , opdat hij allen tegenspoed of ongelijk , dat hem aangedaan wordt , om God zou verdragen.

Voor zich heeft hij het kruis , opdat hij zijne eigene zonden beweene ; achter zich heeft hij het kruis , opdat hij door medelijden de misdaden van anderen beweene , en gedenke , dat hij als middelaar tusschen God en den zondaar gesteld is , en niet ophoude van te bidden en van deze waardige offerande op te dragen , tot dat hij barmhartigheid van den goeden God verkrijge.

Als de Priester eerbiedig mis leest , vereert hij God , verblijdt de Engelen , sticht de Kerk , helpt de levenden , geeft den overledenen rust , en verrijkt zich zelve met alle goederen.

VI. HOOFDSTUK.

Ondervraging aangaande de oefening voor de Communie.

1. De ziel. — Heer , als ik uwe waardigheid en mijne verworpenheid overdenk , dan verschrik ik , en word beschaamd.

Want indien ik niet tot u nader, zoo wijk ik van het leven; en indien ik onwaardig tot u kom, zoo vertoorn ik u.

Wat zal ik dan doen, o God, mijn helper en mijn raadsman in al mijnen nood!

2. Toon mij dan den regten weg, en leer mij eene korte oefening, die dienstig is tot de heilige Communie.

Want het is zeer nuttig, te weten, hoe ik mijn hart vurig en eerbiedig moet bereiden, om uw heilig Sacrament te ontvangen, of ook, om zulk eene groote en goddelijke offerande aan God op te dragen.

VII. HOOFDSTUK.

Dat men zijn geweten moet onderzoeken, en een vast voornemen maken van zich te beteren.

1. Christus. — Een priester van God, die dit heilige Sacrament wil opofferen of ontvangen, moet zich vooral daartoe begeven met eene diepe ootmoedigheid en groote eerbiedigheid, met een vast geloof en eene heilige meening om God te vereeren.

Onderzoek zorgvuldig uw geweten, en maak hetzelfde, naar uw vermogen, zuiver en rein door een opregt berouw en eene ootmoedige belijdenis, zoo dat er niets bijzonders zij, hetgeen u verontrust, of belet met vrijheid tot dit heilig Sacrament te naderen.

Heb vooreerst een leedwezen over al uwe zonden in het algemeen, en wees dan bijzonder bedroefd en zucht over uwe dagelijksche gebreken.

En indien het de tijd toelaat , belijd aan God, in het binnenste van uw hart , al de ellenden uwer driften.

2. Zucht en wees bedroefd , dat gij nog zoo zinnelijk en wereldsch , zoo onverstorven in uwe gebreken , en zoo vol ongeregelde bewegingen en kwade lusten zijt.

Gij waakt ook weinig op uwe zinnen , zijt zoo dikwijls bekommerd met ijdele verbeeldingen, zoo nitgestort tot het uitwendige , en zoo onachtzaam voor het inwendige.

Zoo genegen tot lagchen en luidruchtigheden, en zoo ongevoelig tot weenen en vermorzeling des harten.

Zoo bereid tot slapheid en tot de gemakken van het vleesch , en zoo traag tot strengheid en vurigheid.

Zoo nieuwsgierig om iets nieuws te hooren , of iets schoons te zien , en zoo laauw om te omhelzen wat smadelijk en nederig is.

Zoo begeerig om veel te hebben , zoo gering in het geven , zoo genegen om te houden.

Zoo onvoorzigtig in het spreken, zoo onverstorven in te zwijgen.

Zoo ongeschikt in uwe zeden , en zoo ontijdig in uwe werken.

Zoo gretig in het eten , zoo doof om Gods woord te aanhooren.

Zoo vlijtig in de rust , en zoo traag tot den arbeid.

Zoo wakker tot nietige praat , zoo slaperig in heilige nachtgebeden , zoo haastig om die te eindigen , en zoo verstrooid in uwe aandacht.

Zoo onachtzaam in de getijden , zoo laauw in de mis , zoo dor in de heilige Communie.

Zoo ligt verstrooid van zinnen , zoo zelden ingetogen.

Zoo spoedig bewogen tot gramschap en zoo genegen tot misnoegen van anderen.

Zoo ligtvaardig om te oordeelen , zoo spijtig in te berispen.

Zoo blij in voorspoed , zoo slap in tegenspoed.

Dikwijls neemt gij veel goeds voor , doch weinig brengt gij daarvan ten uitvoer.

3. Als gij deze en andere gebreken met droefheid en groot misnoegen over uwe eigene zwakheid zult beleden en beweend hebben , maak dan een voornemen van uw leven te verbeteren en altijd in deugden voort te gaan.

Draag dan u zelve op het altaar van uw hart aan mij op met eene volle overgave van uwen wil , als een gednrig brandoffer , ter eere van mijnen heiligen naam , door mij uwe ziel en uw ligchaam getrouw aan te bevelen : alzoo zult gij waardig mogen komen om de offerande aan God op te dragen , en met vrucht het heilig Sacrament te ontvangen.

4. Want er is geene waardiger offerande en grooter voldoening voor de zonden dan zich zelve in de mis en de Communie met de offerande van het ligchaam van Christus zuiver en geheel aan God op te dragen.

Indien de mensch doet wat in zijn vermogen is , en een waarachtig berouw heeft , dan , zoo dikwijls hij tot mij zal komen , om genade en vergiffenis , regt de Heer (1) *ik zal zijne zonden niet meer gedenken , en zij zullen hem vergeven zijn zoo waar ik leef : ik wil den dood des zondaars niet , maar dat hij zich bekeere en leve*

1) Ezech. XXXIII. 11. en XVIII. 22.

VIII. HOOFDSTUK.

Over de opoffering van Jezus Christus aan het kruis, en over de overgeving van zich zelven.

1. Christus. — Gelijk ik mij zelven aan het kruis met uitgerekte armen en naakt vrijwillig aan den hemelschen Vader voor uwe zonden opgedragen heb, zoo dat in mij niets bleef, of het diende alles tot offerande om God te verzoenen, aldus moet gij u zelven ook vrijwillig dagelijks aan mij opdragen in de mis, met al uwe krachten en genegenheden, en uit het binnenste van uw hart.

Wat verlang ik meer van u, dan dat gij u zelven geheel aan mij overgevet?

Al wat gij mij zonder u zelven opdraagt, acht ik niet: want ik begeer uwe giften niet, maar u zelven.

2. Gelijk het u niet genoeg zoude zijn, al hadt gij alle dingen zonder mij, zoo is alles, want gij mij geeft, mij ook niet aangenaam, als gij u zelven niet geeft.

Offér u aan mij, en geef u zelven geheel ten beste voor God, en uwe offerande zal mij behagen.

Overdenk, dat ik mij zelven geheel aan mijnen Vader voor uwe zaligheid heb opgeofferd, en dat ik mijn ligchaam en bloed tot uw voedsel gegeven heb, opdat ik geheel aan u, en gij aan mij geheel zoudt toebehooren.

Maar indien gij in u zelven blijft, en u niet geheel aan mijnen wil overgeeft, zoo is dit geene volkomen offerande, en onze vereeniging zal niet volmaakt zijn.

De vrijwillige offerande van u zelve in de handen van God , moet al uwe werken vooraf gaan , indien gij de gunst en de vrijheid des harten wilt bekomen.

Daarom worden zoo weinige menschen verlicht en vrij van hart , omdat zij zich zelve niet geheel weten te verloochenen.

Dit is mijne stellige uitspraak . *tenzij iemand alles verloochene, kan hij mijn leerling niet wezen:*(1) wilt gij dan mijn leerling zijn , offer u zelve niet al uwe begeerten aan mij op.

IX. HOOFDSTUK.

Dat wij ons en al het onze aan God moeten opdragen , en voor allen bidden.

De ziel. — Heer , al wat er in den hemel en op de aarde is , behoort u toe.

Ik wil mij zelve aan u als een gewillig offer opdragen , en altijd de uwe in eeuwigheid blijven.

Heer , ik offer mij dan heden aan u met een eenvoudig hart op , tot uwen eeuwigen dienaar en tot eene offerande van eeuwige dankbaarheid.

Ontvang mij met deze offerande van uw dierbaar ligchaam , die ik heden in het bijzijn van de heilige Engelen , welke hier onzichtbaar aanwezig zijn , opdraag , opdat dezelve mij en alle menschen ter zaligheid diene.

2. Heer , ik offer u op al mijne zonden en gebreken , die ik gedaan heb , voor uw aanschijn en voor uwe heilige Engelen , van den eersten dag , dat ik heb kunnen zondigen , tot op dezen

1) Luc. XIV. 33.

toe , en leg die op uw verzoenaltaar neder , opdat gij die allen door het vuur uwer liefde verbrandet en vernietiget.

Wisch de vlekken mijner zonden uit , zuiver mijn geweten van alle misdaden , en geef mij uwe genade weder , die ik door mijne zonden verloren heb , door mij alles geheel te vergeven , en mij goedgunstig tot den kus van vrede toe te laten.

5. Wat kan ik meer doen voor mijne zonden , dan ze ootmoedig belijden en beweenen , en zonder ophouden uwe genade daartoe afsmeeken ?

Ik bid u , mijn God ! verhoor mij genadig , terwijl ik voor u sta.

Al mijne zonden zijn mij ten niterste leed , ik wil die nooit meer bedrijven : ik ben bedroefd , en zal bedroefd zijn over dezelve , zoo lang ik leef , terwijl ik altijd bereid zal wezen om voor dezelve boetvaardigheid te plegen , en aan uwe regtvaardigheid naar mijn vermogen , te voldoen.

Vergeef mij , mijn God ! vergeef mij mijne zonden om uwen heiligen naam ; maak mijne ziel zalig , die gij door uw dierbaar bloed hebt vrijgekocht.

Zie , ik verlaat mij op uwe barmhartigheid , ik geef mij in uwe handen over.

Handel met mij volgens uwe goedheid , en niet volgens mijne ongerechtigheid en boosheid.

4. Ik offer u al mijne goede werken op , die ik gedaan heb , alhoewel die zeer weinig en onvolmaakt zijn , opdat gij die wilt zuiveren en heiligen , in dank aannemen en u behagelijk maken , dezelve altijd volmaken en besturen , en

mij , trage en onnutte knecht , tot een zalig einde geleiden.

5. Ik offer u ook al de vrome begeerten der godvruchtige menschen , al de noodwendigheden mijner ouders , broeders , zusters , vrienden en bloedverwanten , die van allen , die mij of andere menschen eenig goed om uwe liefde bewezen hebben , en ook van degenen , die mij verzocht hebben , dat ik voor hen of hunne vrienden zoude mis lezen of bidden , hetzij dezelve nog in deze wereld leven , of reeds gestorven zijn.

Ik bid , dat zij allen de hulp uwer genade , de kracht uwer vertroosting , uwe bescherming in hunne gevaren en de verlossing uit alle pijn mogen gevoelen , opdat zij , van alle rampen verlost , u grootelijks loven en danken.

6. Verder draag ik u ook op mijne gebeden en zoenoffers , bijzonder voor degenen , die mij ergens in mishagd , bedroefd , versmaad of mij eenige schade of kwelling aangedaan hebben.

Ook voor degenen , die ik ooit wetend of onwetend bedroefd , gestoord , bezwaard of verergerd heb met woorden of werken , opdat gij , o Heer , ons al onze zonden en ergernissen , die wij aan elkander gegeven hebben . kwijtscheldet.

Neem weg van onze harten . Heer , allen argwaan , afkeer , gramschap , twist en tweedragt en al hetgeen de liefde kan kwetsen , of de broederlijke genegenheid verminderen.

Wees barmhartig , o Heer , jegens hen , die uwe barmhartigheid verzoeken ; geef ons de genade , die ons noodig is : en maak , dat wij waardig zijn uwe genade te genieten , en alzoo tot het eeuwige leven komen.

Dat
1
tot
van
opda
moge
des
Da
er i
hij k
en hu
W
tot c
beko
Di
staat
hem
om l
alzo
of h
neme
gehee
vurigh
Doe
dinge
zijn ,
op hen
Men
spotter

1) Joh

X. HOOFDSTUK.

Dat men de heilige Communie zonder wettige reden niet moet nalaten.

1. Christus. — Gij moet dikwijls uwe toevlugt tot de bron der goddelijke genade , tot de bron van alle goedheid en van alle zuiverheid nemen, opdat gij van uwe kwade driften en gebreken moget genezen en tegen alle bekoringen en listen des duivels versterkt worden.

Daar de vijand wel weet , welke groote vrucht er in de Communie gelegen is , doet hij al wat hij kan , om de menschen daarvan af te trekken en hun dit te beletten.

Want men ondervindt , dat, als sommigen zich tot de heilige Communie bereiden , zij grootere bekoringen van den vijand lijden.

Die booze geest , zoo als er in het boek Job staat (1) komt onder de kinderen van God , om hem door zijne gewone boosheid te ontstellen, om hen kleinmoedig en verbaasd te maken , om alzoo hunne goede begeerten te verminderen , of hun geloof door zijne aanvechting weg te nemen , en opdat zij alzoo de heilige Communie geheel achterlaten , of daartoe zonder lust en vurigheid naderen.

Doch men moet die booze listen en inbeeldingen , hoe schandelijk en afschuwelijk die ook zijn , niet achten , maar al zijne booze ingevingen op hem terug werpen.

Men moet dien rampzalige versmaden en bespotten , en de heilige Communie , om de

1) Job I, 6

kwelling of ontsteltenis . die hij verwekt , niet achterlaten.

3. Ook worden sommige verhinderd tot de H. Communie te naderen , omdat zij te zeer bezorgd zijn om eene gevoelige godvruchtigheid te hebben , of al te benaauwd zijn om eene goede biecht te spreken.

Handel hierin volgens den raad van wijze mannen , en leg alle benaauwdheid des gewetens , af : want zij belet de genade van God , en berdeft de ware godsvrucht.

Verzuim de heilige Communie niet om kleine zwarigheden : ga ten spoedigste te biechten , en vergeef gaarne aan anderen , die u beledigd hebben.

En indien gij zelf aan een ander misdaan hebt , vraag hem ootmoedig om vergiffenis , en God zal u ook genadig zijn.

3. Wat baat het , dat men de biecht of de heilige Communie lang uitstelt.

Zuiver u zoo haast mogelijk , spuw het venijn (der zonden) terstond uit en haast u om geneesmiddelen daartegen in te nemen ; en gij zult beter varen dan met lang uit te stellen!

Indien gij heden de heilige Communie achterlaat om deze of geene zaak , kan er morgen nog iets anders voorvallen , en alzoo zoudt gij lang van de heilige Communie teruggehouden worden , en daartoe meer onbekwaam wezen.

Ontdoe u dan , zoodra gij kunt , van deze zwarigheid en traagheid : want lang ongerust en benaauwd te blijven , en om dagelijksche gebreken zich zelve van de heilige Communie te verwijderen , dient nergens toe.

Ja
nie
groot
H
trage
gaar
zijn
5.
vruc
ligte
H
die
dat
Com
daad
het z
Z
uit
zijn
Ma
moet
zijn
verla
kome
6.
altijd
Com
de v
beroe
W
alle
heilig
Ne
Ligcl

Ja, het is zeer schadelijk de heilige Communie lang uit te stellen, dewijl dit gewoonlijk groote traagheid voortbrengt.

Het is te beklagen, dat sommige laauwe en trage menschen de biecht en de heilige Communie gaarne uitstellen, opdat zij niet verbonden zouden zijn, beter op zich zelven te letten!

5. Ach! welke geringe liefde en slappe godsvrucht hebben zij, die de heilige Communie zoo ligtelijk achterlaten.

Hoe gelukkig en aangenaam aan God is hij, die zoo leeft, en zijn geweten zoo goed bewaart, dat hij alle dagen bereid zoude zijn de heilige Communie te ontvangen, en dat hij het in der daad zou doen, indien het mogt gebeuren, en het zonder opspraak konde geschieden!

Zoo iemand zich somtijds van de Communie uit ootmoedigheid of wettige reden onthoudt, is zijn eerbied te prijzen.

Maar indien het uit traagheid gebeurt, dan moet hij zich zelven opwekken, en doen wat in zijn vermogen is: God zal dan genadig zijn verlangen aanzien en zijnen goeden wil te hulp komen.

6. Maar als hij wettig belet is, dan moet hij altijd eenen goeden wil hebben om de heilige Communie te ontvangen, en alzoo zal hij van de vruchten des heiligen Sacraments niet geheel beroofd zijn.

Want een godvruchtig mensch kan dagelijks en alle uren, tot zijne zaligheid, geestelijk tot de heilige Communie naderen.

Nogtans behoort hij op de gestelde dagen het Ligchaam van zijnen Zaligmaker met liefde en

eerbied te ontvangen , en daarin meer den lof en de eer van God , dan zijne eigene vertroosting zoeken.

Men communiceert geestelijk , en men wordt daarmee inwendig gevoed , als men de geheimen der menschwording en het lijden van Christus godvruchtig overdenkt , en daardoor in zijne liefde ontstoken wordt.

7. Die zich zelve tot de Communie slechts bereidt uit gewoonte , of omdat er zekere feestdag aanstaande is , zal dikwijls daartoe onbereid zijn.

Zalig is hij , die zich zelve aan God als een brandoffer opdraagt , zoo dikwijls hij mis leest of tot de Tafel des Heeren nadert.

Wees in het mis lezen niet al te langzaam noch te traag , maar onderhoud het algemeen goed gebruik van diegenen , met welke gij leeft; want gij moet anderen geene moeilijkheid of verdriet veroorzaken , maar den algemeenen weg en de instelling uwer voorouders houden , en eerder tot voordeel der gemeente trachten te dienen , dan uwe eigene godsvrucht en genegenheid te voldoen.

XI. HOOFDSTUK.

Dat het H. Ligchaam onzes Heeren en de H. Schrift voor eene geloovige ziel hoogst onontbeerlijk zijn.

1. De ziel. — O allerzoetste Heer Jezus ! hoe zoet is het voor eene godvruchtige ziel , aan uwe Tafel aangenomen te zijn . alwaar geene andere spijs voorgesteld wordt dan gij , haar beminde des harten , die boven alle verlangens te wenschen zijt !

Ach ! hoe aangenaam ware het mij , zoo ik in uwe tegenwoordigheid uit het innigste gevoel van mijn hart tranen mogte storten , en met de godvruchtige Magdalena uwe voeten wasschen !

Maar waar is dusdanige godsvrucht ? Waar is die heilige tranenvloed ?

Voorwaar , geheel mijn hart behoorde te branden voor uw aanschijn en voor uwe heilige Engelen , en van blijdschap te weenen.

Want ik heb u , alhoewel onder eene andere gedaante verborgen , in het heilige Sacrament waarlijk tegenwoordig.

2. Ook zouden mijne oogen niet kunnen verdragen uwe eigene goddelijke klaarheid te aanschouwen , ja de geheele wereld te zamen zou voor den glans uwer roemvolle Majesteit niet kunnen bestaan.

Het is dan om mijne zwakheid te ondersteunen , dat gij onder dit Sacrament bedekt blijft.

Ik bezit u dan waarlijk , en aanbid hier den- gene , dien de Engelen in den hemel aanbid- den ; doch ik zie u met het geloof , maar zij aanschouwen u in uwe gedaante , onbedekt.

Ik moet mij bevredigen met dit licht des ge- loofs , en daarin wandelen tot dat de dag der eeuwige klaarheid aanbreekt , en de duistere schaduw der afbeeldingen en gedaanten verdwijnt.

Maar als al hetgeen wat volmaakt is , zal aangekomen zijn (1) dan zal het gebruik der Sacra- menten ophouden : want de Heiligen in den hemel hebben de hulpmiddelen der Sacramenten niet meer noodig.

Want zij verblijden zich in Gods tegenwoor- digheid , terwijl zij aanschijn aan aanschijn zijne

heerlijkheid beschouwen : en daar zij van die heldere beschouwing in de klaarheid der on-doorgrondelijke Godheid als overgaan , smaken zij het menschgeworden Woord van God , gelijk het van het begin geweest is , en in eeuwigheid wezen zal.

5. Als ik op deze wonderbare dingen denk , wordt mij alle troost , zelfs geestelijke , verdrietig : want zoo lang ik mijnen Heer in zijne heerlijkheid niet klaar aanschouw , acht ik alles , wat ik in de wereld hoor of zie , voor niets.

Gij weet , o mijn God , dat mij niets kan troosten of rust geven , dan gij alleen , dien ik eeuwig wensch te aanschouwen.

Maar dit kan mij niet wedervaren , zoo lang ik in dit sterfelijk leven ben.

Uit dien hoofde moet ik mij tot groote verduldigheid bereiden , en mij in al mijne verlangens aan u overgeven.

Want uwe Heiligen , o Heer! die zich nu met u in het rijk der hemelen verblijden , hebben ook door het geloof en met groot geduld in dit leven de komst uwer glorie verbeid.

Wat zij geloofd hebben , dat geloof ik ook ; en waartoe zij gekomen zijn , daar betrouw ik , door uwe genade , ook te komen.

Middelerwijl wil ik in het geloof leven . en mij door het voorbeeld der Heiligen versterken.

Ik heb ook de gewijde boeken tot mijnen troost en tot eenen spiegel om wel te leven ; en bovenal heb ik uw dierbaar Ligchaam tot een bijzonder geneesmiddel en toevlugt.

4. Want ik bevind , dat in dit leven twee dingen mij hoogst noodig zijn , zonder welke ellendig leven mij onverdragelijk zou wezen.

Zoo lang ik in den kerker van dit Ligchaam ben opgesloten , zijn mij twee dingen zeer noodig: namelijk licht en voedsel.

Gij hebt dus uw heilig Ligchaam aan mij , zwakken mensch , tot voedsel gegeven , en uw woord als eene lamp voor mijne voeten gesteld. (1)

Zonder deze twee dingen zou ik niet goed kunnen bestaan ; want uw heilig woord is het licht mijner ziel , en uw heilig Sacrament is het brood des levens.

Dit zijn ook twee tafels , die gij in de schatkamer van uwe heilige Kerk geplaatst hebt.

De eene tafel is het altaar , waarop het heilig brood , dat is , het dierbaar Ligchaam van Christus, rust.

De andere tafel is uwe goddelijke wet , welke de heilige leering bevat , die ons onderwijst in het ware geloof , en ons tot het binnenste van het Heilige der heiligen geleidt.

Ik dank u , o Heer Jezus , licht van het eeuwige licht , voor de tafel uwer heilige leering, die gij ons door uwe dienaars , de profeten , de Apostelen en andere leeraars , bereid hebt.

5. Ik dank u , o Schepper en Verlosser der menschen , dat gij , om uwe liefde aan de wereld te bewijzen , een groot avondmaal bereid hebt , in hetwelk gij ons , niet het oude paaschlam , maar uw heilig Ligchaam en uw dierbaar Bloed tot ons voedsel hebt voorgesteld , terwijl gij alle geloovigen met blijdschap door deze heilige spijs verheugt , en dronken maakt met den zaligen kelk , in welken al de wellusten van het Paradijs besloten zijn , en waarvan de heilige Engelen ,

1) Ps. CXVIII. 105.

maar met eene grootere en zaliger zoetheid , met ons deelen.

6. O ! hoe groot en waardig is het ambt der Priesters , wien de magt gegeven is van den God van Majesteit door heilige woorden te *consacreren*, hem met hunne lippen te loven , in hunne handen te dragen , met hunnen mond te nuttigen, en aan de geloovigen uit te deelen.

O , hoe zuiver behoorden die handen , hoe heilig die mond , hoe rein dat ligchaam , hoe onbesmet dat hart te zijn , in hetwelk de Gever aller zuiverheid zoo dikwijls komt !

Uit den mond van eenen Priester, die zoo dikwijls het ligchaam des Heeren ontvangt , moeten niet dan heilige , eerbare en nuttige woorden komen.

7. Zijne oogen , die dagelijks het Ligchaam van Christus aanschouwen , moeten eenvoudig en eerbaar zijn. Zijne handen , die dagelijks den Schepper van hemel en aarde aanraken , moeten zuiver en tot den hemel opgeheven zijn.

Het is voornamelijk voor de priesters , dat er in de wet geschreven staat : *weest heilig , dewijl ik , uw Heer en God , heilig ben* (1)

8. Dat uwe genade , o almachtige God , ons toch helpe , opdat wij , die het priesterlijke ambt ontvangen hebben , u waardig en godvruchtig in alle zuiverheid en met een goed geweten mogen dienen.

En kunnen wij al niet in zoo groote onschuld van leven verkeerren als wij moeten , verleen ons dan toch , dat wij het kwaad , welk wij bedreven hebben , behoorlijk beweenen en u voortaan in den geest van ootmoedigheid en met het voornemen van een goeden wil meer ijverig dienen.

1) Lev. XIX. 2.

XII. HOOFDSTUK.

Hoe men zich tot de H. Communie moet voorbereiden.

1. Christus. — Ik ben de minnaar der zuiverheid en de gever van alle heiligheid.

Ik zoek een zuiver hart, en daar is de plaats mijner rust.

Bereid mij eene wel versierde eetzaal, zoo zal ik met mijne leerlingen het Paaschlam bij u eten. (1)

Zoo gij begeert, dat ik tot u kome, en bij u blijve, zoo zuiver u van den ouden deesem (2) en reinig de woning van uw hart.

Sluit de wereld en het gewoel van alle kwade driften buiten, wees als eene eenzame musch op het dak (3) en overdenk in de bitterheid van uw hart uwe misdaden.

Want al wie iemand zeer bemint, bereidt voor zijnen beminde de allerbeste plaats, en daaruit wordt zijne liefde gekend.

2. Weet nogtans, dat gij met uwe eigene krachten u hiertoe niet waardig kunt bereiden, al ware het, dat gij een geheel jaar daartoe besteeddet en op niets anders dacht.

Maar door mijne goedheid en genade alleen wordt het u toegelaten tot mijne tafel te naderen, alsof een arme bedelaar ter maaltijd van eenen rijke geroepen werde, en dat hij niets anders tot vergelding te geven hadde, dan zich te verootmoedigen en hem te bedanken.

Doe wat in uw vermogen is, en doe het

1) Marc. XIV. 15.

2) Cor. V. 7.

3) Ps. Cl. 8.

naarstig, niet uit dwang of gewoonte; en ontvang het ligchaam van uwen God, die zich gewaardigt tot u te komen, met vrees en eerbied.

Ik heb u genoodigd, ik heb het alzoo bevolen: kom en ontvang mij, en ik zal aanvullen wat u ontbreekt.

5. Als ik u de genade van godsvrucht geef, dank uwen God, niet, omdat gij dit waardig zijt, maar omdat ik u genadig ben geweest.

Indien gij geene godvruchtigheid gevoelt, en u zelven in dorheid bevindt, begeef u dan tot bidden; zucht, klop en houd niet op, tot dat gij een druppeltje van de zalige genade verdient te ontvangen.

Gij hebt mij noodig, ik heb u niet noodig:

Gij kunt mij niet heilig maken, maar ik kom u heilig maken en verbeteren.

Gij komt, opdat gij aan mijne heiligheid zoudt deelachtig, en met mij vereenigd worden, om nieuwe genaden te bekomen, en op nieuw ontstoken te worden, om beter te leven.

Verzuim deze genade niet, maar bereid uw hart met alle naarstigheid, en ontvang uwen beminde.

4. Doch gij moet u niet alleen bereiden tot de godvruchtigheid voor de Communie, maar u ook daarin bewaren, na het ontvangen van dit heilig Sacrament.

Er wordt, na het ontvangen, geene mindere behoedzaamheid vereischt, dan eene vurige bereiding voor het ontvangen.

Want de goede bewaring na het ontvangen, is de beste bereiding, om meerdere genaden te bekomen.

Maar die na de Communie zich terstond tot uitwendigen troost uitstort , maakt zich zelven zeer ongeschikt , om mij weder te ontvangen.

Wacht u van veel te spreken , houdt u in de afzondering , en geniet uwen God , want gij bezit diegenen , welken de geheele wereld u niet kan ontnemen.

Ik ben het , aan wien gij u gansch moet overgeven , opdat gij voortaan niet meer in u , maar in mij gerust levet.

XIII. HOOFDSTUK.

Dat eene godvreezende ziel van ganscher harte naar de vereeniging met Christus in het Sacrament moet haken.

4. De ziel. — O Heer , wie zal mij geven , dat ik u alleen moge vinden , voor u mijn hart openen , en u genieten , gelijk mijne ziel zulks wenscht , opdat mij dan niemand versmade , noch eenig schepsel mij bewege of vermake : maar dat gij mij , en ik u alleen moge tegenspreken , gelijk de eene vriend met den anderen vrolijk omgaat.

Hetgeen ik bid en wensch , is , dat ik eens geheel moge vereenigd worden met u , dat ik mijn hart moge aftrekken van al het geschapene en dat ik , door het dikwijls opofferen en nuttigen van uw heilig Ligchaam , het hemelsche en eeuwige leere smaken.

O mijn God ! wanneer zal ik gansch vereenigd met u , geheel verslonden in u , en mij zelven vergeten zijn ?

Wees gij in mij , en ik in u , geef mij , dat wij altijd zoo vereenigd blijven.

2. Gij zijt waarlijk *mijn welbeminde* (1) uit veel duizenden uitverkoren in wien mijne ziel eeuwig wenscht te verblijven.

Gij zijt het, die aan mijne ziel vrede verleent, in wien de ware vrede en opregte rust te vinden is, en buiten u is er niets dan last, verdriet en eindelooze ellende. (2)

Gij zijt voorwaar een verborgen God en uw raad is niet met de boozen, maar gij spreekt met de ootmoedigen en eenvoudigen.

O Heer, hoe zoet is uw geest, aangezien gij, om uwe teedere liefde aan uwe kinderen te betoonen, hen spijs met een aangenaamst Brood, hetwelk uit den hemel gedaald is.

Voorwaar, er is geen volk in de wereld, dat zijne afgoden zoo bij zich heeft (3) gelijk gij, onze ware God, bij uwe geloovigen zijt, aan wie gij om hun tot eenen gedurigen troost te dienen, en hun hart altijd ten hemel te verheffen, u zelven tot spijs geeft.

3. O, welk volk is er zoo] edel als de Christenen!

O, welk schepsel onder den hemel is er zoo bemind als eene vrome ziel, in welke God zijnen intrek neemt, om haar met zijn heilig Ligchaam te voeden!

O onuitsprekelijke genade, o wonderbare gunst, o ongemetene liefde, die aan den mensch zonderling bewezen wordt!

Maar wat zal ik den Heer voor deze groote genade en nitnemende liefde wedergeven?

1) Cant. 5. v. 10.

2) Is. 45. v. 45.

3) Dent. . IV. 7.

Ik kan niets aangenamer doen , dan mijn hart geheel overgeven aan u , o mijn God ! en hetzelfde innerlijk met u vereenigen.

Dan zullen al mijne krachten zich verheugen , als mijne ziel volkomen met God zal vereenigd zijn.

Dan zal hij tot mij zeggen : indien gij met mij wilt zijn , wil ik met u wezen.

En ik zal antwoorden : o Heer ! gewaardig u bij mij te blijven , want ik wil gaarne bij u zijn.

Al mijn verlangen is , dat mijn hart geheel met u vereenigd zij.

XIV. HOOFDSTUK.

Over het vurige verlangen , dat sommige zielen tot het heilige geheim hebben.

1. De ziel. — *O Heer , hoe groot is het genoegen , dat gij bewaart voor hen , die u vreezen.*

Als ik op sommige godvruchtige zielen denk , die met de allergrootste vurigheid tot uw heilig Sacrament naderen , dan word ik beschaamd in mij zelven , dat ik zoo koud en laauw tot uw Altaar en uwe heilige Tafel nader ; dat ik zoo dor blijf , zonder dat mijn hart getroffen wordt ; dat ik niet geheel ontstoken worde voor u , o mijn God , noch zoo sterk getroffen , gelijk vele vrome zielen geweest zijn , die door het groote verlangen tot de heilige Communie en de liefde huns harten hunne tranen niet konden wederhouden.

Hunne ziel en hun ligchaam haakten naar u , o mijn God , bron des levens ! zij konden anders hunnen honger niet verzadigen , dan na uw heilig ligchaam met blijdschap ontvangen te hebben.

2. O, hoe brandend was hun geloof! hetwelk een zeker teeken is, dat gij, Heer, hier tegenwoordig zijt.

Want zij kennen waarlijk hunnen Heer *in het breken des broods*. (1) wier hart zoo hevig in hen brandt, als Jezus met hen is.

Helaas! hoe ver ben ik dikwijls van dusdanige godsvrucht en van eene zoo vurige liefde verwijderd!

O goedertierene Jezus, wees mij genadig, en verleen uwen armen bedelaar, dat ik ten minste somtijds een vonkje uwer vurige liefde in de heilige Communie gevoele, opdat mijn geloof versterkt, mijne hoop door uwe goedheid vermeerderd, en mijne liefde ten volle ontstoken worde, en, na uw hemelsch manna gesmaakt te hebben, nooit verflaauwe.

5. Uwe barmhartigheid is magtig mij de gewenschte genaden te verleenen, en mij in uwen geest van vurigheid te bezoeken, als het u zal believen.

Want al is het, dat ik met de grootste begeerte van uwe godvruchtige zielen nog niet ontstoken ben, wensch ik nogtans dit brandend verlangen te hebben; terwijl ik u smEEK, om aan de liefde uwer vurige minnaars deel te hebben en onder hun gezelschap gerekend te worden.

XV. HOOFDSTUK.

Dat de genade van godvruchtigheid door de ootmoedigheid en de verloochening van zich zelveu bekomen wordt.

1. Christus. — Gij moet de gaven eener vurige godsvrucht naastig zoeken, met verlangen vragen,

1) Luc. XXIV 35.

geduldig en met betrouwen verwachten , met erkenenis ontvangen , met ootmoed bewaren , zorgvuldig met haar medewerken , en aan God altijd de manier bevelen , op welke het hem zal believen u te komen bezoeken.

Gij moet u dan bijzonder verootmoedigen , als gij inwendig geene godsvrucht gevoelt , maar gij moet daarom niet kleinmoedig worden of u te zeer bedroeven.

God geeft dikwijls op een oogenblik , hetgeen hij langen tijd weigerde. Hij geeft somtijds op het einde des gebeds , wat hij in den aanvang uitstelde te geven.

2. Bijaldien de genade altijd spoedig verleend werd , en de mensch die altijd naar zijnen wil had , dan zou de menschelijke zwakheid dezelve niet wel kunnen dragen.

Gij moet dan de genaden en eene vurige godsvrucht met goede hoop en ootmoedig geduld verwachten : en als u die niet gegeven , ja zelfs heimelijk onttrokken wordt , moet gij zulks aan uwe zonden toeschrijven.

Het is dikwijls eene geringe zaak , die een beletsel aan de genade stelt , indien men dit nogtans gering mag noemen , en niet veel eer datgene een groot kwaad moet achten , hetwelk zulk een groot goed belet.

Doch indien gij dit beletsel van u weert en hetzelfde volkomen overwint , dan zal uw verzoek door den Heer ingewilligd worden.

3. Want zoohaast gij u aan hem uit geheel uw hart zult overgeven , en gij u zelven hier of daarin niet zoekt , maar u geheel aan hem overlaat , zult gij u met hem vereenigd vinden en gerust

zijn; want niets zal u zoo wel smaken, als de heilige wil van God.

Hij dan, die zijn hart eenvoudig tot God zal verheffen, en zich zelven van alle ongeregelde liefde of misnoegen, aangaande de schepselen, ontmaken, zal het best geschikt zijn om de gave eener vurige godvruchtigheid te ontvangen.

Want God geeft zijnen zegen daar, waar hij ledige en bekwame vaten vindt.

En hoe meer iemand de aardse dingen verzaakt, en hoe meer hij door zijnezelfverachting aan zich zelven verstorven is, des te spoediger ook de genade tot hem komt, overvloediger in hem vloeit, en zijn vrij hart hooger tot het hemelse verheft.

4. Dan zal hij zich zelven in overvloed vinden en zich verwonderen; dan zal zijn hart in hem verwijld worden (1) omdat de hand Gods met hem is, en hij zich in zijne handen voor eeuwig gesteld heeft.

Zoo zal hij, die God uit geheel zijn hart zoekt, en zijne ziel niet vergeefs ontvangt (2) van God gezegend worden.

Deze zal ook in het ontvangen van het heilige Sacrament groote genade verdienen, die zich met God zal vereenigen, omdat hij in de heilige Communie geen acht slaat op zijne eigene voldoening, maar op Gods eer en glorie, die hij voor alle geloovige godvruchtigheid en geestelijk vermaak stelt.

(1) Isaias. L. X. 5

(2) Ps. XXIII. 4.

XVI. HOOFDSTUK.

Dat wtj in de heilige Communie al onzen nood aan Christus moeten openleggen, en hem zijne genade verzoeken.

1. De ziel. — O zoetste en liefderijke Heer, dien ik nu vurig wensch te ontvangen, gij kent mijne zwakheid en mijnen nood. Gij weet in hoe veel kwalen en gebreken ik gedompeld lig, hoe dikwijls ik bezwaard, bekoord, ontsteld en besmet word.

Ik kom tot u om geholpen te worden; ik bid u om troost en verlichting.

Ik spreek tot dengene, die alles weet, wien mijn inwendig wel bekend is, en die alleen mij volmaakt kan troosten en helpen.

Gij weet welk goed mij het meest ontbreekt, en hoe arm in deugden ik ben.

2. Zie ik sta hier voor u, arm en ontbloot, ik verzoek u hulp, en bid u om genade.

Spijs mij, armen, hongerigen bedelaar, verwarm mijn koud hart door het vuur uwer liefde, verlicht mijne blindheid door den glans uwer tegenwoordigheid.

Maak, dat alle aardsche genoegens mij bitter vallen, en dat ik alle bezwaren en tegenheden verduuldig lijde, en dat ik alle geschapene en aardsche dingen verachte en vergete.

Hef mijn hart opwaarts tot u in den hemel, en dat mijne gedachten niet meer op aarde zwerven.

Dat ik van nu af, in niets smaak vinde dan in u; want gij alleen zijt mijne spijs, mijn drank, mijne liefde, mijne vreugde, mijn genoeg en al mijn goed.

5. Ik bid u, wil mij door uwetegenwoordigheid geheel ontsteken, verbeteren en in u veranderen, opdat ik, door uwe genade met u vereenigd, door eene brandende liefde gesmolten, één geest met u moge worden.

Laat niet toe, dat ik hongerig en dor van u henen ga; maar doe mij de kracht uwer barmhartigheid gevoelen, gelijk gij met uwe Heiligen dikwijls wonderbaar gehandeld hebt.

Wat wonder ware het, zoo ik door u gansch vurig en verteerd werde! want gij zijt een vuur, hetwelk altijd brandt, en nooit verdooft, gij zijt eene liefde, die het hart zuivert en het verstand verlicht.

XVII. HOOFDSTUK.

Over het vurige verlangen om Christus waardig te ontvangen.

1. De ziel. — Heer, ik wensch u te ontvangen met eene groote godsvrucht, met eene brandende liefde, en uit geheel de volheid mijns harten; gelijk vele Heiligen en vurige zielen, die door een heilig leven en eene vurige godvruchtigheid u zeer behaagd hebben.

O mijn God! o eeuwige liefde! o eindeloos goed en al mijn geluk! ik wensch u met zoo krachtige begeerte en zoo groote eerbiedigheid te ontvangen, als ooit iemand van de Heiligen gehad of gevoeld heeft.

2. En hoezeer ik onwaardig ben zulk gevoelen van godsvrucht te hebben, offer ik u echter al de begeerten mijns harten, alsof ik alleen al de vurige begeerten uwer Heiligen had.

Ik offer u ook , al wat eene vurige ziel mag bedenken en begeeren om u te eeren , en dat met den allergrootsten eerbied en genegenheid.

Ik wil niets voor mij zelve behouden ; maar mij en alles , wat ik bezit , gewillig en volgaarne aan u opofferen.

O Heer , mijn God , mijn schepper en mijn Verlosser ! ik wensch u heden met zulke eene eerbiedigheid , begeerte , lof en eer , met zulk eene dankbaarheid , vurigheid en liefde ; met zulk een geloof , hoop en zuiverheid te ontvangen , gelijk uwe allerliefste Moeder en Maagd Maria u ontving , toen zij aan den Engel , die haar het geheim uwer menschwording verkondigde , antwoordde : *Zie de dienstmaagd des Heeren , mij geschiede naar uw woord.* (1)

5. En gelijk uw heilige voorlooper , de verhevenste uwer Heiligen , Joannes de Dooper , in uwe tegenwoordigheid , door eene blijdschap van den heiligen Geest opsprong in het ligchaam zijner moeder , en u daarna onder de menschen ziende wandelen , met eene diepe ootmoedigheid en liefde zeide : *de vriend des bruidegoms die bij hem staat en hem hoort , is ten uiterste verheugd om de stem des bruidegoms* (2) zoo wensch ik ook ontstoken te worden met groote en heilige begeerten , en mij aan u uit geheel mijn hart op te dragen.

Daarom draag ik u de vrolijke lofzangen , de vurige begeerten , en al de goddelijke verrukkingen , de geestelijke verzuchtingen , de hemelsche beschouwingen van alle godvruchtige

1) Luc. I. 38.

2) Joan. III. 29.

zielen , met de deugden en den lof , waarmede u ooit eenig schepsel in den hemel of op de aarde geëerd heeft of eeren zal. Ontvang die , o Heer , voor mij en voor allen , die van mij gebeden verzocht hebben , opdat gij van allen waardig geloofd en in eeuwigheid geëerd moget worden.

4. O Heer , mijn God , ontvang deze mijne wenschen en begeerten , want oneindige lof en zegeningen komen u volgens de menigvuldigheid uwer onuitsprekelijke grootheid , te regt toe.

Ik bied u die aan , ik wensch u die alle dagen en stonden aan te bieden ; en om u deze dankzegging en eer naar behooren te geven , roep en noodig ik alle hemelsche Geesten en alle geloovigen , ten einde zij zich met mij zouden vereenigen.

5. Dat alle volkeren , geslachten en tongen u loven en dat zij uwen naam verheffen met volle blijdschap en brandende liefde.

En dat al degenen , die dit hoogwaardig en heilig Sacrament eerbiedig en godvruchtig opdragen en met een opregt geloof ontvangen , barmhartigheid bij u mogen vinden , en voor mij , zondaar , ootmoedig bidden.

En als zij die gewenschte godsvrucht en uwe zoete vereeniging zullen bekomen hebben , en wel getroost en wonder verzadigd van uwe heilige Tafel zullen wederkeeren , dat zij dan aan mij , armen behoeftige , willen gedenken.

XVIII. HOOFDSTUK.

Men moet die heilige geheimen niet willen onderzoeken en doorgonden , maar zijn verstand aan het geloof onderwerpen.

1. Christus. — Wacht u van dit ondoorgron-

del
wil
afg
van
mee
beg
E
de
zoek
de
2
en
en v
V
onde
Ik
zinni
men
In
vatter
begrij
Ve
aan
dienst
Son
geloof
aan d
te wij
Wil
twister
woord
geloof
vijand
1) Pro

delijk Sacrament nieuwsgierig en nutteloos te willen navorschen , indien gij u in geen en afgrond van twijfelachtigheid wilt dompelen.

Die Gods Majesteit wil onderzoeken , zal van de glorie overvallen worden (1) God kan meerdere dingen uitwerken dan de mensch kan begrijpen.

Een godvruchtig en ootmoedig onderzoek van de waarheid is te dulden , als zoodanig onderzoeker bereid is onderrigt te worden , en langs de wegen der heilige Vaders tracht te wandelen.

2. Zalig is de eenvoudigheid , die de moeilijke en zware geschillen daar laat , en die op de effene en vaste paden van Gods geboden wandelt.

Velen , door te hooge dingen te hebben willen onderzoeken , hebben hunne godsvrucht verloren.

Ik verzoek van u een vast geloof en een regtzinnig leven , en niet , dat gij mijne hooge geheimen zoudt verstaan.

Indien gij dingen , die onder u zijn , niet kunt vatten , hoe zult gij dan datgene , wat boven u is , begrijpen ?

Verneder u voor God , onderwerp uw verstand aan het geloof , en ik zal u verlichten , zoo veel dienstig of noodig zal wezen.

Sommigen lijden groote bekoring wegens het geloof in dit heilig Sacrament , maar dit is meer aan den boozen vijand , dan aan hunne zwakheid te wijten.

Wil dit niet achten , en met uwe gedachten niet twisten , noch op de ingevingen des duivels antwoorden : maar geloof de woorden van God , geloof aan zijne Heiligen en Profeten , en de booze vijand zal van u vlieden.

1) Prov. XXV. 27.

Het is dikwijls nuttig , dat een dienaar van God zulke kwelling te lijden heeft.

Want de ongelooovigen en de zondaars , die hij nu al gerust bezit , bekoort hij niet , maar hij kwelt en bestrijdt de geloovigen en godvruchtigen op velerlei wijze.

4. Ga derhalve met een eenvoudig en vast geloof voort , en nader tot dit heilig Sacrament met eenen diepen eerbied.

En beveel alles , wat gij niet kunt begrijpen , gerust aan Gods almogendheid :

God kan niet bedriegen ; maar die te veel op zich zelve vertrouwt , wordt bedrogen.

God wandelt altijd met de eenvoudigen , openbaart zich aan de ootmoedigen , geeft verstand aan de kleinen , opent het verstand der reine zielen , en verbergt zijne genade voor de nieuwsgierigen en hoovaardigen.

De menschelijke rede is zwak , en kan falen ; maar het ware geloof kan niet falen.

5. De rede en het natuurlijk licht moeten altijd het geloof volgen , en het niet voorafgaan of hetzelfde willen krenken.

Want het geloof en de liefde munten het allermeest in dat heilige geheim uit , en werken daar op eene verborgene wijze.

God , die eeuwig , onmeetbaar en almachtig is , doet in den hemel en op de aarde groote en onbegrijpelijke dingen , en niemand kan de wonderen zijner werken achterhalen.

Indien Gods werken zoodanig waren , dat zij door het menschelijke verstand ligtelijk begrepen werden , zouden zij niet wonderbaar of onuitsprekelijk mogen genoemd worden.

EINDE.

~~~~~

MANIER

OM DEN ROZEKRANS TE BIDDEN.

In den naam des Vaders , enz.

Ik geloof in God den Vader , enz.

Glorie zij den Vader , enz. Onze Vader , enz.

Ik groet u , Dochter van God den Vader. Wees gegroet , enz.

Ik groet u , Moeder van God den Zoon, Wees gegroet , enz.

Ik groet u , Bruid van God den H. Geest. Wees gegroet , enz.

Glorie zij den Vader , enz.

De V. blijde geheimen.

1. DE BOODSCHAP DES ENGELS.

De namen van Jezus en Maria moeten zijn gezegend:
van nu af tot in eeuwigheid. Onze Vader , enz.

1. De H. Drievuldigheid heeft toegestemd in de
Menschwording van Christus. Wees gegroet , enz.

2. Maria is tot Moeder van Christus verkozen.

5. De Engel Gabriël brengt Maria de blijde
boodschap.

4. Maria was in de eenzaamheid in haar gebed ,

5. De Engel zeide : wees gegroet , gij , vol
van genade , de Heer is met u.

6. Maria was verbaasd, toen zij den Engel hoorde,

7. De Engel zeide : Maria , wil niet vreezen ,
want gij zult ontvangen door den H. Geest,

8. Maria zeide : zie de dienstmaagd des
Heeren, mij geschiede naar uw woord,

wees gegroet , enz.

9. Maria is door den H. Geest overlommerd geworden.

10. En het woord is vleesch geworden ,
en het heeft onder ons gewoond.

Glorie zij den Vader , enz.

v. gegt. enz.

II. HET BEZOEK VAN MARIA AAN HARE NICHT ELIZABETH.

De namen van Jezus en Maria , enz. Onze Vader ,
enz.

1. Maria gaat uit ootmoedigheid hare nicht
Elizabeth bezoeken.

2. Maria bestuurd door den H. Geest ,

3. Maria , met haast opstaande , gaat over het
gebergte ,

4. Maria werd met veel liefde door hare nicht
Elizabeth ontvangen ,

5. Joannes is gezuiverd en van blijdschap
opgesprongen in zijns moeders ligchaam ,

6. Elizabeth zeide : gezegend is de vrucht
uws ligchaams

7. Maria heeft uitgeroepen ; Mijne ziel maakt
groot den Heer ,

8. Elizabeth zeide : wat geluk geschiedt mij ,
dat de Moeder des Heeren tot mij komt ,

9. Het huis van Zacharias is door de komst
van Jezus en Maria gezegend ,

10. Maria heeft hare nicht drie maanden met
liefde gediend ,

Glorie zij den Vader , enz.

wees gegroet, enz.

III. DE GEBORTE VAN CHRISTUS.

De namen van Jezus en Maria , enz. Onze Vader ,

1. Maria heeft gebaard en zij is Maagd gebleven ,
wees gegroet , enz.

2

3

4

5

6

7

8

9

10

Glor

iv

De n

1. M

ge

2. Je

we

3. Ma

Jer

4. Ma

dra

5. Ma

6. Ma

2. Maria heeft Jezus in den stal gebaard en in doeken gewonder.
  3. Maria heeft Jezus met liefde en verwondering aanschouwd ,
  4. Maria heeft Jezus omhelsd en aan haar hart gedrukt ,
  5. Maria heeft Jezus met hare H. Borsten gevoed ,
  6. Maria heeft Jezus in eene krib gelegd.
  7. Jezus lag op hooi en stroo tusschen os en ezel .
  8. De Engelen hebben gezongen : Glorie zij aan God in den hoogste ; en op de aarde vrede aan de menschen , die van goeden wil zijn !
  9. De herders hebben het goddelijk kind komen bezoeken ,
  10. De drie koningen hebben het kind komen aanbidden en hunne giften geofferd ,
- Glorie zij den Vader ; enz.

wees gegroet , enz.

IV. DE OPDRAGT VAN CHRISTUS IN DEN TEMPEL .

De namen van Jezus en Maria, enz. Onze Vader. enz.

1. Maria gaat om haar H. Kind te offeren , wees gegroet , enz.
2. Jezus en Maria onderwerpen zich aan de wet van Mozes , wees gegroet , enz.
3. Maria gaat langs moeilijke wegen naar Jeruzalem ,
4. Maria heeft Jezus op hare armen gedragen ,
5. Maria vervolgt el biddende haren weg ,
6. Maria heeft Jezus in den Tempel geofferd ,

wees gegroet , enz.

wees gegroet , enz.

der ,
en ,

7. Maria heeft aan de wet voldaan met de
offergift der arme menschen ,
8. Anna , de profetes , loofde God voor
de verlossing van Israël ,
9. De oude Simeon heeft Jezs omhelsd
en op zijne armen genomen ,
18. Simeon zeide : Heer , laat nu uwen
dienaar , volgens uw woord , in vrede gaan ,
Glorie zij den Vader , enz.

wees gegroet , enz.

V. DE VINDING VAN HET VERLOREN KIND JEZUS.

De namen van Jezus en Maria , enz. Onze Vader ,
enz.

1. Maria heeft haar lief kind verloren , wees
gegroet , enz.
2. Maria heeft haren schat gemist ,
3. Maria heeft hem met veel droefheid
gezocht ,
4. Maria heeft Jezus langs alle wegen en
straten gaan zoeken ,
5. Maria heeft Jezus na drie dagen gevonden ,
6. Maria vindt Jezus in den Tempel ,
7. Jezus , twaalf jaren oud , hoorde en
ondervraagde de leeraars ,
8. Maria zeide : Zoon , waarom hebt gij ons
bedroefd ?
9. Jezus is met hen afgegaan en was hun
onderdanig ,
10. Maria bewaarde in haar hart al de woorden ,
die Jezus tot haar sprak , wees gegroet , enz.
Glorie zij den Vader , enz.

wees gegroet , enz.

GEBED.

O Maria ! allergoedertierenste Moeder , verkrijg
voor mijn hart eene ware droefheid , en voor mijne

oogen tranen van berouw , om te beweënen , dat ik Jezus door de zonden zoo dikwijls heb verloren : vergun mij hem weder te vinden en altijd te behouden. Amen.

De vijf droevige Geheimen.

I. DE DOODSTRIJD VAN JEZUS IN HET HOFJE VAN OLIJVEN.

De namen van Jezus en Maria , enz. Onze Vader , enz.

1. Jezus gaat naar het hofje van Olijven , wees gegroet , enz.
2. Jezus valt plat ter aarde neder ,
3. Jezus volhardt in het gebed ,
4. Jezus is bedroefd tot den dood ,
5. Jezus zweet water en bloed ,
6. Jezus stelt zijnen wil in dien van zijnen hemelschen Vader ,
7. Jezus vermaant zijne leerlingen om te waken en te bidden ,
8. Jezus wordt door zijnen Apostel Judas met eenen kus verraden ;
9. Jezus wordt door zijn bemind volk gevangen genomen ,
10. Jezus wordt vreeselijk gebonden en gesleurd van den eenen regter naar den anderen , wees gegroet , enz.

wees gegroet , enz.

Hoe lief heeft God den mensch gehad , dat hij zijnen eenigen Zoon niet gespaard , maar hem geleverd heeft ter dood , ja tot den dood des kruises.

II. DE GEESELING VAN CHRISTUS.

De namen van Jezus en Maria , enz. Onze Vader , enz.

1. Jezus werd van de Joden aan de Heidenen overgeleverd , wees gegroet , enz.
  2. Jezus werd bij Pilatus valschelijk beschuldigd ,
  3. Jezus werd van zijn volk achter Barrabas gesteld .
  4. Jezus werd geleverd om gegeeseld te worden ,
  5. Jezus kleederen werden uitgerukt ,
  6. Jezus stond daar naakt en bloot ,
  7. Jezus werd aan eene kolom gebonden ,
  8. Jezus werd met roeden gegeeseld ,
  9. Jezus bloed vloeit langs de aarde ,
  10. Jezus is gewond om onze zonden ,
- Hoe lief heeft God den mensch , enz.

wees gegroet , enz.

III. DE KROONING VAN CHRISTUS.

De namen van Jezus en Maria , enz. Onze Vader , enz.

1. De soldaten hebben Jezus eene doornen kroon bereid , wees gegroet , enz.
  2. Zij hebben de doornen kroon in Jezus hoofd gedrukt ,
  3. Jezus hoofd langs alle kanten doorwond ,
  4. Jezus hoofd druipende van het bloed ,
  5. Jezus met eenen purperen mantel bespot ,
  6. Zij hebben Jezus een riet voor scepter in de hand gegeven ,
  7. Zij hebben met het riet op het gekroonde hoofd van Jezus geslagen ;
  8. Zij hebben Jezus gezegend aangezigt bespuwd ,
  9. Jezus overladen met versmaadheden ,
  10. Pilatus heeft Jezus aan het volk vertoond , zeggende : *Ziet den mensch !*
- Hoe lief heeft God den mensch , enz.

wees gegroet , enz.

IV. DE KRUISDRAGING VAN CHRISTUS.

De namen van Jezus en Maria , enz. Onze Vader , enz.

1. Jezus werd veroordeeld om gekruisigd te worden , wees gegroet , enz.
  2. Jezus heeft zijn kruis met liefde omhelsd
  3. Jezus heeft zijn kruis op zijne doorwonde schouders gedragen ,
  4. Jezus wordt tusschen twee moordenaars opgeleid ,
  5. Jezus bezwijkt onder het kruis om onze zonden ,
  6. Jezus beladen met zijn kruis, ontmoet zijne bedroefde Moeder ,
  7. Jezus wordt beweend door de godvruchtige vrouwen van Jeruzalem ,
  8. Jezus zeide : handelt men zoo met het groene hout , wat zal dan met het dorre geschieden ?
  9. Niemand wilde Jezus zijn kruis helpen dragen .
  10. Jezus klimt voor ons op den berg van Calvarie ,
- Hoe lief heeft God den mensch , enz.

wees gegroet , enz.

V. DE KRUISIGING VAN CHRISTUS.

De namen van Jezus en Maria , enz. Onze Vader , enz.

1. Jezus werd wreedelijk op het kruis uitgerekt , wees gegroet , enz.
2. Jezus handen en voeten doornageld ,
3. Jezus werd aan het kruis opgerigt , en uit zijne wonden vloeide bloed ,
4. Jezus bidt voor zijne vijanden ,

w. gegr. enz.

5. Jezus belooft den moordenaar het Paradijs ,
  5. Jezus beveelt den H. Joannes aan zijne lieve Moeder ,
  7. Jezus dorst hebbende , is met gal en edik gelaafd ,
  8. Jezus heeft uitgeroepen : Mijn God ! waarom hebt gij mij verlaten !
  9. Jezus zeide : het is volbragt ,
  10. Jezus heeft zijnen geest gegeven en zijn hart voor ons laten openen ,
- Hoe lief heeft God , enz.

wees gegroet , enz.

GEBED.

O Jezus ! ik bid u door uwe smarten en uwen bitteren dood , door uwe doornagelde handen , doorboorde voeten , doorstoken zijde en al uwe gezegende wonden , ontferm u mijner , en druk uw heilig lijden zoo diep in mijn hart , dat mij niets anders behage dan gij , mijn Jezus , die voor mij gekruisigd zijt. Amen.

De vijf glorieijke Geheimen.

I. DE VERRIJZENIS VAN CHRISTUS.

De namen van Jezus en Maria , enz. Onze Vader , enz.

1. Jezus is den derden dag glorieijk verrezen ,
2. Jezus heeft dood en hel overwonnen ,
3. Jezus troost en verlost de oudvaders ,
4. Jezus verblijdt zijne lieve Moeder ,
5. Jezus verschijnt als een hovenier aan Maria Magdalena ,
6. Jezus vertoont zich aan Petrus , en heeft hem gezegend ,
7. De leerlingen van Emaus zeiden : waren

wees gegroet , enz.

- onze harten niet brandend van liefde, als hij tot ons sprak ?
8. Jezus staat in het midden zijner geliefde leerlingen en wenscht hun allen den vrede ,
9. Jezus toont zijne glorierijke wonden aan den H. Thomas ,
10. Thomas roept uit : o mijn Heer en mijn God! Geloofd en gedankt , enz.

wees begroet , enz.

II. DE HEMELVAART VAN CHRISTUS.

De namen van Jezus en Maria , enz. Onze Vader , enz.

1. Jezus vaart roemvol ten hemel , wees gegroet , enz.
2. Jezus klimt op door zijne eigene magt ,
3. Jezus scheidt van zijne lieve vrienden ,
4. Jezus belooft met hen te blijven tot het einde der wereld ,
5. Jezus belooft hun den H. Geest ,
6. De leerlingen hebben Jezus aanschouwd , en hij heeft hen allen gezegend ,
7. Jezus heeft voor ons den hemel geopend ,
8. Jezus zit aan de regterhand van zijnen hemelschen Vader ,
9. Jezus toont zijne heilige wonden voor ons aan zijnen hemelschen Vader ,
10. Jezus is onze middelaar in den hemel , Geloofd en gedankt , enz.

wees begroet , enz.

III. DE ZENDING VAN DEN H. GEEST.

De namen van Jezus en Maria , enz. Onze Vader , enz.

1. Jezus heeft den H. Geest beloofd , wees gegroet , enz.

wees begroet , enz.

2. Jezus heeft den Trooster gezonden ,
  3. Jezus heeft het vuur op de wereld gezonden ,
  4. De H. Geest heeft de harten met liefde ontstoken ,
  5. De heilige Geest heeft de verstanden verlicht ,
  6. De heilige Geest heeft de harten versterkt.
  7. De heilige Geest heeft verschillende talen doen spreken ,
  8. De heilige Geest heeft zijne gaven uitgedeeld ,
  9. Kom , heilige Geest ! bezoek de harten uwer geloovigen ,
  10. Kom , heilige Geest , ontsteek in ons het vuur uwer liefde ,
- Geloofd en gedankt , en.

wees gegroet , enz.

IV. DE HEMELVAART VAN MARIA.

De namen van Jezus en Maria , enz. Onze Vader , enz.

1. Maria is opgenomen ten hemel , wees gegroet , enz.
  2. De hemelsche Vader ontvangt zijne beminde Dochter ,
  3. Jezus omhelst zijne lieve Moeder ,
  4. De heilige Geest verwelkomt zijn lieve Bruid
  5. De Serafs groeten Maria ,
  6. De engelen dienen Maria ,
  7. Geheel de hemel is verblijd door Maria ,
  8. Maria zit hij haren lieven Zoon ,
  9. Maria is onze Moeder in den hemel ,
  10. Maria is onze voorspreekster in den hemel ,
- Geloofd en gedankt , enz.

wees gegroet , enz.

In
en v
heerl
van g
al de
gen
allen,
bemin
wige

V. DE KROONING VAN MARIA.

De namen van Jezus en Maria , enz. Onze Vader , enz.

1. Maria is heerlijk gekroond in den hemel , wees gegroet ,
  2. Maria gekroond om hare Serafijnsche liefde ,
  3. Maria gekroond om hare engelachtige zuiverheid .
  4. Maria gekroond om hare groote ootmoedigheid ,
  5. Maria gekroond om hare volmaakte gehoorzaamheid ,
  6. Maria gekroond om hare heilige voorzigtigheid ,
  7. Maria gekroond om hare groote verdueligheid ,
  8. Maria gekroond om hare ijverige dankbaarheid ,
  9. Maria gekroond om hare volharding in alle deugden ,
  10. Maria boven alle Engelen en Heiligen in den hemel gekroond , gelijk de Moeder van God toekomt ,
- Geloofd en gedankt , enz.

wees gegroet , enz.

GEBED.

In de vereeniging van al uwe deugden , verdiensten en volmaaktheden , draag ik u , zuivere maagd en verheerlijkte Moeder Gods Maria , deze geestelijke kroon van gebeden en groetenissen op ; gewaardig dezelve met al de lofzangen , die op aarde en in den Hemel gezongen worden , aan te nemen , en vraag voor mij en allen , voor welke ik verplicht ben te bidden , van uwen beminden Zoon , de genade om wel te leven en de eeuwige zaligheid te verwerven. Amen.

Een Onze Vader tot dankbaarheid , dat God ons de genade verleend heeft den Rozekrans te bidden.

Onze Vader , enz.

Een Wees gegroet , opdat Maria ons verstand opdrage aan den hemelschen Vader en wij in eeuwigheid zijner barmhartigheid mogen gedenken , *wees gegroet , enz.*

Een Wees gegroet , opdat Maria ons geheugen opdrage aan haren Zoon , en wij gedurig zijn leven en bitter lijden indachtig mogen wezen , *wees gegroet ,*

Een Wees gegroet , opdat Maria onzen wil toeëigene aan den H. Geest , en deze gedurig in ons van liefde moge branden , *wees gegroet , enz.*

Het geloof zullen wij bidden , opdat ons gebed aan God moge aangenaam zijn , dat het moge strekken tot zijne meerdere eer en glorie , tot welzijn van de H. Kerk , tot bekeering der zondaren en afgevallene Christenen , en tot welzijn der gemeenten , *ik geloof in God den Vader. enz.*

De almogendheid des Vaders beware ons. De wijsheid des Zoons onderwijze ons. De liefde des H. Geestes ontsteke ons. In den naam des Vaders , enz.

HEILIGE KRUISWEG.

I. STANDPLAATS.

JEZUS WORDT TOT DEN DOOD DES KRUISES
VEROORDEELD.

Lofzang vexilla Regis.

Nu praalt de standaard van het kruis ,
Waarop de Vorst van Davids huis ,
De Schepper voor het schepsel stierf .
En 't leven door zijn dood verwierf .

v. Wij aanbidden en loven u , Christus ,

r. Omdat gij door uw heilig kruis de wereld
verlost hebt.

die
onz
waa
Izaä
gen
van
lend
heer
Ame
O.

GEBED.

O Heer Jezus Christus, die, om ons van het vonnis des eeuwigen doods te verlossen, u aan eenen zoo schandelijken kruisdood onderworpen hebt, verleen ons, bid ik u, dat wij door uw zeldzaam geduld van onze zonden verlost, in den dag des oordeels hooren mogen: Komt, gezegenden mijns Vaders! Gij, die daar leeft en heerscht met God den Vader in de eenheid van den H. Geest, God in alle eeuwen der eeuwen.

Onze Vader, Wees gegroet, enz.

Ontferm u onzer, Heer, ontferm u onzer.

God, wees ons, zondaren genadig.

II. STANDPLAATS.

Jezus neemt het kruis op zijne schouders.

Na 't sterven met de spies doorwond,

Bezegelt hij het nieuw verbond,

Door 't bloed en water, dat hij stort,

Waarin ons hart gezuiverd wordt.

v. Wij aanbidden u, enz.

GEBED.

O allerzachtmoedigste Heer Jezus Christus! die, met doornen gekroond, den zwaren last onzer zonden op uwe doorwonde schouders gewaardigd hebt te nemen, om als een onschuldige Izaäk ter slagbank te gaan, wil ook aan ons uwe genade verleenen, opdat wij geheel den tijd van ons leven, met geduld, het krnis onzer elenden mogen dragen. Gij, die daar leeft en heerscht met God in alle eeuwen der eeuwen. Amen.

Onze Vader, enz. gelijk hiervoren.

III. STANDPLAATS.

De eerste val van Jezus onder het kruis.

Dus is nu David's woord volbragt,
De waarheids-spreuk zoo lang verwacht.
Dat God gelijk men nu aanschouwt,
Alom zou heerschen door het hout.

v. Wij aanbidden u, enz.

GEBED.

O allerzoetste Heer Jezus Christus! die, bezwaard met den drukkenden last onzer zonden, vermoeid onder uw kruis ter aarde gevallen zijt, en tot ons, die door de zonden gevallen waren, uwe barmhartige hand hebt uitgereikt, om ons van de zonde te ontlasten, laat niet toe, o Jezus! dat wij uwe genade verliezen, maar gewaardig u spoedig aan de vallenden uwe krachtige hulp te verleenen. Gij, die daar leeft en heerscht in alle eeuwen der eeuwen. Amen.

Onze Vader, enz.

IV. STANDPLAATS.

Jezus ontmoet zijne Moeder.

O boom, gegroeid op eed'len stam,
Gepurperd door het bloed van 't Lam,
Hoogwaard geroemd bij al wat leeft,
Hij die aan u gehangen heeft.

v. Wij aanbidden u, enz.

GEBED.

O barmhartige Heer Jezus! wiens droefheid op den weg des kruises met het ontmoeten uwer bedrukte Moeder Maria, onuitsprekelijk vermeerderd werd, vergun ons, uwe droefheid en die van uwe bedrukte Moeder te ge-

voelen door eene ware boetvaardigheid over onze zonden, opdat wij door hare bemiddeling de vruchten uwer verlossing verdienen te ontvangen. Gij, die leeft en heerscht in alle eeuwen der eeuwen. Amen.

Onze Vader, enz.

V. STANDPLAATS.

Simon van Cyrene helpt Jezus zijn kruis dragen.

Gelukkig, wie de weegschaal wordt,
Waarin de zonde weegt te kort,
Gewogen tegen 't dierbaar bloed,
Dat boven alle schuld voldoet.

v. Wij aanbidden u, enz.

GEBED.

O allerliefste Jezus, die, toen gij den Calvarieberg besteeft, onder uw zwaar kruis in onmagt zijt gevallen, verleen ons, dat wij onophoudelijk u mogen vergezellen tot den berg van het eeuwige leven, en u volgende, uw allerheiligst kruis, gaarne omhelzen, Gij, die daar leeft en heerscht in alle eeuwen der eeuwen. Amen.

Onze Vader, enz.

VI. STANDPLAATS.

Veronica droogt het aangezicht van Jezus af.

O kruis, onz' hoop, ons eenig goed!
Om Jezus vallen we u te voet;
Maak, dat de goede beter leeft,
En dat, die dood lag, 't leven heeft.

GEBED.

O beminnelijke Jezus! die in deze plaats aan

uwe godvruchtige dienaars Veronica toegelaten hebt, met eenen doek uw bebloed gelaat af te droogen, en in denzelfven een levendig afbeeldsel van uw allerheiligst aangezicht hebt gedrukt: ik bid u hetzelfde op nieuw in mijn hart te prenten, opdat de levendige gedachtenis van uw lijden daarin gedrukt moge blijven. Gij, die daar leeft en heerscht in alle eeuwen. Amen.

Onze Vader, enz.

VII. STANDPLAATS.

De tweede val van Jezus onder het kruis.

Drieëenig God, dat alle geest,
Door 't wereldrond u dient en vreest,
En gun uw volk, zoo duur gekocht,
Dat gē eeuwig in hen heerschen mogt.
v. Wij aanbidden u, enz.

GEBED.

O Heer Jezus Christus! die gezegd hebt: *komt tot mij, allen, die gekweld wordt en beladen zijt, en ik zal u verkwikken*; verleen ons, bid ik u, de genade, die voor ons lijdende, beladen en vermoeid weder ter aarde zijt gevallen, opdat wij nu, en in het uur onzes doods, verdienen door u geholpen, verkwikt en getroost te worden. Gij, die daar leeft en heerscht in alle eeuwen der eeuwen. Amen.

Onze Vader, enz.

VIII. STANDPLAATS.

Jezus troost de weenende Vrouwen.

Nu praalt de standaard van het kruis.
Waarop de vorst van David's huys,

De schepper voor het schepsel stierf,
En 't leven door zijn dood verwierf.

v. Wij aanbidden u , enz.

GEBED.

O allerlijdzaamste Jezus ! die door de tranen
eener ware hoetpleging tot barmhartigheid be-
wogen wordt , keer tot ons uw medelijdend
gelaat , opdat wij onze zonden en die van den
evenmensch beweenen. Gij , die daar leeft en
heerscht in alle eeuwen. Amen.

Onze Vader , enz.

IV. STANDPLAATS.

Derde val van Jezus onder het kruis.

Dus is nu David's woord volbragt,
De waarheids spreuk zoo lang verwacht ,
Dat God , gelijk men nu aanschouwt ,
Alom zou heerschen door het hout.

GEBED.

O almachtige en eeuwige God ! door wien de
zwakken ondersteund , de vermoeiden versterkt
en de bedrukten vertroost worden : verleen ons
kracht , opdat wij , die van alle zijden door
de bekoringen en den tegenspoed gedrukt en
magteloos worden gemaakt , geenszins ouder
dezelve bezwijken. Gij , die leeft en heerscht in
alle eeuwen. Amen.

Onze Vader , enz.

X. STANDPLAATS.

*Jezus wordt van zijne kleederen ontbloot en met gal
en edik gelaafd.*

O boom , gegroeid op eedlen stam ,
Gepurperd door het bloed van t' Lam ,

Hoogwaard geroemd bij al wat leeft ,
Om die aan u gehangen heeft.

n. Wij aanbidden u , enz.

GEBED.

O mijn God ! die , om de naaktheid van Adam en die van geheel het menschelijk geslacht te bedekken , van uwe kleederen wreedelijk hebt willen onthloot worden , en om hunne gulzigheid uit te wischen , met gal en edik hebt willen gelaafd worden , vernietig in ons den ouden mensch met zijne werken , en vergun ons , dat wij met liefde den bitteren wijn van boetvaardigheid en ellende smaken. Die leeft en heerscht in alle eeuwen. Amen.

Onze Vader , enz.

XI. STANDPLAATS.

Jezus wordt aan het kruis gehecht..

Gelukkig , die de weegschaal wordt ,
Waarin de zonde weegt te kort ,
Gewogen tegen 't dierbaar bloed ,
Dat boven alle schuld voldoet.

v. Wij aanbidden u , enz.

GEBED.

O mijn God ! die het kruis , hetwelk gij voor onze zonden , als uwe bruid hebt verkoren , met uw dierbaar bloed , als met het purper van eenen koning , hebt willen versieren , en den prijs van uw ligchaam , als iu eene weegschaal , aan hetzelfde hebt laten uitrekken , wees ons barmhartig, gij, dien gewaardigd hebt het kruis als eene prooi der hel te omhelzen. Gij die daar leeft en heerscht met God in alle eeuwen. Amen.

Onze Vader , enz.

XII. STANDPLAATS.

Jezus sterft aan het kruis.

O kruis , onz' hoop , ons eenig goed !
 Om Jezus vallen we u te voet ;
 Maak , dat de goede beter leeft ,
 En dat , die dood lag , 't leven heeft.
 v. Wij aanbidden u , enz.

GEBED.

O Heer Jezus ! Zoon van den levenden God,
 die ten zes ure voor de zaligheid der wereld
 hebt willen gekruist worden , van de aarde
 verheven en vol bitterheid , droefheden en
 versmadingen sterven ; trek , volgens uwe be-
 loften , de harten uwer geloovigen , opdat wij
 met uwe Moeder, in dit leven onder het kruis
 u getrouw bijstaande, in onzen dood met den
 goeden moordenaar mogen verdienen te hoo-
 ren : heden zult gij met mij zijn in het Paradijs.
 Gij , die daar leeft en heerscht met God in alle
 eeuwen. Amen.

XIII. STANDPLAATS.

*Jezus wordt van het kruis afgedaan en in den
schoot zijner moeder gelegd.*

Na 't sterven met de spies doorwond ,
 Bezegelt hij het nieuw verbond ,
 Door 't bloed en water , dat hij stort ,
 Waarin ons hart gezuiverd wordt.
 v. Wij aanbidden u , enz.

GEBED.

O mijn God ! die voor ons mensch geworden
 en in doeken gewonden , in den schoot uwer
 Moeder Maria hebt gerust , en in denzelfen

door de drie koningen hebt willen aanbeden worden, wij aanbidden u, geheel doorwond en verscheurd, rustende in den schoot uwer moeder, eu smeecken u ootmoedig, opdat wij u altijd met een zuiver en vermorzeld hart in het allerheiligste Sacrament des Altaars mogen ontvangen. Gij, die daar leeft en heerscht met God in alle eeuwen. Amen.

XIV. STANDPLAATS.

Jezus wordt in het graf gelegd.

Drieëenig God; dat alle geest,
 Door 't wereldrond u dient en vreest,
 En gun uw volk, zoo duur gekocht,
 Dat ge eeuwig in hen heerschen mogt.
 v. Wij aanbidden u, enz.

GEBED.

O Heer Jezus Christus! onsterfelijke God; die van de koningen gewaardigd hebt te ontvangen den mirre, van Magdalena den kostelijken balsem van den onvervalschten nardus, en van Jozef, tot uwe begrafenis, een linnen doek; vermeerder in ons het geloof, de hoop en de liefde, opdat wij, alzoo met u begraven, tot uwe heerlijkheid verdienen te; verrijzen. Gij, die daar leeft en heerscht met God in alle eeuwen. Amen.

Onze Vader, enz.

Hierna zal men bidden vijfmaal het *Onze Vader*, vijfmaal het *Wees gegroet*, en zoo veelmaal *Glorie zij den vader*, enz. ter eere van de vijf wonden van Jezus, een *Onze Vader* en *Wees gegroet*, met *Glorie zij den Vader* enz ter meening van Z. H. den Paus van Rome.

~~~~~

GEBEDEN

ONDER HET LOF.

~~~~~

WANNEER DE EERSTE BENEDICTIE OF ZEGEN GEGEVEN
WORDT.

Geloofd en gedankt zij ten allen tijde het
allerheiligste eu goddelijke Sacrament des Altaars.
Zegen mij, o Heer Jezus! met den Vader en
den H. Geest, versterk mij door uwe ge-
nade, om zoo te leven volgens uwen H. Wil,
dat geheel mijn leven tot uwe meerdere eer
en glorie strekke. Geef aan de regtvaardigen
volharding. aan de zondaren vergiffenis, en aan
de geloovige zielen de eeuwige rust; help ons
allen, nu en in het uur van onzen dood.

In den naam des Vaders, en des Zoons, en
des H. Geestes. Amen.

GEBEDEN TOT JEZUS.

O Jezus! gij zijt hier waarlijk tegenwoordig in
dit allerheiligste Sacrament, dit geloof ik vastelijk,
dewijl gij zelf het gezegd en geopenbaard hebt.
Ik aanbid u met den diepsten eerbied als mijnen
Schepper, mijnen Verlosser, mijn opperste goed,
mijnen Heer! zie genadig van uw heilig
Altaar op mij, ellendigen zondaar, neder. Met
eeuen bedrukten geest, met een vermorzeld
hart, met betraande oogen bid ik u, o mijn
God! vergeef mij mijne zonden, zij zijn mij
van harte leed, ik haat en verfoei dezelve
ter uwer liefde. Verwerp mij niet van uw
aanschijn, keer uw aangezicht van mijne zon-
den af, wisch al mijne ongeregtigheden uit;

schep in mij een zuiver hart , vernieuw den regten geest in mijn binnenste ; maak mij , naar uw voorbeeld , zoetaardig en ootmoedig van harte , zuiver , kuisch , getrouw aan mijne pligten , verduuldig in het lijden , standvastig in uwe dienst , en in alles onderworpen aan uwen goddelijken wil.

Steunende op uwe vaderlijke goedheid , o mijn Zaligmaker , bid ik u voor al degenen , met welke ik door de banden van godsdienst en natuur vereenigd ben. Zegen onzen heiligen Vader den Paus , de Bisschoppen , de Priesters ; beziel hen met eenen vurigen ijver voor uwe eer , met eene teedere liefde voor de schapen , welke gij hun toevertrouwd hebt. Ik bid u bijzonder voor den herder dezer parochie , geef , Heer , dat zijne onderwijzingen vrucht mogen doen in onze harten , dat hij ons de heilige Sacramenteu waardig bediene , en door uwe genade zoo leve , dat wij door zijn voorbeeld altijd mogen gesticht worden.

Ik beveel u , Heer , mijne ouders , die zoo veel voor mijn welzijn gedaan hebben , dat ik het hun nooit vergelden kan ; maar gij kunt hen daarvoor beloonen ; ik bid u ootmoedig , geef hun alles , wat hun naar ziel of ligchaam noodig is voor dit en het eeuwige leven. Dit vraag ik u ook voor al mijne weldoeners , mijne vrienden en vijanden , indien ik er mogt hebben.

Ach , Heer ! mogten toch alle menschen , die het ongeluk hebben in doodzonde te leven , zich tot u bekeeren ! geef hun daartoe uwe genade , ontferm u over hen , o Jezus ! wien ik met het oog des geloofs in dit heilige Sacrament aanschouw : gij hebt aan het kruis voor versteende zondaars gebeden , laat dat

gebed ook nog voor hen , die in zonde leven , genade verwerven.

De zielen der overledenen , die nog in het vagevuur lijden , beveel ik aan uwe goedertierenheid; vervul het vurig verlangen , dat zij hebben , om uw beminnelijk gelaat te genieten.

En om niemand in mijn gebed te vergeten , bid ik u , Heer , voor de zieken , die u met ons niet kunnen komen aanbidden ; troost hen op hun smartbed ; sta de stervenden bij , geef dat zij in uwe liefde uit deze wereld scheiden ; eindelijk , bid ik u ook voor allen , voor wie ik gehouden ben te bidden. Laat hen aan uwen dierbaren zegen en uwe genade deelachtig worden.

Heer Jezus ! als ik overweeg , hoe genadig en wonderbaar gij hier tegenwoordig zijt in het heilige Sacrament , dan moet ik u toeroepen : o Heer ! hoe groot zijt gij ! gij zijt bij ons , in het midden van ons , als een vader bij en onder zijne kinderen , als een geneesheer bij zijne zieken ; hoe teeder bemint gij ons ! ach , mogten toch ik en alle menschen u hartelijk wederliefde toedragen ! Ach ! hoe ongelukkig zijn degenen , die niet erkennen , dat gij in dit hoogwaardig Sacrament tegenwoordig zijt ! verleen hun toch het licht des geloofs , opdat zij uit hunne blindheid getrokken en tot den schoot uwer Kerk gebragt worden , en zij met ons gezamentlijk u in dit geheim aanbidden , en dus begrijpen mogen , hoe gelukkig uwe geloovigen zijn , die vrijmoedig hunnen nood en hunne zwakheden aan u als hunnen vader en geneesheer mogen klagen , vastelijk betrouwende , dat gij hen niet ongetroost zult laten heengaan.

WANNEER DE LAATSTE BENEDICTIE OF ZEGEN GEGEVEN
WORDT.

Zegen mij, Heer Jezus! met den Vader en den H. Geest, en geef mij genade, om uwen allerheiligsten wil in alles, nu en in het uur van mijnen dood, te omhelzen en te volbrengen. Amen.

INHOUD.

Voorrede.	5
Onderrigting betrekkelijk het H. Misoffer. . .	12
Gebeden voor en onder het H. Misoffer, met uitlegging van zijne plegtigheden. . . .	35

EERSTE BOEK.

VERMANINGEN, WELKE VOOR HET GEESTELIJKE LEVEN
NUTTIG ZIJN.

I. HOOFDSTUK. Men moet Christus navolgen, en alle ijdelheden der wereld versmaden. .	82
II. » Over het nederig gevoelen van zich zelve.	84
III. » Over de leering der waarheid. . .	86
IV. » Over de omzigtigheid in onze handelingen.	89
V. » Over het lezen der heilige Schrift. .	90
VI. » Over de ongeregelde neigingen. De ware vrede is in het versterven der lusten te vinden.	91
VII. » Over het vermijden der ijdele hoop en verwaandheid.	92
VIII. » Over het vermijden van al te groote gemeenzaamheid.	94
IX. » Over de gehoorzaamheid en de onderwerping.	ibid.

x.	»	Over het vermijden der overtollige woorden.	96
xi.	»	Over het bekomen van den vrede en den ijver om in de deugden voortgang te maken.	97
xii.	»	Over het nut van den tegenspoed.	99
xiii.	»	Over het bestrijden der bekoringen.	100
xiv.	»	Over het vermijden van een ligtvaardig oordeel.	104
xv.	»	Over de werken, die uit liefde geschieden.	105
xvi.	»	Over het verdragen der gebreken van anderen.	107
xvii.	»	Over het kloosterlijke leven.	108
xviii.	»	Over de voorbeelden der heilige Vaders.	109
xix.	»	Over de oefeningen van een goed kloosterling.	112
xx.	»	Over de liefde der eenzaamheid en stilzwijgendheid.	116
xxi.	»	Over de vermorzeling des harten.	120
xxii.	»	Over het beschouwen der mensche-lijke ellende.	122
xxiii.	»	Over het overdenken van den dood.	126
xxiv.	»	Over het oordeel en de straffen der zondaren.	130
xxv.	»	Over de zorgvuldige verbetering van ons geheel leven.	134

TWEEDE BOEK.

VERMANINGEN, DIE TOT HET INWENDIGE OF GEESTELIJKE LEVEN GELEIDEN.

I.	HOOFDSTUK.	Over de inwendige verkeerung.	140
II.	»	Over de nederige onderwerping.	144
III.	»	Over den vredelievenden mensch.	145
IV.	»	Over de zuiverheid des gemoeds en de eenvoudigheid der meening.	147
V.	»	Over de beschouwing van zichzelf.	148
VI.	»	Over de vreugde van een goed ge- weten.	150

VII. »	Over de liefde tot Jezus boven alles.	152
VIII. »	Over de vriendschap en gemeenzaamheid met Jezus.	154
IX. »	Over het ontberen van allen troost.	156
X. »	Over de dankbaarheid voor Gods weldaden en genade.	161
XI. »	Over het kleine getal dergenen, die het kruis van Jezus beminnen.	165
XII. »	Over den koninklijken weg van het heilige kruis.	166

DERDE BOEK.

OVER DE INWENDIGE VERTROOSTING.

I. HOOFDSTUK.	Over het inwendig spreken van Christus tot de getrouwe ziel.	174
II. »	Dat de waarheid van binnen zonder gedruisch van woorden spreekt.	175
III. »	Dat men de woorden van God met ootmoedigheid moet aanhooren, en dat velen die niet overwegen.	177
	Gebod om de genade der godsvrucht te verzoeken.	179
IV. »	Dat men in waarheid en ootmoedigheid voor God moet wandelen.	180
V. »	Over de wonderbare uitwerkselen der liefde Gods. Dankzegging.	185
VI. »	Over de beproeving van eenen opregten minnaar.	186
VII. »	Over het verbergen der genade om de ootmoedigheid te bewaren.	189
VIII. »	Over de minachting van zich zelve voor de oogen van God.	195
IX. »	Dat men alle dingen tot God, als tot ons laatste einde, moet stieren.	194
X. »	Dat het aangenaam is God te dienen en de wereld te versmaden.	196
XI. »	Dat men zijne goede begeerten moet onderzoeken en matigen.	198
XII. »	Dat men zich in het geduld moet	

	oefenen en tegen zijne kwade neigingen strijden.	200
xiii.	» Over de gheoorzaamheid van eenen ootmoedigen onderdaan naar het voorbeeld van Jezus Christus.	202
xiv.	» Over de beschouwing van Gods ver- borgten oordeelen, opdat wij ons niet ver- heffen in het goede.	204
xv.	» Wat men moet zeggen en doen, als er in ons eenige begeerte ontstaat.	206
	Gebed om Gods wil te volbrengen.	207
xvi.	» Dat men den waren troost in God alleen moet zoeken.	208
xvii.	» Dat men alle bezorgdheid in God moet stellen.	209
xviii.	» Dat men de tijdelijke ellenden, naar het voorbeeld van Jezus, lijdzzaam moet ver- dragen.	211
xix.	» Over het verdragen van alle ongelijk, en wie zich waarlijk verduuldig toont.	212
xx.	» Over het belijden zijner zwakheid en over de ellenden van dit leven.	215
xxi.	» Dat men in God alleen boven alle goederen moet rusten.	217
xxii.	» Over het herdenken aan Gods veel- vuldige weldaden.	220
xxiii.	» Over vier zaken, die grooten vrede aanbrengen.	223
	Gebed tegen de kwade gedachten.	224
	Gebed om verlichting des harten.	Ibid.
xxiv.	» Over het vermijden van nieuwsgie- rige navorsching wegens eens anders leven.	226
xxv.	» Waarin de bestendige vrede des har- ten en de opregte voortgang bestaan.	227
xxvi.	» Over de voortreffelijkheid van een vrij gemoed, hetwelk meer door veel bidden dan door veel lezen, bekomen wordt.	229
xxvii.	» Dat de eigenliefde een voornaam beletsel is om tot het eeuwige leven te komen.	230

Gebed om de zuiverheid des harten en de hemelsche wijsheid te bekomen.	252
xxviii. » Tegen de kwaadsprekende tongen.	253
xxix. » Hoe men God in alle lijden moet aanroepen en loven.	254
xxx. » Dat wij Gods hulp moeten verzoecken, en met betrouwen de wederkomst zijner genade verbeiden.	255
xxxi. » Over het verlaten van alle schepselen, om den Schepper te vinden.	258
xxxii. » Over de verloochening van zich zelve, en over het afleggen van alle begeerlijkheid.	241
xxxiii. » Over de ongestadigheid des harten, hetwelk slechts in God kan rusten.	
xxxiv. » Hoe degene, die bemint, boven alles en in alles in God zijn genoegen vindt.	244
xxxv. » Dat men in dit leven nimmer vrij van bekoringen is.	246
xxxvi. » Dat men de oordeelen der menschen niet moet vreezen, maar God alleen.	248
xxxvii. » Over de zuivere en volkomene overgeving van zich zelve, om de vrijheid des harten te verkrijgen.	210
xxxviii. » Hoe men zich moet gedragen in het uitwendige, en hoe men in de gevaren tot God zijne toevlugt moet nemen.	252
xxxix. » Dat men alles aan God moet bevelen, die de zorg over alles heeft.	255
xl. » Dat de mensch niets uit zich zelve heeft, en zich over niets kan beroemen.	254
xli. » Over het verachten van alle wereldsche eer.	257
xlII. » Dat wij onzen vrede in de menschen niet mogen stellen.	258
xlIII. » Tegen de ijdele wereldsche wetenschap.	259
xlIV. » Dat men zich de inwendige dingen niet moet aantrekken.	261
xlV. » Dat men niet allen moet gelooven en in woorden ligtelijk zondigt.	262

xv. HOOFDSTUK. Dat de genade van godvruchtigheid door de ootmoedigheid, en de verloochening van zich zelve bekomen wordt.	348
xvi. » Dat wij in de H. Communie al onzen nood aan Christus moeten openleggen, en hem zijne genade verzoeken.	351
xvii. » Over het vurige verlangen om Christus waardig te ontvangen.	352
xviii. » Men moet die heilige geheimen niet willen onderzoeken en doorgronden, maar zijn verstand aan het geloof onderwerpen.	354
Manier om den H. Rozekrans te bidden.	357
Heilige Kruisweg.	368
Gebeden onder het Lof.	377

